

# RAZLIKE IZMEĐU RURALNIH I URBANIH PODRUČJA U POLOŽAJU ŽENA I DECE U SRBIJI



 MICS

unicef   
za svako dete

**RAZLIKE IZMEĐU  
RURALNIH  
I URBANIH PODRUČJA  
U POLOŽAJU ŽENA  
I DECE U SRBIJI**

# RAZLIKE IZMEĐU RURALNIH I URBANIH PODRUČJA U POLOŽAJU ŽENA I DECE U SRBIJI

<b>Izdavač</b>	UNICEF u Srbiji
<b>Za izdavača</b>	Deyana Kostadinova, direktorka
<b>Zahvalnost</b>	UNICEF u Srbiji je zahvalan dr Draganu Stanojeviću na pripremi ovog izveštaja i Fahrudinu Memiću na stručnoj podršci pri analizi podataka.
<b>Dizajn</b>	Rastko Toholj
<b>ISBN</b>	978-86-80902-66-1
<b>Publikovano</b>	2022.

# SADRŽAJ

Skraćenice		
<b>ASPEKTI PRISTUPA KOJI SE TIČU ŽIVOTNOG TOKA I PROSTORNI ASPEKTI</b>		
<b>DECA: JAZOVI I RAZLIKE</b>		
Deca uzrasta 0–4 i 5–17 godina u GNP, SNP i RNP		
Materijalni uslovi života dece		
Pristup digitalnim tehnologijama		
Status blagostanja		
Obrazovanje majke: kulturološki kapital		
Materijalni položaj: deprivacija		
Socijalni transferi		
Deca mlađa od 5 godina u GNP, SNP i RNP		
Zdravlje dece: imunizacija		
Ishrana		
Razvoj u ranom detinjstvu		
Podrška pri učenju		
Obrazovanje u ranom detinjstvu u GNP, SNP i RNP		
Disciplinovanje deteta		
Deca uzrasta 6–9 godina: deca koja pohađaju prvi ciklus osnovnog obrazovanja (ISCED 1)		
Osnovno obrazovanje: 10–13 godina		
Srednje obrazovanje: 14–18 godina		
<b>ŽENE: JAZOVI I RAZLIKE</b>		
Domaćinstvo i životna sredina		
Infrastruktura		
Pristup digitalnim tehnologijama		
Status blagostanja		
Materijalna deprivacija		
4	Obrazovanje i položaj na tržištu rada	55
	Brak i vanbračna zajednica	59
	Rano rađanje	62
<b>5</b>	Fertilitet i želja da se imaju deca	64
<b>7</b>	Majčinstvo	70
7	Priprema za porodaj	70
7	Prvi kontakt sa novorođenčecom	71
11	Posete patronažnih sestara	72
13	Podela odgovornosti u domaćinstvu i roditeljskih odgovornosti	72
14	Subjektivno blagostanje i stavovi	74
18	Autonomija žena	74
19	Nasilje nad ženama	75
20	Diskriminacija i uznemiravanje	77
20	Unutrašnje migracije žena	78
21	Percepcija života i budućnosti	80
26		
27	<b>ZAKLJUČCI</b>	<b>82</b>
33	Deca	82
35	Uslovi života dece uzrasta 0–17 godina	82
	Deca mlađa od 5 godina	83
36	Deca starosti 6–9 godina	84
41	Deca starosti 10–13 godina	84
47	Deca starosti 14–17 godina	85
<b>50</b>	Žene	85
50	Literatura	88
52		
53	<b>PRILOG</b>	<b>90</b>
54		

# SKRAĆENICE

<b>GNP</b>	gusto naseljena područja
<b>SNP</b>	srednje naseljena područja
<b>RNP</b>	retko naseljena područja
<b>ECD</b>	( <i>early childhood development</i> ) razvoj u ranom detinjstvu
<b>ECDI</b>	indeks ranog razvoja deteta
<b>GPI</b>	( <i>gender parity index</i> ) indeks jednakosti polova
<b>MICS</b>	( <i>Multiple Indicator Cluster Survey</i> ) Istraživanje višestrukih pokazatelja
<b>NAR</b>	( <i>net attendance rate</i> ) neto stopa pohađanja
<b>PPP</b>	pripremni predškolski program
<b>TFR</b>	( <i>total fertility rate</i> ) ukupna stopa fertiliteta

# ASPEKTI PRISTUPA KOJI SE TIČU ŽIVOTNOG TOKA I PROSTORNI ASPEKTI

U ovoj studiji je primenjen teoretski pristup životnog toka u nastojanju da se sagledaju različiti životni putevi pojedinaca i grupa u određenom društvenom i kulturološkom kontekstu. Životni tok svakog pojedinca sastoji se od različitih faza koje su vezane za posebne uloge, aktivnosti, odnose, identitete i događaje koji se tokom vremena menjaju i mogu da proističu jedni iz drugih, mogu da budu istovremeni, ali i međusobno nezavisni (Elder et al., 2003). Mayer (2002) opisuje četiri osnovne strukture koje utiču na životni put: 1) društvene strukture, 2) institucionalne strukture, 3) kulturu i 4) „pređeni put” pojedinca tokom celog života. Društvene strukture obuhvataju klasu/sloj, pol, mesto u strukturi političke moći i raspoložive resurse (finansijske, materijalne i socijalne). Na primer, kada porodica ima dovoljne materijalne resurse, ona deci (naročito devojkama) može da pruži optimalno obrazovanje, usled čega su ona manje podložna osipanju iz školskog sistema, ranom braku i nasilju u braku, dok se povećava verovatnoća da će imati duže očekivano trajanje života. Institucionalna podrška može da bude univerzalna, da ima manji ili veći obuhvat, da obuhvata više ili manje usluga i ciljnih grupa te kao takva može da ima efekat smanjivanja ili čak produbljivanja socijalnih nejednakosti. Na primer, subvencije za upis dece iz osetljivih grupa u vrtiće omogućavaju pristup obrazovanju u ranom detinjstvu i povećavaju verovatnoću da će deca duže ostati u obrazovnom sistemu i biti uspešnija. Istovremeno, ako se prilikom upisa u vrtiće daje prednost deci čiji su roditelji zaposleni, nezaposlenim majkama se onemogućava da rade ili da traže posao, čime se one vezuju za privatnu sferu. Kultura obuhvata norme i vrednosti i podrazumeva „formule” koje određuju kada je u životu vreme za koju ulogu i kako se treba ponašati u skladu sa tom ulogom. U domaćem kontekstu i dalje dominiraju očekivanja da pojedinci idu tim tzv. standardizovanim putem, koji podrazumeva jasan sled događaja: obrazovanje, zaposlenje, zasnivanje sopstvenog domaćinstva, brak i roditeljstvo. Poslednja struktura koju Mayer pominje je „pređeni put”, koji kod pojedinca predstavlja strukturu već donetih odluka i (ne)iskorišćenih prilika u životu. Prethodni događaji u životu imaju uticaj na buduće tako što ili povećavaju ili ograničavaju spektar budućih mogućnosti u različitim oblastima. Kada devojčica stupi u rani brak, velika je verovatnoća da će napustiti školovanje (srednju školu koju trenutno pohađa), da neće studirati i da će provesti značajan broj godina kao neaktivna na tržištu rada. U tom smislu, određene momente možemo da prepoznamo kao rizične po mogućnost ostvarivanja budućih događaja ili očekivanih ishoda: nepohađanje predškolske ustanove, rano stupanje u brak, osipanje iz školskog sistema i dr.

Još jedan teoretski okvir vezan za životni tok predstavljaju teorije koje ukazuju na to da se nejednakosti ili prednosti tokom života povećavaju kao grudva snega. Prva varijanta tog pristupa (George and Ferraro, 2016), teorija *kumulativnih prednosti i nedostataka*, govori da ljudi rođeni sa određenim privilegijama imaju znatne šanse da ih povećaju tokom života, dok oni koji su rođeni ugroženi imaju veće šanse da akumuliraju probleme i nepovoljne faktore. Oni prvi će odrastati u boljim uslovima, imati adekvatniju ishranu, bolje obrazovanje, bolje plaćene i manje rizične poslove, materijalnu sigurnost, bolje zdravlje, dok će oni drugi morati da se nose sa izazovima koji će ograničiti ostvarivanje njihovog potencijala. Ferraro et al. (2009) proširuju primenu ovog pristupa kroz *teoriju kumulativnih nejednakosti*, ukazujući na nekoliko novih aspekata koji mogu da doprinesu da se bolje razume kako nejednakosti nastaju i akumuliraju se. Pre svega, nagli društveni potresi (kao što su pandemije) ili promene različito utiču na ljude različitih uzrasta ili u različitim fazama života. Deca će možda imati otežan pristup obrazovanju, mladi potencijalnim partnerima, a sredovečni tržištu rada. Osim toga, uz deprivaciju često ide i paket rizika koji se međusobno pojačavaju, kao i privilegije. Na primer, deca koja kod kuće nemaju stimulativno okruženje za učenje, najčešće deca koja nemaju svoju sobu i mogućnost da se izdvoje dok uče, bila su izložena dečijem radu, što je dovelo do slabijih postignuća u školi. Autori ističu da, iako na životni put utiču akumulacija rizika i raspoloživi resursi, treba imati u vidu i agensnost. Lične želje i delovanje usmereno ka promeni sopstvenog života u određenom pravcu mogu da dovedu do progresivnih odluka i praksi, poput ostanka u obrazovnom sistemu, dodatne obuke, migracije i dr.

Deo ove studije bavi se stanovništvom koje živi u romskim naseljima, a istraživanja pokazuju da nacionalne manjine imaju više izazova i rizika koji utiču na njihov životni tok. Kod pripadnika nacionalnih manjina postoje veće šanse za osipanje iz obrazovnog sistema, u kome su i dalje prisutni sistemski diskriminacija, nejednak pristup i slabi ishodi učenja (Babović i dr., 2018; Savić i dr., 2001). Osim toga, veće su šanse da će ostati van tržišta rada ili da će se uključiti na njega pod nepovoljnijim uslovima, npr. kroz neformalni rad i



rizičan rad (Jakšić i Bašić, 2002; UNDP, 2017; Jakobi et al., 2021). Ova populacija se veoma oslanja na neformalne mreže podrške, a nedovoljno na institucionalne, što sve zajedno dovodi do izborâ i događajâ koji umnožavaju rizike i utiču na celokupno blagostanje (Field and Leicester, 2000; Wilson, 1996).

Trend depopulacije predstavlja jedan od najvažnijih izazova u zemlji, a u ovoj analizi biće sagledan uz stavljanje akcenta i na prostornu analizu. Smatra se da je trend depopulacije rezultat nekoliko međusobno zavisnih procesa: 1) nizak fertilitet, 2) promene u sistemu vrednosti (od familijarizma ka individualizmu), 3) neravnoteža očekivanja u pogledu ponašanja muškaraca i žena u braku / partnerskoj vezi, 4) relativno visoki troškovi podizanja deteta, 5) visoke stope migracije, 6) niske stope imigracije, 7) relativno visoke stope smrtnosti odraslog stanovništva i dr.

Neki od ovih procesa ne mogu se preokrenuti ili je to veoma teško (npr. dostići visoke stope fertiliteta, zaustaviti emigraciju ili migraciju iz ruralnih u urbana područja), ali se oni mogu usporiti. Razmišljanje istraživača i kreatora javne politike se, stoga, sve više okreće ka ostvarivanju *višeg kvaliteta života* umesto povećavanja broja stanovnika zemlje. Viši kvalitet života se može ostvariti putem povećanja životnog standarda, smanjivanja nejednakosti po polu, društvenoj klasi, etničkoj pripadnosti, naselju, regionu i dr. i smanjenja zdravstvenih rizika.

Metodološka ograničenja primene ovog pristupa na podatke MICS istraživanja ogledaju se u nedostatku retrospekcije različitih događaja na pojedinačnom nivou na osnovu koje bi se mogli rekonstruisati određeni životni putevi i izmeriti šanse za prisustvo ili odsustvo određenih događaja i rizika povezanih sa njima. Primenjeni pristup predstavlja zamensku meru za životne puteve na osnovu analize uzrasnih kohorti dece i žena iz različitih socijalnih slojeva i etničkih grupa. Namera je da se utvrde specifični rizici sa kojima se deca, mladi i žene suočavaju u različitim uzrastima tokom života, rizici koji mogu biti posledica i socijalnog konteksta i životnih događaja.

U analizi će se neposredno povezati dva nivoa socijalne realnosti: 1) prostorni okvir i 2) karakteristike žena i dece u njihovom životnom toku. Za objašnjavanje prostornih razlika koriste se sledeći analitički pojmovi: 1) razlike unutar naselja (nejednakosti u okviru određenog tipa naselja) i 2) razlike između naselja. Ovaj drugi pojam se koristi da se objasne razlike između različitih tipova naselja (npr. urbanih i ruralnih), a prvi da se opišu razlike u karakteristikama stanovništva u različitim tipovima naselja.

Naselja se dele u tri grupe prema gustini naseljenosti:

- 1) **gusto naseljena područja (GNP)** ili klasteri velike gustine (urbani centri) obuhvataju polja od 1 km<sup>2</sup> sa gustinom od najmanje 1.500 stanovnika po km<sup>2</sup> i najmanje 50.000 stanovnika u naselju;
- 2) **srednje naseljena područja (SNP)** ili urbani klasteri obuhvataju polja od 1 km<sup>2</sup> sa gustinom od najmanje 300 stanovnika po km<sup>2</sup> i najmanje 5.000 stanovnika u naselju;
- 3) **retko naseljena područja (RNP)** ili seoski klasteri obuhvataju sva naselja koja ne pripadaju prethodnim grupama.

Klasifikacija dece je izvršena u skladu sa fazama razvoja i ciklusima obrazovanja, pa je ta populacija podeljena u tri faze razvoja: 1) odojčad (0–23 meseca) i deca mlađeg uzrasta (24–59 meseci); 2) deca predškolskog uzrasta i deca osnovnoškolskog uzrasta, i to 2.1 prvi ciklus od 6 do 9 godina i 2.2 drugi ciklus od 10 do 13 godina. Da bi se utvrdile razlike u obrascima životnog toka žena — konkretnije toka koji obuhvata domene obrazovanja, braka/zajednice i materinstva — prate se tri kohorte žena: mlade žene (15–24 godine), mlade odrasle žene (25–35 godina) i sredovečne žene (36–49 godina).

Na kraju uvoda treba dodati da se autor konceptualno i strukturno oslanja na studiju *Razlike između ruralnih i urbanih područja u položaju dece i žena, Analiza podataka Istraživanja višestrukih pokazatelja položaja žena i dece*, izrađenu 2015. godine (UNICEF, 2015).

# DECA: JAZOVI I RAZLIKE

## Deca uzrasta 0–4 i 5–17 godina u GNP, SNP i RNP

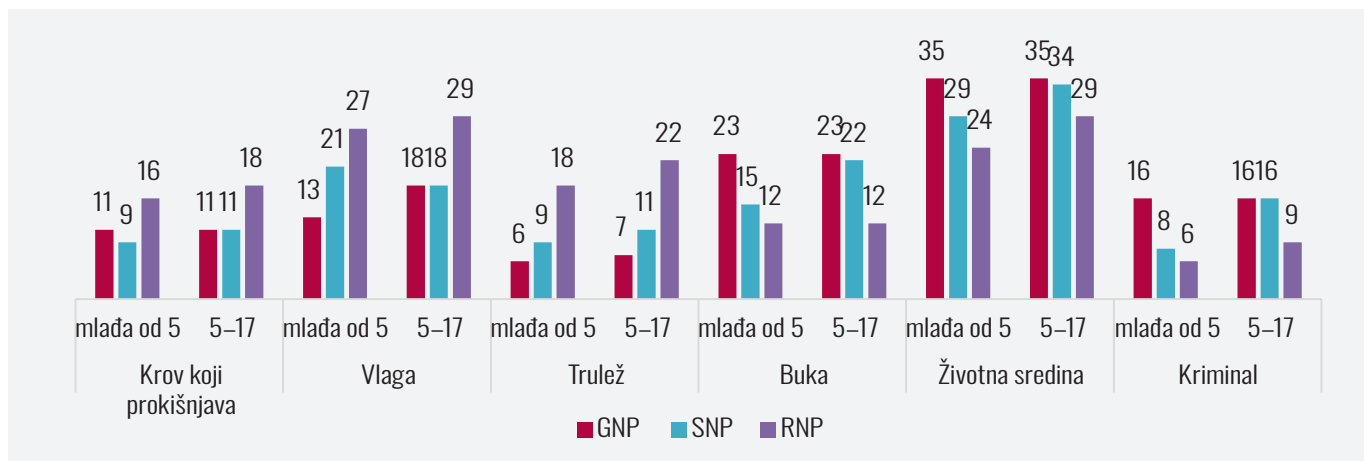
### Materijalni uslovi života dece

#### Stanje u pogledu stambenog prostora dece

Lokalna istraživanja su pokazala da su nekretnine donekle pristupačnije u ruralnim područjima i manjim gradovima (zbog nižih troškova i potražnje) te da tamo porodice imaju na raspolaganju veći broj soba i više prostora. S druge strane, u ruralnim područjima je kvalitet stambenog prostora znatno niži. Podaci iz MICS istraživanja potvrđuju ove nalaze i ukazuju na to da deca koja odrastaju u ruralnim područjima znatno češće žive u neadekvatnom stambenom prostoru. Veća je verovatnoća da deca u RNP žive u stambenom prostoru čiji krov prokišnjava, pod je vlažan i prisutna je buđ. Svako peto dete u ruralnim područjima živi u stambenom prostoru u kome je prisutna buđ, a svako četvrto u vlažnom prostoru. Zbog stanovanja u takvim uslovima mogu se javiti stanja koja pogađaju sve generacije, uključujući i više hroničnih bolesti; istovremeno, održavanje stambenog prostora lošeg kvaliteta može da bude skuplje u relativnom smislu.

S druge strane, prema percepciji njihovih roditelja, deca u GNP izložena su većem riziku od buke, zagađenja životne sredine i kriminala u područjima u kojima žive. Roditelji dece mlađe od 5 godina koja žive u SNP smatraju to okruženje manje štetnim nego roditelji dece iste uzrasne grupe u GNP. Ipak, roditelji dece uzrasta 5–17 godina u SNP vide rizike praktično na isti način kao i roditelji dece istog uzrasta u GNP. Moguće objašnjenje je da su roditelji dece koja žive u SNP obazriviji, što se posebno vidi kada je reč o riziku od kriminala. U svakom slučaju, percepcija rizika među roditeljima starije dece pojačana je u gušće naseljenim područjima.

**Grafikon 1. Karakteristike stambenog prostora — procenat dece uzrasta 0–17 godina, Srbija**

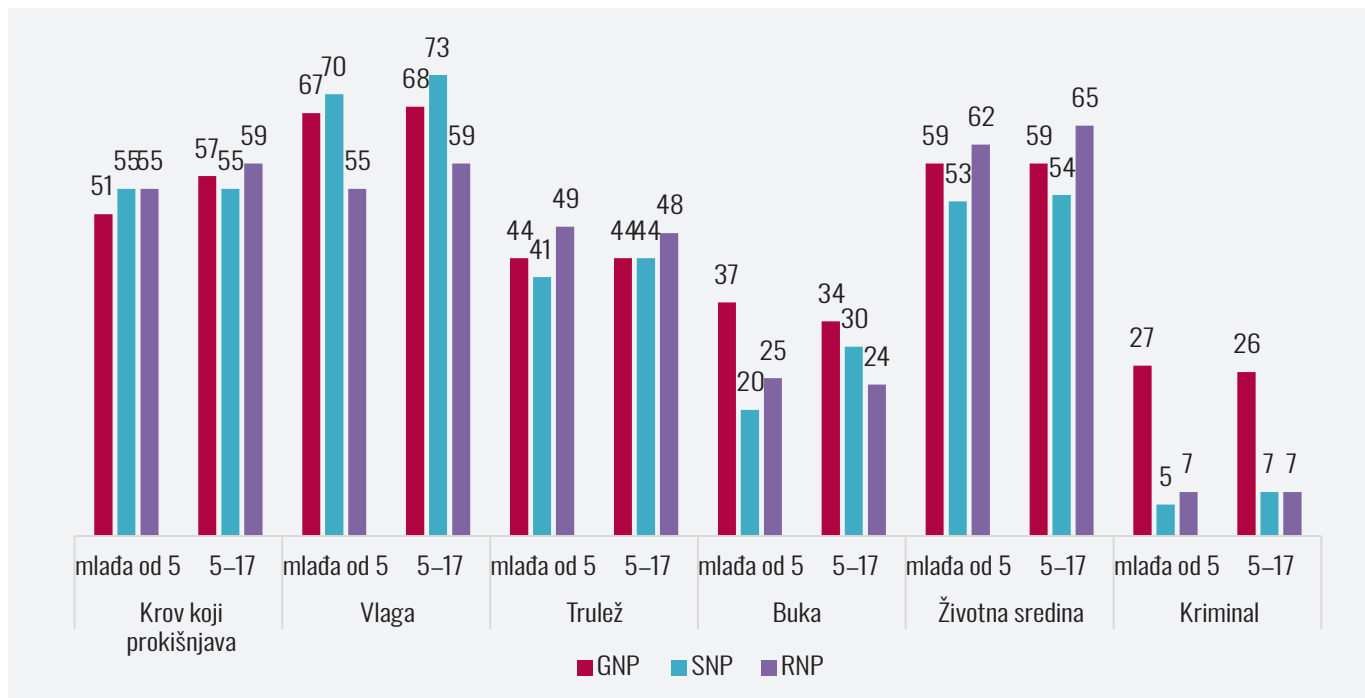


Procentualna raspodela dece (0–17 godina) prema odabranim karakteristikama stambenog prostora

Položaj dece koja žive u romskim naseljima znatno je teži nego u opštoj populaciji. Stanje stambenih jedinica u svim tipovima područja daleko je lošije u romskim naseljima. Roditelji u romskim naseljima kao izazove češće vide opasnosti iz životne sredine (buku i zagađenje), a i faktor kriminala je prisutan, posebno u GNP. Za razliku od opšte populacije, ne uočavaju se značajne razlike u stanju stambenog prostora između naselja različite veličine, što ukazuje na to da je deprivacija u pogledu stanovanja relativno ravnomerno distribuirana i da je neadekvatan stambeni prostor ravnomerno zastupljen u svim tipovima područja.



Grafikon 2. Karakteristike stambenog prostora — procenat dece uzrasta 0–17 godina, Srbija — romska naselja



Procentualna raspodela dece (0–17 godina) prema odabranim karakteristikama stambenog prostora

### Sanitarna infrastruktura

Iako podaci pokazuju da ne postoje značajne razlike u dostupnosti nepoboljšane sanitarne infrastrukture prema tipu područja<sup>1</sup>, kanalizacija je i dalje u znatno manjoj meri dostupna u RNP nego u urbanim područjima. U RNP relativno mali broj dece (24 odsto dece mlađe od 5 godina i 20 odsto dece uzrasta 5–17 godina) živi u domaćinstvima koja imaju priključak na kanalizacioni sistem, dok je taj udeo znatno veći u SNP (79 odnosno 80 odsto) i GNP (92 odsto dece svih uzrasta). Interesantno je to da značajan procenat SNP koja pripadaju Beogradskom regionu (52 odsto) i dalje nije priključen na kanalizacioni sistem, dok je taj procenat znatno niži u drugim regionima.

Najčešća alternativa priključku na kanalizacioni sistem je septička jama.<sup>2</sup> Rizici koji proističu iz održavanja i pražnjenja septičkih jama su viši u RNP, gde je nebezbedno odlaganje otpadnih materija iz sanitarnih prostorija u krugu domaćinstva zastupljeno u 13 odsto slučajeva (16 odsto u domaćinstvima sa decom mlađom od 5 godina i 11 odsto u domaćinstvima sa decom uzrasta 5–17 godina). Odgovarajući procenti iznose 2 odsto u SNP i 0,1 odsto u GNP. Lokalna istraživanja (Petrović, Pantić et al., 2016; Dokmanović et al., 2016; Rajković et al., 2014) pokazuju da opasnosti po životnu sredinu koje proističu iz neadekvatnog održavanja septičkih jama i slabe kontrole njihove upotrebe imaju veliki uticaj pre svega na loš kvalitet vode u ruralnim područjima (Tabela A1 u Prilogu).

<sup>1</sup> Ovo su udeli dece koja žive u domaćinstvima sa nepoboljšanom sanitarnom infrastrukturom: deca mlađa od 5 godina – 2,1% u RNP, 0% u SNP, i 1,2% u GNP; deca uzrasta 5–17 godina – 0,5% u GNP, 0,0% u SNP i 0,2% u RNP.

<sup>2</sup> Za decu mlađu od 5 godina — u RNP 68%, SNP 20% i GNP 7%, a za decu uzrasta 5–17 godina — u RNP 71%, SNP 20% i GNP 8%.

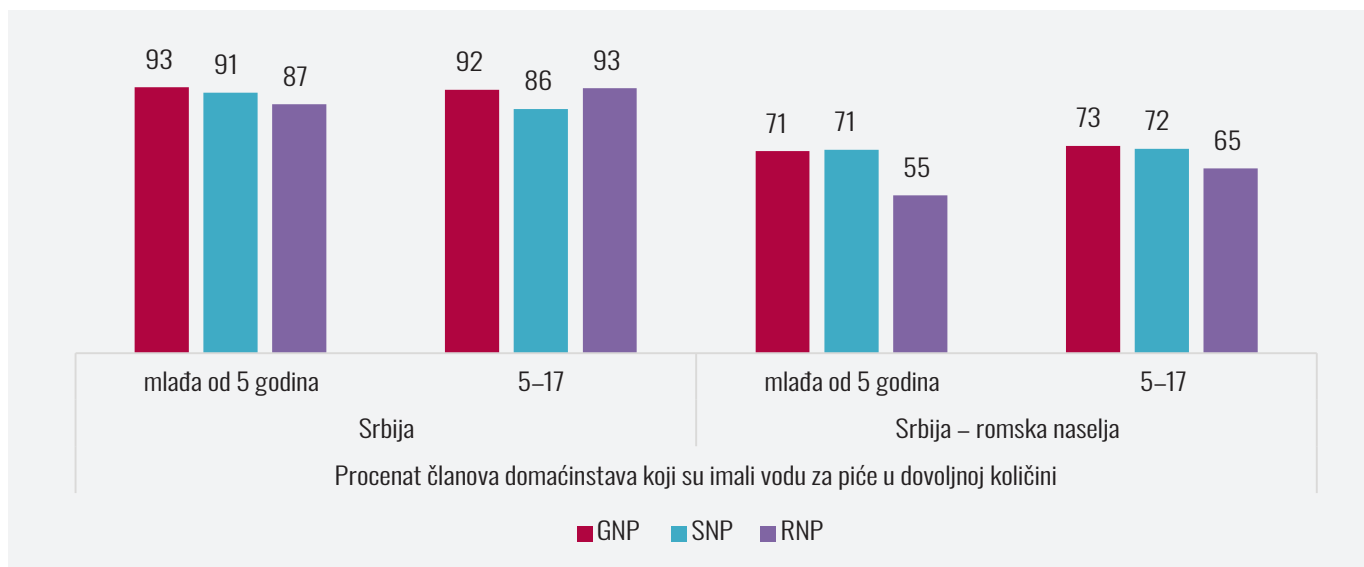
Kada je reč o sanitarnoj infrastrukturi, položaj dece koja žive u romskim naseljima još je nepovoljniji u odnosu na decu iz opšte populacije. Svako dvadeseto dete koje živi u GNP (5 odsto dece mlađe od 5 godina i 4 odsto dece uzrasta 5–17 godina), nešto više dece u SNP (8 odsto dece mlađe od 5 godina i 6 odsto dece uzrasta 5–17 godina) i još više dece u RNP (12 odsto dece mlađe od 5 godina i 13 odsto dece uzrasta 5–17 godina) nema pristup poboljšanim sanitarnim prostorijama.

### Pristup vodi

Skoro sva domaćinstva u svim tipovima područja imaju pristup poboljšanim izvorima vode za piće; međutim, i dalje se beleže neke razlike u pristupu vodi. Sva deca koja žive u GNP imaju pristup vodi iz poboljšanih izvora, dok u SNP i RNP samo mali procenat<sup>3</sup> dece koristi nepoboljšane izvore vode za piće.

Podaci pokazuju da su ruralna domaćinstva češće prinuđena da nedostatak adekvatne vode za piće kompenzuju kupovinom flaširane vode, što dodatno opterećuje kućni budžet. Vojvodina se izdvaja kao region u kome su ti problemi izraženiji, i u ruralnim i u urbanim područjima. Odmah iza je Beogradski region. Region Južne i Istočne Srbije se izdvaja po tome što značajan broj domaćinstava sa decom u RNP koristi bunare ili zaštićene izvore (vidi tabele A2–A5 u Prilogu). Domaćinstva sa decom u RNP koja pripadaju najsiromašnijem ili drugom kvintilu indeksa blagostanja češće koriste zaštićeni izvor, dok boljestojeća domaćinstva češće kupuju flaširanu vodu, što ukazuje na razlike koje postoje u ruralnim područjima i rizike kojima su izložena siromašnija domaćinstva.

### Grafikon 3. Dostupnost vode za piće kada je potrebna



Procenat dece (0–17 godina) koja imaju vodu za piće u dovoljnoj količini

Javljuju se i određene razlike u dostupnosti željene količine vode. Deca koja žive u SNP su u nešto lošijem položaju, jer tamo nešto veći broj njih nema dovoljno vode za svoje potrebe. Većina onih koji nemaju dovoljno vode navodi da voda nije dostupna sa izvora, ali oni u SNP znatno češće navode da sam izvor nije dostupan, što ukazuje na problem specifičan za domaćinstva u manjim naseljima. Iako se neki infrastrukturni nedostaci u ruralnim područjima mogu kompenzovati tradicionalnim metodama, to ne važi za SNP i deca koja žive u tim područjima su pogođena nedostatkom dovoljne količine vode.

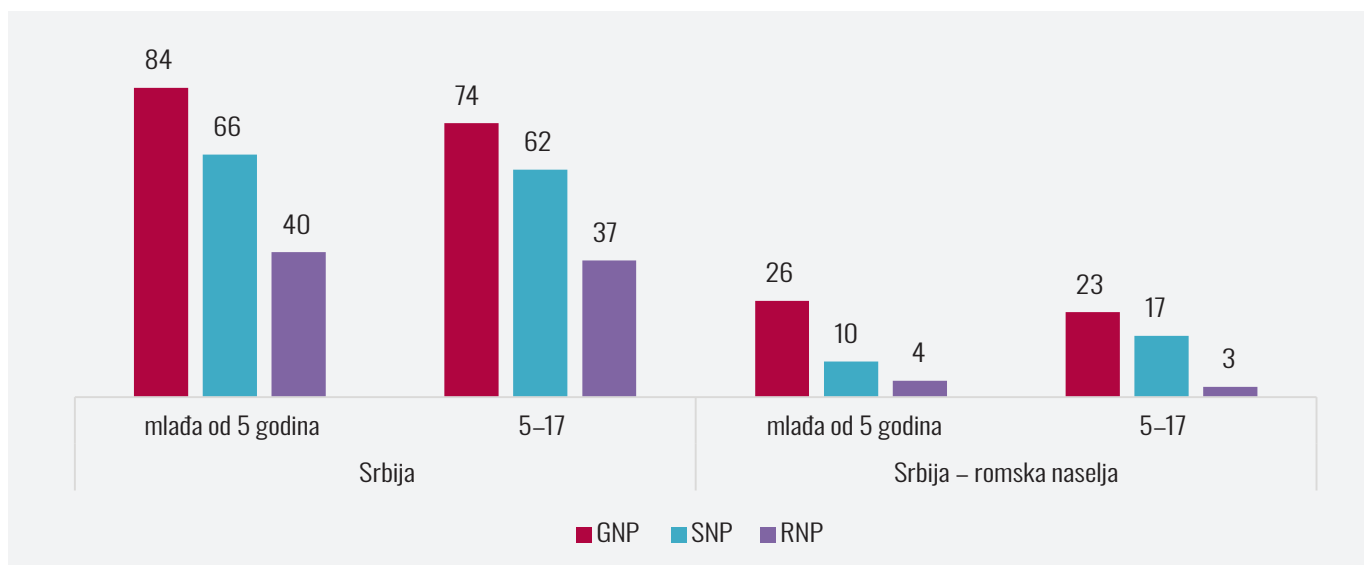
<sup>3</sup> Udeli dece koja žive u domaćinstvima sa nepoboljšanim izvorima vode su sledeći: deca mlađa od 5 godina — 0% u RNP, 0% u SNP i 0,1% u GNP; deca uzrasta 5–17 godina — 0,0% u GNP, 0,5% u SNP i 0,4% u RNP.

Udeo dece koja žive u romskim naseljima bez adekvatnog pristupa vodi nešto je veći nego u opštoj populaciji. Kao što je slučaj i u opštoj populaciji, domaćinstva u RNP su prinuđena da nedostatak vode za piće kompenzuju kupovinom flaširane vode, ali učestalost te prakse je niža nego u opštoj populaciji, najverovatnije zbog niže prosečne kupovne moći tih domaćinstava. Iz toga proističe sledeći nalaz: da značajan broj dece živi u domaćinstvima koja nemaju dovoljnu količinu vode za piće. Svako četvrto dete u GNP i SNP i svako treće u RNP nema vodu za piće u dovoljnoj količini.

#### Ostala infrastruktura

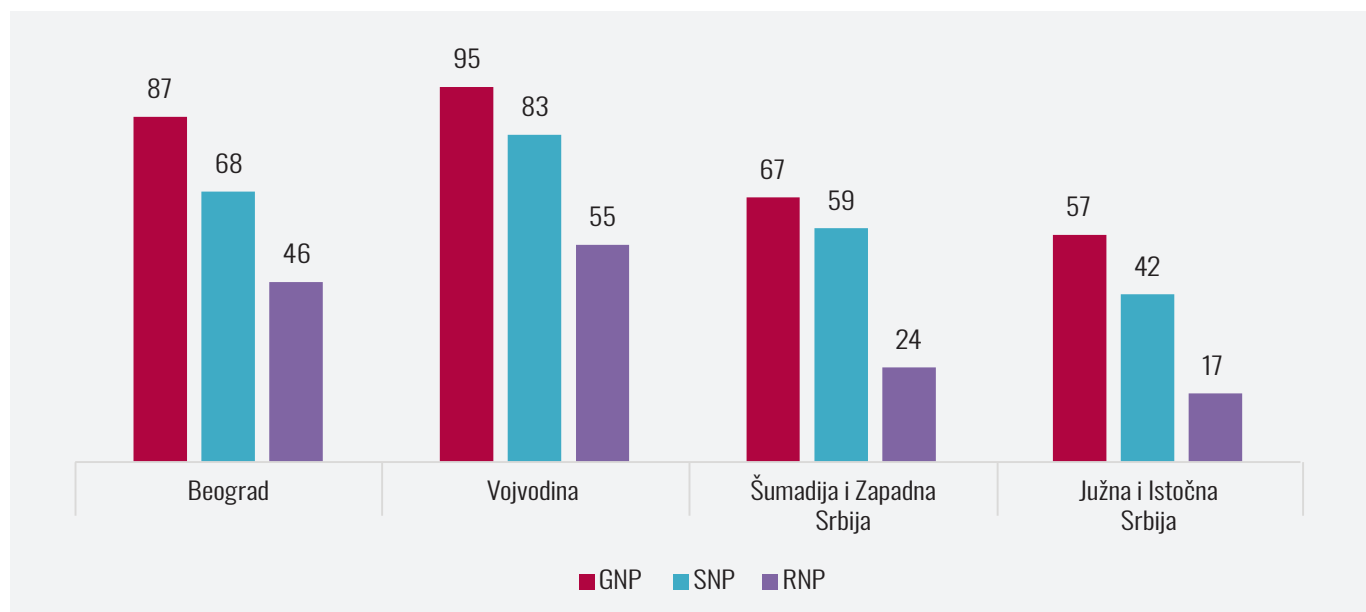
Deca koja žive u GNP imaju bolji pristup čistijim tehnologijama u svojim domaćinstvima. Deca u GNP znatno češće koriste čista goriva i tehnologije za kuvanje, grejanje i osvetljenje. Infrastruktura u SNP i RNP je u znatno većoj meri tradicionalna, manje pouzdana, zahteva veliki utrošak vremena i manje pogoduje životnoj sredini. Deca u RNP znatno ređe koriste čiste tehnologije, što s jedne strane ukazuje na nedostatak infrastrukture, a s druge na rizike kojima su deca izložena. Deca koja žive u siromašnijim domaćinstvima (sa nižim indeksom blagostanja) i u onima u kojima je nosilac domaćinstva završio samo osnovno obrazovanje nalaze se u većem riziku. Osim toga, siromašnija deca iz ruralnih područja (koja žive u domaćinstvima do 60. procenta prema indeksu blagostanja) češće žive u domaćinstvima koja koriste manje čiste tehnologije nego njihovi siromašniji vršnjaci iz GNP (tabela A6 u Prilogu).

**Grafikon 4. Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje**



Procenat dece (starosti 0–17 godina) koja žive u domaćinstvima koja koriste čista goriva i tehnologije za kuvanje, grejanje i osvetljenje

**Grafikon 5. Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje, po regionima**



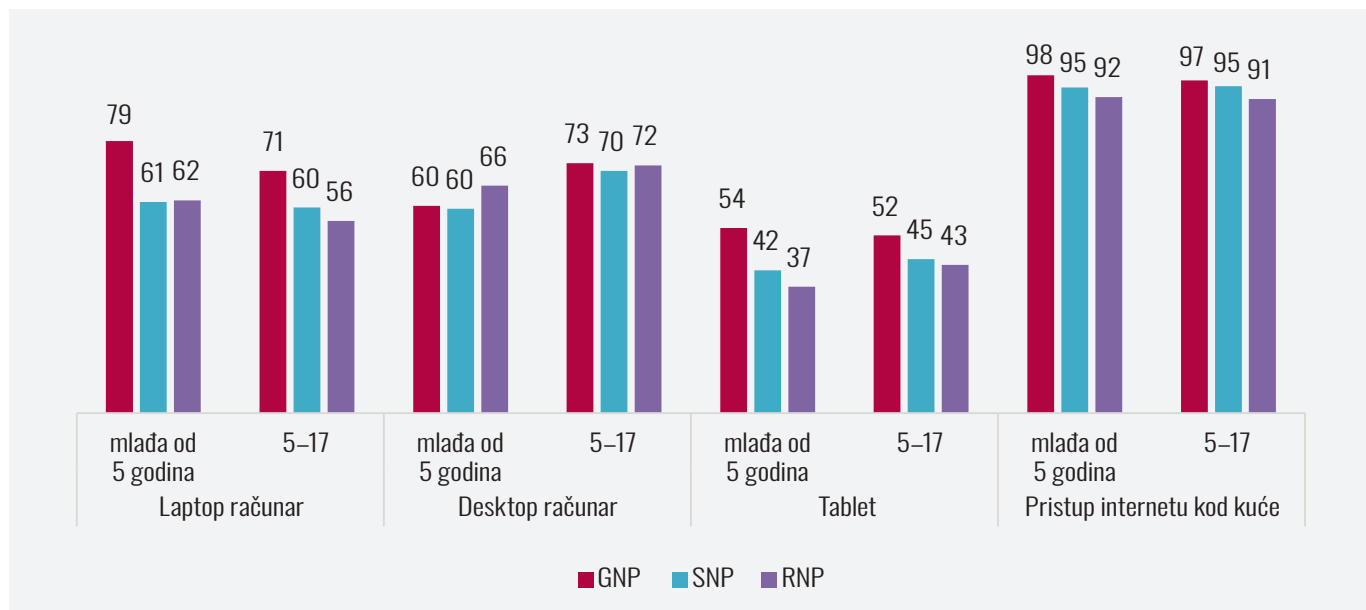
Procenat dece (0–17 godina) koja žive u domaćinstvima koja koriste čista goriva i tehnologije za kuvanje, grejanje i osvetljenje, po regionima

### Pristup digitalnim tehnologijama

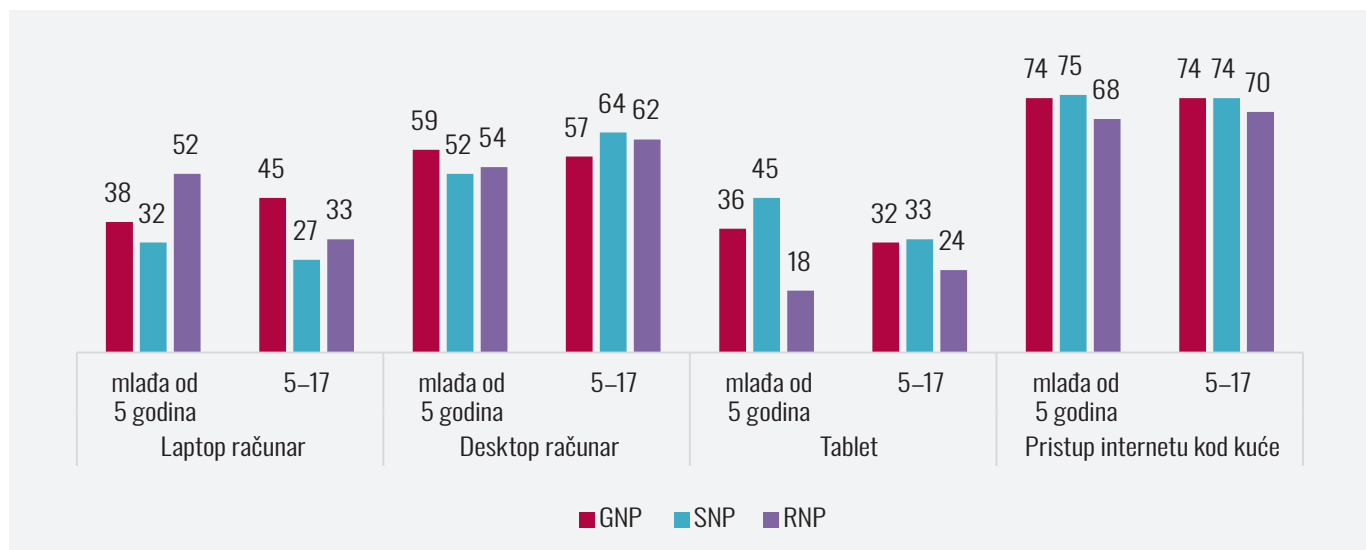
Većina dece u svim tipovima područja ima pristup internetu. Ipak, skoro svako deseto dete uzrasta do 17 godina u RNP živi u domaćinstvu koje nema internet konekciju. Te porodice i njihova deca ostaju uskraćeni za pristup značajnoj količini informacija i savremenih znanja o roditeljstvu i porodičnom životu koja je danas dostupna na internetu. Pristup internetu i posedovanje adekvatne tehnologije postali su posebno važni tokom aktuelne krize izazvane kovidom-19, jer su postali neophodni za praćenje obrazovnog procesa i učešće u njemu. S obzirom na to da skoro svako deseto dete u RNP živi u domaćinstvu koje nema pristup internetu, verovatno je da su ta deca isključena iz obrazovnih procesa. Zajedno sa drugim izvorima nejednakosti, ta razlika će najverovatnije dalje uticati na njihovu obrazovnu perspektivu.

Većina domaćinstava koristi desktop računare, dok su laptop računari i tableti nešto ređi. Sve te uređaje (osim desktop računara) češće imaju domaćinstva u GNP. Istraživanje o upotrebi informaciono-komunikacionih tehnologija među pojedincima (RZS, 2021) daje praktično identične rezultate i ukazuje na to da siromašnija i ruralna domaćinstva ređe imaju računar i pristup internetu. Longitudinalni podaci pokazuju da se pristup internetu brzo širi, posebno u ređe naseljenim područjima, čime se postepeno sužava digitalni jaz. Na primer, 2014. godine samo 66 odsto dece uzrasta 5–17 godina u RNP imalo je pristup internetu, dok je 2019. godine taj udeo iznosio 91 odsto (tabela A7 u Prilogu).

Deca iz romskih naselja znatno ređe žive u domaćinstvima koja imaju pristup digitalnoj opremi i internetu nego njihovi vršnjaci u opštoj populaciji. Nešto više od polovine te dece ima personalni računar, a trećina ima laptop računar ili tablet. Tri četvrtine domaćinstava ima pristup internetu, ali znatan broj njih verovatno pristupa internetu putem mobilnih telefona. Ovi podaci ukazuju na to da značajan broj dece nije imao odgovarajuća sredstva za učešće na časovima i u drugim školskim aktivnostima tokom krize izazvane kovidom-19, čiji će se efekti verovatno videti u stopama osipanja dece iz školskog sistema u budućnosti. Nema značajnih razlika između tipova područja u pogledu pristupa internetu i digitalnim tehnologijama, što ukazuje da nema digitalnog jaza prema mestu stanovanja. Kao i u opštoj populaciji, kod dece koja žive u romskim naseljima beleži se smanjivanje digitalnog jaza između tipova područja u kojima žive. Na primer, 2014. godine samo 13 odsto dece uzrasta 5–17 godina u RNP imalo je pristup internetu, dok je 2019. godine taj udeo porastao na 70 odsto (SORS and UNICEF, 2015).

**Grafikon 6. Pristup digitalnim tehnologijama — procenat dece uzrasta 0–17 godina, Srbija**

Procentualna raspodela dece (0–17 godina) prema odabranim karakteristikama stambenog prostora

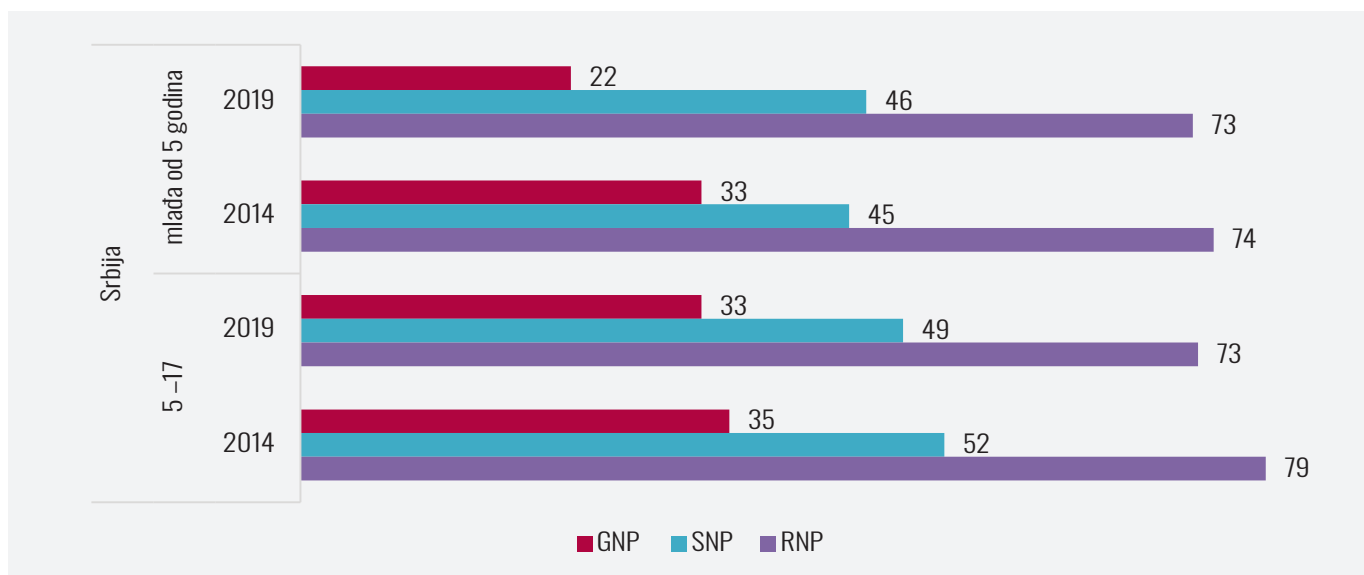
**Grafikon 7. Pristup digitalnim tehnologijama — procenat dece uzrasta 0–17 godina, Srbija — romska naselja**

Procentualna raspodela dece (0–17 godina) prema odabranim karakteristikama stambenog prostora

## Status blagostanja

Indeks blagostanja<sup>4</sup> meri stepen materijalnog blagostanja i to je jedan od značajnijih prediktora rizika kojima su izložene porodice i pojedinci, kao i njihovih šansi u životu — od smrtnosti dece, preko zdravlja i bezbednog okruženja u domaćinstvu, do obrazovnih mogućnosti, poput pismenosti, obrazovnih ambicija, nivoa obrazovanja, stopa osipanja iz svih nivoa obrazovanja i dr. (Shea and Kiersten, 2004). Materijalni uslovi u kojima deca žive su mnogo nepovoljniji u manje naseljenim područjima. Taj jaz je posebno izražen kada je reč o deci mlađoj od 5 godina i deci uzrasta 5–17 godina. U RNP 73 odsto dece mlađe od 5 godina pripada kategoriji najsiromašnijih 60 odsto po indeksu blagostanja. U SNP je to nešto manje od polovine (oko 45 odsto), a u GNP 22 odsto. Kada je reč o deci uzrasta 5–17 godina, jaz je sličan, pa kategoriji najsiromašnijih 60 odsto pripadaju tri četvrtine dece (73 odsto) iz RNP, polovina dece (49 odsto) iz SNP i trećina dece (33 odsto) iz GNP. U poslednjih pet godina te okolnosti su se veoma malo promenile, pri čemu se pozitivno kretanje beleži jedino kod dece mlađe od 5 godina koja žive u GNP, kod koje je došlo do izvesnog smanjenja broja siromašne dece. Iako je to pozitivna promena, ona ukazuje na potencijalno širenje jaza između urbanih centara i ostatka zemlje.

**Grafikon 8. Najsiromašnijih 60 odsto dece (0–17) u tri područja, Srbija (2014–2019)**

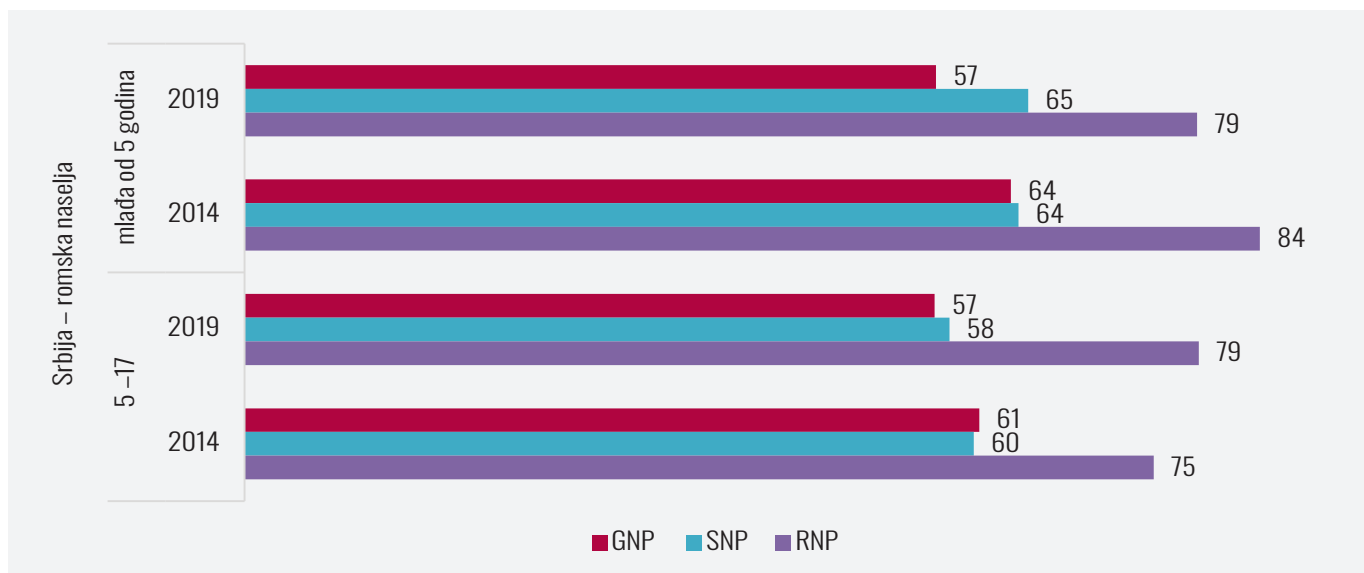


Procentualna raspodela populacije dece uzrasta 0–17 godina 2014. i 2019. godine

Indeks blagostanja nam pokazuje da su deca iz romskih naselja u znatno lošijem položaju nego deca iz opšte populacije u svim uzrasnim grupama i da su te razlike očigledne u GNP i SNP, ali ne i u RNP. Na osnovu toga, možemo zaključiti da je urbano siromaštvo povezano sa etničkim i socijalnim poreklom, dok je u selima sistematski vezano za ograničenja koja su tipična za ruralna područja. Kada posmatramo samo decu iz romskih naselja, vidimo da su u urbanim područjima (GNP i SNP) okolnosti u kojima ona žive nešto povoljnije nego u RNP. Čak četvoro od petoro dece mlađe od 5 godina u RNP živi u domaćinstvima koja pripadaju grupi najsiromašnijih 60 odsto prema indeksu blagostanja, dok je to slučaj sa dve trećine dece u SNP i nešto više od polovine dece u GNP. Rezultati su skoro identični i za decu uzrasta 5–17 godina. Iako se na grafikonu vide određene razlike, one nisu statistički značajne, što govori da se okolnosti u kojima deca žive nisu znatno promenile i da se mora raditi na poboljšanju uslova života porodica sa decom koje žive u romskim naseljima.

<sup>4</sup> Indeks je prilagođen anketiranoj populaciji, pa pored uobičajenih indikatora postoje i posebni indikatori za opštu populaciju i populaciju koja živi u romskim naseljima. Više informacija o metodologiji dostupno je u dokumentu Statistical Office of the Republic of Serbia and UNICEF (2020, 30).



**Grafikon 9. Najsiromašnijih 60 odsto dece (0–17) u tri područja, Srbija — romska naselja**

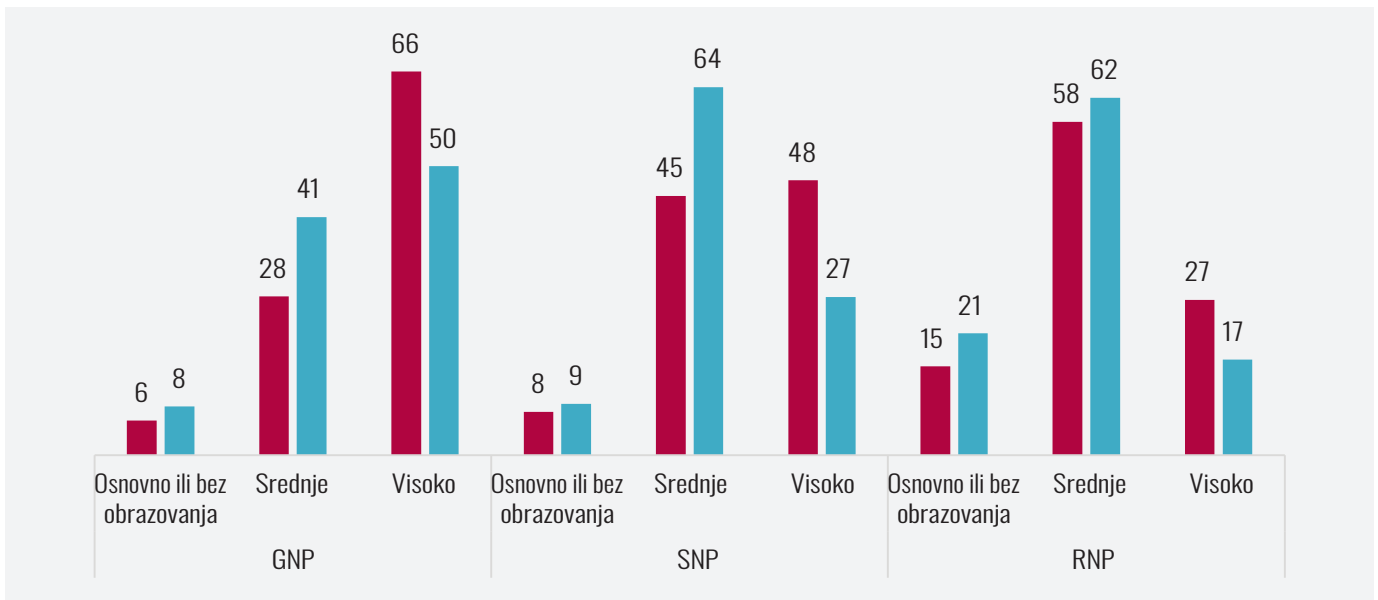
Procentualna raspodela populacije dece uzrasta 0–17 godina 2014. i 2019. godine

### Obrazovanje majke: kulturološki kapital

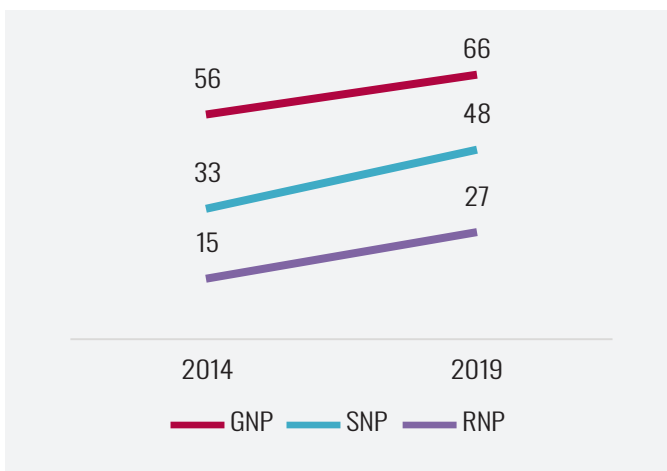
Kulturološki kapital roditelja, a posebno majki, predstavlja važan prediktor toga da li će dete ostvariti svoj razvojni potencijal. Tendencija je da obrazovaniji roditelji stvaraju podsticajnu atmosferu za učenje i imaju veće finansijske mogućnosti da uključe decu u različite aktivnosti formalnog i neformalnog učenja. Obrazovni profil domaćinstava u kojima deca odrastaju takođe se razlikuje u oblastima različite gustine naseljenosti. Tek svako deseto dete mlađe od 5 godina u GNP ima majku koja je završila samo osnovnu školu (ili je nije ni završila), dok je to slučaj sa 15 odsto dece u RNP. S druge strane, u GNP više od dve trećine dece mlađe od 5 godina ima majku koja je pohađala visoko obrazovanje, dok je u RNP taj udeo manji od jedne četvrtine. Stvari stoje nešto drugačije ako posmatramo majke starije dece (5–17 godina). Ovde ne postoji značajna razlika između RNP i SNP kada je reč o majkama sa srednjim obrazovanjem, ali ih ima znatno manje u GNP. Polovina ukupnog broja majki u GNP je završila visoko obrazovanje, dok je to slučaj kod tek nešto više od četvrtine majki u SNP i šestine u RNP. Sa opadanjem nivoa obrazovanja majke raste verovatnoća da će dete živeti u siromašnijem domaćinstvu (mereno indeksom blagostanja i stepenom materijalne deprivacije).

Čini se da razlike u RNP odgovaraju razlikama između Beogradskog regiona i ostatka Srbije. U Beogradskom regionu čak 54 odsto dece mlađe od 5 godina raste sa majkama koje su pohađale visoko obrazovanje, dok je u svim drugim regionima ta brojka niža (u Regionu Vojvodine 28 odsto, u Regionu Južne i Istočne Srbije 18 odsto, a u Regionu Šumadije i Zapadne Srbije 22 odsto). To ukazuje na regionalnu razliku između mikrookruženja u kojima deca žive i ne samo na dominaciju urbanih centara, već i na koncentraciju resursa u samo jednom takvom centru — Beogradu.

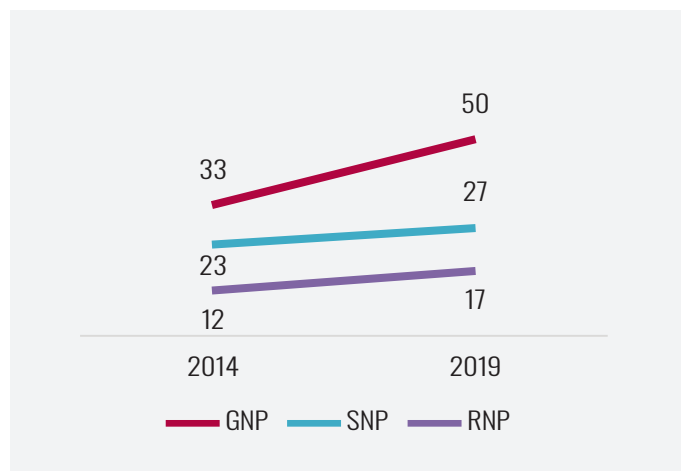
Promena tokom vremena ukazuje na poboljšanje u pogledu obrazovanja majke u svim tipovima područja i kod dece iz obe uzrasne grupe. Kod dece mlađe od 5 godina jaz u kulturološkom kapitalu majke ostao je konstantan tokom vremena, ali je kod dece uzrasta 5–17 godina povećan jaz u obrazovanju majke između GNP i drugih područja, što ukazuje na migratorno kretanje obrazovanih sa (starijom) decom, ali i na to da majke iz većih urbanih centara imaju više mogućnosti da završe visoko obrazovanje.

**Grafikon 10. Obrazovanje majke — deca uzrasta 0–17 godina, u tri područja, Srbija**


Procentualna raspodela dece (0–17 godina) — obrazovanje majke, u tri područja

**Grafikon 11. Trendovi u obrazovanju majke (deca mlađa od 5 godina), Srbija (2014–2019)**


Procentualna raspodela dece (0–4 godine) čije majke imaju visoko obrazovanje, uporedno 2014. i 2019.

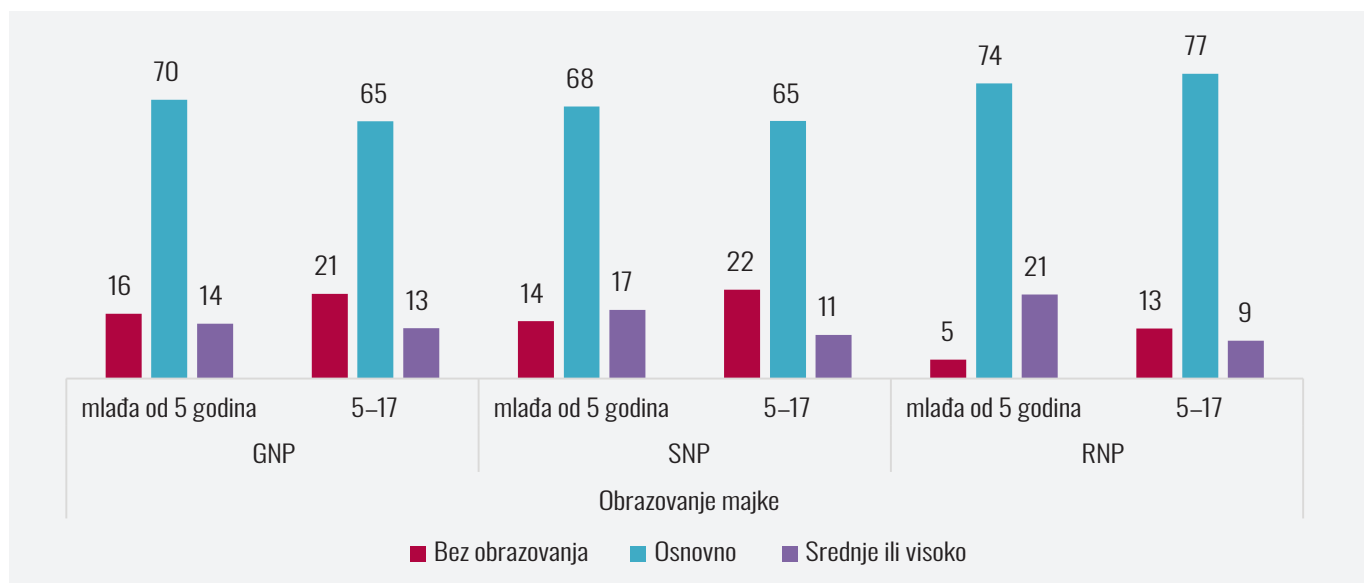
**Grafikon 12. Trendovi u obrazovanju majke (deca 5–17 godina), Srbija (2014–2019)**


Procentualna raspodela dece (5–17 godina) čije majke imaju srednje ili visoko obrazovanje, uporedno 2014. i 2019.

Nivo obrazovanja majki koje žive u romskim naseljima je očigledno manje povoljan nego u opštoj populaciji majki. Značajan broj majki u romskim naseljima nije završio osnovno obrazovanje, najčešći nivo stečenog obrazovanja je osnovno, a tek svaka deseta majka je završila srednje ili visoko obrazovanje. Ta nepovoljna obrazovna struktura ili čvrsto vezuje majke za tradicionalne ženske uloge i isključuje ih sa tržišta rada ili ih dovodi u veoma ranjiv položaj u okviru radne snage. Razlike u nivou obrazovanja sasvim malo variraju između područja različite gustine naseljenosti ili prema uzrastu dece (iako postoji skroman trend da majke mlađe dece imaju nešto

bolje obrazovne ishode). Ova populacija je zabeležila napredak u pogledu obrazovne strukture, ali su poboljšanja relativno mala (tabele A8–A9 u Prilogu).

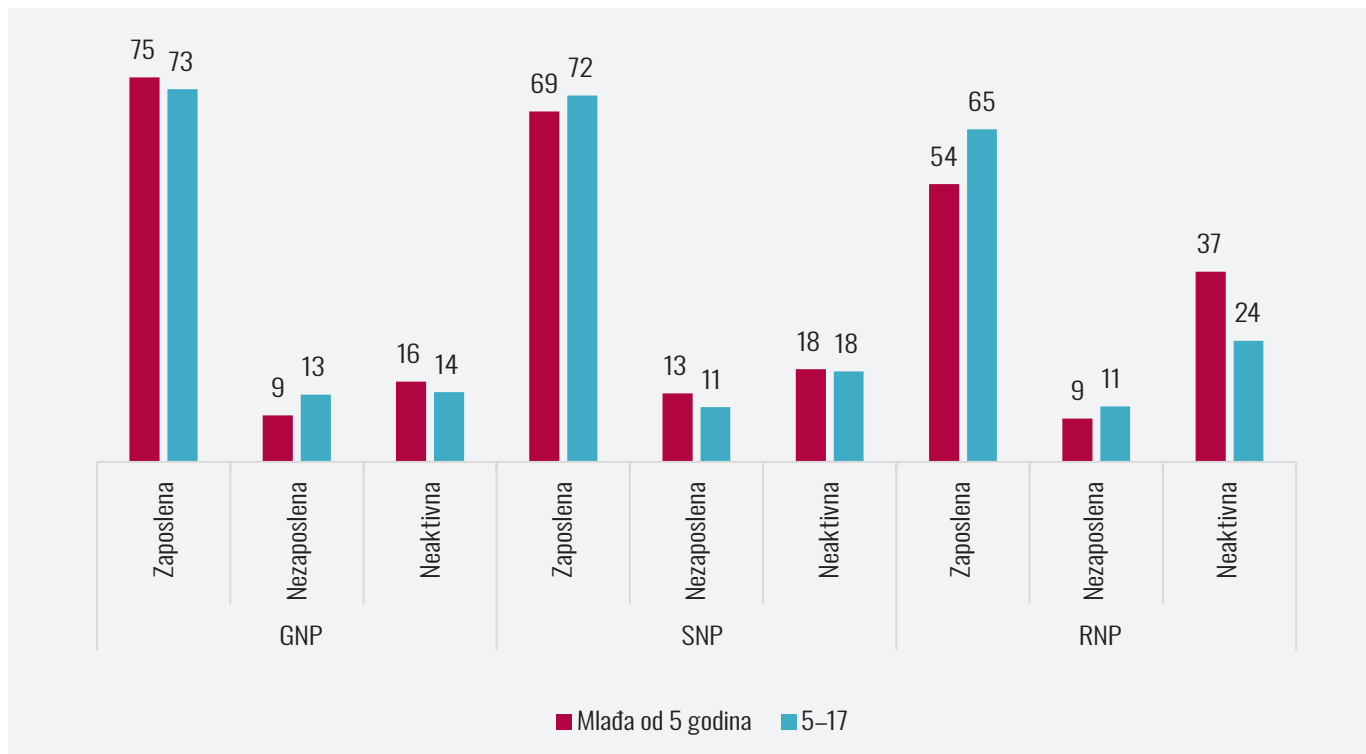
**Grafikon 13. Obrazovanje majke — deca uzrasta 0–17 godina, u tri područja, Srbija — romska naselja**



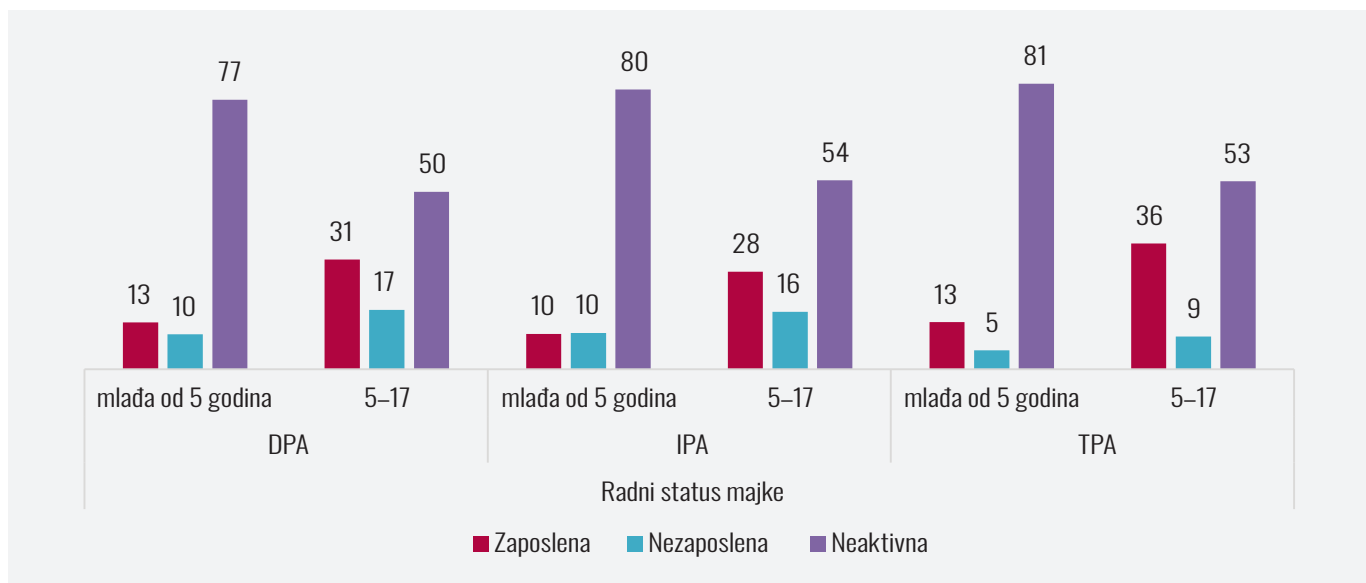
Procentualna raspodela dece (0–17 godina) — obrazovanje majke, u tri područja

Osim nivoa obrazovanja, i položaj majki na tržištu rada predstavlja važan indikator resursa kojima domaćinstvo raspolaže; položaj majki je, takođe, indikator modela stavova o radu i rodnoj ravnopravnosti kojima su deca izložena kod kuće. Dugoročna nezaposlenost ili neaktivnost jednog od roditelja povećava verovatnoću finansijske deprivacije i trajnog siromaštva porodice (Papadopoulos and Tsakoglou, 2016); stoga je zaposlenost oba roditelja, a posebno majke, dobar indikator tog rizika. Naša analiza pokazuje da znatno veći broj dece u RNP (u obe starosne kohorte) ima majke koje su neaktivne, dok je i u GNP i u SNP relativno veći udeo majki koje rade. Više lokalnih studija ukazuje na to da majke imaju tendenciju da se povuku sa tržišta rada nakon rođenja deteta, mada je takvo povlačenje izraženije u RNP, pa se ravnoteža između rada i roditeljstva narušava po polu (pri čemu muškarci preuzimaju ulogu izdržavaoca, dok se žene se staraju o drugim članovima porodice). Odsustvo majke sa tržišta rada neposredno utiče na verovatnoću da dete živi u siromašnijem domaćinstvu (mereno indeksom blagostanja), što kumulativno povećava rizike i za dete i za domaćinstvo (vidi tabelu A10 u Prilogu).

Majke dece iz romskih naselja nalaze se u veoma nepovoljnom položaju kada je reč o radnom statusu u poređenju sa opštom populacijom. Većina majki ne radi i one su prvenstveno posvećene brizi o porodici. Njihov udeo je posebno visok dok su deca mala, a smanjuje se kako ona rastu. Ovaj trend se javlja u svim tipovima područja. Nema većih razlika u radnom statusu majki prema gustini naseljenosti područja, što ukazuje na manjak mogućnosti i postojanje značajnih prepreka za zapošljavanje u svim tipovima područja. Za razliku od majki u opštoj populaciji, gde postoji nešto više mogućnosti za rad u urbanim područjima, ova populacija ne beleži takve razlike, što ukazuje na to da ove majke ne mogu da iskoriste prednosti koje nude veći urbani centri (tj. GNP).

**Grafikon 14. Radni status majke — deca uzrasta 0–17 godina, u tri područja, Srbija**


Procentualna raspodela dece (0–17 godina) — radni status majke, u tri područja

**Grafikon 15. Radni status majke — deca uzrasta 0–17 godina, u tri područja, Srbija — romska naselja**


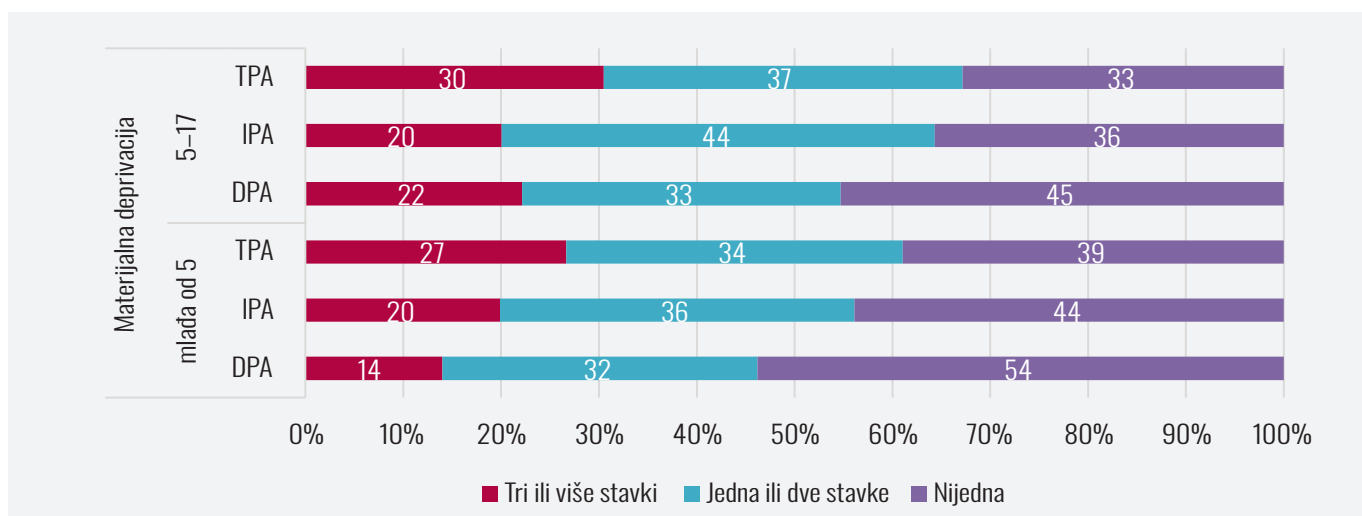
Procentualna raspodela dece (0–17 godina) — radni status majke, u tri područja

### Materijalni položaj: deprivacija

Ovde ćemo posvetiti posebnu pažnju merenju koje je prvi put primenjeno u ovom MICS istraživanju — merenju materijalne deprivacije prema metodologiji Ankete o prihodima i uslovima života (SILC).

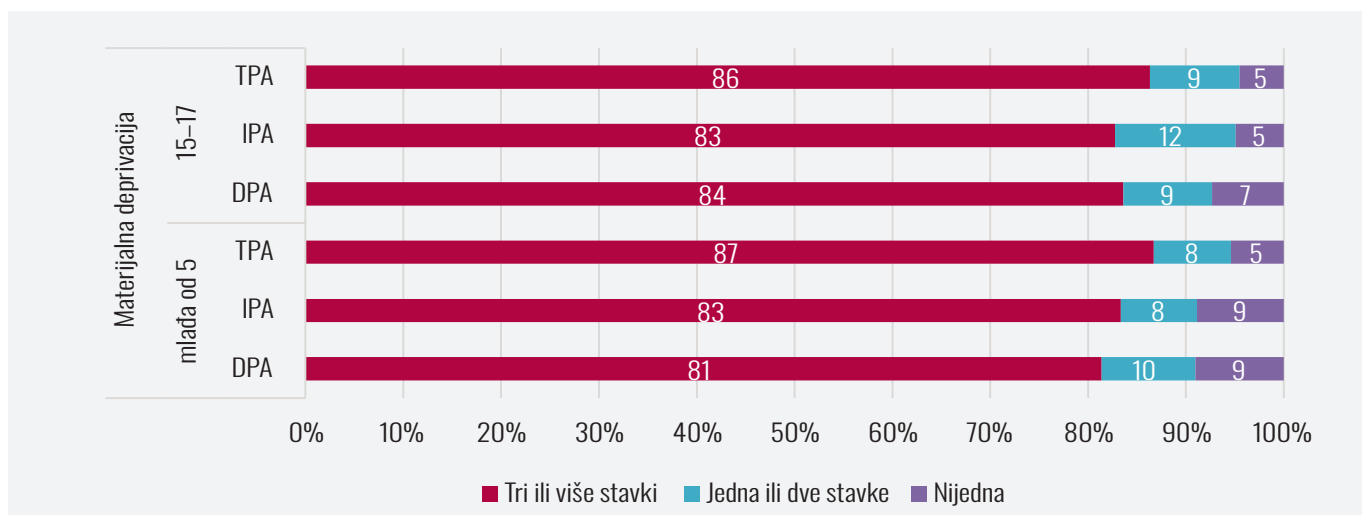
Na grafikonu 16 prikazane su razlike u stepenu materijalne deprivacije prema tipu područja u kome deca žive, koje pokazuju da su ređe naseljena područja u nešto nepovoljnijem položaju. U RNP svako četvrto dete mlađe od 5 godina i skoro trećina dece starosti 5–17 godina žive u domaćinstvima koja ne mogu da priušte tri od devet stavki koje se smatraju osnovnim potrebama. Jaz između dece u GNP i dece u RNP i SNP još je izraženiji kada se uključe domaćinstva koja mogu da priušte sve stavke obuhvaćene merenjem.

**Grafikon 16. Materijalna deprivacija dece uzrasta 0–17 godina, u tri područja, Srbija**



Procentualna raspodela dece uzrasta 0–17 godina po materijalnoj deprivaciji u tri područja

**Grafikon 17. Materijalna deprivacija dece uzrasta 0–17 godina, u tri područja, Srbija — romska naselja**



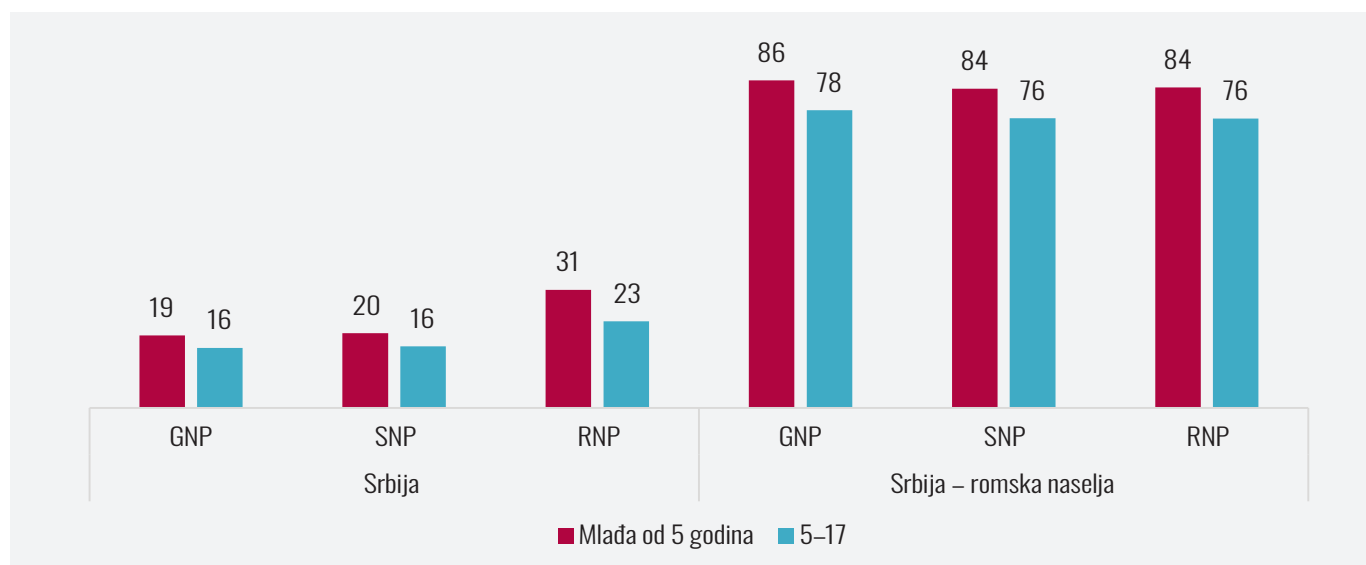
Procentualna raspodela dece uzrasta 0–17 godina po materijalnoj deprivaciji u tri područja

Materijalna deprivacija dece u romskim naseljima je veoma izražena, bez obzira na veličinu naselja. Više od jedne petine dece u svim tipovima područja i bez obzira na uzrast živi u domaćinstvima koja se odlikuju nedostatkom osnovnih stvari neophodnih za savremen svakodnevni život. Ti podaci upozoravaju da se moraju preduzeti mere za zaštitu dece koja su izložena i akutnim i dugoročnim rizicima od siromaštva i deprivacije.

### Socijalni transferi

Kada je reč o socijalnim transferima, vidimo da institucije prepoznaju veću ugroženost onih koji žive u ređe naseljenim područjima. U opštoj populaciji domaćinstva sa decom skoro dva puta češće primaju novčanu socijalnu pomoć, dečiji dodatak i naknadu za negu i pomoć drugog lica, što su mere koje su posebno osmišljene za materijalno ugrožene. Svako treće dete u RNP i svako peto u SNP i GNP živi u domaćinstvu koje prima neki oblik materijalne ili finansijske podrške od države. Socijalni transferi su ređi u domaćinstvima sa decom uzrasta 5–17 godina, ali je ta razlika očiglednija u RNP (vidi detaljne tabele A11 i A12 u Prilogu).

**Grafikon 18. Obuhvat socijalnim transferima i davanjima — bilo koji socijalni transfer ili davanje**



Procenat dece mlađe od 18 godina koja žive u domaćinstvima koja su primala socijalne transfere ili davanja u prethodna tri meseca

U romskim naseljima deca znatno češće žive u domaćinstvima koja primaju socijalne transfere. Čak četvoro od petoro dece živi u domaćinstvu koje prima neki oblik materijalne pomoći. Kod većine socijalnih transfera nema značajne razlike prema gustini naseljenosti područja u kome deca žive, kao ni prema uzrastu dece, što pokazuje da se podrška relativno ravnomerno distribuira u odnosu na ta dva kriterijuma.



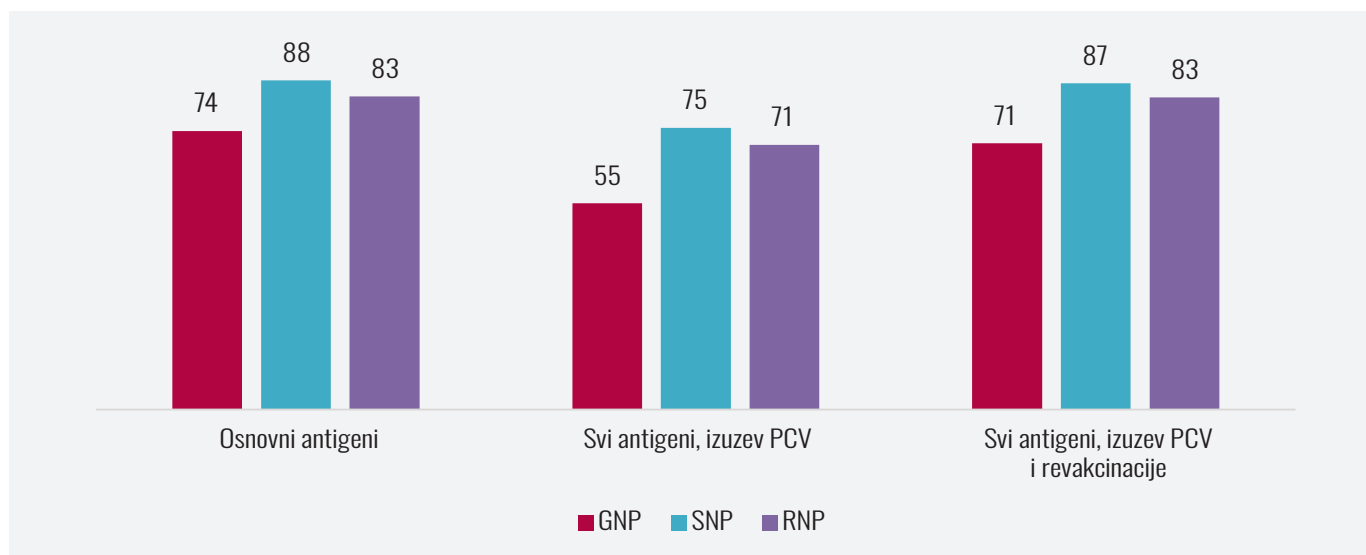
## Deca mlađa od 5 godina u GNP, SNP i RNP

### Zdravlje dece: imunizacija

Prema UNICEF-ovoj Mapi puta za imunizaciju (UNICEF) i Agendi imunizacije do 2030. godine SZO, strateški cilj je da se završi imunizacija dece na nacionalnom nivou i da svi imaju iste mogućnosti u oblasti zdravlja, tj. da „svako bude zaštićen potpunom imunizacijom, bez obzira na mesto, uzrast, socio-ekonomski status ili rodno zasnovane barijere” (WHO). SZO (WHO) preporučuje da deca prime obavezne vakcine radi zaštite od ovih zaraznih bolesti: tuberkuloze, tetanusa, velikog kašlja, dečije paralize, malih boginja, rotavirusa, hepatitisa B, hemofilusa influence tip b, pneumokoka, difterije i rubele. Prema standardima Srbije, sve te vakcine (osim vakcine protiv rotavirusa) obuhvaćene su kalendarom vakcinacije dece i daju se u toku prve godine života (osim vakcine MMR, koja se može dati u uzrastu od 12 do 15 meseci), dok se druge doze nekih od navedenih vakcina daju tokom druge godine života deteta.<sup>5</sup>

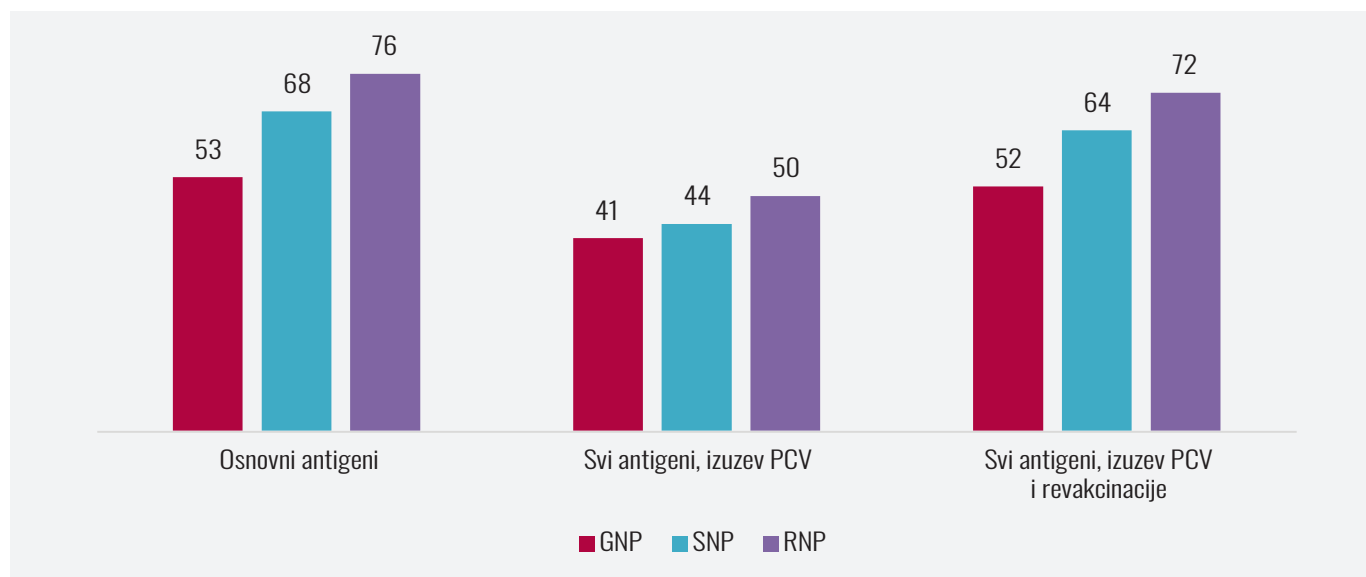
U celini posmatrano, nisu sva deca u Srbiju obuhvaćena vakcinama, a podaci pokazuju da postoje male razlike u potpunom obuhvatu kod dece uzrasta 24–35 meseci u opštoj populaciji, u zavisnosti od mesta stanovanja. Najbolji je obuhvat dece u SNP, uz mali pad kod dece u RNP. Poštovanje saveta o vremenu primanja vakcina i poverenje u samu vakcinaciju predstavljaju veći problem u urbanim centrima nego u manjim gradovima i selima.

**Grafikon 19. Obuhvat dece uzrasta 24–35 meseci imunizacijom, Srbija**



Procenat dece uzrasta 24–35 meseci koja su trenutno vakcinisana protiv dečijih bolesti koje se sprečavaju vakcinacijom (sirovi obuhvat)

<sup>5</sup> Vakcinacija obuhvata „doze BCG (protiv tuberkuloze) i vakcine protiv hepatitisa B (u roku od 24 sata od rođenja), naredne dve doze vakcine protiv hepatitisa B, tri doze petovalentne vakcine koja sadrži antigene DTP, polio i hemofilusa influence tip b (Hib), tri doze vakcine protiv pneumokoka (konjugovana vakcina) (PCV), revakcinaciju vakcinama DTP, polio, Hib i PCV te jednu dozu MMR vakcine, koja sadrži antigene malih boginja, zauški i rubele. Dete treba da primi sve vakcine u prvoj godini života, osim prve doze MMR u uzrastu 12–15 meseci, revakcinacije vakcinama DTP, polio i Hib u uzrastu 18–23 meseca i revakcinacije vakcinom PCV u uzrastu 12–23 meseca.” (SORS and UNICEF, 2020: 115).

**Grafikon 20. Obuhvat dece uzrasta 24–35 meseci imunizacijom, Srbija — romska naselja**

Procenat dece uzrasta 24–35 meseci koja su trenutno vakcinisana protiv dečijih bolesti koje se sprečavaju vakcinacijom (sirovi obuhvat)

Deca iz romskih naselja su znatno manje obuhvaćena vakcinacijom nego deca iz opšte populacije. Interesantno je to da je obuhvat kod dece u RNP bolji nego kod dece u GNP, što ukazuje na izazove u urbanim centrima, gde svega oko polovine dece prima osnovne vakcine. Ta populacija beleži i značajne razlike u stepenu obuhvata vakcinom protiv malih boginja (MMR). Tu vakcinu znatno više primaju deca u RNP nego u GNP.<sup>6</sup> Izazovi u programima vakcinacije dece su utoliko ozbiljniji kada se uzmu u obzir aktuelna debata i skepticizam u vezi sa vakcinacijom protiv kovida-19.

### Ishrana

Studije pokazuju mešovite rezultate u pogledu adekvatnih praksi dojenja prema mestu stanovanja. Na globalnom planu, neki navode da je ta praksa rasprostranjenija u ruralnim područjima ([Nguyen Thu et al., 2012](#)), dok drugi to tvrde za urbana područja ([Aschbrenner and Cornish, 2017](#)). U ekonomski nedovoljno razvijenim zemljama i regionima nisu dostupne prikladne alternative dojenju ili odgovarajući pristup hrani, pa je dojenje nužnost. U ekonomski razvijenim zemljama ta praksa se napušta zbog neodgovarajuće medicinske i savetodavne podrške.

U Srbiji nema razlika u apsolutnom učešću između tipova područja kada je reč o tome da li su deca ikada dojena. Većina dece (90 odsto) u svim tipovima područja dojena je u izvesnoj meri i taj procenat je dobio majčino mleko u toku prvog sata ili prvog dana od rođenja. Međutim, model logističke regresije (koji objedinjava karakteristike ženske populacije, indikatore blagostanja domaćinstva i tip područja) ukazuje na to da je dojenje češće u GNP nego u RNP, češće kod dece u siromašnijim domaćinstvima i češće kod majki koje su neaktivne (nasuprot zaposlenim majkama). Drugim rečima, dojenje je ređe u RNP među boljestojećim porodicama i među majkama koje su zaposlene. Te analize su u skladu sa opisima ove prakse, prema kojima je dojenje dominantna praksa hranjenja u siromašnijim porodicama zbog manjka resursa, dok se u boljestojećim porodicama prepoznaje kao praksa koja je korisna za odojče. U tom smislu je kultura dojenja rasprostranjenija u GNP nego u RNP, kada se kontroliše u odnosu na obrazovanje, blagostanje i radni status.

<sup>6</sup> Kod dece koja žive u RNP postojala je veća verovatnoća da će primiti MMR vakcinu (59,1%) nego kod dece u SNP (41,1%) i GNP (28%).

**Tabela 1. Logistička regresija, faktori povezani sa dojenjem**

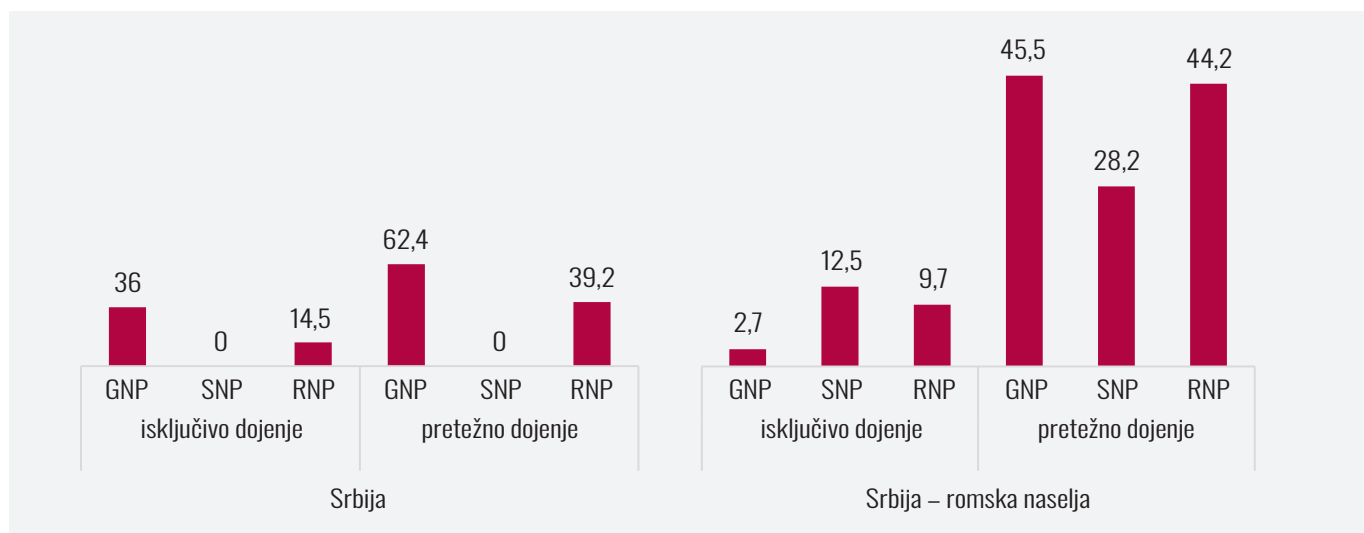
Ikada dojena	B	Exp(B)
(Tačka preseka)	2,728***	15,306
Najsiromašnijih 60% (ref. najbogatijih 40%)	0,836*	2,307
GNP	1,215*	3,370
SNP (ref. RNP)	-0,089	0,915
Osnovno ili bez obrazovanja (majka)	-0,306	0,736
Srednje (ref. visoko)	0,274	1,315
Zaposlena (majka)	-1,123*	0,325
Nezaposlena (ref. neaktivna)	-1,114	0,328

\*\*\*p < 0,001; \*\*p < 0,01; \*p < 0,05

Iako je iskustvo dojenja u manjoj ili većoj meri prisutno u svim tipovima područja, razlike počinju da se javljaju kada je reč o dužini i načinu dojenja. Kod dece uzrasta 0–5 meseci u RNP manja je verovatnoća da će dojenje biti isključivi ili pretežni oblik hranjenja u poređenju sa urbanijim područjima (SNP i GNP). U proseku, malo više od trećine dece u GNP je isključivo dojeno, a u RNP i SNP taj broj je upola manji. Kada je reč o dojenju kao pretežnom obliku hranjenja, RNP se ističu kao područja u kojima je ta praksa manje rasprostranjena.

Poređenje sa podacima iz 2014. godine pokazuje da je porastao broj dece iz GNP i RNP koja su isključivo dojena, dok je u SNP stopa ostala ista. Pretežno dojenje je ostalo na istom nivou kao i pet godina ranije, što pokazuje da je kod nekih majki koje su i inače spremnije da doje došlo do izraženijeg prihvatanja prakse isključivog oslanjanja na dojenje.

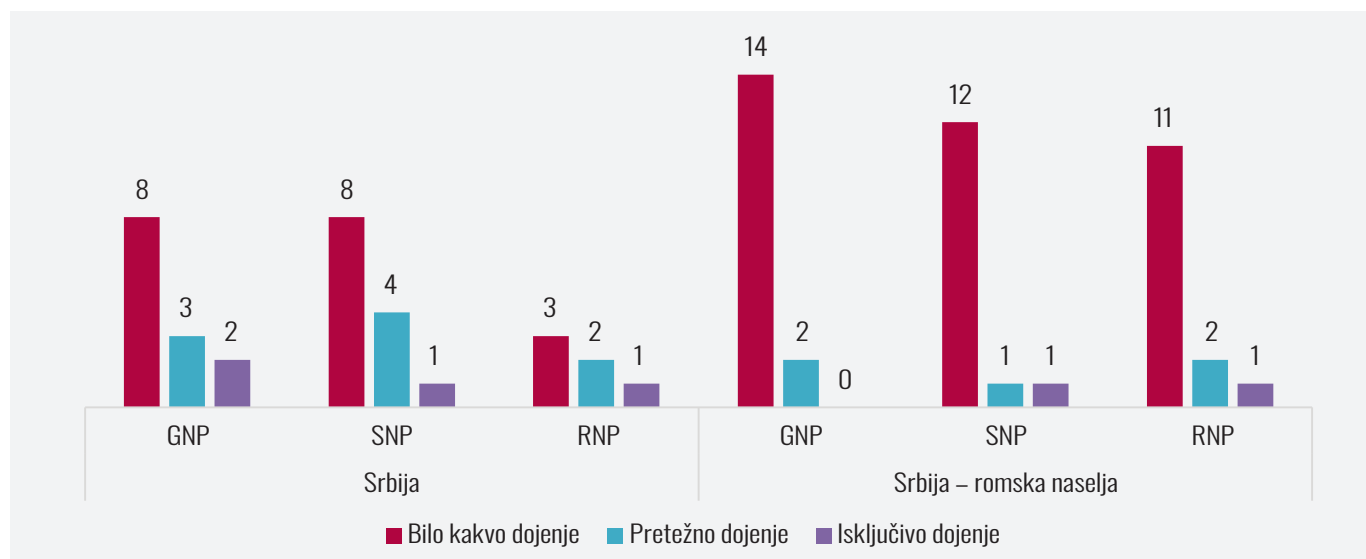
S druge strane, kod dece iz romskih naselja verovatnoća da će biti dojena manja je nego u opštoj populaciji dece, bilo da je to isključivi ili pretežni metod hranjenja. U urbanim područjima (GNP) ta praksa je najmanje rasprostranjena u ovoj populaciji dece. U poređenju sa 2014. godinom, podaci pokazuju da je samo u GNP zabeleženo opadanje ove prakse i ta činjenica zahteva posebnu pažnju.

**Grafikon 21. Prakse ishrane odojčadi, u tri područja, deca uzrasta 0–5 meseci**

Procenat žive dece prema statusu u pogledu dojenja

Pomenuti nalazi su još očigledniji kada se pogleda medijana trajanja dojenja po tipu područja. Dojenje kao isključivi oblik ishrane u RNP traje svega dve sedmice, a u GNP oko dva meseca. Medijana trajanja bilo kakvog dojenja u RNP je manje od tri meseca, a u GNP više od osam meseci, što ukazuje na znatno kraće dojenje u ređe naseljenim područjima.

**Grafikon 22. Trajanje dojenja**



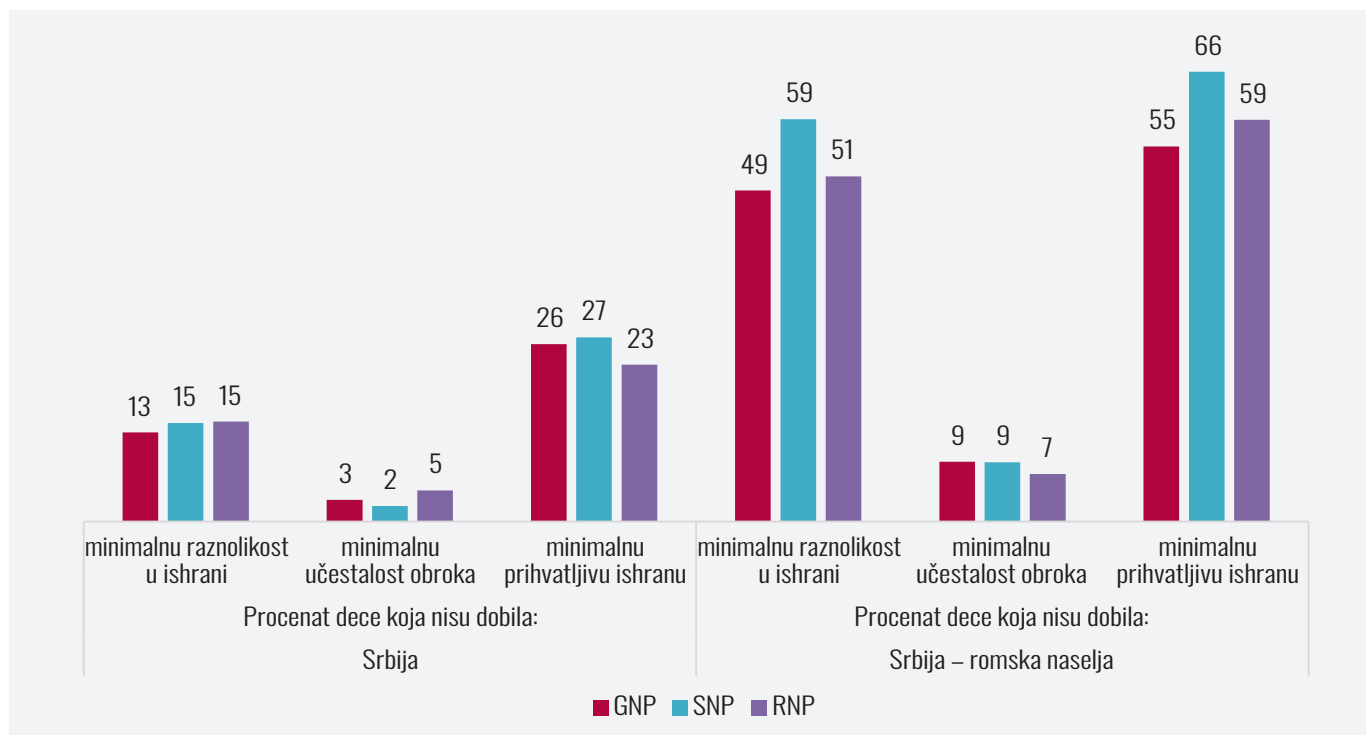
Medijana trajanja bilo kakvog dojenja za decu uzrasta 0–35 meseci i medijana trajanja isključivog dojenja i pretežnog dojenja za decu uzrasta 0–23 meseca

Trajanje dojenja dece iz romskih naselja otkriva interesantan obrazac koji bi možda mogao da ukaže na siromaštvo kao kontekst u kome se formiraju prakse dojenja. U tim naseljima praksa bilo kakvog dojenja traje znatno duže nego u opštoj populaciji — približno jednu godinu. Najduže doje decu u GNP. S druge strane, dojenje kao isključivi ili pretežni oblik hranjenja traje kraće nego u opštoj populaciji, što nam govori da deca ranije počinju da dobijaju drugu hranu, ali duže nastavljaju da dobijaju majčino mleko.

U opštoj populaciji dece nema značajnih razlika u raznovrsnosti ishrane, učestalosti obroka i prihvatljivosti ishrane u odnosu na to da li je odojče trenutno dojeno niti ima razlika između tipova područja. U proseku, svako četvrto dete ne dobija minimalnu prihvatljivu ishranu. Među decom u romskoj populaciji udeo dece koja nemaju minimalnu potrebnu raznovrsnost ishrane, učestalost obroka ili prihvatljivost ishrane znatno je veći nego u opštoj populaciji. Više od polovine te dece ne dobija minimalnu raznovrsnost ishrane, svako dvanaesto ne dobija obroke potrebnom učestalošću, a skoro dve trećine nema minimalnu prihvatljivu ishranu. Kao i u opštoj populaciji, nema razlika prema mestu stanovanja.

U oba uzorka postoje značajni nalazi koji pokazuju da se sa prestankom dojenja povećava broj dece koja ne dobijaju minimalnu prihvatljivu ishranu (vidi tabele A13 i A14 u Prilogu). Ta razlika se vidi u GNP i RNP, i kod dece u opštoj populaciji i kod dece iz romskih naselja, a pokazuje da završetak dojenja dovodi do povećanih rizika od neadekvatne ishrane i da su ti rizici izraženiji u urbanim centrima nego na selu. Verovatno je da bi za neku decu duže dojenje značilo adekvatniju ishranu.

Grafikon 23. Prakse u ishrani odojčadi i male dece



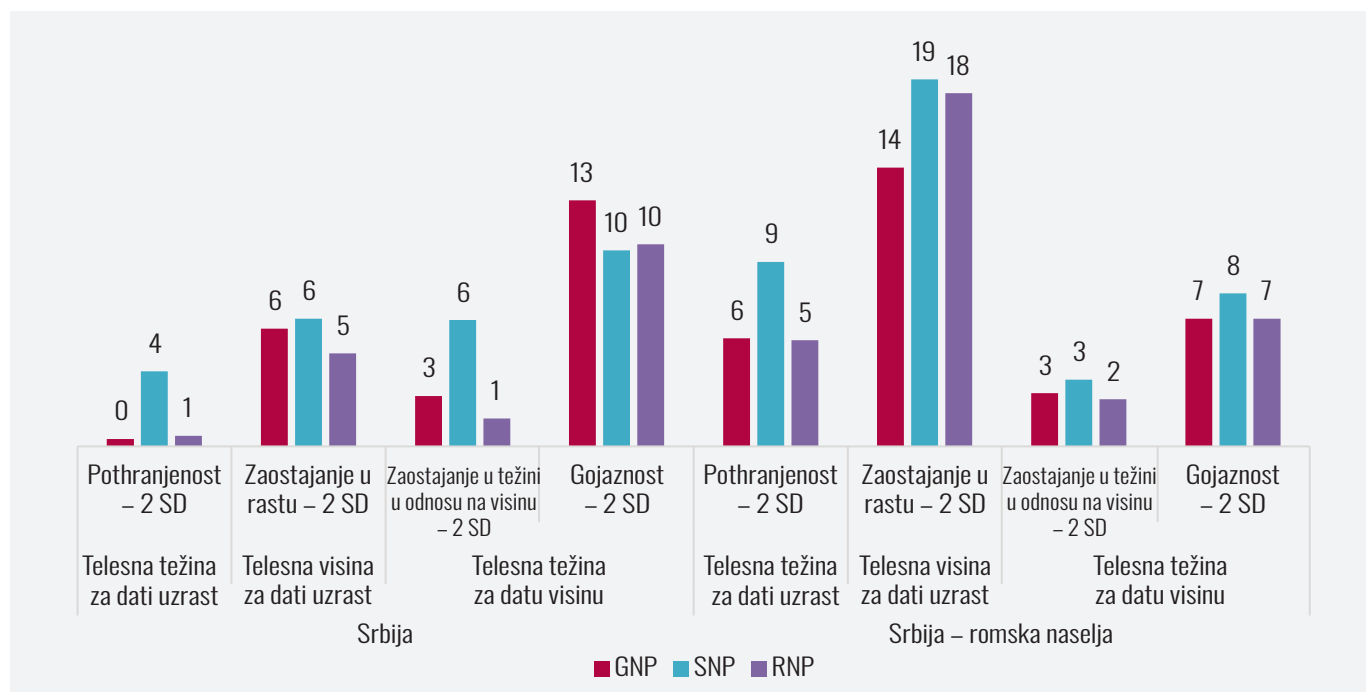
Procenat dece uzrasta 6–23 meseca koja su dobila odgovarajuću tečnost i čvrstu, polučvrstu ili meku hranu minimalan broj puta ili češće, tokom prethodnog dana

### Stanje uhranjenosti

Podaci ukazuju i na to da postoje neke razlike u stanju uhranjenosti dece prema tipu područja u kome žive. U opštoj populaciji dece ključni problem je gojaznost, što važi za sve tipove područja. S druge strane, među decom iz romskih naselja zabeležen je značajan broj dece koja zaostaju u rastu i određeni broj pothranjene dece.

Istraživanja veza između socio-demografskih karakteristika domaćinstva, majke i deteta pokazuju sledeće: kategorije *pothranjenost* i *zaostajanje u težini u odnosu na visinu* češće su kod dece koja žive u SNP (nego u RNP), a kategorija *pothranjenost* je, što je interesantno, ređa kod dece čije majke imaju srednje obrazovanje nego kod dece čije majke imaju univerzitetsko obrazovanje. Kategorija *zaostajanje u rastu* je rasprostranjenija među dečacima, kao i kategorija *gojaznost*.

U populaciji dece iz romskih naselja tip područja nije u korelaciji ni sa jednim problemom koji se tiče uhranjenosti. Kod dece čije su majke bez škole ili samo sa osnovnom školom postoji znatno veća verovatnoća da će biti pothranjena nego deca čije su majke obrazovanije. Kod dečaka je veća verovatnoća da će doći do zaostajanja u rastu ili gojaznosti. Drugi problemi koji se tiču uhranjenosti nisu u korelaciji sa analiziranim karakteristikama, što pokazuje da su ovi relativno ozbiljni problemi relativno ujednačeno rasprostranjeni u celoj ovoj populaciji.

**Grafikon 24. Stanje uhranjenosti dece**


Procenat dece mlađe od pet godina prema stanju uhranjenosti, na osnovu tri antropometrijska pokazatelja: telesna težina za dati uzrast, telesna visina za dati uzrast i telesna težina za datu visinu

**Tabela 2. Logističke regresije, faktori povezani sa stanjem uhranjenosti prema antropometrijskim indeksima, Srbija**

	Pothranjenost — 2 SD		Zaostajanje u rastu — 2 SD		Zaostajanje u težini u odnosu na visinu — 2 SD		Gojaznost — 2 SD	
	B	Exp(B)	B	Exp(B)	B	Exp(B)	B	Exp(B)
(Tačka preseka)	-5,523***	0,004	-4,079***	0,017	-4,403***	0,012	-2,201***	0,111
Muško (ref. žensko)	1,241	3,460	0,910**	2,485	0,508	1,662	0,411*	1,508
Najbogatijih 40% (ref. najsiromašnijih 60%)	0,208	1,231	0,676	1,965	-0,372	0,689	-0,466	0,628
GNP	-0,631	0,532	0,56	1,751	0,508	1,662	0,077	1,080
SNP (ref. RNP)	1,856**	6,398	0,480	1,616	1,555*	4,736	-0,149	0,861
Osnovno ili bez obrazovanja	-0,045	0,956	0,237	1,267	0,745	2,107	0,023	1,023
Srednje (ref. visoko)	-1,841**	0,159	-0,180	0,835	-0,076	0,927	0,216	1,241

\*\*\*p < 0,001; \*\*p < 0,01; \*p < 0,05



**Tabela 3. Logističke regresije, faktori povezani sa stanjem uhranjenosti prema antropometrijskim indeksima, Srbija — romska naselja**

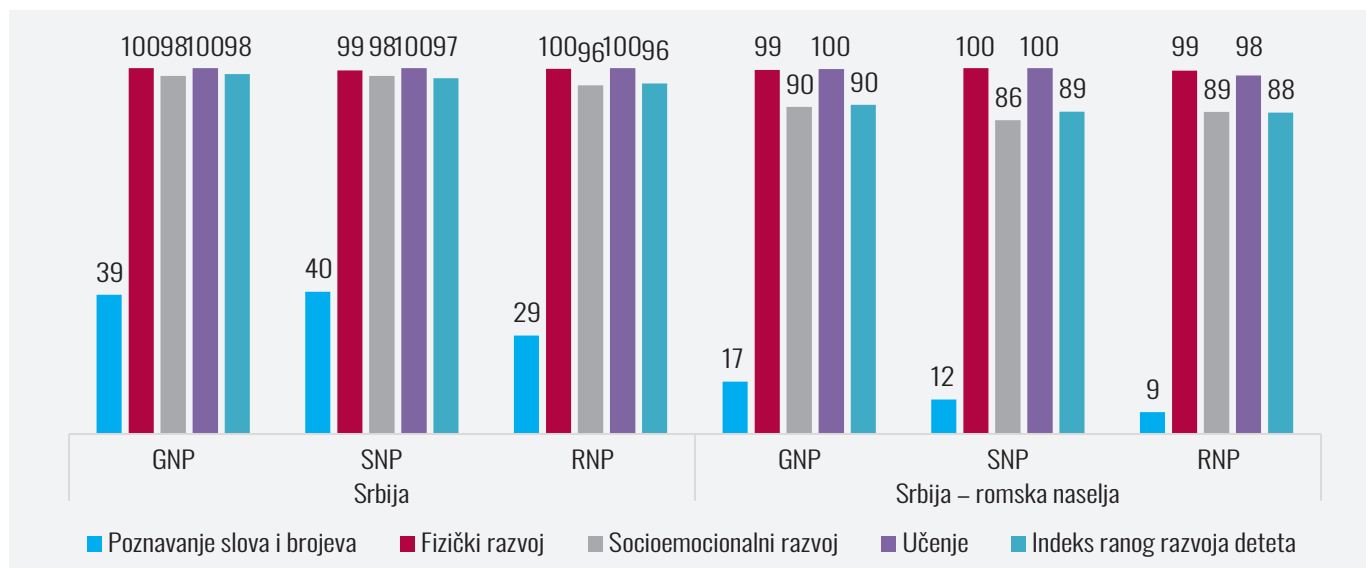
	Pothranjenost — 2 SD		Zaostajanje u rastu — 2 SD		Zaostajanje u težini u odnosu na visinu — 2 SD		Gojaznost — 2 SD	
	B	Exp(B)	B	Exp(B)	B	Exp(B)	B	Exp(B)
(Tačka preseka)	-5,027***	0,007	-2,182***	0,113	-4,156***	0,016	-3,092***	0,045
Muško (ref. žensko)	-0,005	0,995	0,415**	1,515	-0,078	0,925	0,805*	2,237
Najbogatijih 40% (ref. najsiromašnijih 60%)	0,575	1,777	0,375	1,455	0,042	1,043	0,334	1,396
GNP	0,018	1,018	-0,224	0,800	0,122	1,130	0,153	1,166
SNP (ref. RNP)	0,645	1,906	0,066	1,068	0,390	1,477	0,244	1,277
Bez obrazovanja	2,110**	8,245	0,371	1,450	0,203	1,225	-0,482	0,617
Osnovno (ref. srednje ili visoko)	1,845*	6,328	0,140	1,150	0,573	1,773	-0,432	0,649

\*\*\*p < 0,001; \*\*p < 0,01; \*p < 0,05

Analiza trendova (iz 2014. godine) daje mešovite rezultate, koji fluktuiraju zbog relativno niske učestalosti tih pojava, a pošto ne možemo da uočimo statistički značajne razlike između dva perioda ni po jednom kriterijumu, uz dozu obazrivosti možemo da zaključimo da nije bilo značajnog poboljšanja niti pogoršanja kada je reč o deci koja žive u ovim tipovima naselja.

### Razvoj u ranom detinjstvu

Razvoj u ranom detinjstvu (ECD) opisuje se kao skup sposobnosti koje bi dete trebalo da razvije između treće i četvrte godine. Izražava se u četiri dimenzije: poznavanje slova i brojeva, fizički razvoj, socio-emocionalni razvoj i učenje, a sve one zajedno čine indeks ranog razvoja deteta (ECDI). Metodologija MICS istraživanja prepoznaje te dimenzije, što nam omogućava da identifikujemo decu koja se ne razvijaju pravilno, ali i da vidimo kako materijalni uslovi i karakteristike porodice utiču na razvoj u ranom detinjstvu i kako razvoj u ranom detinjstvu dalje utiče na šanse koje će dete imati kasnije u životu — poput njegovog mentalnog i fizičkog zdravlja, rizičnog ponašanja i sl. (Irwin, Siddiqui, Hertzmann, 2007).

**Grafikon 25. Vrednosti indeksa ranog razvoja deteta u tri područja, deca uzrasta 36–59 meseci**

Procenat dece starosti 36–59 meseci koja se pravilno razvijaju u domenima poznavanja slova i brojeva, fizičkog razvoja, socio-emocionalnog razvoja i učenja, i vrednosti indeksa ranog razvoja deteta

U opštoj populaciji, vrednosti u domenima fizičkog razvoja, socio-emocionalnog razvoja i učenja, kao i ECDI, visoke su i ne razlikuju se prema tipu područja. U pogledu fizičkog razvoja i učenja sva deca u opštoj populaciji se pravilno razvijaju. Značajno niži procenat dece se pravilno razvija u domenu poznavanja slova i brojeva, a analize pokazuju da su razlike između RNP i SNP/GNP statistički značajne, što ukazuje na to da se manji broj dece u ruralnim područjima pravilno razvija u tom domenu.

Kada se u analizu uključe socio-demografske karakteristike dece i njihovih porodica, obrazovanje majke se izdvaja kao ključni prediktor toga da li je verovatno da će se dete pravilno razvijati u oblasti poznavanja slova i brojeva. Iako regresiona analiza ne pokazuje značaj pohađanja predškolskog obrazovanja u celom uzorku, ipak smo utvrdili da postoje značajne razlike između dece koja pohađaju predškolske ustanove u SNP i posebno u RNP. Deca koja idu u vrtić se češće razvijaju pravilno (ova povezanost ne postoji u GNP). To dokazuje značaj predškolskih ustanova u naseljima sa manjom gustinom naseljenosti.

U populaciji dece iz romskih naselja gustina naseljenosti nije u značajnoj vezi ni sa jednom od gorenavedenih dimenzija niti sa ECDI. U toj populaciji je pohađanje vrtića jedini značajan faktor povezan sa poznavanjem slova i brojeva. Kod dece koja idu u vrtić veća je verovatnoća da će se pravilno razvijati u ovoj dimenziji.

**Tabela 4. Logistička regresija, faktori povezani sa poznavanjem slova i brojeva, Srbija**

	<b>B</b>	<b>Exp(B)</b>
(Tačka preseka)	-0,967***	0,38
Najbogatijih 40% (ref. najsiromašnijih 60%)	-0,12	0,887
GNP	0,33	1,397
SNP (ref. RNP)	0,345	1,412
Osnovno ili bez obrazovanja	-0,908**	0,403
Srednje (ref. visoko)	0,152	1,164
Obrazovanje u ranom detinjstvu	0,339	1,404

\*\*\*p < 0,001; \*\*p < 0,01; \*p < 0,05

**Tabela 5. Logistička regresija, faktori povezani sa poznavanjem slova i brojeva, Srbija — romska naselja**

	<b>B</b>	<b>Exp(B)</b>
(Tačka preseka)	-1,327*	0,265
Najbogatijih 40% (ref. najsiromašnijih 60%)	-0,125	0,883
GNP	0,715	2,045
SNP (ref. RNP)	0,408	1,503
Bez obrazovanja	-0,836	0,434
Osnovno (ref. srednje ili visoko)	-0,142	0,868
Obrazovanje u ranom detinjstvu	-0,839*	0,432

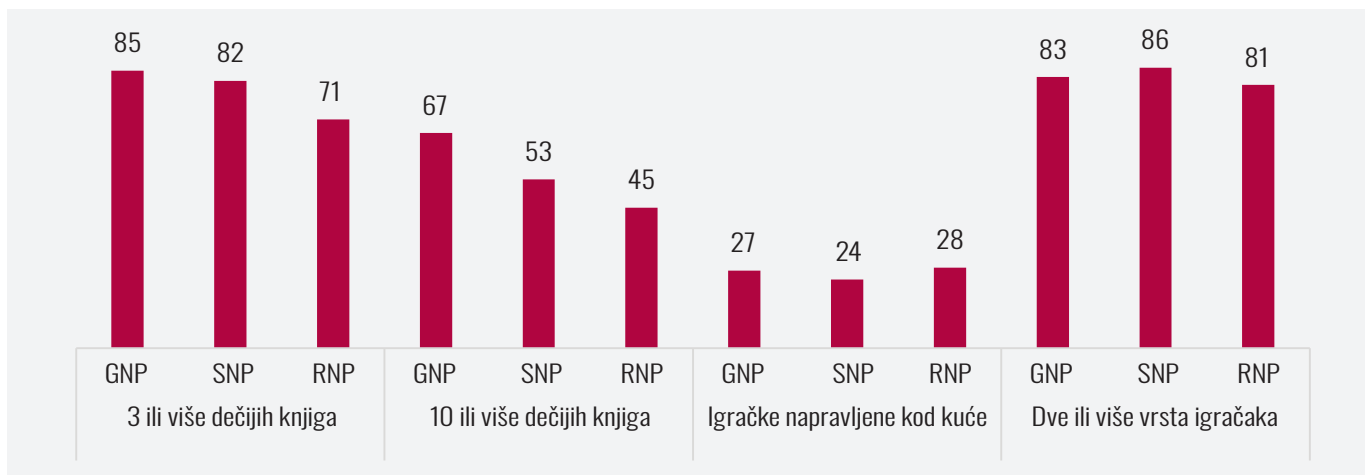
\*\*\*p < 0,001; \*\*p < 0,01; \*p < 0,05

### Podrška pri učenju

Kućno okruženje koje je podsticajno za razvoj motoričkih i kognitivnih sposobnosti značajno je jer oblikuje obrasce odnosa prema učenju i može da utiče na težnje i sposobnosti deteta kasnije u životu. Deca koja žive u GNP i SNP imaju stimulaturnije okruženje nego deca koja žive u RNP, posebno kada je reč o pristupu knjigama. Sa rastom broja knjiga širi se i jaz između dece iz područja različite gustine naseljenosti u pogledu toga koliko knjiga imaju i to pokazuje da deca iz urbanih područja imaju bolji pristup takvim resursima kod kuće nego deca sa sela. Drugi faktori koji su značajni za podsticanje učenja i razvoja ne razlikuju se po tipovima područja. Longitudinalne analize pokazuju da je tokom petogodišnjeg perioda došlo do izvesnog porasta broja dece iz GNP i SNP koja imaju tri ili više knjiga, dok u RNP nije zabeležen rast. Osim toga, ni u jednom tipu područja nije porastao udeo dece koja imaju

deset ili više knjiga. Interesantno je to da je došlo do izvesnog rasta u broju igračaka napravljenih kod kuće koje imaju deca u GNP i SNP.

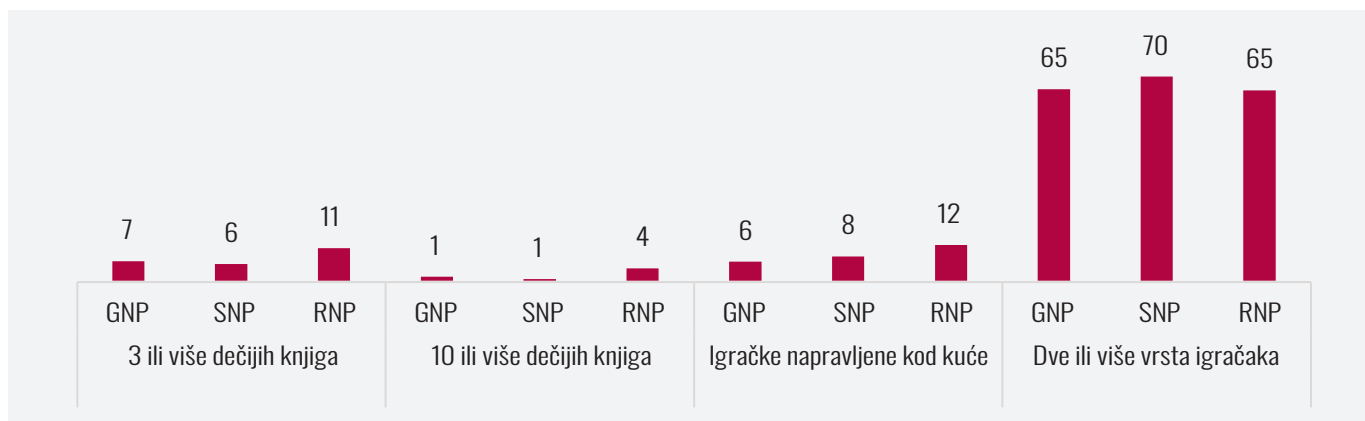
**Grafikon 26. Materijali za učenje, Srbija**



Procenat dece mlađe od 5 godina prema broju dečijih knjiga prisutnih u domaćinstvu i prema vrsti i broju igračaka kojima se dete igra

Deca iz romskih naselja znatno ređe imaju pristup svim stvarima koje su od značaja za razvoj u ranom detinjstvu i podsticanje učenja. Posebno je nizak broj knjiga po domaćinstvu. Male razlike po tipu područja nisu statistički značajne, što ukazuje na to da su te stvari — i mogućnosti i prakse na koje se odnose — relativno dobro distribuirane među domaćinstvima, bez obzira na gustinu naseljenosti područja. Analiza trendova pokazuje da se tokom petogodišnjeg perioda u GNP i SNP smanjio broj dece koja imaju tri ili više knjiga, kao i da se u svim tipovima područja smanjio broj dece koja imaju igračke napravljene kod kuće. Ipak, u celini posmatrano, povećao se broj dece koja imaju dve ili više vrsta igračaka, čemu je uglavnom doprineo rast broja igračaka kupljenih u prodavnicama.

**Grafikon 27. Materijali za učenje, Srbija — romska naselja**



Procenat dece mlađe od 5 godina prema broju dečijih knjiga prisutnih u domaćinstvu i prema vrsti i broju igračaka kojima se dete igra

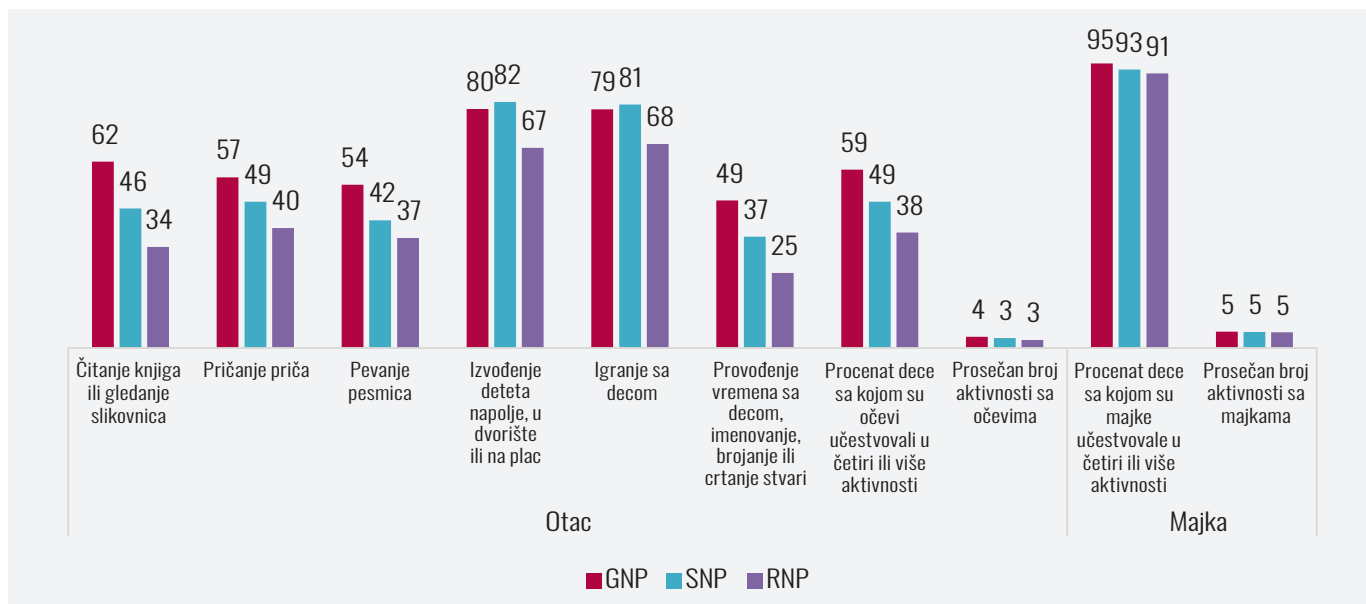
### Učešće roditelja

Kada je reč o stepenu učešća roditelja u aktivnostima vezanim za razvoj u ranom detinjstvu, uočavamo dve ključne stvari: s jedne strane, patrijarhalnu podelu rodni uloga u domaćinstvu usled koje su majke mnogo angažovanije nego očevi, a s druge strane, postepenu promenu u pravcu većeg učešća očeva u svim aktivnostima.

Stepen učešća majki se ne razlikuje po tipu područja, što ukazuje na to da su žene ravnomerno uključene u sve aktivnosti u vezi sa decom. Opredelili smo se da se fokusiramo na učešće očeva, iz dva razloga. Prvo, zbog veoma visokog stepena učešća majki i, drugo, zato što u tim slučajevima učenje i razvoj deteta zavise od učešće drugog roditelja. Na grafikonu 28 prikazane su aktivnosti dece uzrasta 1–2 godine i vidi se da postoje razlike između RNP i SNP/GNP, i u pogledu svih pojedinačnih aktivnosti u kojima očevi učestvuju i u pogledu učešća očeva u četiri ili više aktivnosti. Razlike između tipova područja (koje idu u korist gušće naseljenih područja) veće su kod onih aktivnosti koje se neposrednije fokusiraju na kognitivni razvoj (čitanje, pričanje priča, pevanje, imenovanje, brojanje i crtanje), a manje kod igre i izvođenja deteta napolje. To nam govori da deca u urbanim područjima češće imaju kompleksnije interakcije sa očevima i dodatno uče od njih, pored onoga što uče od majki. Analize pokazuju da nema značajnih razlika u stepenu učešća bilo kog od roditelja u različitim aktivnostima koje zavise od pola deteta. Grafikon 29, na kome su prikazane različite prakse roditelja dece uzrasta 3–4 godine, ukazuje na to da učešće očeva opada kako deca rastu, posebno u GNP. Zbog toga se čini da se smanjuju razlike u aktivnostima očeva između područja različite gustine naseljenosti. Ovaj nalaz se može objasniti bilo kao posledica specifične porodične dinamike u kojoj je verovatnije da će očevi biti uključeni dok je dete malo, ali njihovo učešće zatim opada, bilo kao rast učešća očeva tokom vremena (oni koji imaju malu decu sada su više uključeni nego oni čija su deca sada nešto starija).

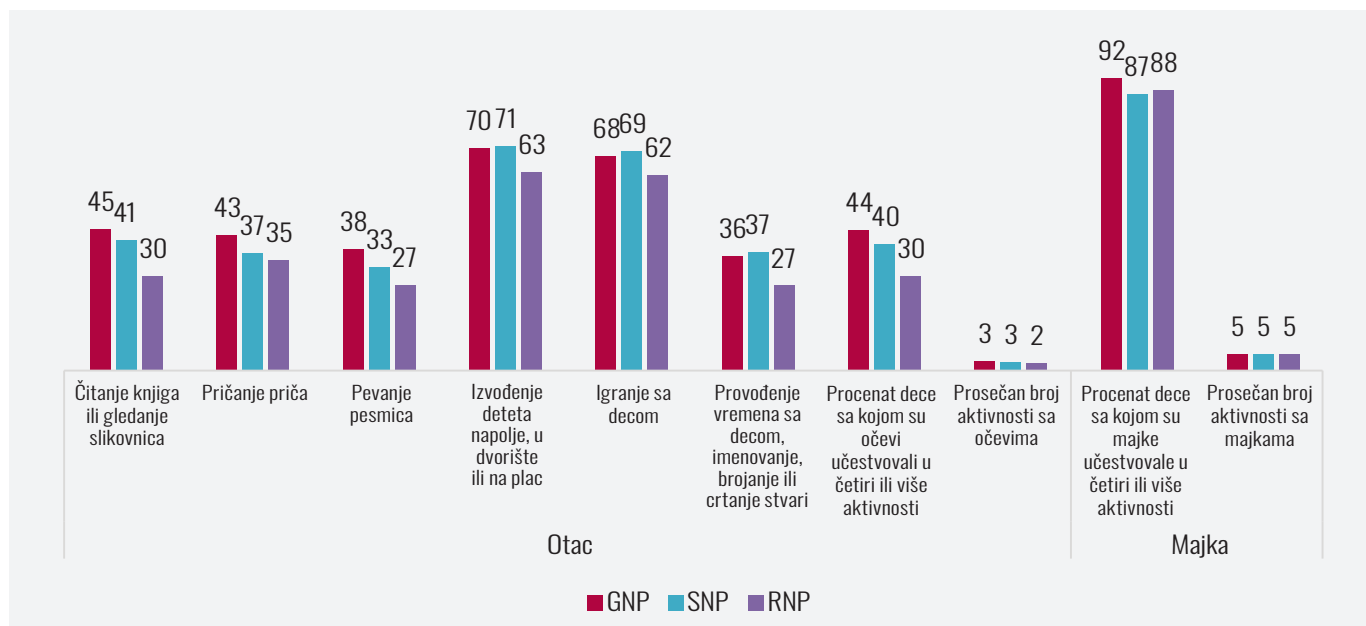
Analiza trendova podržava ovo drugo objašnjenje i ukazuje na rast učešća očeva tokom petogodišnjeg perioda kod onih koji su uključeni u četiri ili više aktivnosti sa svojom decom. Međutim, ova promena je statistički značajna samo u GNP, što ukazuje na to da se javlja jaz u pogledu roditeljskih praksi između tipova područja.

**Grafikon 28. Podrška pri učenju, deca starosti 1–2 godine, Srbija**



Procenat dece starosti 1–2 godine sa kojom su odrasli članovi domaćinstva učestvovali u aktivnostima koje stimulišu učenje i spremnost za školu u prethodna tri dana i učestvovanje u takvim aktivnostima

Grafikon 29. Podrška pri učenju, deca starosti 3–4 godine, Srbija



Procenat dece starosti 3–4 godine sa kojom su odrasli članovi domaćinstva učestvovali u aktivnostima koje stimulišu učenje i spremnost za školu u prethodna tri dana i učestvovanje u takvim aktivnostima

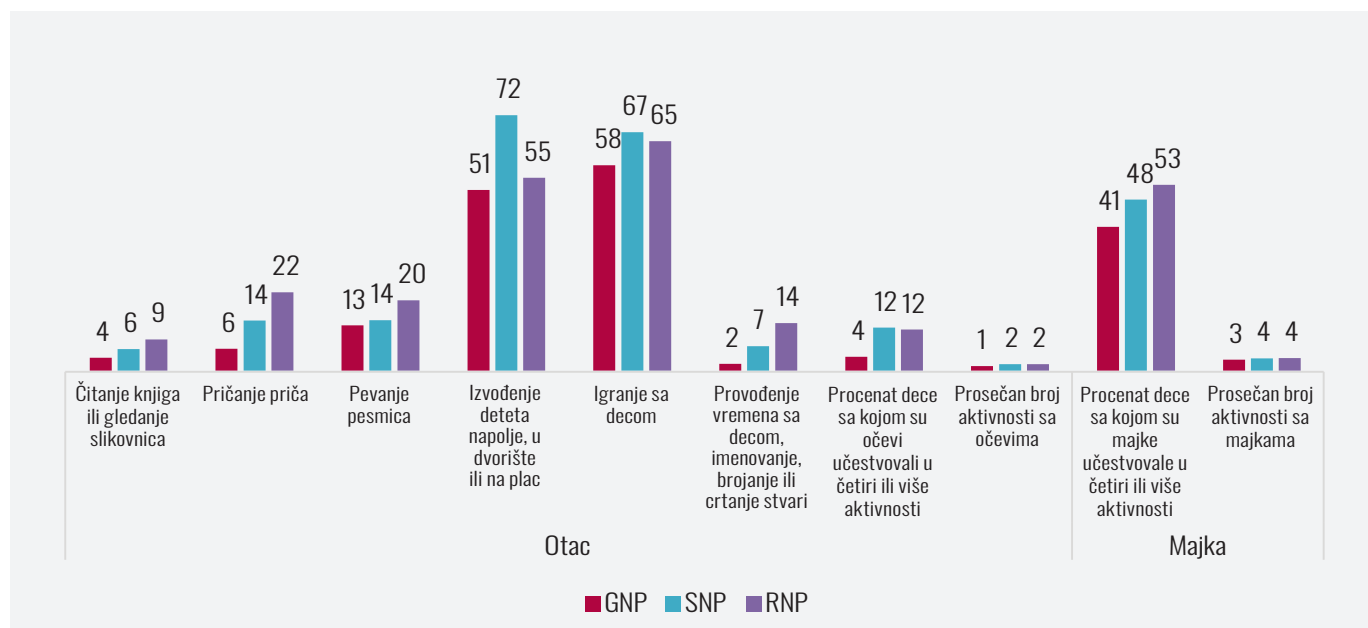
Model logističke regresije nam govori da su očevi, čak i kada se sprovede kontrola u odnosu na individualne karakteristike i karakteristike domaćinstva, u urbanim područjima (GNP) više uključeni u podizanje dece. U urbanim područjima počinje da se javlja i podstiče nova vrsta očinstva, koja ima pozitivan efekat na razvoj dece. Kao što je i očekivano, stepen učešća roditelja je veći u boljestojećoj populaciji (najbogatijih 40 odsto) i kod očeva sa visokim obrazovanjem.

Tabela 6. Logistička regresija, faktori povezani sa učešćem očeva, Srbija

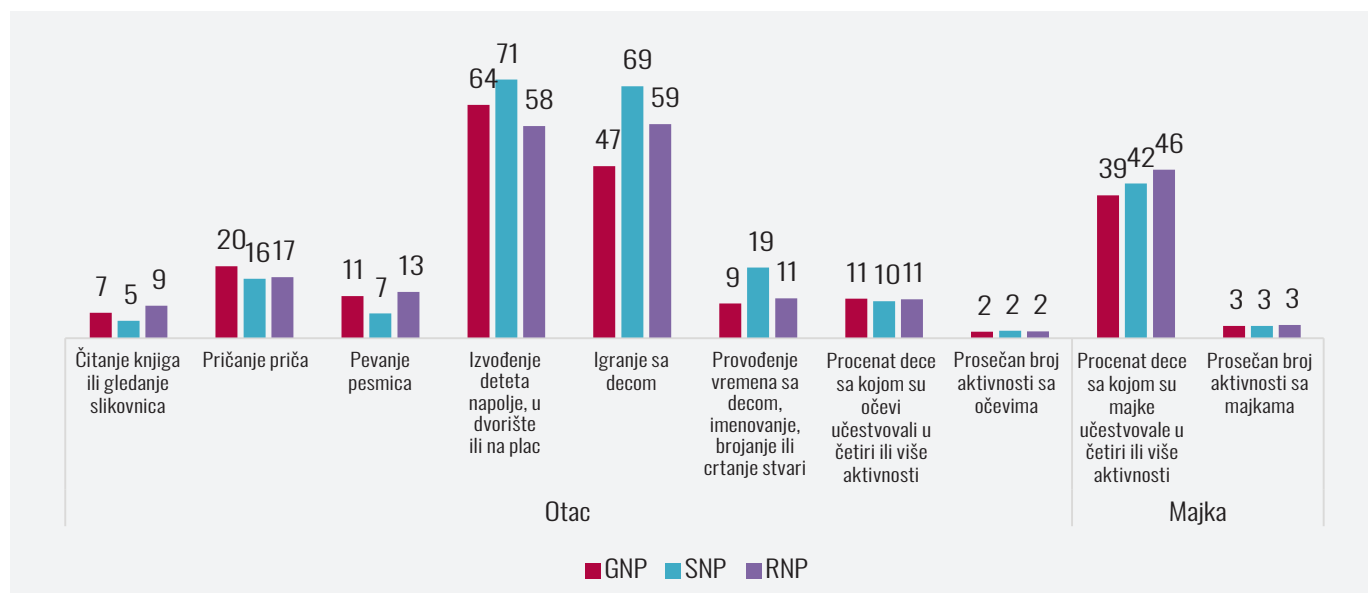
Srbija	B	Exp(B)
(Tačka preseka)	0,008	1,009
Najbogatijih 40% (ref. najsiromašnijih 60%)	-0,347*	0,706
GNP	0,427*	1,532
SNP (ref. RNP)	0,240	1,271
Osnovno ili bez obrazovanja	-0,739*	0,478
Srednje (ref. visoko)	-0,307	0,736

\*\*\*p < 0,001; \*\*p < 0,01; \*p < 0,05

Analiza praksi roditelja dece koja žive u romskim naseljima pokazuje da su roditelji, posebno očevi, drastično manje uključeni u većinu aktivnosti sa svojom decom. Kada je reč o odojčadi (uzrasta 1–2 godine), svega oko polovine majki učestvuje u četiri ili više aktivnosti, a kako dete raste, to učešće malo opada. Tek svaki deseti otac učestvuje na istom tom nivou, ali su očevi dece uzrasta 1–2 godine u RNP i SNP, što je interesantno, više uključeni nego oni koji žive u GNP.

**Grafikon 30. Podrška pri učenju, deca starosti 1–2 godine, Srbija — romska naselja**


Procenat dece starosti 1–2 godine sa kojom su odrasli članovi domaćinstva učestvovali u aktivnostima koje stimulišu učenje i spremnost za školu u prethodna tri dana i učestvovanje u takvim aktivnostima

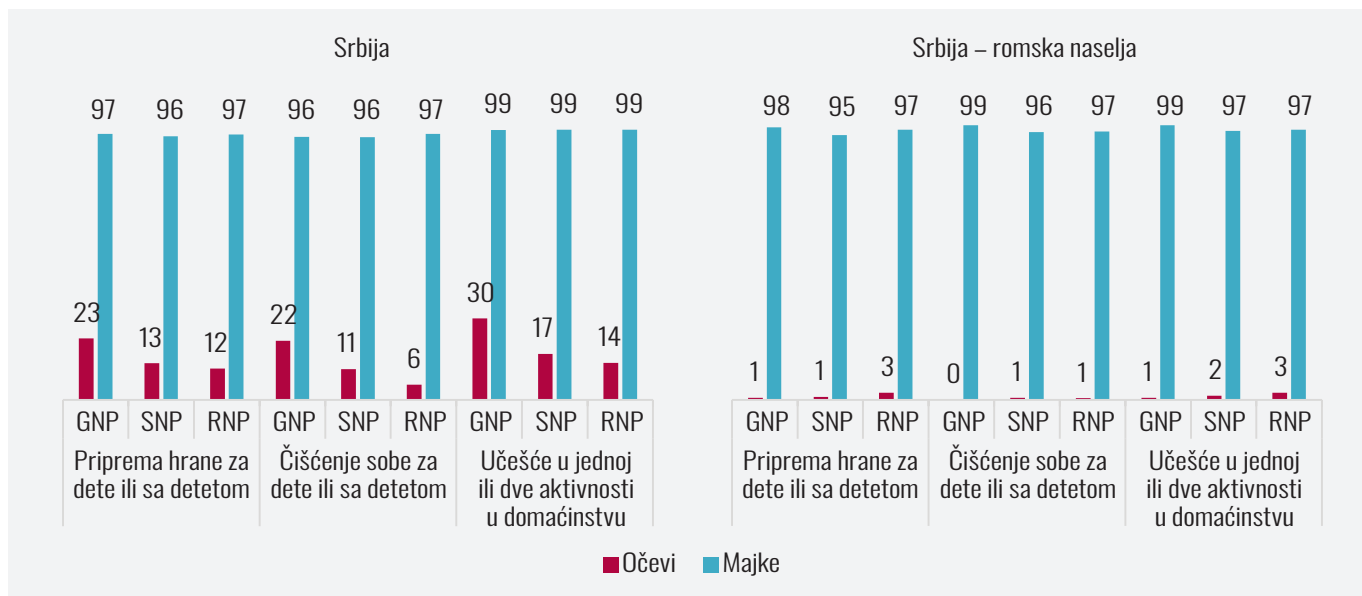
**Grafikon 31. Podrška pri učenju, deca starosti 3–4 godine, Srbija — romska naselja**


Procenat dece starosti 3–4 godine sa kojom su odrasli članovi domaćinstva učestvovali u aktivnostima koje stimulišu učenje i spremnost za školu u prethodna tri dana i učestvovanje u takvim aktivnostima



Odgovornosti koje se odnose na decu takođe ukazuju na rodni jaz, koji se povećava sa smanjenjem veličine naselja. U istraživanju MICS6 u Srbiji se prvi put koristio ovaj skup indikatora (i koristi se samo u Srbiji) tako da pored merenja rodne raspodele kućnih poslova ukazuje i na modele ponašanja koje deca imaju kod kuće. Učešće oba roditelja, ne samo u interaktivnim aktivnostima sa decom već i u svakodnevni odgovornostima u vezi sa decom, nosi poruku deci o rodnoj ravnopravnosti. Skoro sve žene/majke su uključene u svakodnevne odgovornosti poput pripreme hrane ili sređivanja dečijih soba, dok je učešće muškaraca u njima manje, a još manje kada se uključe veća naselja. Posebno su izražene razlike između GNP, s jedne strane, i SNP i RNP, s druge.

**Grafikon 32. Podrška u svakodnevni aktivnostima**



Procenat dece starosti 1–4 godine sa kojom ili za koju je član domaćinstva učestvovao u jednoj ili dve aktivnosti u domaćinstvu u prethodna tri dana

Model logističke regresije ukazuje na to da se ključne korelacije javljaju sa mestom stanovanja, statusom blagostanja domaćinstva i obrazovanjem oca. Muškarci u GNP se češće uključuju u svakodnevne odgovornosti u vezi sa decom, ali samo kada su u pitanju bolje stojeće porodice i kada otac ima visoko obrazovanje (u poređenju sa ženama sa srednjim obrazovanjem). Stoga se, kao i kod učešća roditelja u razvoju tokom detinjstva, svakodnevni poslovi brige o deci uglavnom deo urbane kulturološke prakse, bez obzira na druge karakteristike očeva.

**Tabela 7. Logistička regresija, faktori povezani sa učešćem očeva, Srbija**

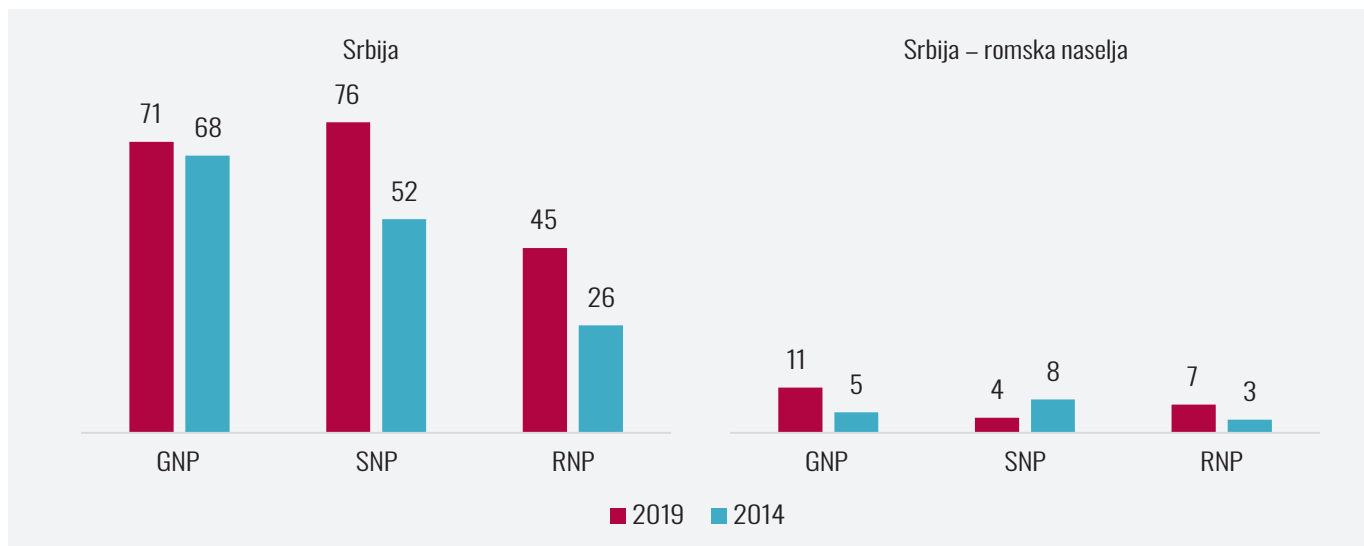
Učestvovao u jednoj ili dve aktivnosti u domaćinstvu	B	Exp(B)
(Tačka preseka)	-0,943***	0,389
Najbogatijih 40% (ref. najsiromašnijih 60%)	-0,585**	0,557
GNP	0,522*	1,685
SNP (ref. RNP)	0,010	1,010
Osnovno ili bez obrazovanja	-0,290	0,748
Srednje (ref. visoko)	-0,607*	0,545

\*\*\*p < 0,001; \*\*p < 0,01; \*p < 0,05

## Obrazovanje u ranom detinjstvu u GNP, SNP i RNP

Pohađanje predškolskog obrazovanja je povezano sa više pozitivnih razvojnih ishoda kod dece. Podaci na grafikonu 33 pokazuju jasne razlike u pristupu predškolskim ustanovama po područjima sa različitim gustinom naseljenosti. U GNP i SNP skoro tri četvrtine dece pohađa neki oblik predškolske ustanove, a u RNP manje od polovine. Jasno je da je infrastruktura na selu slabije razvijena i da drugačija dinamika života (posebno poljoprivredna proizvodnja) i struktura porodice (višeoporodična domaćinstva) mogu da smanje potrebu za predškolskim ustanovama. Tokom petogodišnjeg perioda udeo dece koja pohađaju predškolske ustanove udvostručen je u RNP i znatno je porastao u SNP, što pokazuje da se infrastruktura u manje razvijenim područjima poboljšava i da zadovoljava potrebe roditelja za takvim uslugama, ali i da se smanjuje jaz u tim uslugama između tipova područja. Kada je reč o deci koja žive u romskim naseljima, uočava se veoma niska stopa pohađanja predškolskih ustanova, bez obzira na tip područja, i ne vidi se isti rastući trend koji postoji u opštoj populaciji dece. To nam govori ili da programi za integraciju te dece ne ostvaruju ciljeve ili da postoji (skrivena) diskriminacija te dece.

**Grafikon 33. Obrazovanje u ranom detinjstvu**



Procenat dece uzrasta 36–59 meseci koja pohađaju obrazovanje u ranom detinjstvu

Kada smo u model logističke regresije uveli standardni skup indikatora, ispostavilo se da nepohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu korelira sa siromaštvom, mestom stanovanja, obrazovanjem majke i radnim statusom majke. Deca koja žive u domaćinstvima iz najsiromašnijih 60 odsto stanovništva, mereno indeksom blagostanja, ređe pohađaju predškolsko obrazovanje nego deca koja žive u domaćinstvima iz najbogatijih 40 odsto stanovništva. Sa rastom obrazovanja majke raste i verovatnoća da će dete pohađati vrtić, a deca čije su majke zaposlene takođe češće pohađaju taj vid obrazovanja. Ovaj poslednji nalaz je očekivan, jer većina javnih predškolskih ustanova pri upisu daje prednost deci zaposlenih roditelja. Za naše potrebe je značajno to da se, kada se sprovede kontrola u odnosu na sve indikatore, SNP izdvajaju kao područja sa višim stopama pohađanja predškolskih ustanova nego RNP (razlika između RNP i GNP nije značajna), što pokazuje da je odnos ponude tih usluga i potražnje za njima nešto bolji u ovim područjima i da je bolja distribucija dece prema karakteristikama domaćinstva odnosno prema obrazovanju i radnom statusu roditelja. Kod dece koja žive u romskim naseljima pohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu je povezano sa materijalnim statusom domaćinstva, što znači da je kod dece koja žive u najsiromašnijih 60 odsto domaćinstava manja verovatnoća da će pohađati vrtić. Interesan je nalaz da kod dece postoji veća verovatnoća da će ići u vrtić ako je majka nezaposlena (u poređenju sa neaktivnim majkama).

**Tabela 8. Logistička regresija, faktori povezani sa pohađanjem obrazovanja u ranom detinjstvu (deca uzrasta 36–59 meseci), Srbija**

	<b>B</b>	<b>Exp(B)</b>
(Tačka preseka)	0,677	1,968
Najsiromašnijih 60% (ref. najbogatijih 40%)	-0,87***	0,419
GNP	0,203	1,225
SNP (ref. RNP)	0,93**	2,536
Osnovno ili bez obrazovanja	-1,863***	0,155
Srednje (ref. visoko)	-0,704**	0,495
Zaposlena (majka)	0,877**	2,405
Nezaposlena (ref. neaktivna)	-0,352	0,703

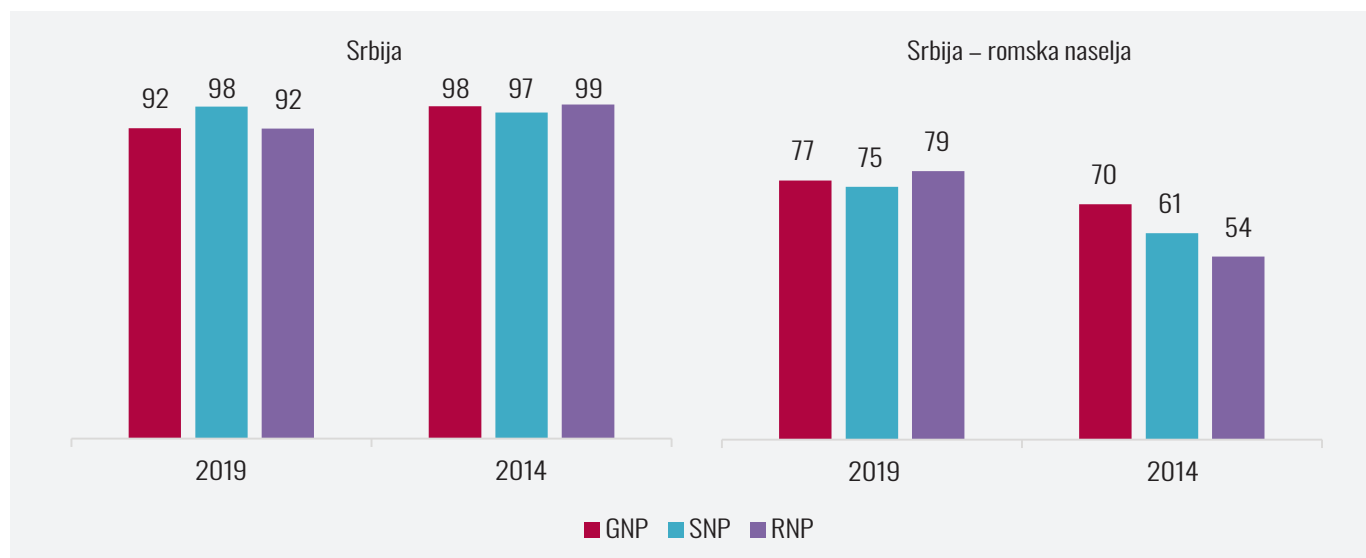
\*\*\*p < 0,001; \*\*p < 0,01; \*p < 0,05

**Tabela 9. Logistička regresija, faktori povezani sa pohađanjem obrazovanja u ranom detinjstvu (deca uzrasta 36–59 meseci), Srbija — romska naselja**

	<b>B</b>	<b>Exp(B)</b>
(Tačka preseka)	-1,62***	0,198
Najsiromašnijih 60% (ref. najbogatijih 40%)	-0,74*	0,477
GNP	0,31	1,363
SNP (ref. RNP)	-0,865	0,421
Osnovno ili bez obrazovanja	-1,896	0,15
Srednje (ref. visoko)	-0,804	0,447
Zaposlena (majka)	0,413	1,512
Nezaposlena (ref. neaktivna)	1,104*	3,015

\*\*\*p < 0,001; \*\*p < 0,01; \*p < 0,05

Iako je pohađanje pripremnog predškolskog programa (PPP) obavezno za svu decu pre polaska u školu, obuhvat tim programom i dalje nije potpun. U GNP i RNP određeni broj dece ostaje van obuhvata, dok SNP imaju najbolji, skoro potpuni obuhvat. Poređenje sa 2014. godinom ukazuje na potencijalni pad obuhvata PPP u GNP i RNP (iako ovim nalazima treba pristupiti obazrivo jer nisu statistički značajni). Kada je reč o deci koja žive u romskim naseljima, situacija je još nepovoljnija i čini se da nema razlika po tipovima područja. Tek nešto više od tri četvrtine ove dece je pohađalo PPP 2019. godine, ali analiza trendova pokazuje da je došlo do znatnog poboljšanja u tom pogledu kod dece iz RNP i SNP.

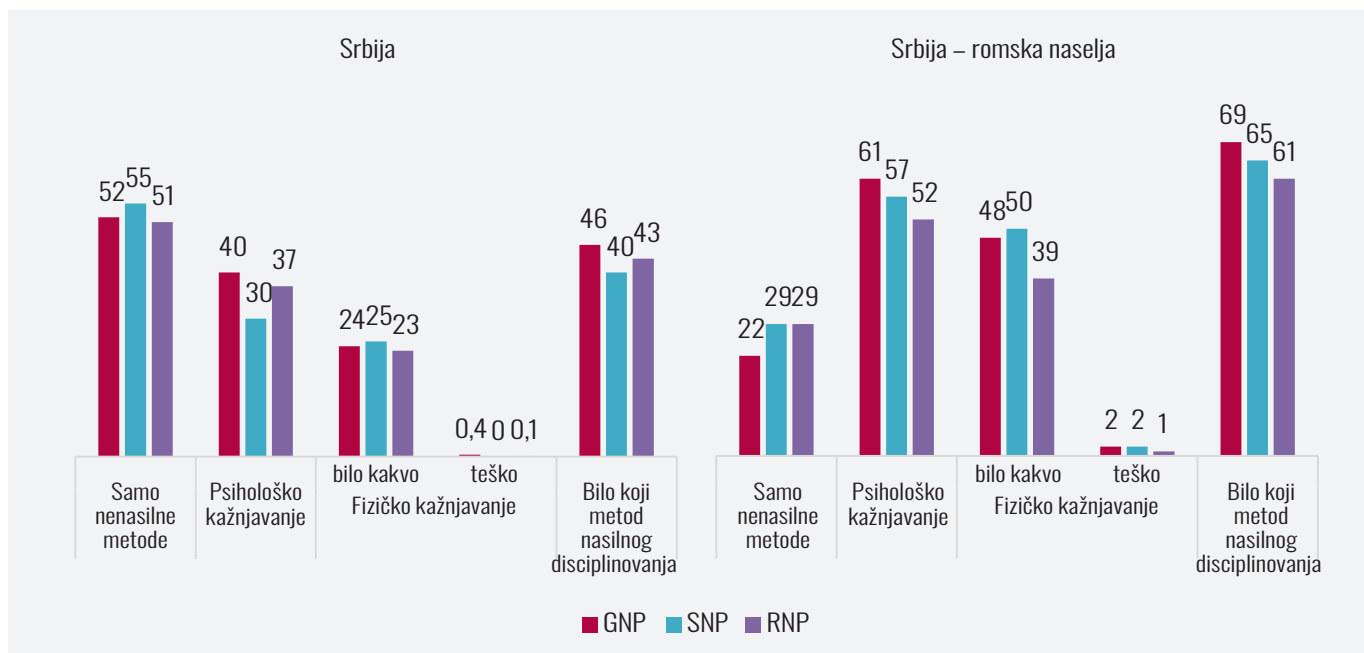
**Grafikon 34. Pohađanje obaveznog pripremnog predškolskog programa (PPP)**

Procenat dece starosti za PPP koja pohađaju ili su pohađala PPP

## Disciplinovanje deteta

Disciplinovanje dece uzrasta 1–4 godine vrši se uz primenu sličnih sredstava i sa relativno sličnom stopom nasilnih i nenasilnih metoda disciplinovanja u svim tipovima područja. Oko polovine ukupnog broja dece u ovoj uzrasnoj grupi vaspitava se isključivo nenasilnim metodama disciplinovanja, dok je oko četvrtine dece izloženo nekom obliku fizičkog kažnjavanja. Interesantno je da, prema analizi, nema rodni razlika u pogledu načina disciplinovanja dece niti ima razlika po tipovima područja. Karakteristika opšte populacije koja se sistematski povezuje sa svakom nasilnom metodom disciplinovanja jeste materijalni položaj domaćinstva: nasilne metode su češće u boljestojećem segmentu društva (najbogatijih 40 odsto). Iako ovo ukazuje na to da je došlo do izvesnog smanjenja primene nasilnih metoda disciplinovanja, analiza trendova ukazuje na stagnaciju tih praksi. Prethodne analize MICS podataka (UNICEF, 2015) pokazuju da je u periodu od 2010. do 2014. godine došlo do znatnog pada primene nasilnih metoda disciplinovanja u celokupnom stanovništvu; međutim, čini se da je taj trend prekinut i da je rasprostranjenost ostala relativno visoka.

Svi oblici nasilnog disciplinovanja su znatno rasprostranjeniji kod dece koja žive u romskim naseljima, dok je nenasilno disciplinovanje znatno manje uobičajeno u poređenju sa decom iz opšte populacije. Skoro polovina dece koja žive u romskim naseljima izložena je nekom obliku fizičkog kažnjavanja, a oko dve trećine su izložene nekom obliku nasilnog disciplinovanja. Analiza pokazuje da nema razlika u metodama koje se primenjuju na deci različitog pola i da ne postoji veza sa nekom drugom socio-demografskom karakteristikom, uključujući i gustinu naseljenosti. To nam govori da takve prakse predstavljaju široko rasprostranjen obrazac roditeljstva u svim društvenim grupama i tipovima područja. Analiza trendova ne ukazuje ni na kakve promene; stoga je u ovom segmentu stanovništva napredak ka savremenijim stilovima podizanja dece u zastoju.

**Grafikon 35. Disciplinovanje deteta**

Procenat dece uzrasta 1–4 godine prema metodi disciplinovanja kojoj su deca bila izložena tokom prethodnog meseca

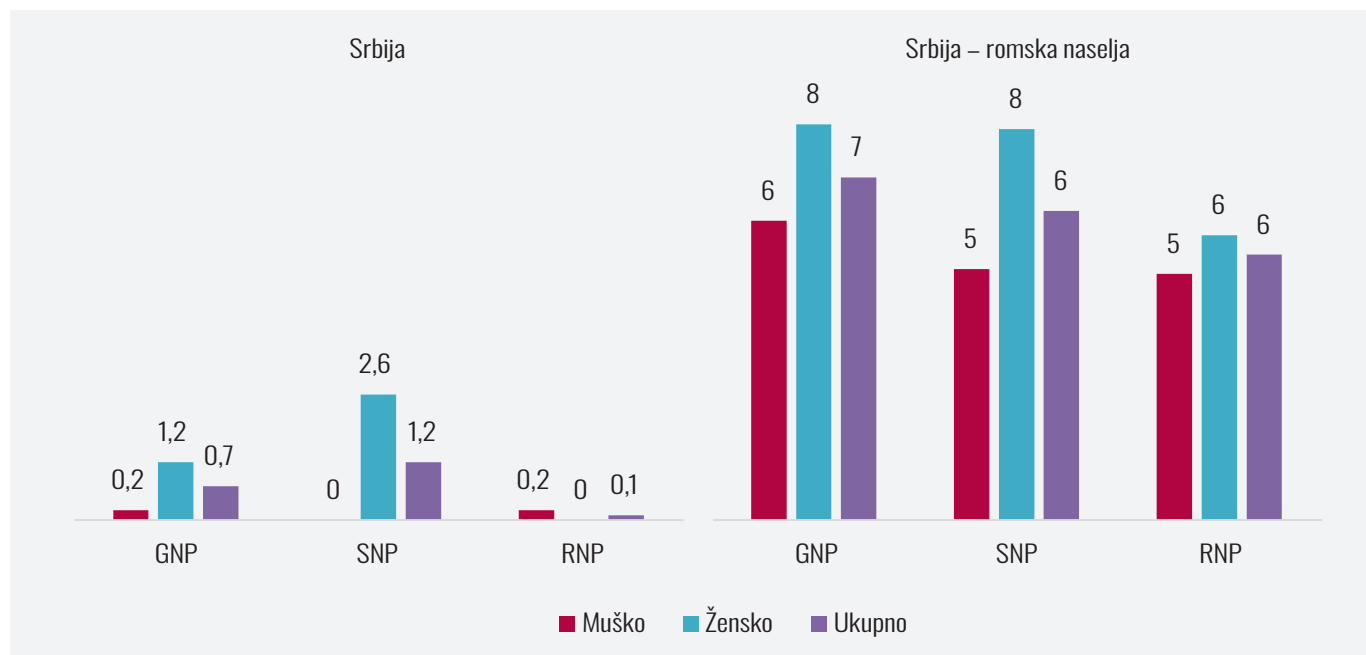
## Deca uzrasta 6–9 godina: deca koja pohađaju prvi ciklus osnovnog obrazovanja (ISCED 1)

### Indeks jednakosti polova — prvi ciklus osnovnog obrazovanja (ISCED 1)

S obzirom na to da prvi ciklus osnovnog obrazovanja predstavlja prvi korak u obrazovnom procesu i da je taj nivo po zakonu obavezan u Srbiji, jednake mogućnosti za svu decu da pohađaju školu imaju suštinski značaj i za njihov individualni životni put i za smanjenje rizika po društvo u celini, što podrazumeva rizik od siromaštva, zdravstvene rizike, razvojne rizike i rizike u vezi sa budućim dohotkom. Jedna od značajnijih karakteristika nedovoljno razvijenih regiona jeste rodni jaz u obrazovanju. Smatra se da je indeks jednakosti polova (GPI) uravnotežen: prema MICS metodologiji, on je u rasponu od 0,97 do 1,03. Kada je njegova vrednost viša, dečaci su slabije zastupljeni nego devojčice, a kada je niža, devojčice su nedovoljno zastupljene. Lokalni podaci pokazuju da su u SNP devojčice nedovoljno zastupljene u nižim razredima osnovne škole, što predstavlja negativan trend u poređenju sa podacima za 2014. godinu. U GNP i RNP nema promene od 2014. godine. Kada se posmatra jednakost polova kod dece koja žive u romskim naseljima, najnoviji podaci pokazuju da su dečaci na ovom nivou donekle prekomerno zastupljeni u GNP, dok je jednakost polova u ravnoteži u SNP i RNP. Analiza trendova pokazuje da je u GNP došlo do promene u ravnoteži po polovima 2014. godine, jer su sada dečaci favorizovani, dok su ranije devojčice bile prekomerno zastupljene. I u SNP i u RNP je dostignuta ravnoteža polova, jer dečaci više nisu prekomerno zastupljeni u SNP, a devojčice više nisu prekomerno zastupljene u RNP.

**Tabela 10. Indeks jednakosti polova (GPI) za prilagođenu neto stopu pohađanja prvog ciklusa osnovnog obrazovanja**

	Srbija		Romska naselja	
	2014	2019	2014	2019
GNP	1,00	0,99	1,05	0,96
SNP	0,99	0,80	0,96	0,98
RNP	1,01	1,01	1,11	0,99

**Grafikon 36. Prvi ciklus osnovnog obrazovanja, deca van sistema obrazovanja**

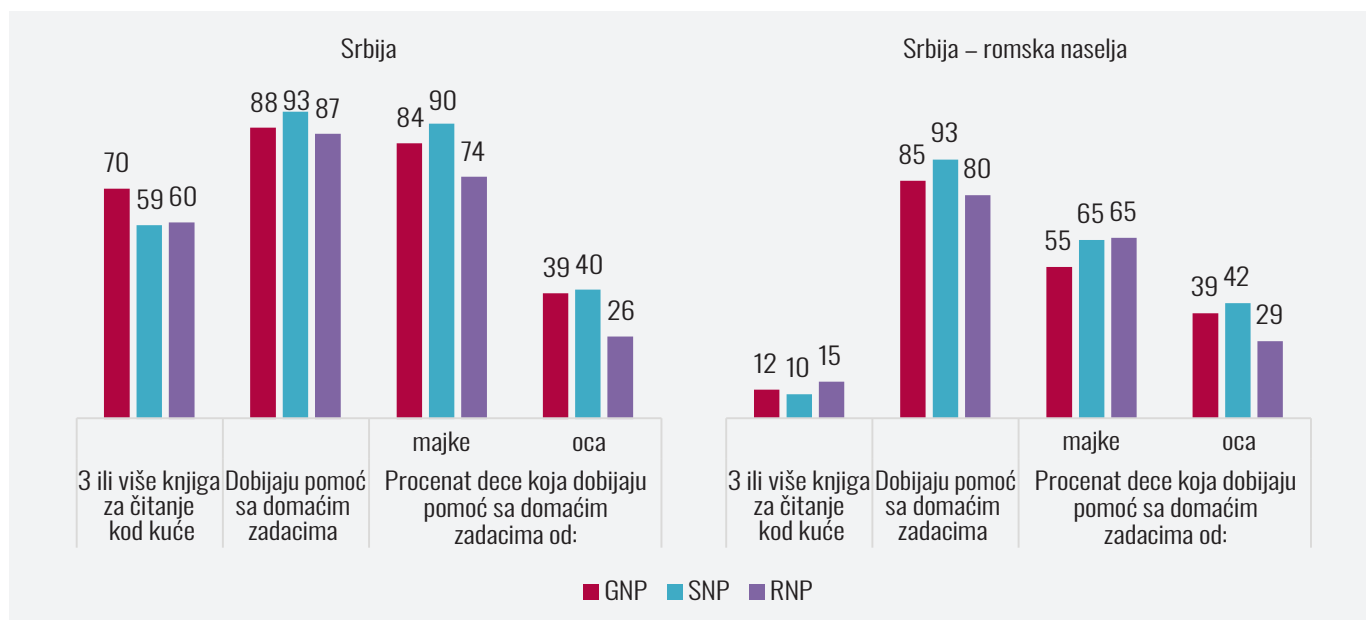
Procenat dece uzrasta za prvi ciklus osnovnog obrazovanja koja su van sistema obrazovanja

**Deca van sistema obrazovanja.** Iako je osnovno obrazovanje obavezno, čak ni niže razrede ne pohađaju redovno sva deca. U opštoj populaciji, deca van sistema obrazovanja su relativno ravnomerno distribuirana po svim tipovima područja. Kod dece iz romskih naselja postoji znatno veća verovatnoća da će biti van sistema obrazovanja, ali ni u toj populaciji nema razlika po tipovima područja.

#### Podrška deci za učenje

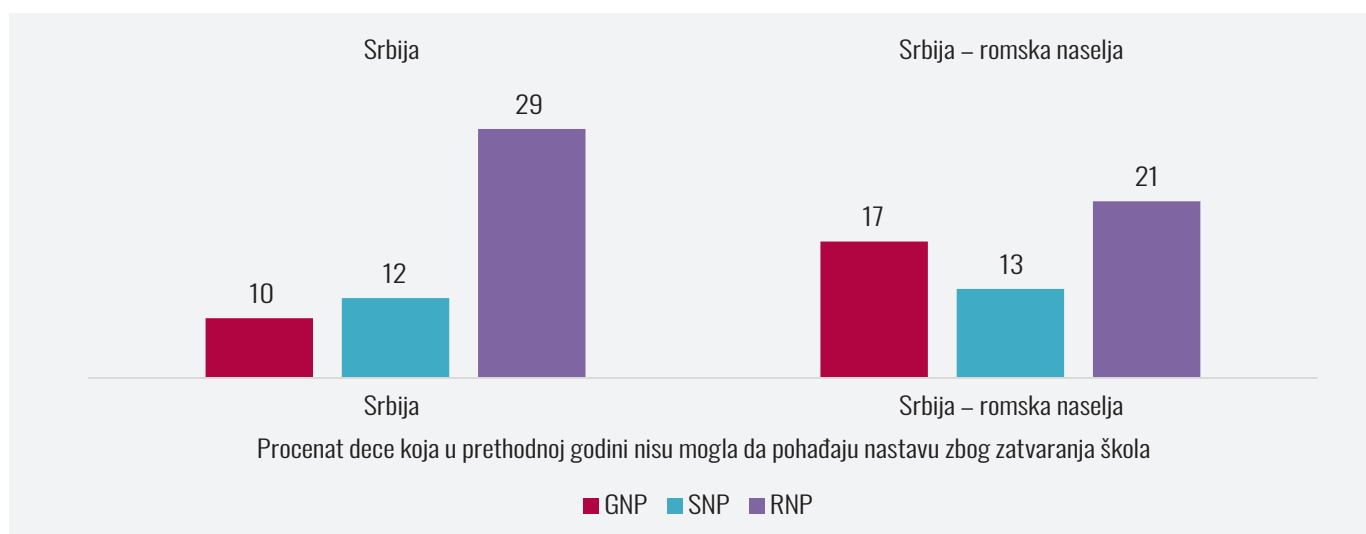
U opštoj populaciji dece različite dimenzije **podrške deci za učenje** (vidi tabele A16 i A17 u Prilogu) ne ukazuju ni na kakve razlike po tipovima područja. Roditelji su u približno istom stepenu primali đlačke knjižice / svedočanstva dece, učestvovali na roditeljskim sastancima, sastajali se sa nastavnicima, bili upoznati sa postojanjem saveta roditelja, bili upoznati sa njegovim odlukama i razmatrali različita pitanja preko tog tela. Roditelji dece koja žive u romskim naseljima bili su nešto manje uključeni u školske aktivnosti tokom prethodne godine i nešto manje upoznati sa upravljanjem školom. Jedinu razliku među područjima različite gustine naseljenosti predstavlja to što su roditelji u GNP bili u nešto manjoj meri upoznati sa odlukama saveta roditelja nego u SNP.

Iako podaci ukazuju na nešto bolje uslove za decu u GNP u pogledu dostupnosti knjiga kod kuće, razlike nisu statistički značajne. U proseku devetoro od desetoro dece dobija pomoć u izradi domaćih zadataka, pri čemu je u RNP ta podrška donekle manje uobičajena nego kod roditelja u SNP i GNP, a tu odgovornost preuzimaju drugi članovi domaćinstva. Deca koja žive u romskim naseljima imaju manje knjiga na raspolaganju nego njihovi vršnjaci u opštoj populaciji, jer tek svako deseto dete ima kod kuće tri ili više knjiga. Ta deca dobijaju sličan nivo podrške u učenju za školu kao i deca u opštoj populaciji, ali se majke znatno manje uključuju u taj proces (dok se očevi uključuju jednako). Nema razlika po tipovima područja, što pokazuje da je ovakva podrška relativno ravnomerno distribuirana i u urbanim i u ruralnim područjima.

**Grafikon 37. Uslovi za učenje kod kuće**

Procenat dece uzrasta 6–9 godina prema broju dečijih knjiga prisutnih u domaćinstvu i prema vrsti i broju igračaka kojima se dete igra

Učešće u aktivnostima vezanim za školu (vidi tabele A17 i A18 u Prilogu) relativno je ravnomerno distribuirano kod sve dece, bez obzira na gustinu naseljenosti. Postoje razlike u pogledu sportskih aktivnosti koje se plaćaju, jer u njima više učestvuju deca u gušće naseljenim područjima, i u pogledu časova stranih jezika, gde postoje značajne razlike između GNP i RNP (deca iz ruralnih područja manje učestvuju). Deca koja žive u romskim naseljima znatno ređe učestvuju u aktivnostima koje se plaćaju nego njihovi vršnjaci u opštoj populaciji, ali u ovoj populaciji nema razlika po gustini naseljenosti. Kada je reč o besplatnim školskim aktivnostima, ova deca češće pohađaju popravnu nastavu, ređe pohađaju dodatnu nastavu i ređe su članovi školskih sekcija.

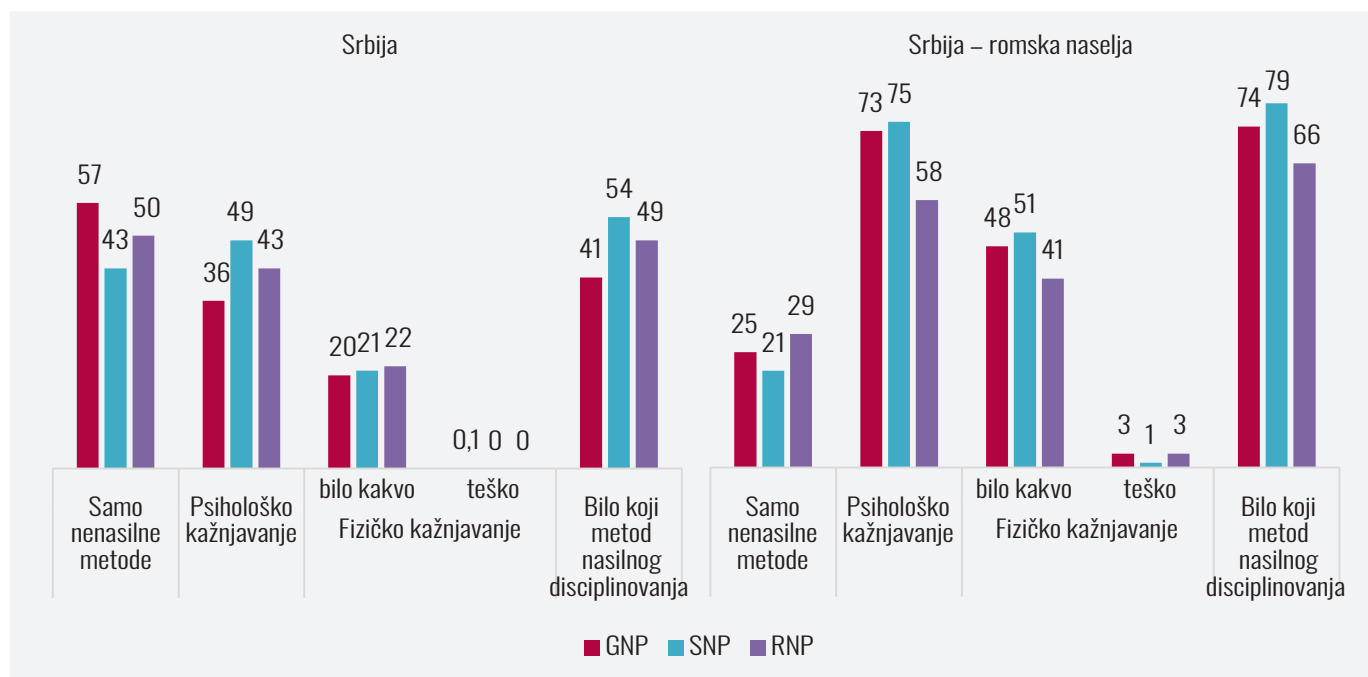
**Grafikon 38. Procenat dece uzrasta 6–9 godina koja nisu mogla da pohađaju nastavu zbog zatvaranja škola**

U RNP više od četvrtine dece tokom prethodne godine nije moglo da pohađa nastavu zbog zatvaranja škola, što predstavlja značajno veći udeo nego u SNP i GNP. U svim tipovima područja zatvaranje škola je uglavnom bilo uzrokovano prirodnim pojavama, a u SNP je češće predstavljalo posledicu štrajkova (vidi tabele A19 i A20 u Prilogu). Deca koja žive u romskim naseljima su odsustvovala iz škole u jednakoj meri, ali u ovoj populaciji nema razlika po tipu područja, što ukazuje na to da je ova populacija relativno ujednačeno izložena ovom riziku.

### Disciplinovanje

U celini posmatrano, nema značajnih razlika u načinu disciplinovanja dece po tipovima područja. Nasilne i nenasilne metode su rasprostranjene u sličnoj meri. U proseku je svako drugo dete iz opšte populacije izloženo nenasilnim metodama. Među decom iz romske populacije nekom obliku nasilnog disciplinovanja izloženo je čak tri četvrtine dece koja pohađaju niže razrede osnovne škole, a fizičkom kažnjavanju polovina te dece.

**Grafikon 39. Disciplinovanje deteta**

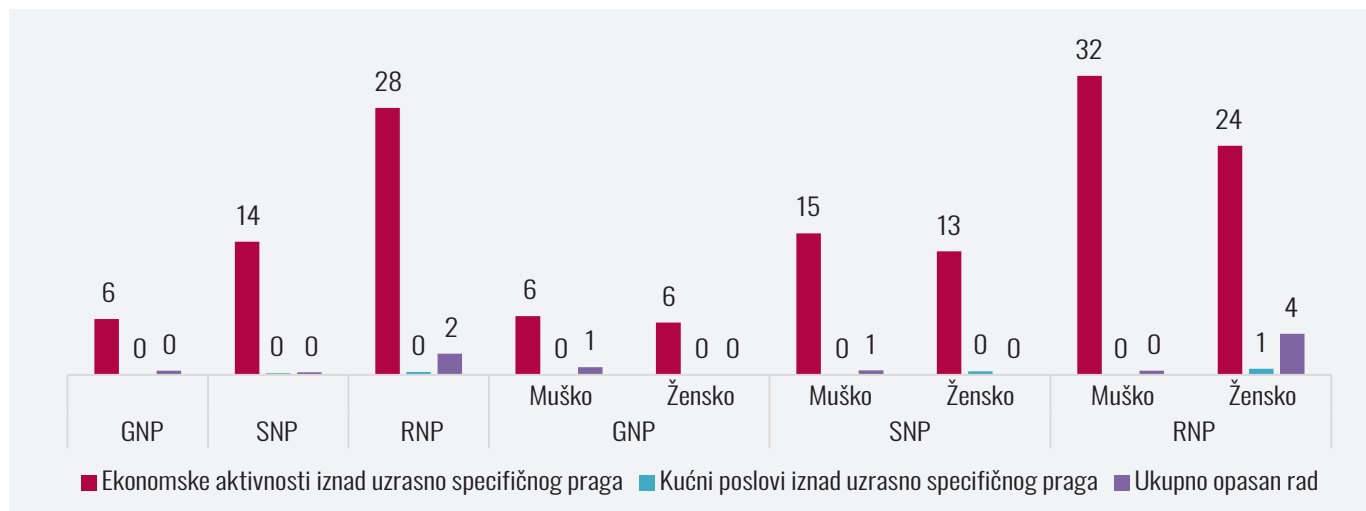


Procenat dece uzrasta 6–9 godina prema metodi disciplinovanja kojoj su deca bila izložena tokom prethodnog meseca

### Dečiji rad

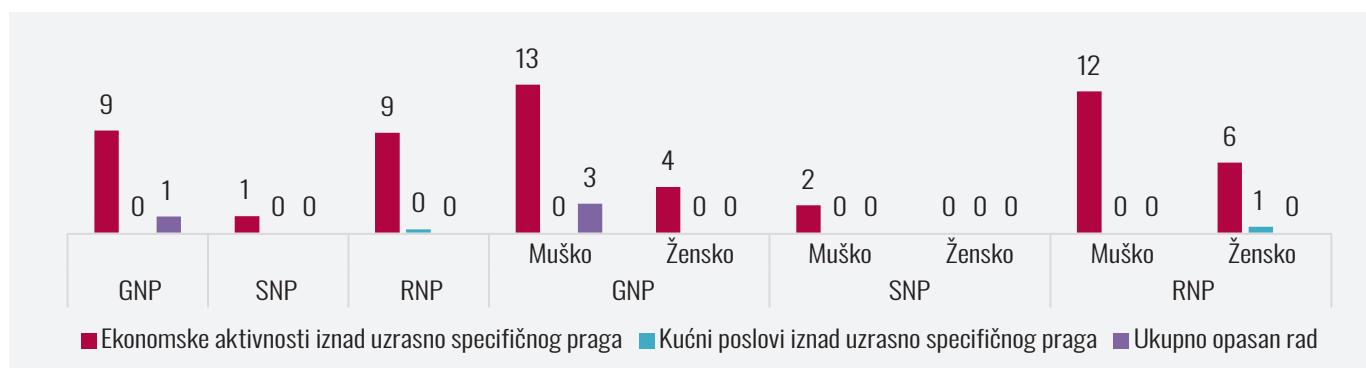
Analiza dečijeg rada među decom koja pohađaju niže razrede osnovne škole pokazuje da deca koja žive u RNP znatno češće učestvuju u ekonomskim aktivnostima nego deca iz GNP. U RNP je i procenat dece koja su uključena u ekonomske aktivnosti ili kućne poslove iznad uzrasno specifičnog praga ili koja rade u opasnim uslovima znatno veći nego u GNP. Iako u podacima nema statistički značajne razlike, rad u opasnim uslovima je uočen skoro isključivo u RNP i skoro isključivo kod devojčica. Aktivnosti koje se odnose na kućne poslove ne premašuju uzrasno specifični prag i nema značajnih razlika po tipu područja. Modeli regresije koji ispituju veze između ekonomskih aktivnosti, rada pod opasnim uslovima i mesta stanovanja, pola i statusa blagostanja pokazuju sistemske veze samo sa mestom stanovanja. Ekonomske aktivnosti po uzrastu povećavaju se sa smanjenjem gustine naseljenosti, a rad pod opasnim uslovima je znatno rasprostranjeniji u RNP nego u SNP.



**Grafikon 40. Dečiji rad, Srbija**

Procenat dece starosti 6–9 godina prema uključenosti u ekonomske aktivnosti ili kućne poslove tokom prethodne sedmice i procenat uključenih u dečiji rad tokom prethodne sedmice

U celini posmatrano, deca koja žive u romskim naseljima manje su opterećena ekonomskim aktivnostima iznad uzrasno specifičnog praga. Modeli regresije koji ispituju veze između ekonomske aktivnosti i mesta stanovanja, pola i statusa blagostanja pokazuju veze sa mestom stanovanja (ova pojava je mnogo rasprostranjenija u RNP nego u SNP) i sa polom (dečaci su češće uključeni u ovakav rad).

**Grafikon 41. Dečiji rad, Srbija — romska naselja**

Procenat dece starosti 6–9 godina prema uključenosti u ekonomske aktivnosti ili kućne poslove tokom prethodne sedmice i procenat uključenih u dečiji rad tokom prethodne sedmice

**Tabela 11. Logistička regresija, faktori povezani sa dečijim radom, Srbija**

	Ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	Ukupno opasan rad
	B	B
(Tačka preseka)	-1,302**	-2,276
Muško (ref. žensko)	0,283	-1,176
Najsiromašnijih 60% (ref. najbogatijih 40%)	0,296	-1,888
GNP	-1,754***	-2,329
SNP (ref. RNP)	-0,808*	-2,741*

\*\*\*p < 0,001; \*\*p < 0,01; \*p < 0,05

**Tabela 12. Logistička regresija, faktori povezani sa dečijim radom, Srbija — romska naselja**

	Ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga
	B
(Tačka preseka)	-2,338**
Muško (ref. žensko)	1,213*
Najsiromašnijih 60% (ref. najbogatijih 40%)	-0,961
GNP	-0,292
SNP (ref. RNP)	-2,340*

\*\*\*p < 0,001; \*\*p < 0,01; \*p < 0,05

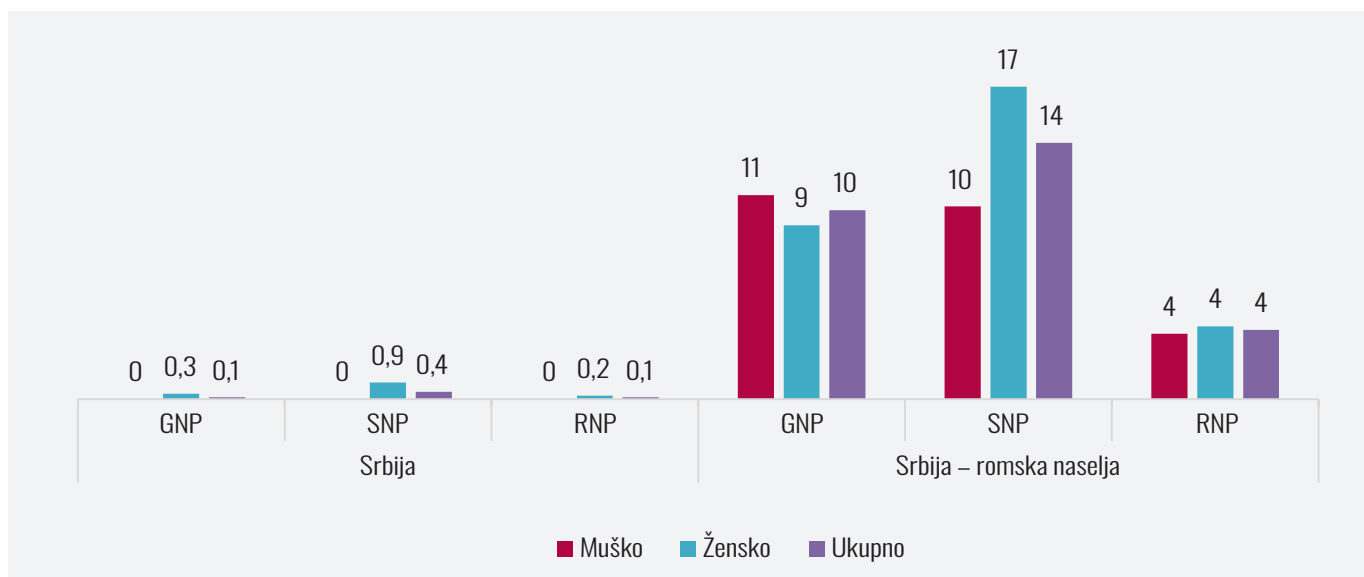
## Osnovno obrazovanje: 10–13 godina

### Indeks jednakosti polova — drugi ciklus osnovnog obrazovanja (ISCED 2)

Indeks jednakosti polova za opštu populaciju dece koja pohađaju više razrede osnovne škole uravnotežen je u svim tipovima područja. Posle 2014. godine došlo je do promene u GNP jer se poboljšao položaj devojčica. Među decom koja žive u romskim naseljima postoje značajne razlike u svim tipovima područja. Devojčice su prekomerno zastupljene u GNP, a dečaci u RNP i SNP. Analiza trendova pokazuje da se položaj dečaka u GNP pogoršava te da se u određenoj meri poboljšava položaj devojčica u SNP, dok se beleže značajne oscilacije u RNP, gde su ranije devojčice bile prekomerno zastupljene, ali sada to važi za dečake.

**Tabela 13. Indeks jednakosti polova (GPI) za prilagođenu neto stopu pohađanja drugog ciklusa osnovnog obrazovanja**

	Srbija		Romska naselja	
	2014	2019	2014	2019
GNP	0,95	1,01	1,06	1,08
SNP	1,01	1,00	0,86	0,90
RNP	1,00	0,97	1,17	0,93

**Grafikon 42. Drugi ciklus osnovnog obrazovanja, deca van sistema obrazovanja**

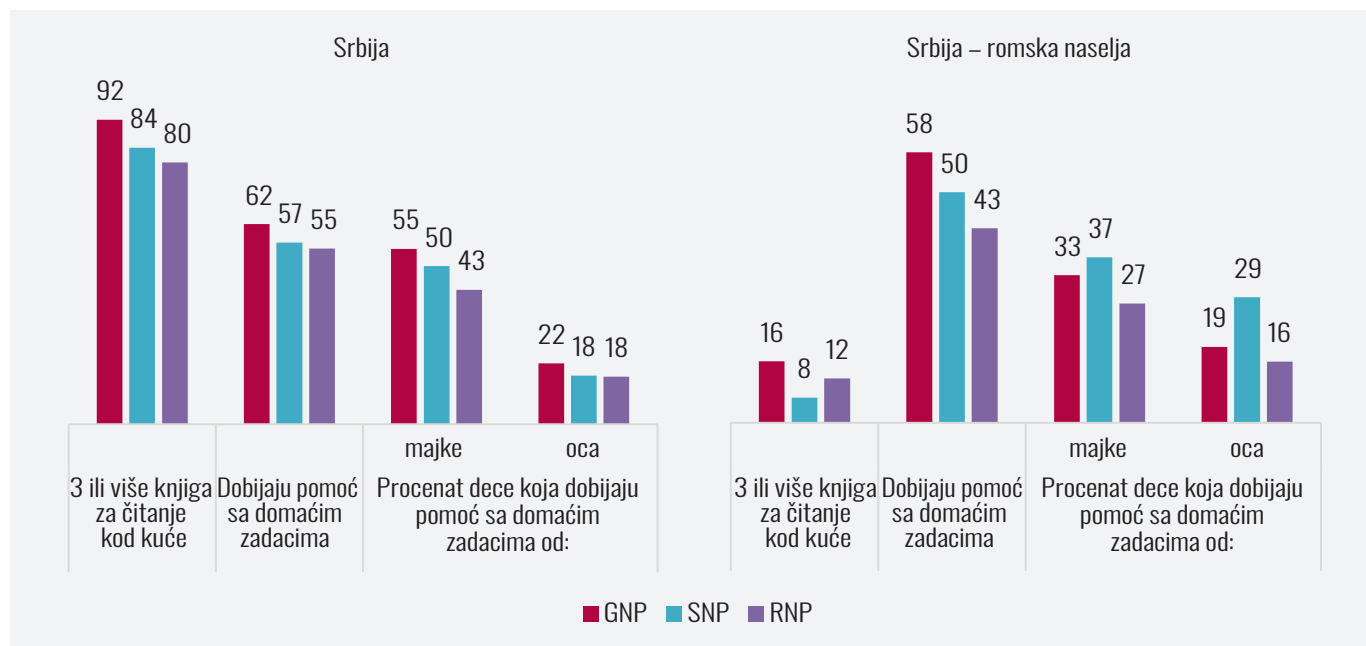
Procenat dece uzrasta za drugi ciklus osnovnog obrazovanja koja su van sistema obrazovanja

**Deca van sistema obrazovanja.** Deca van sistema obrazovanja iz opšte populacije distribuirana su relativno ravnomerno u svim tipovima područja i nema razlika po polu. Interesantan je nalaz da je pohađanje viših razreda osnovne škole niže nego pohađanje nižih razreda. Kod dece iz romskih naselja znatno je veća verovatnoća da će biti van sistema obrazovanja, ali u toj populaciji nema razlika po tipovima područja. Jedina zabeležena razlika je da u SNP van sistema obrazovanja ima više devojčica nego dečaka.

#### Podrška deci za učenje

U opštoj populaciji, različite dimenzije **podrške deci za učenje u školi** (vidi tabele A21 i A22 u Prilogu) ne ukazuju ni na kakve razlike po tipovima područja. Roditelji u približno istom stepenu primaju dažke knjižice / svedočanstva dece, učestvuju na roditeljskim sastancima, sastaju se sa nastavnicima, upoznati su sa postojanjem saveta roditelja, upoznati su sa njegovim odlukama i razmatraju različita pitanja preko tog tela. Roditelji dece iz romskih naselja su nešto manje upoznati sa odlukama saveta roditelja i sa temama koje to telo razmatra nego roditelji dece iz opšte populacije. Ovi roditelji takođe ređe prisustvuju školskim svečanostima ili sportskim događajima. Razlike između područja različite gustine naseljenosti nisu bile značajne, iz čega se može zaključiti da su uslovljene nekim drugim socijalnim atributima populacije.

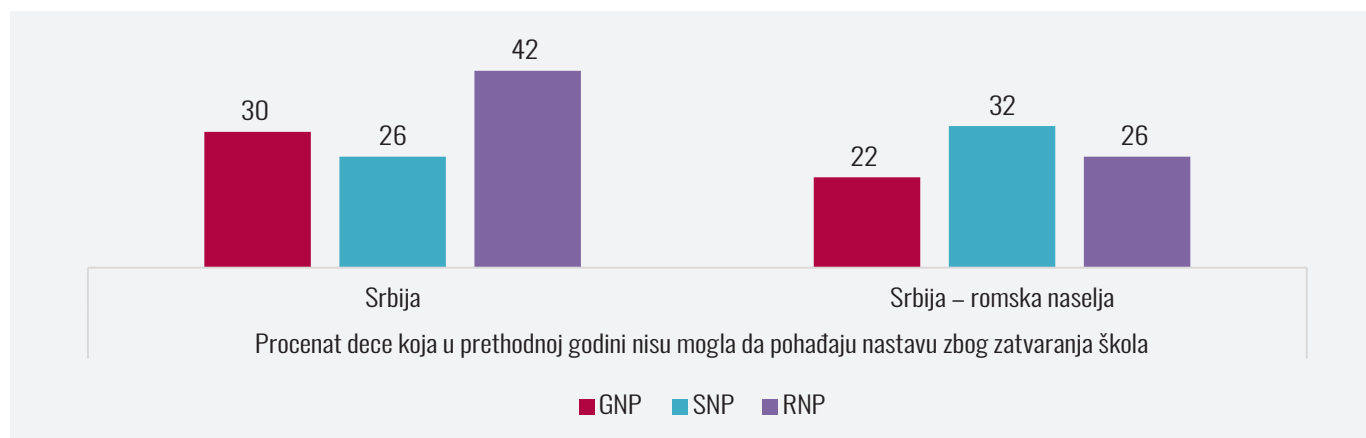
Podaci pokazuju da su u pogledu broja knjiga koje imaju na raspolaganju kod kuće deca koja žive u GNP u nešto boljem položaju nego deca u drugim područjima, a u znatno boljem položaju u odnosu na decu iz RNP. Oko dve trećine dece dobija pomoć u vezi sa domaćim zadacima, ali majke se nešto ređe uključuju u tu aktivnost u RNP nego u GNP. Deca koja žive u romskim naseljima imaju manje knjiga na raspolaganju nego deca iz opšte populacije, jer tek približno svako deseto dete ima kod kuće tri ili više knjiga. Ta deca dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima u približno istoj meri kao njihovi vršnjaci iz opšte populacije, ali se majke znatno manje uključuju u taj proces (dok se očevi uključuju u sličnoj meri). Nema razlika po mestu stanovanja pa se može zaključiti da je podrška relativno ravnomerno distribuirana u svim tipovima područja.

**Grafikon 43. Uslovi za učenje kod kuće**

Procenat dece uzrasta 10–13 godina prema broju dečijih knjiga prisutnih u domaćinstvu i prema vrsti i broju igračaka kojima se dete igra

Kada je reč o učešću u školskim aktivnostima koje se plaćaju (vidi tabele A23 i A24 u Prilogu), sa smanjenjem gustine naseljenosti opada i učešće dece u sportskim aktivnostima. Istovremeno, deca iz SNP ređe uče strane jezike nego njihovi vršnjaci u GNP. Kada je reč o besplatnim aktivnostima, deca iz GNP znatno češće pohađaju dodatne časove nego deca iz RNP. Deca iz romskih naselja znatno ređe učestvuju u aktivnostima koje se plaćaju i u tom pogledu nema razlika po tipovima područja. Kada je reč o besplatnim školskim aktivnostima, ova deca češće pohađaju popravnu nastavu, a ređe dodatnu nastavu ili školske sekcije.

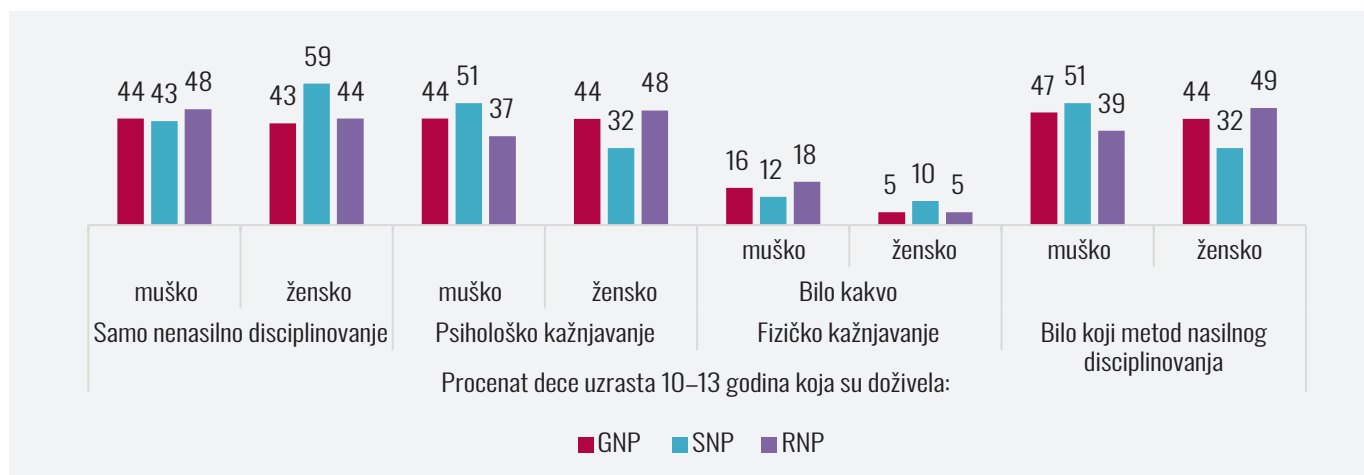
U RNP značajan udeo dece nije pohađao nastavu zbog zatvaranja škola. Najčešći uzrok zatvaranja bile su elementarne nepogode. U GNP i SNP škole su se češće zatvarale zbog štrajkova (vidi tabele A25 i A26 u Prilogu).

**Grafikon 44. Procenat dece uzrasta 10–13 godina koja nisu mogla da pohađaju nastavu zbog zatvaranja škola**

### Disciplinovanje deteta

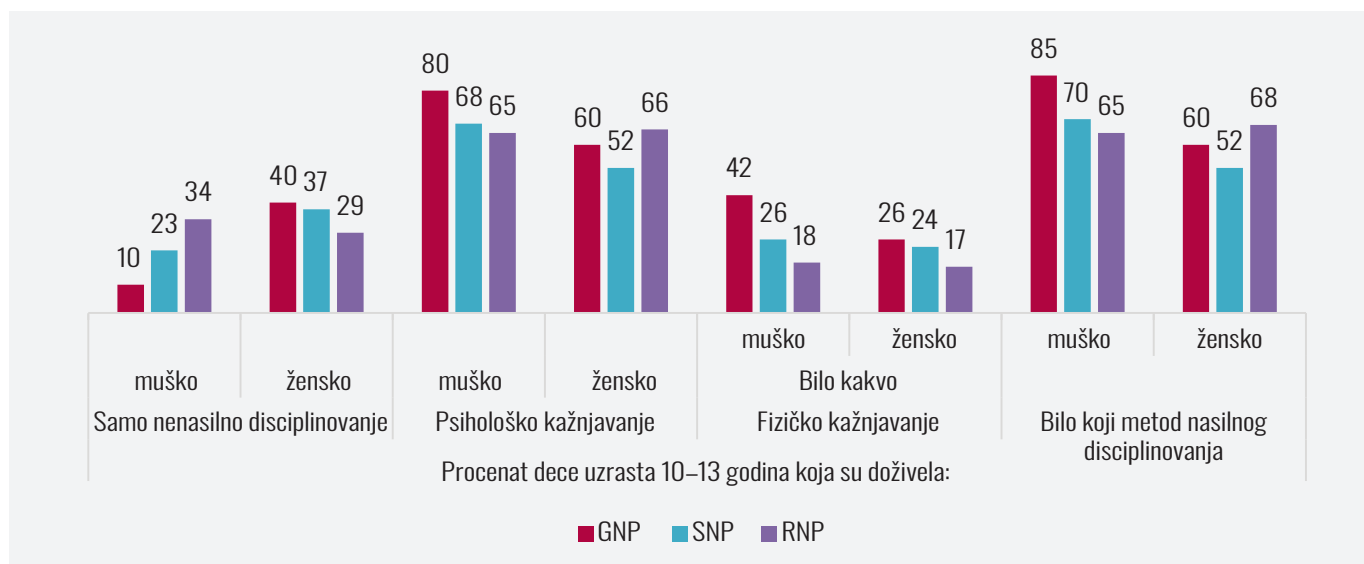
Deca koja pohađaju više razrede osnovne škole se disciplinuju slično mlađoj deci školskog uzrasta. Kada je reč o merama koje roditelji primenjuju, nema razlika po uzrastu deteta. U proseku nema razlika ni po tipu nasilja koji roditelji koriste ni po polu. Regresiona analiza (tabele A27 i A28 u Prilogu) govori da je obrazovanje majke jedina karakteristika koja je sistematski povezana sa nenasilnim metodama, jer majke sa visokim obrazovanjem ređe primenjuju nasilne metode nego majke koje imaju samo osnovno obrazovanje. Situacija je slična i kod dece koja žive u romskim naseljima, gde nema značajnih razlika ni po jednoj socio-demografskoj karakteristici, a jedina razlika se uočava između dečaka i devojčica u GNP. Devojčice koje žive u urbanim područjima češće su izložene nenasilnim metodama disciplinovanja nego dečaci, dok su dečaci češće izloženi nasilnim metodama.

**Grafikon 45. Disciplinovanje dece, Srbija**



Procentat dece uzrasta 10–13 godina prema metodi disciplinovanja kojoj su deca bila izložena tokom prethodnog meseca

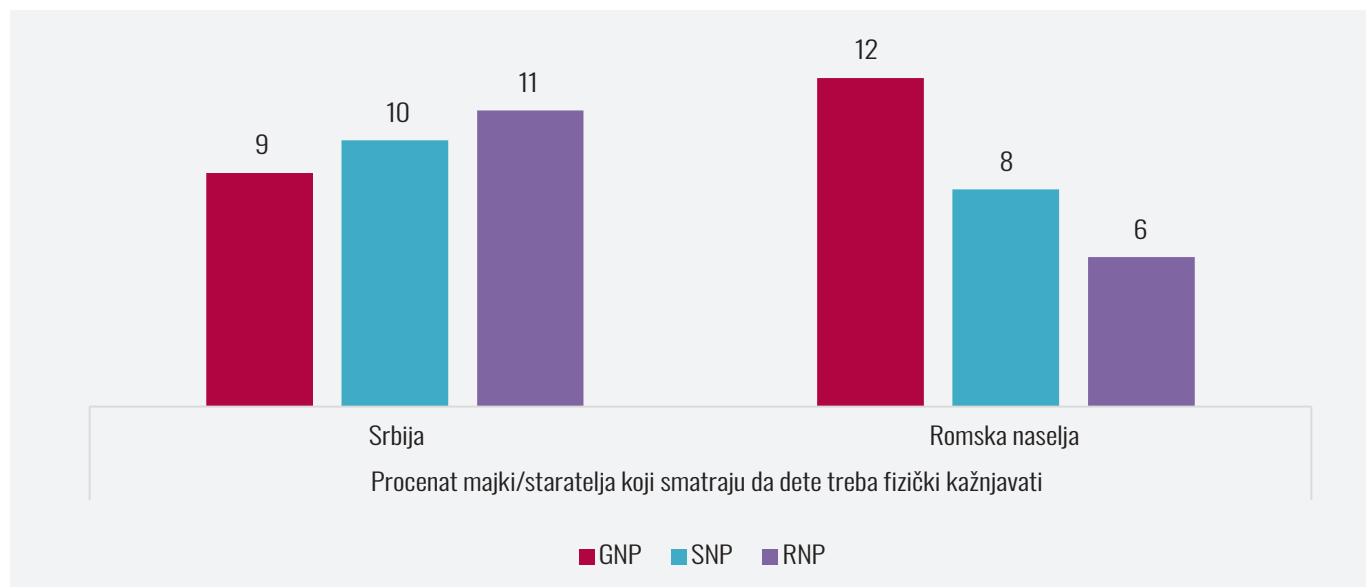
**Grafikon 46. Disciplinovanje dece, Srbija — romska naselja**



Procentat dece uzrasta 10–13 godina prema metodi disciplinovanja kojoj su deca bila izložena tokom prethodnog meseca

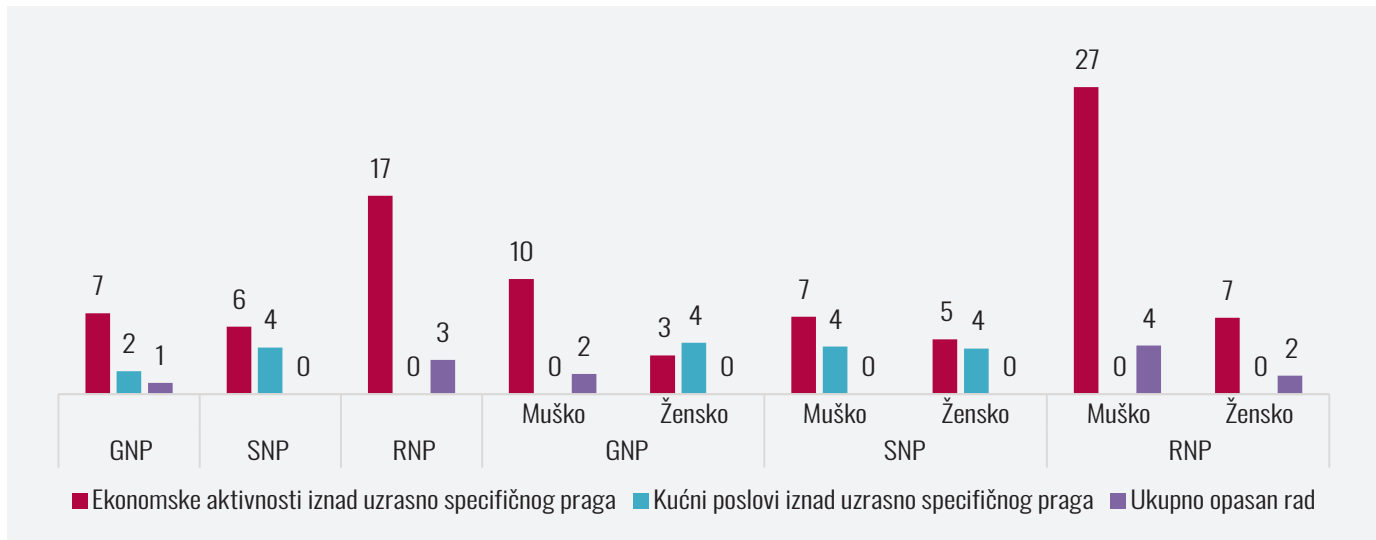
Kada su u pitanju stavovi o kažnjavanju, i tu smo u opštoj populaciji uočili određenu konvergenciju u roditeljskim praksama. U tim stavovima nema razlika po tipovima područja, kao ni po nivou obrazovanja majke. Procenat majki koje smatraju da decu s vremena na vreme treba fizički kažnjavati sličan je i u opštoj populaciji i među majkama koje žive u romskim naseljima. Međutim, među majkama postoje razlike po mestu stanovanja — ovi stavovi znatno su rasprostranjeniji u GNP nego u RNP.

**Grafikon 47. Procenat majki/staratelja dece starosti 10–13 godina koji smatraju da dete treba fizički kažnjavati kako bi ga vaspitali na odgovarajući način**



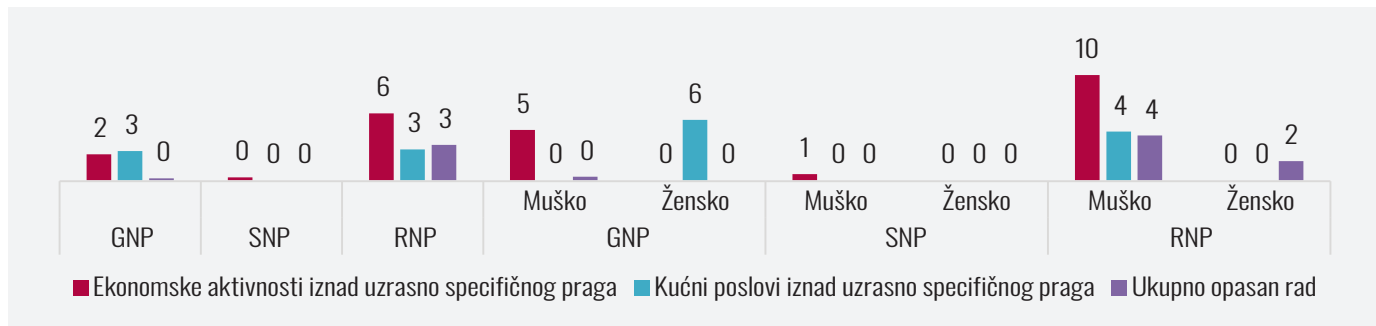
### Dečiji rad

Kada je reč o dečijem radu, podaci o deci u višim razredima osnovne škole pokazuju da se deca koja žive u RNP znatno više uključuju u ekonomske aktivnosti nego njihovi vršnjaci iz GNP i SNP. Podaci, dalje, pokazuju da se u ekonomske aktivnosti ili kućne poslove iznad uzrasno specifičnih pragova uključuje značajno veći procenat dece iz RNP u odnosu na SNP i GNP. Rad u opasnim uslovima je takođe znatno rasprostranjeniji među decom iz RNP i skoro isključivo među dečacima. Razlike između dečaka i devojčica izražene su u ruralnim područjima i pokazuju da se dečaci uključuju u rad ranije i intenzivnije. Kućni poslovi iznad uzrasno specifičnog praga su na relativno niskom nivou i nema razlika po tipovima područja. Modeli regresije koji ispituju veze između ekonomskih aktivnosti, rada u opasnim uslovima, mesta stanovanja i statusa blagostanja ukazuju na sistemsku povezanost između mesta stanovanja i pola, i to tako što ekonomske aktivnosti rastu sa smanjenjem gustine naseljenosti, a to uglavnom pogađa dečake. Rad u opasnim uslovima je češći u RNP nego u SNP, i to ponovo uglavnom među dečacima.

**Grafikon 48. Dečiji rad, Srbija**

Procenat dece starosti 10–13 godina prema uključenosti u ekonomske aktivnosti ili kućne poslove tokom prethodne sedmice i procenat uključenih u dečiji rad tokom prethodne sedmice

Deca koja žive u romskim naseljima manje su opterećena dečijim radom nego deca iz opšte populacije. Ispitivanje povezanosti pomoću modela regresije otkriva da su, slično kao u opštoj populaciji, ekonomske aktivnosti češće među dečacima i da su rasprostranjenije u RNP nego u SNP. Rad u opasnim uslovima je češći u ređe naseljenim područjima i, što je interesantno, u onim porodicama koje spadaju u siromašnijih 60 odsto.

**Grafikon 49. Dečiji rad, Srbija — romska naselja**

Procenat dece starosti 10–13 godina prema uključenosti u ekonomske aktivnosti ili kućne poslove tokom prethodne sedmice i procenat uključenih u dečiji rad tokom prethodne sedmice

**Tabela 14. Logistička regresija, faktori povezani sa dečijim radom, Srbija**

	Ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	Ukupno opasan rad
	B	B
(Tačka preseka)	-2,433***	-5,364***
Muško (ref. žensko)	1,320**	1,421**
Najsiromašnijih 60% (ref. najbogatijih 40%)	0,035	1,183
GNP	-1,063*	-0,78
SNP (ref. RNP)	-1,272*	-32,309***

\*\*\*p &lt; 0,001; \*\*p &lt; 0,01; \*p &lt; 0,05

**Tabela 15. Logistička regresija, faktori povezani sa dečijim radom, Srbija — romska naselja**

	Ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	Ukupno opasan rad
	B	B
(Tačka preseka)	-29,672***	-2,277
Muško (ref. žensko)	28,334***	0,908
Najsiromašnijih 60% (ref. najbogatijih 40%)	-1,265	-4,587**
GNP	-0,881	-3,550*
SNP (ref. RNP)	-3,243*	-32,593***

\*\*\*p &lt; 0,001; \*\*p &lt; 0,01; \*p &lt; 0,05

## Srednje obrazovanje: 14–18 godina

### Indeks jednakosti polova — srednje obrazovanje (ISCED 3)

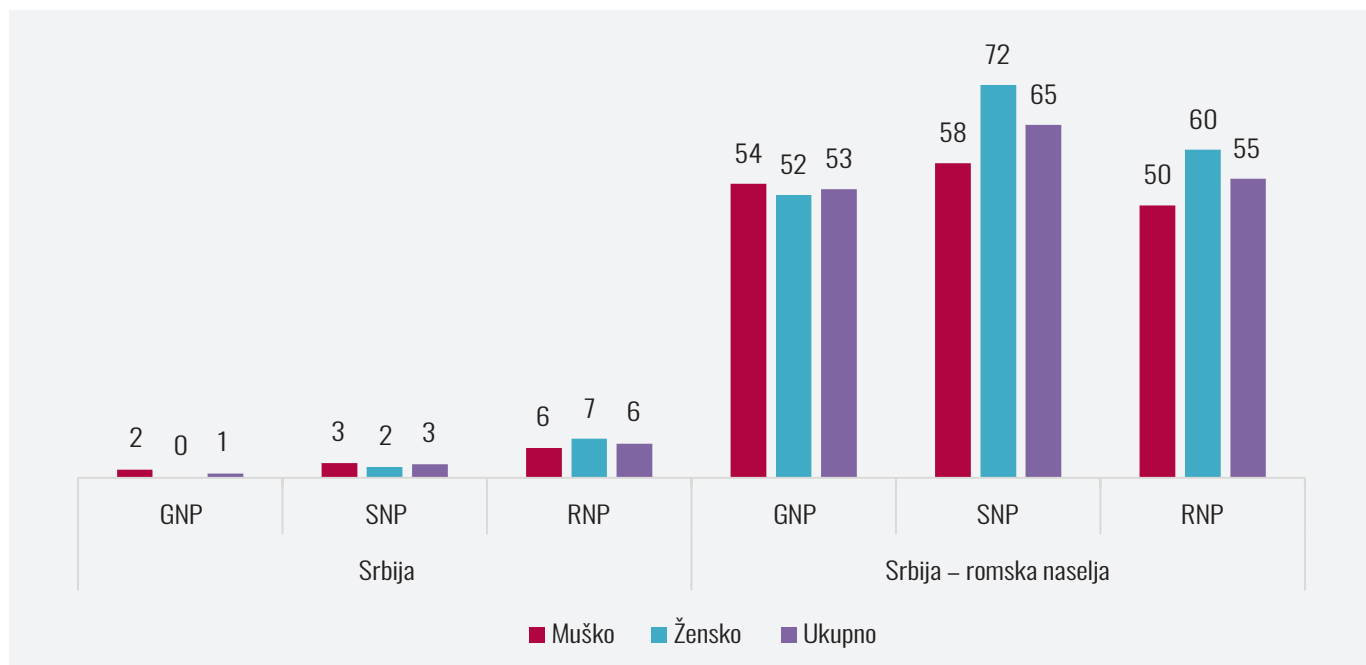
Kada je reč o pohađanju srednje škole, uočavaju se neke razlike po polu u opštoj populaciji koja živi u GNP i SNP. U GNP više devojčica pohađa srednju školu, dok su u SNP one manje zastupljene od svojih vršnjaka. U RNP je jednakost polova u ravnoteži. Trendovi pokazuju da je od 2014. godine došlo do sužavanja jaza u GNP, mada on i dalje postoji, te da je bilo fluktuacija u SNP, gde su devojčice ranije bile brojnije od dečaka, ali sada su u manjini. Tokom tog kratkog perioda u RNP je dostignuta ravnoteža. Među decom koja žive u romskim naseljima došlo je do znatnog poboljšanja. Dok su ranije dečaci bili prekomerno zastupljeni u svim tipovima područja, razlike po polu su se uravnotežile u GNP i RNP, dok je u SNP jaz smanjen, mada su dečaci i dalje prekomerno zastupljeni.

**Tabela 16. Indeks jednakosti polova (GPI) za prilagođenu stopu pohađanja srednjeg obrazovanja**

	Srbija		Romska naselja	
	2014	2019	2014	2019
GNP	1,10	1,04	0,77	0,96
SNP	1,08	0,91	0,28	0,72
RNP	1,07	0,98	0,79	0,97



Grafikon 50. Srednje obrazovanje, deca van sistema obrazovanja

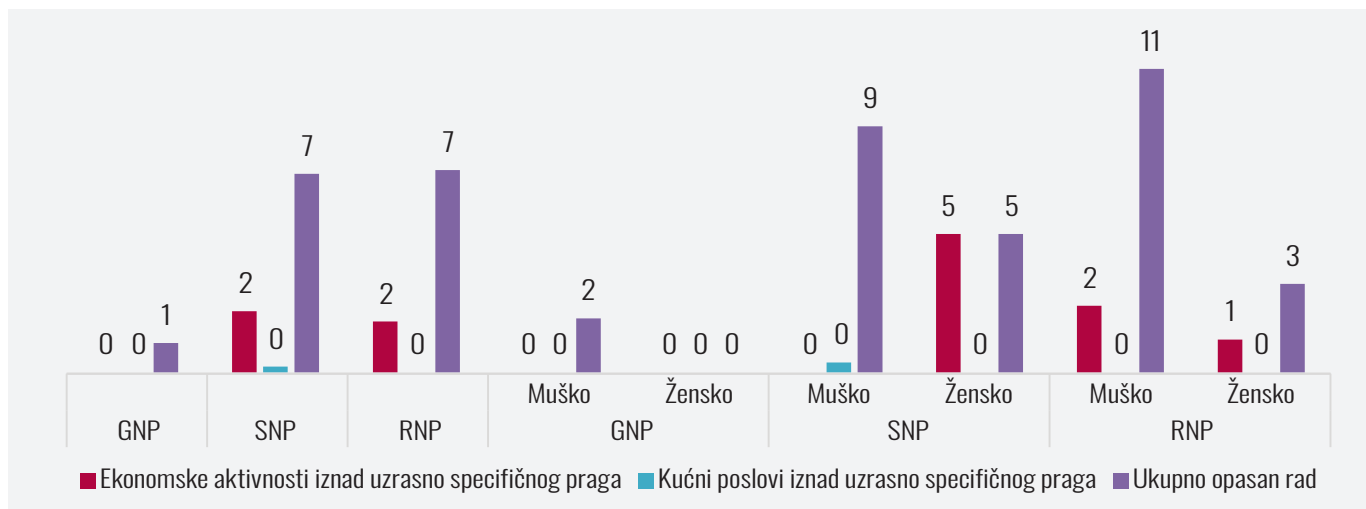


Procenat dece uzrasta za drugi srednje obrazovanje koja su van sistema obrazovanja

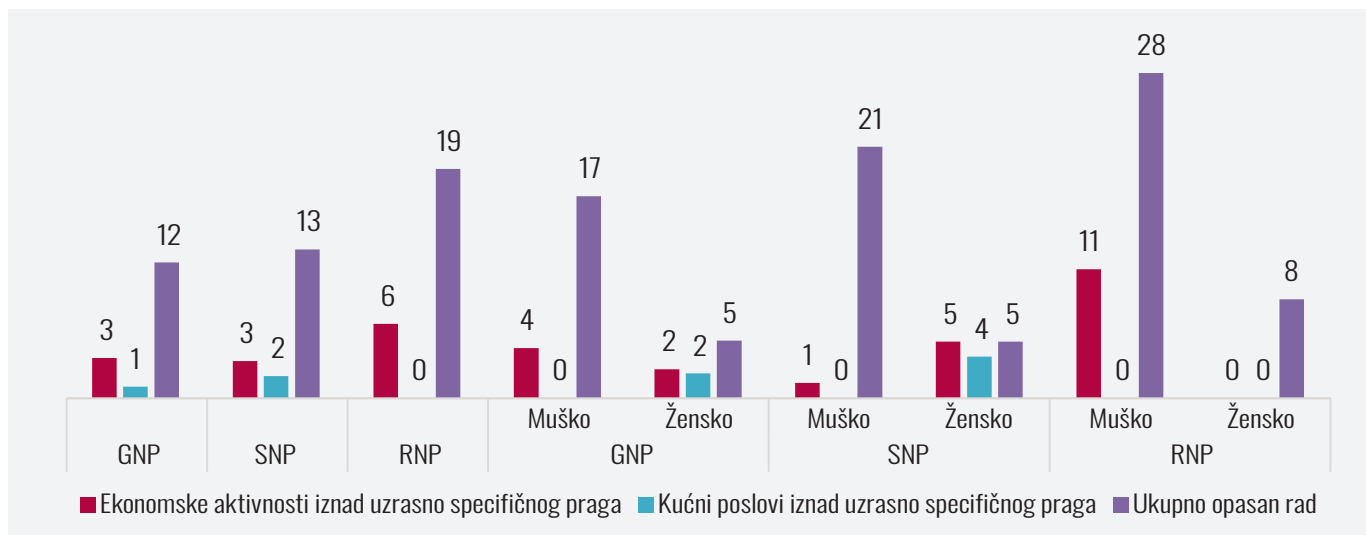
**Deca van sistema obrazovanja.** U opštoj populaciji deca van sistema obrazovanja su najrasprostranjenija u RNP. To pokazuje da u različitim tipovima područja obavezno školovanje uspeva da zadrži decu u obrazovnom procesu, ali da se deca iz ruralnih područja brže isključuju iz tog procesa, bez obzira na pol. Kod dece koja žive u romskim naseljima znatno je veća verovatnoća da će biti van sistema obrazovanja, ali ni u toj populaciji nema razlika po tipovima ili po polu.

### Dečiji rad

Analiza aktivnosti adolescenata uzrasta 14–17 godina pokazuje skoro potpuno odsustvo dečijeg rada u GNP i relativno slične stope u SNP i RNP. Prema analizi, rad u opasnim uslovima znatno je češći u SNP i RNP nego u GNP, a takav rad skoro uvek obavljaju dečaci; to potkrepljuju i značajne razlike u pogledu učešća dečaka i devojčica u takvom radu u SNP i RNP. Ukupno posmatrano, deca iz ruralnih područja češće učestvuju u ekonomskim aktivnostima i ispod i iznad uzrasno specifičnih pragova. Razlike u kućnim poslovima nisu statistički značajne i jedva da prelaze uzrasno specifične pragove. Rodna komponenta dečijeg rada je jasna: dečaci znatno češće učestvuju u njemu nego devojčice. Adolescenti koji žive u romskim naseljima češće učestvuju u ekonomskim aktivnostima i radu u opasnim uslovima nego njihovi vršnjaci iz opšte populacije. Iako se čini da procenti ukazuju na velike razlike između dečaka i devojčica, one nisu statistički značajne, kao ni razlike po tipovima područja.

**Grafikon 51. Dečiji rad, Srbija**


Procenat dece starosti 14-17 godina prema uključenosti u ekonomske aktivnosti ili kućne poslove tokom prethodne sedmice i procenat uključenih u dečiji rad tokom prethodne sedmice

**Grafikon 52. Dečiji rad, Srbija — romska naselja**


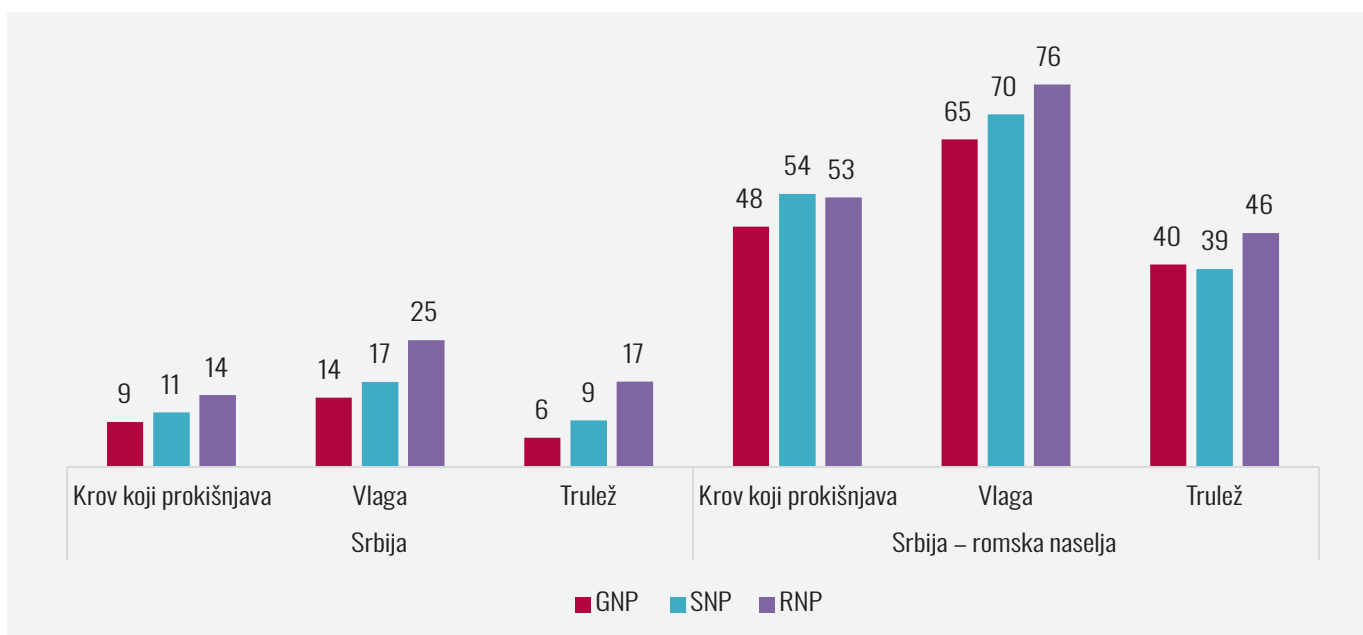
Procenat dece starosti 14-17 godina prema uključenosti u ekonomske aktivnosti ili kućne poslove tokom prethodne sedmice i procenat uključenih u dečiji rad tokom prethodne sedmice

# ŽENE: JAZOVI I RAZLIKE

## Domaćinstvo i životna sredina

U opštoj populaciji žena, žene iz RNP češće žive u domaćinstvima u kojima krov prokišnjava, zidovi i podovi su vlažni i ima buđi nego žene iz GNP. Analiza ukazuje na slabiji kvalitet stambenih jedinica u ruralnim područjima u odnosu na centralna urbana područja. Među ženama koje žive u romskim naseljima stanje je znatno nepovoljnije nego u opštoj populaciji žena. Iako neke razlike ukazuju na lošiju infrastrukturu u ruralnim područjima, one nisu statistički značajne, što govori da su loši uslovi stanovanja za žene relativno ujednačeni u pogledu mesta stanovanja.

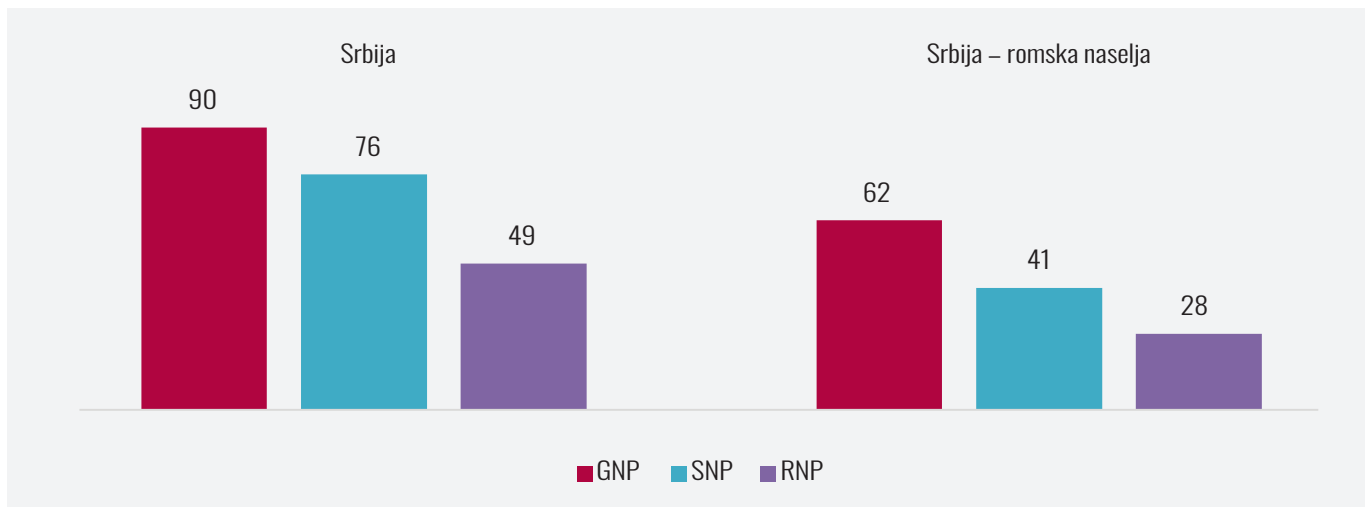
**Grafikon 53. Karakteristike stambenog prostora — procenat žena starosti 15–49 godina**



Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina prema odabranim karakteristikama stambenog prostora

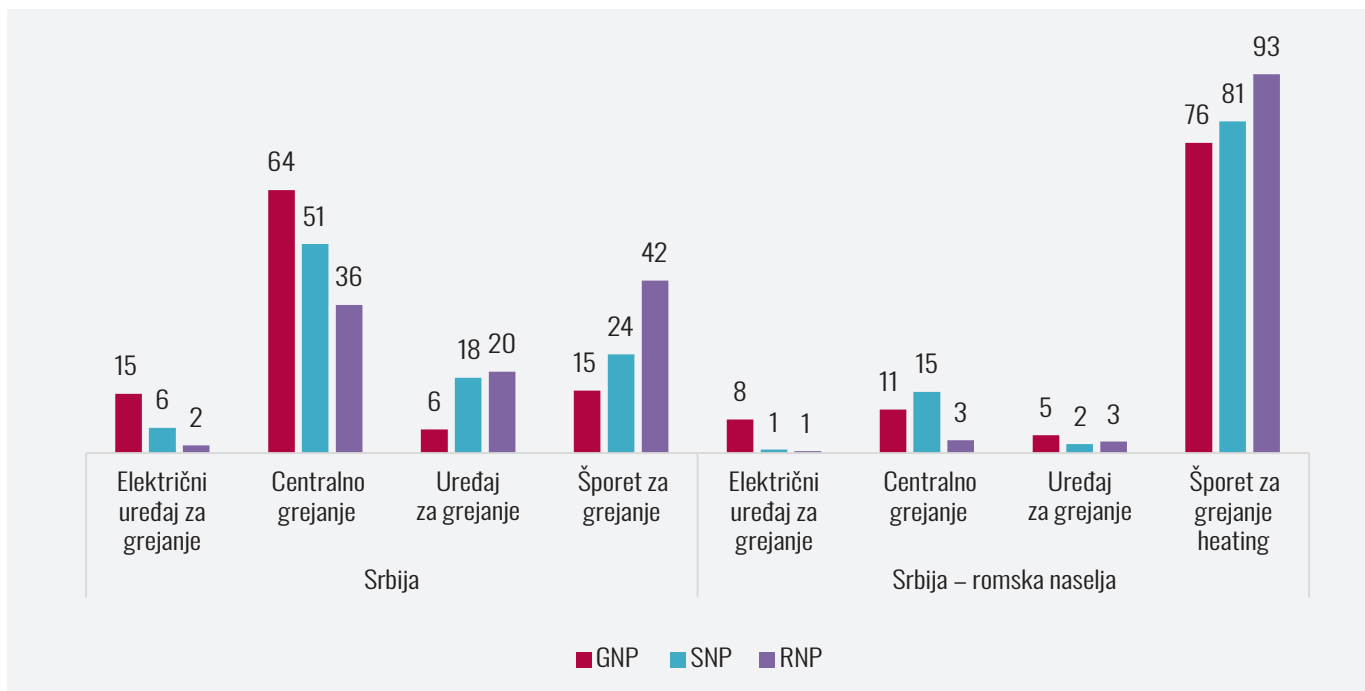
## Infrastruktura

Korišćenje čistih goriva i tehnologija za kuvanje je znatno češće u GNP (u domaćinstvima koja su navela da se u njima kuva). U RNP se manje koriste čiste tehnologije, što ukazuje na nedostatak infrastrukture, s jedne strane, i na rizike po žene u ruralnim područjima, s druge. Osim toga, u svim tipovima naselja postoje razlike između dostupnosti čiste infrastrukture i finansijskog položaja domaćinstva u kome žene žive (mereno indeksom blagostanja), a ta razlika je najveća u RNP, što ukazuje na ogroman socijalni jaz u pristupu osnovnoj infrastrukturi u ruralnim područjima. U populaciji žena koje žive u romskim naseljima ta infrastruktura je još manje dostupna, a kao i u opštoj populaciji, udeo domaćinstava koja koriste čistu tehnologiju smanjuje se sa smanjenjem veličine naselja.

**Grafikon 54. Čista goriva i tehnologije za kuvanje**


Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina koje koriste čista goriva i tehnologije za kuvanje

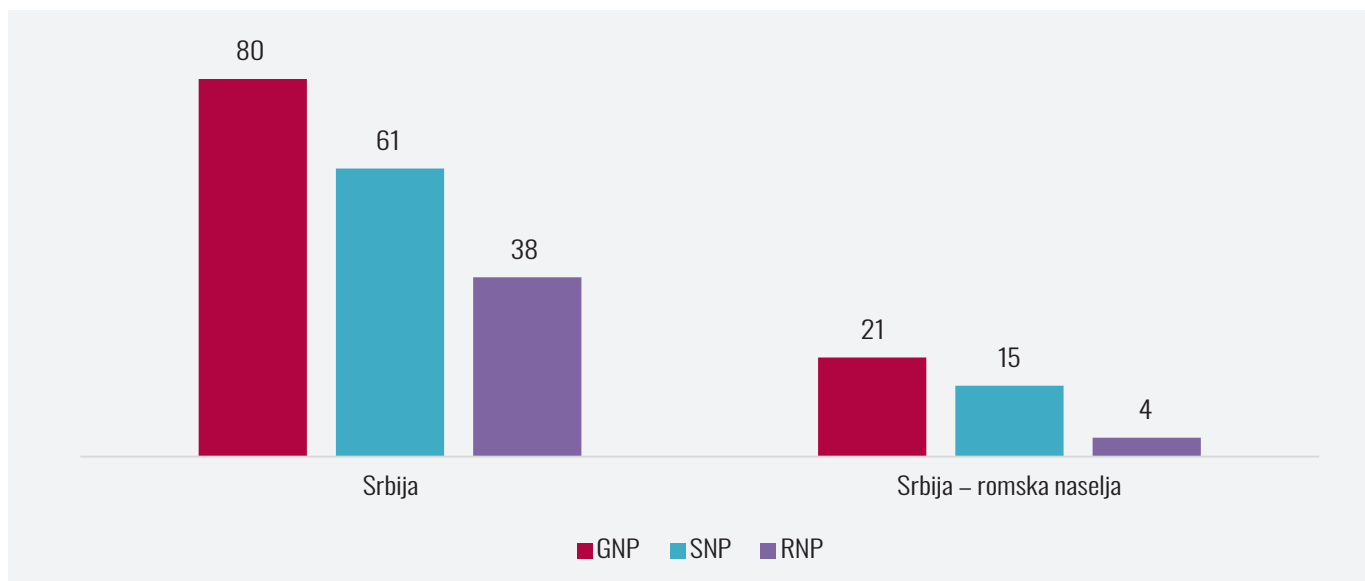
Infrastruktura za grejanje se takođe razlikuje po veličini naselja, a u manjim mestima ona je znatno tradicionalnija, manje pouzdana, zahteva veće investicije i manje je ekološki pogodna. Skoro polovina domaćinstava u RNP koristi istu infrastrukturu za pripremu hrane i grejanje, dok samo trećina ima pristup centralnom grejanju. S obzirom na to da većinu kućnih poslova na selu obavljaju žene, ovo potencijalno predstavlja još jedan indikator radne opterećenosti žena, jer se one, pored pripreme hrane, obično staraju i o zagrevanju stana. Situacija je znatno nepovoljnija među stanovništvom romskih naselja i pogoršava se sa smanjenjem veličine naselja.

**Grafikon 55. Korišćenje goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za grejanje**


Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina koje žive u domaćinstvima koja koriste čista goriva i tehnologije za grejanje

Ukupno posmatrano, postoje značajne razlike po tipovima naselja u pogledu stepena korišćenja čistih tehnologija za kuvanje, grejanje i osvetljenje. Region Šumadije i Zapadne Srbije te Region Južne i Istočne Srbije izdvajaju se, u svim tipovima naselja, kao regioni sa mnogo nižim stepenom razvijenosti infrastrukture koja omogućava korišćenje čistih tehnologija. Regionalne razlike su posebno izražene u RNP, što ukazuje na veoma neujednačene uslove života žena u ruralnim područjima širom Srbije. U romskim naseljima situacija je nepovoljnija nego u opštoj populaciji žena i uočljive su razlike po tipovima naselja. Skoro da nema žena u RNP koje žive u domaćinstvima gde se isključivo koriste čiste tehnologije.

**Grafikon 56. Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje**

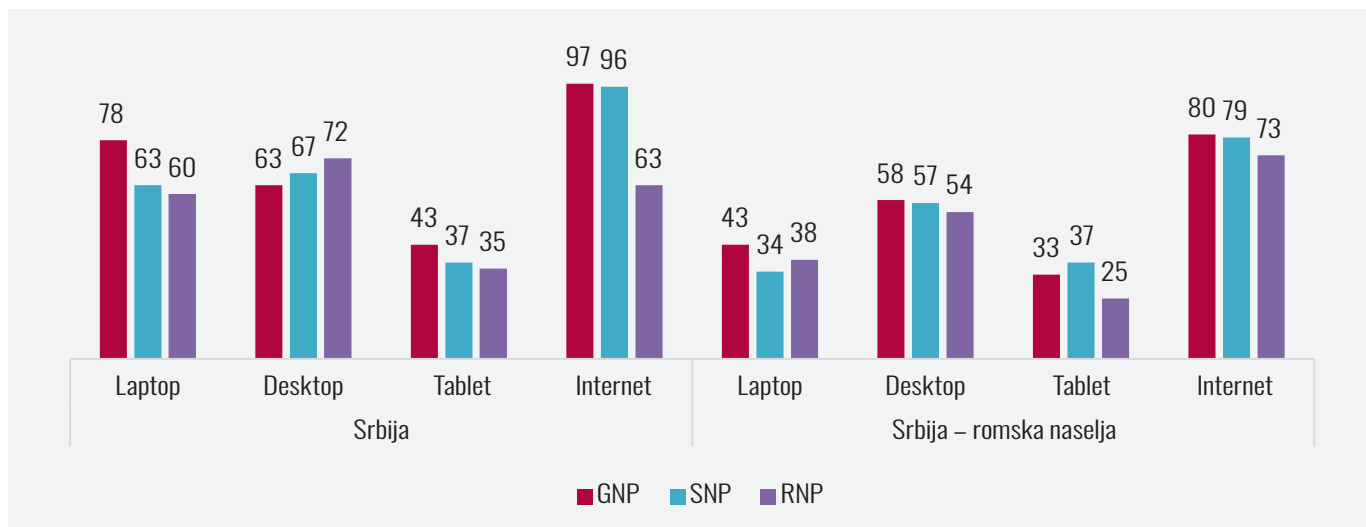


Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina koje žive u domaćinstvima gde se koriste čista goriva i tehnologije za kuvanje, grejanje i osvetljenje

### Pristup digitalnim tehnologijama

Najveći broj žena u svim tipovima naselja ima pristup internetu. Međutim, 6,8 odsto žena starosti 15–49 godina u RNP živi u domaćinstvima koja nemaju internet vezu, dok je taj udeo niži u SNP (3 odsto) i GNP (3 odsto) (razlike su statistički značajne između GNP i RNP). Tim ženama se uskraćuje značajna količina informacija i savremenih znanja o roditeljstvu i porodičnom životu koje su danas dostupne na internetu. Osim toga, i mogućnost rada preko interneta za vreme krize izazvane kovidom-19 bila je neravnomerno raspoređena, jer je takav rad bio nedostupan većem procentu žena u ruralnim područjima.

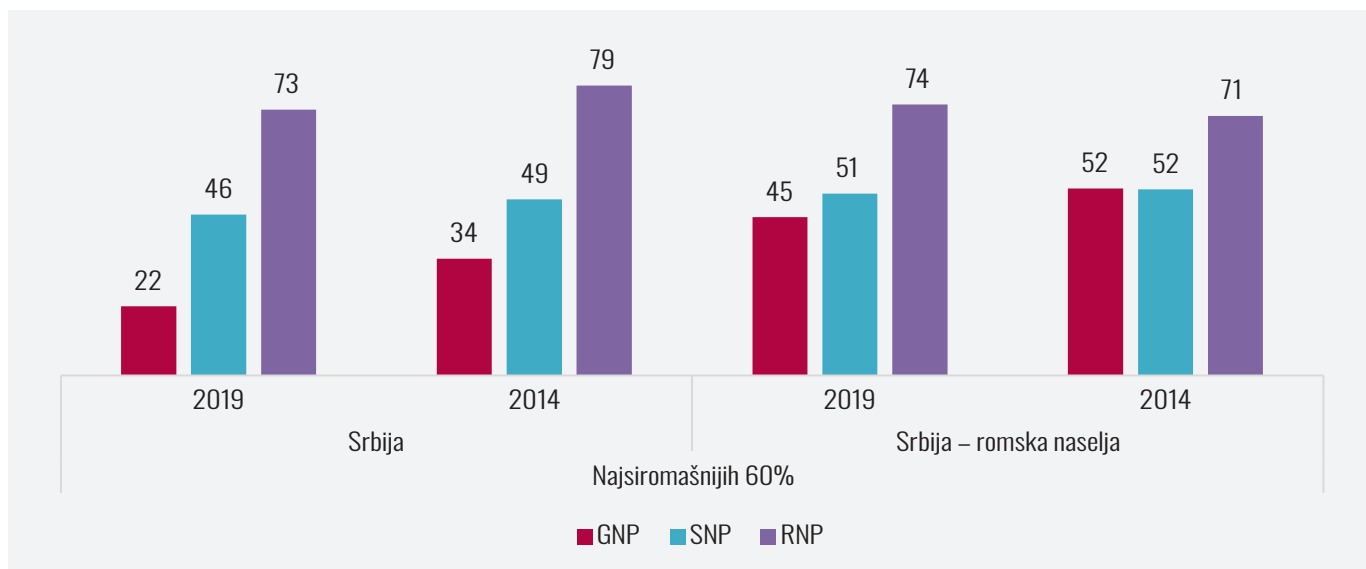
Analiza trendova pokazuje nam da internet postaje sve dostupniji i da se jaz između sela i grada smanjuje. Tako je 2014. godine u GNP 88 odsto žena živelo u domaćinstvima koja su imala internet vezu, u SNP 86 odsto, a u RNP znatno manje — 68 odsto; ta razlika iz 2014. godine između RNP s jedne i GNP i SNP s druge strane danas više ne postoji. U domaćinstvima se najčešće koristi desktop računar, a ređe laptop računar ili tablet. Sve uređaje (osim desktop računara) češće imaju domaćinstva u GNP (u poređenju sa RNP), što pokazuje da pristup tehnologiji nije ujednačen te da digitalni jaz i dalje postoji. Kao što se očekivalo, položaj žena koje žive u romskim naseljima nepovoljniji je nego u opštoj populaciji, s obzirom na opštu situaciju u domaćinstvu. Međutim, za razliku od opšte populacije, nema razlika između ovih žena po tipu naselja u pogledu dostupnosti tehnologije ili pristupa internetu. Analiza trendova među njima takođe pokazuje znatan napredak u pogledu pristupa internetu, čak i veći nego u opštoj populaciji. Pristup internetu je 2014. godine u GNP imalo 58 odsto žena, u SNP 46 odsto, a u RNP svega 20 odsto; jaz po tipu naselja je otklonjen za samo pet godina.

**Grafikon 57. Pristup digitalnim tehnologijama — procenat žena starosti 15–49 godina**


Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina prema odabranim karakteristikama stambenog prostora

### Status blagostanja

Materijalni uslovi života žena su znatno drugačiji u ređe naseljenim područjima. U RNP tri četvrtine žena starosti 15–49 godina pripada kategoriji najsiromašnijih 60 odsto. Indeks blagostanja pokazuje da postoje izraženije razlike po tipu naselja (grafikon 58), jer se blagostanje povećava sa povećanjem gustine naseljenosti. Relativni odnos materijalnog blagostanja otkriva znatno veće razlike između naselja i ukazuje na različite materijalne mogućnosti za žene koje žive u različitim tipovima naselja. Poređenje sa stanjem iz 2014. godine ukazuje na moguće trendove poboljšanja u opštoj populaciji, mada je jedina značajna razlika zabeležena među ženama koje žive u GNP, gde se situacija promenila nabolje, tj. smanjio se udeo žena koje pripadaju kategoriji najsiromašnijih 60 odsto.

**Grafikon 58. Najsiromašnijih 60 odsto žena (starosti 15–49 godina) u tri područja**


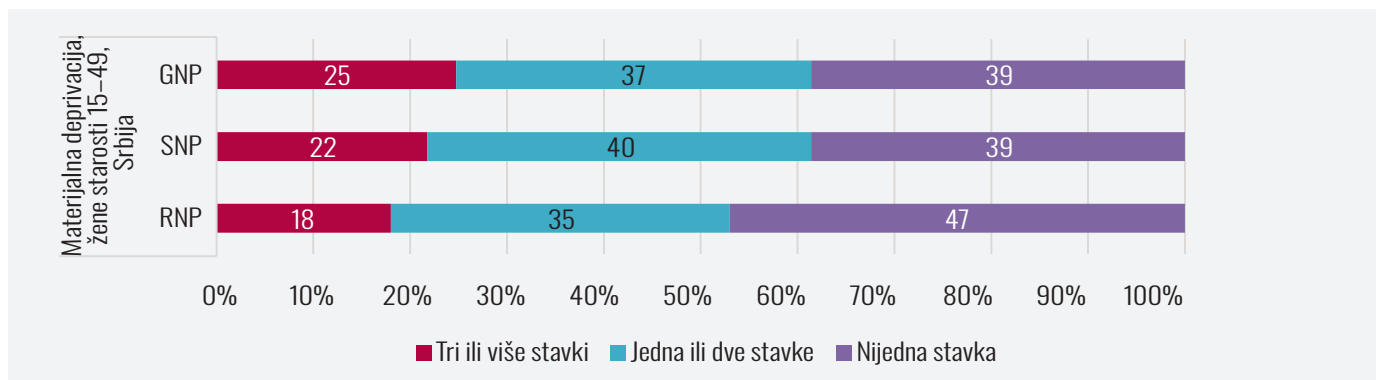
Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina prema indeks blagostanja 2014. i 2019. godine

Materijalni uslovi života žena koje žive u romskim naseljima relativno slično su distribuirani kao i u opštoj populaciji žena, osim što žene koje žive u GNP i u romskim naseljima imaju nešto niži indeks blagostanja. I u toj populaciji uslovi života su znatno nepovoljniji u rede naseljenim područjima, a statističke razlike se javljaju između GNP i RNP, gde tri četvrtine žena pripada kategoriji najsiromašnijih 60 odsto. Analiza trendova ne pokazuje značajne promene u prethodnih pet godina.

## Materijalna deprivacija

Na grafikonu 59 prikazane su značajne razlike u stepenu materijalne deprivacije po tipu naselja u kome žene žive. U RNP svaka četvrta žena živi u domaćinstvu koje ne može da priušti tri od devet stavki koje se smatraju osnovnim životnim potrebama. Situacija je nešto bolja u urbanim naseljima, ali razlike nisu toliko velike. Region Južne i Istočne Srbije se izdvaja po prilično izraženoj deprivaciji među ženama u svim tipovima naselja.

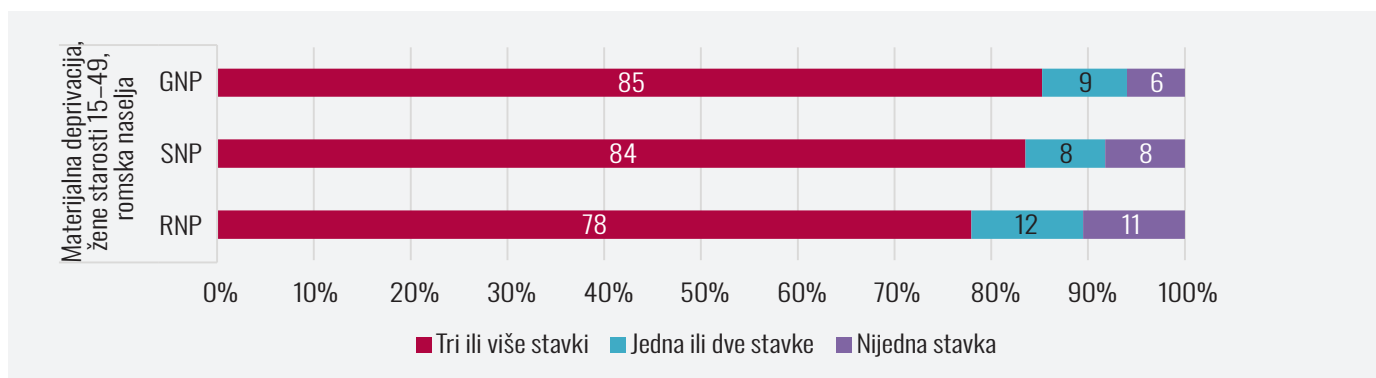
**Grafikon 59. Materijalna deprivacija žena starosti 15–49 godina, u tri područja, Srbija**



Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina po materijalnoj deprivaciji u tri područja

Materijalna deprivacija je rasprostranjena među ženama koje žive u romskim naseljima. Četiri od pet žena žive u izrazito materijalno depriviranim domaćinstvima. Analize pokazuju da, čak ni kod njih, šanse za to (statistički značajne) ne zavise od mesta stanovanja, što ukazuje na relativno ujednačenu distribuciju deprivacije.

**Grafikon 60. Materijalna deprivacija žena starosti 15–49 godina, u tri područja, Srbija — romska naselja**

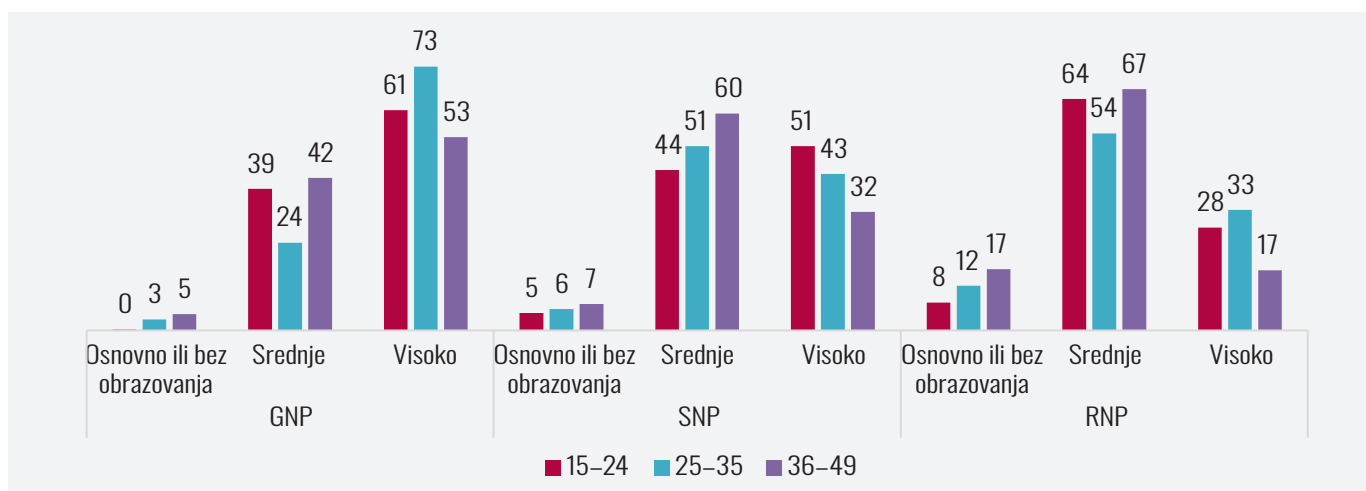


Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina po materijalnoj deprivaciji u tri područja

## Obrazovanje i položaj na tržištu rada

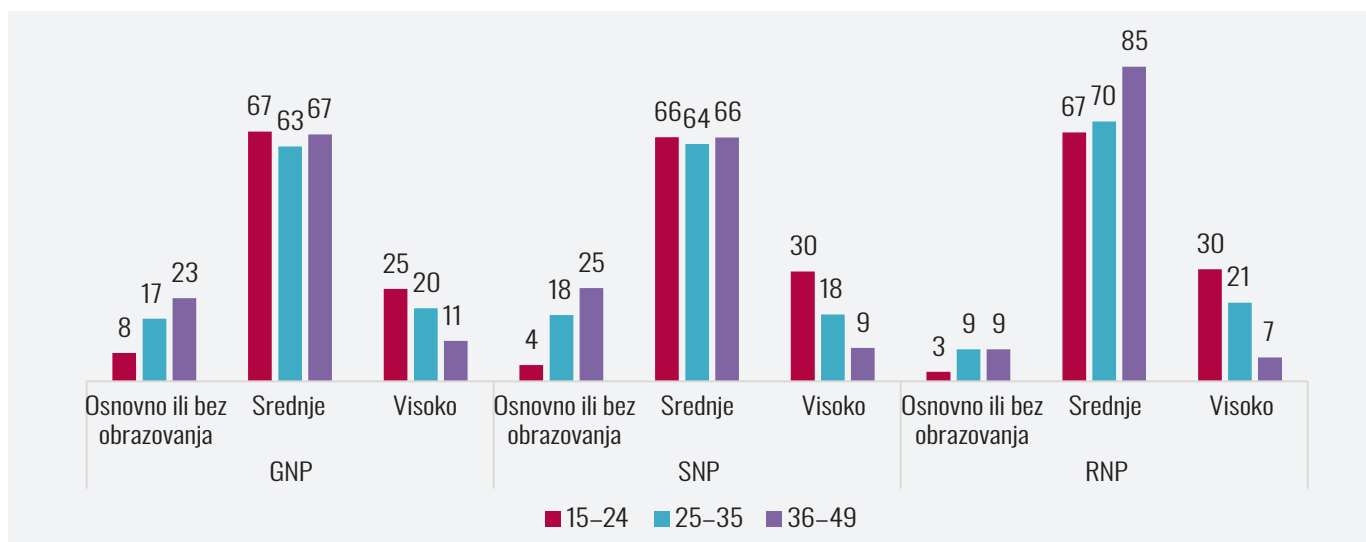
Obrazovanje žena je najvažniji kanal unapređenja socijalnog položaja, preduslov za ostvarivanje finansijske i materijalne autonomije te veoma važan faktor rodne ravnopravnosti u partnerskom odnosu. Obrazovanje se pokazalo kao jedan od ključnih faktora koji utiču na blagostanje žena. I u urbanim i u ruralnim područjima udeo žena sa osnovnim i srednjim obrazovanjem raste, a udeo žena sa visokim obrazovanjem opada.<sup>7</sup> Razlike u obrazovanju su jasan pokazatelj mogućnosti koje žene imaju na tržištu rada u odnosu na mesto stanovanja, jer žene iz ruralnih područja imaju manje šanse da obavljaju poslove za koje su potrebne više kvalifikacije i da više zarade. Pored instrumentalnog aspekta obrazovanja, niži nivo obrazovanja sa sobom nosi i druge rizike, poput ranog stupanja u brak, ranog rađanja, zdravstvenih rizika povezanih sa tim događajima itd.

**Grafikon 61. Nivo obrazovanja — žene starosti 15–49 godina, Srbija**



Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina prema obrazovnom statusu

**Grafikon 62. Nivo obrazovanja — žene starosti 15–49 godina, Srbija — romska naselja**



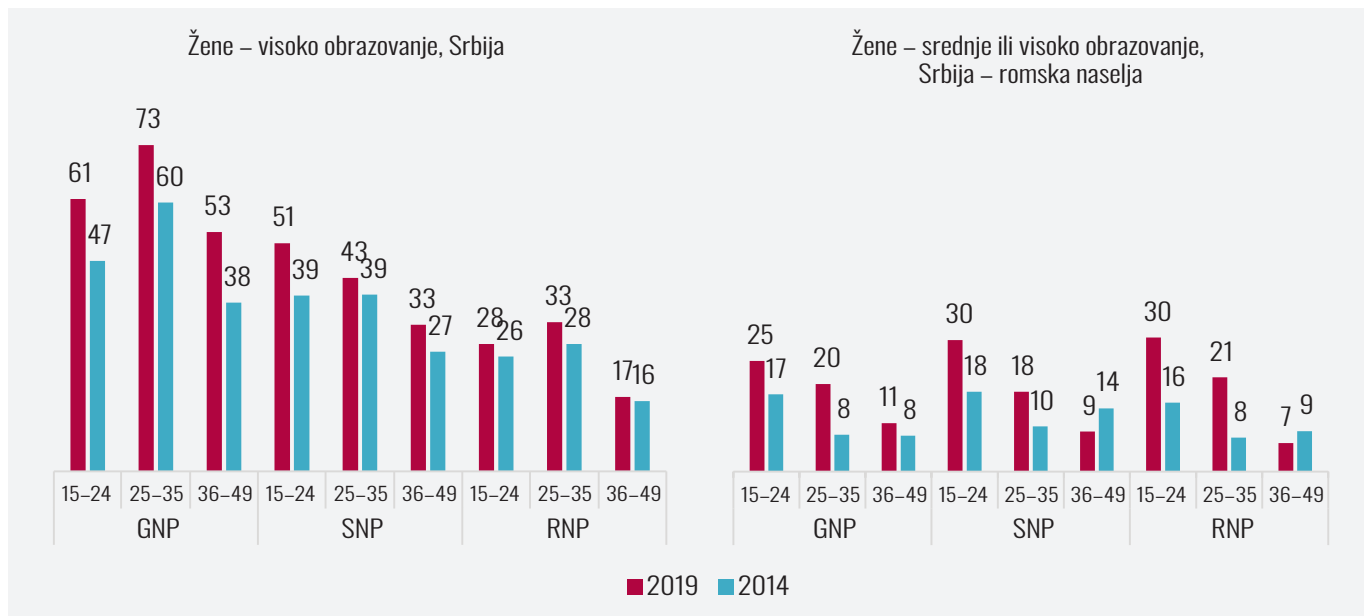
Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina prema obrazovnom statusu

<sup>7</sup> Iako je, prema podacima, obrazovna struktura žena starosti 25–35 godina bolja, mlađe žene će zapravo biti obrazovnije, ali većina njih je i dalje u procesu obrazovanja.



Žene u romskim naseljima su znatno manje obrazovane nego žene u opštoj populaciji. Na selu čak devet od deset žena nema obrazovanje ili ima samo osnovno obrazovanje. Veoma mali broj žena u svim tipovima naselja ima visoko obrazovanje. Mlađe generacije su u svim naseljima nešto obrazovanije, tj. nešto veći udeo žena je stekao srednje obrazovanje. Analize pokazuju da nema značajnih razlika po veličini naselja.

**Grafikon 63. Raspodela žena starosti 15–49 godina prema obrazovnom statusu, Srbija i Srbija — romska naselja**

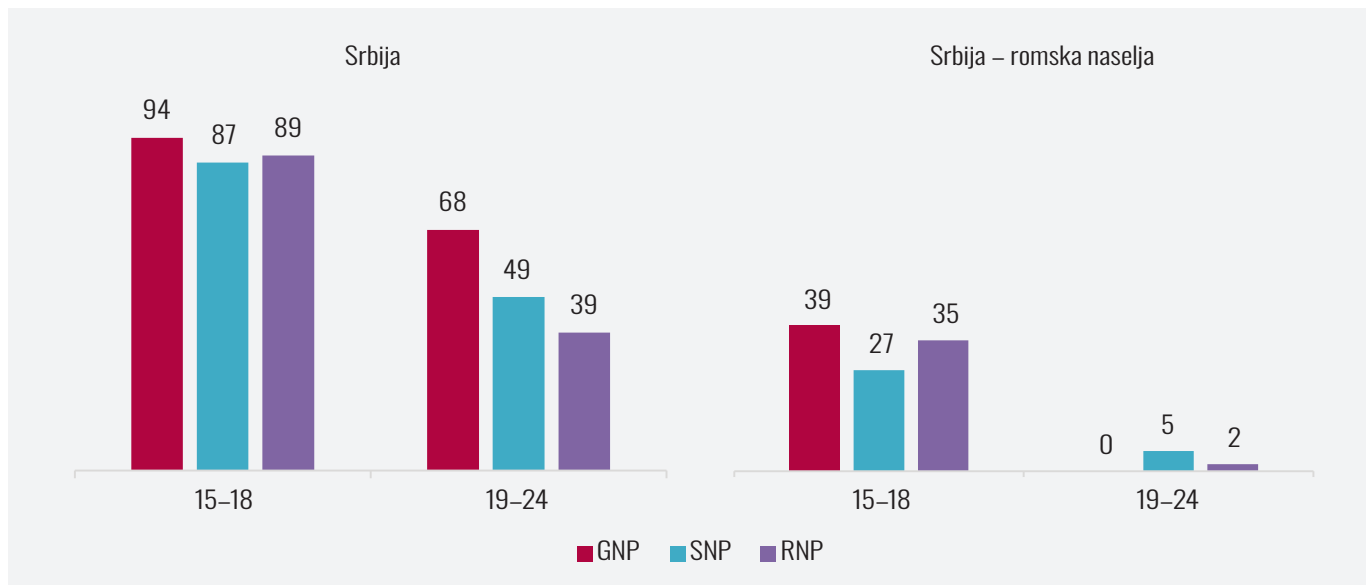


Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina prema obrazovnom statusu

Analiza trendova otkriva da je, iako ima poboljšanja u obrazovanju žena, napredak mnogo brži u urbanoj populaciji nego u ruralnoj. U svim starosnim grupama u GNP i SNP beleži se rast udela visokoobrazovanih žena, dok je taj rast u RNP skoro zanemarljiv. To nam sugerira dva moguća objašnjenja. Prvo, povećane mogućnosti za obrazovanje (kroz komercijalizaciju visokog obrazovanja i širenje kapaciteta na visokim školama / fakultetima) nisu bile jednako dostupne svima i zapravo su proširile jaz između ruralnih i urbanih područja. Drugo, znatan broj žena se ne vraća na selo posle diplomiranja, već ostaje u gradovima, koji nude više mogućnosti.

Analiza trendova u nivou obrazovanja žena koje žive u romskim naseljima otkriva da je u proteklom periodu i tamo došlo do poboljšanja te da je taj trend čak izraženiji u RNP. Iako je, u celini posmatrano, nivo obrazovanja te populacije veoma nizak, ohrabruje nalaz da se poboljšanja odvijaju ujednačeno u odnosu na veličinu naselja.

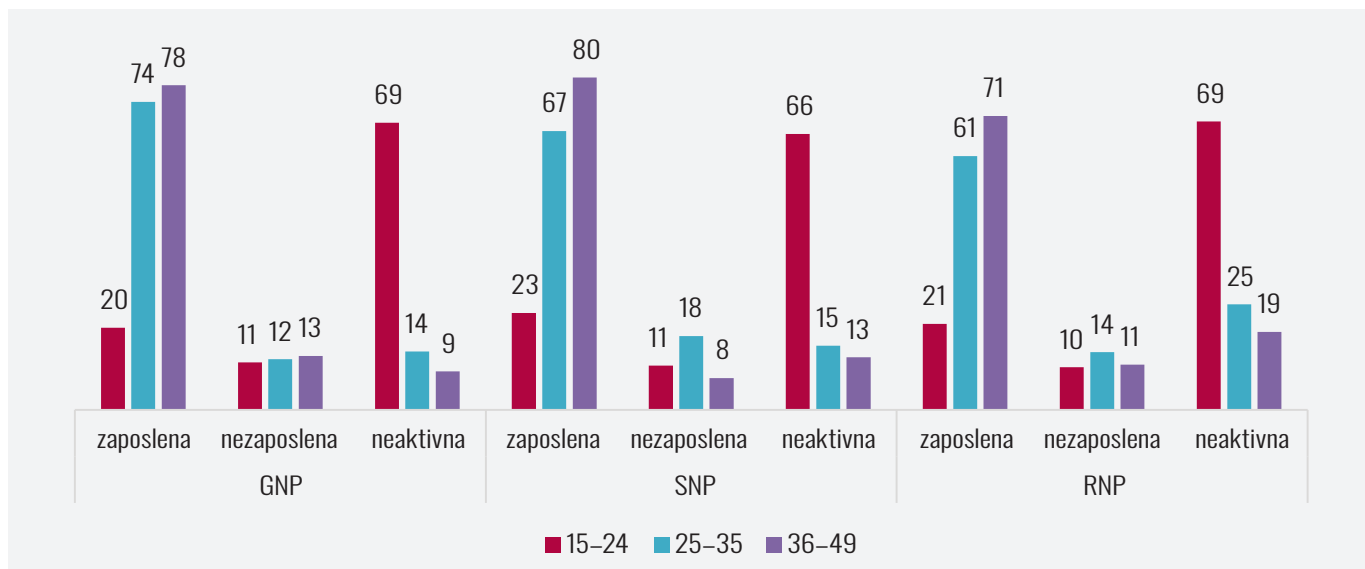
Razlike u obrazovnoj tranziciji mogu se uočiti ako posmatramo žene starosti 15–24 godine koje su trenutno u procesu obrazovanja. Kada je reč o obrazovanju do 18 godina, tj. do završetka srednje škole, razlike u životnom putu u opštoj populaciji nisu velike. Razlike postaju značajnije posle srednje škole, tj. na početku tercijarnog obrazovanja, kada znatno manji broj žena iz ruralnih odnosno retko naseljenih područja nastavlja školovanje.

**Grafikon 64. Udeo žena koje su trenutno u procesu obrazovanja**

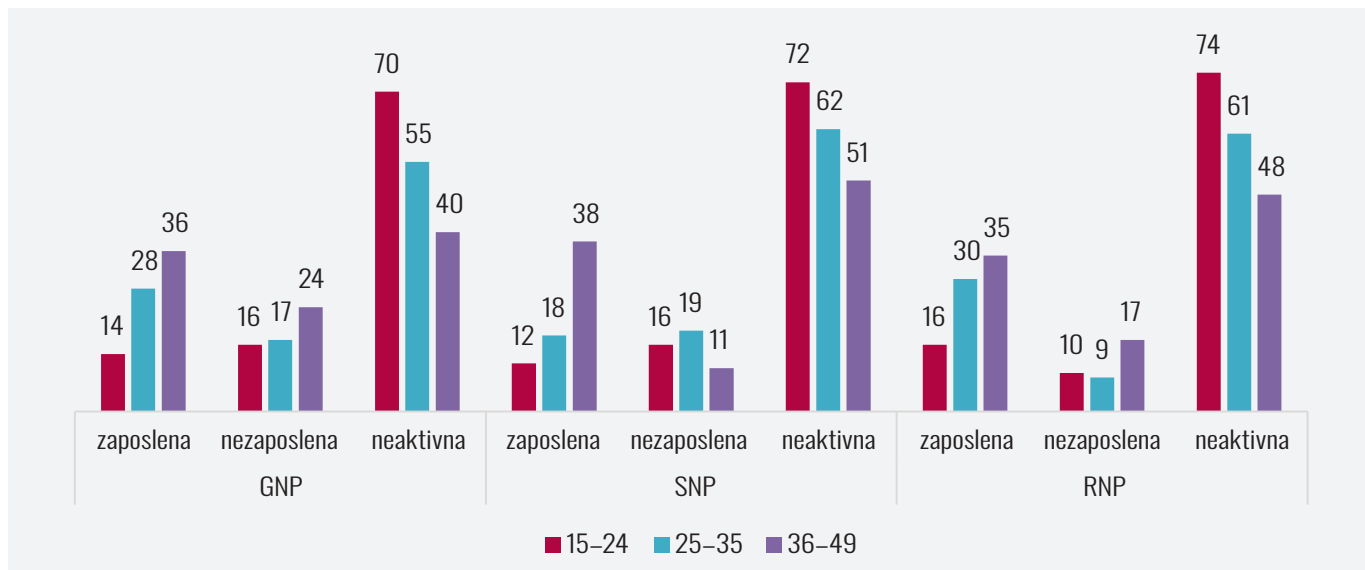
Procentualni udeo žena starosti 15–24 godine (starosne grupe 15–18 i 19–24) koje su trenutno u procesu obrazovanja u tri tipa naselja

Među ženama iz romskih naselja znatno je manje onih koje su u procesu obrazovanja, bez obzira na veličinu naselja. U proseku, tek je svaka treća žena u procesu obrazovanja do navršenih 18 godina, dok su žene starije od 18 godina skoro u potpunosti završile obrazovnu tranziciju.

Najmlađa kohorta (15–25 godina) ima sličan položaj na tržištu rada, tj. radni status u odnosu na mesto stanovanja. Nema većih razlika u stopama zaposlenosti, nezaposlenosti i neaktivnosti. Oko 70 odsto mladih žena je neaktivno, petina je zaposlena, a svaka deseta je nezaposlena. Međutim, već u sledećoj starosnoj grupi (26–35 godina) javljaju se razlike, pa sa povećanjem gustine stanovništva raste udeo zaposlenih, a smanjuje se udeo neaktivnih. U najstarijoj kohorti (36–49 godina) stopa zaposlenosti se u grupama donekle smanjuje, kao i stopa neaktivnosti. Ova razlika po starosti najverovatnije predstavlja efekat pojave da se u srednjoj generaciji određeni broj žena povlači sa tržišta rada zbog rađanja dece, a postepeno vraća kako deca rastu i polaze u vrtić i školu. S druge strane, razlike između tipova naselja ukazuju na raspon dostupnih mogućnosti na tržištu rada, jer je teže naći posao u RNP nego u GNP, ali i na prisustvo sistema vrednosti rodne asimetrije, koji u manjoj ili većoj meri daje legitimitet odluci žene da se povuče sa tržišta.

**Grafikon 65. Radni status žena starosti 15–49 godina, Srbija**

Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina prema radnom statusu

**Grafikon 66. Radni status žena starosti 15–49 godina, Srbija — romska naselja**

Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina prema radnom statusu

Kada je reč o ženama koje žive u romskim naseljima, situacija je znatno drugačija. Iako u najmlađoj analiziranoj starosnoj grupi žena (15–24 godine) nema značajnih razlika u odnosu na istu starosnu grupu iz opšte populacije, struktura neaktivnosti je znatno drugačija. Najveći broj žena tog uzrasta u opštoj populaciji neaktivan je zato što je uključen u proces obrazovanja, dok su ove mlade žene neaktivne jer ne rade i ne traže posao. U starijim kohortama (26–35 i 36–49) jasno je da relativno mali broj žena uspeva da nađe zaposlenje, a da najveći broj njih ostaje u statusu neaktivnih ili neuspešnih u traženju posla — nezaposlenih. Analize pokazuju da između naselja po

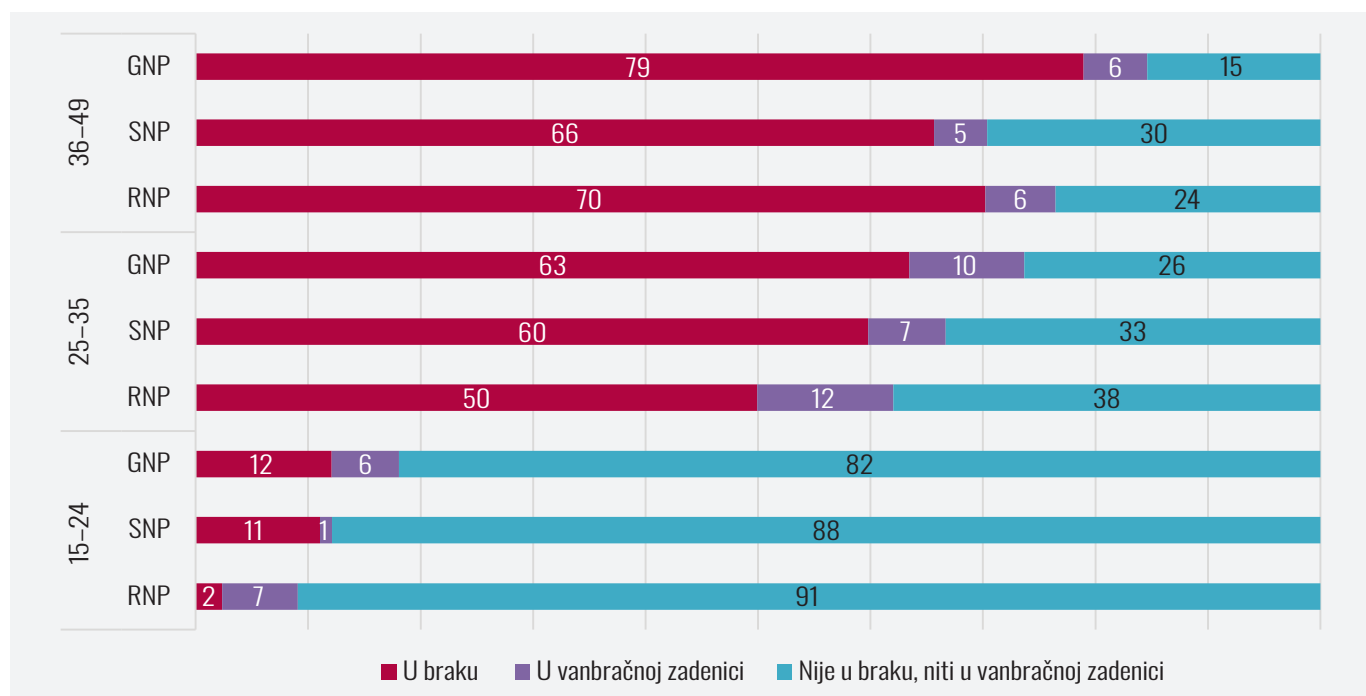
gustini naseljenosti nema razlika u radnom statusu, što pokazuje da, čak i u područjima koja nude više mogućnosti za zapošljavanje, taj kontekst ne koristi ovoj populaciji žena.

## Brak i vanbračna zajednica

U ovom delu studije analiziraćemo prakse vezane za oblast porodice. Usredsredićemo se na tri teme (planiranje porodice, rano stupanje u brak i rizike povezane sa ranim stupanjem u brak) i na period posle rođenja deteta (majčinstvo).

Podaci iz MICS istraživanja pokazuju da se obrasci zajednice života ne menjaju i da čak ni u mladim generacijama nije u značajnoj meri zastupljen alternativni oblik zajednice — vanbračna zajednica. Na nivou celokupnog uzorka žena starosti 15–49 godina, udeo žena u vanbračnoj zajednici iznosi 7 odsto i, kao što vidimo, taj je udeo relativno ravnomerno distribuiran po starosnim kohortama. Poređenje sa podacima iz 2014. godine ne ukazuje na značajne razlike, što potvrđuje ranija istraživanja koja prepoznaju veliku vrednost koju domaće stanovništvo pridaje braku (Tomanović Ignjatović, 2004; Rašević, 2006; Bobić, 2006). Razlike između tipova naselja ogledaju se u tome da u svim starosnim kohortama na selu ima znatno manje žena koje nisu u braku / vanbračnoj zajednici, da u GNP ima znatno manje žena koje su u braku te da u starosnim grupama 15–25 i 26–35 godina u SNP ima znatno manje žena u vanbračnoj zajednici. Prva dva nalaza ukazuju na to da je pomeranje godina stupanja u brak izraženije u gradovima, zbog produženog obrazovanja, ali i da se žene u gradovima češće opredeljuju za samostalan život (Rašević, 2015; Penev i Stanković, 2021; 2019). Treći nalaz nam govori da žene u GNP i RNP imaju više stope vanbračnih zajednica nego u SNP i da najverovatnije imaju sasvim različite načine formiranja tih zajednica. Dok se u nekim selima vanbračna zajednica javlja kao tradicionalni kulturološki obrazac i u tom smislu predstavlja izraz tradicionalne logike, u gradovima je to deo novih tendencija deinstitucionalizacije braka. Međutim, kao što je već pomenuto, ova forma braka nije mnogo dobila na značaju i možemo reći da se stabilizovala u jednom delu urbanog stanovništva.

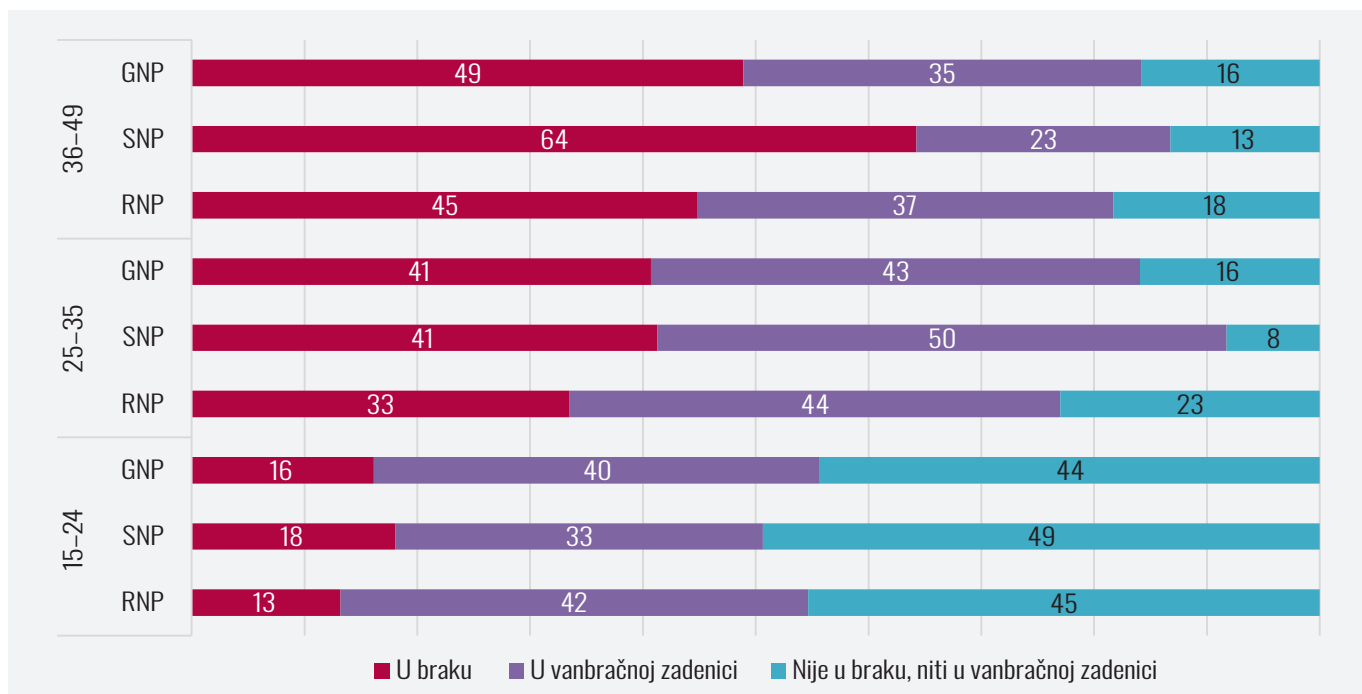
**Grafikon 67. Bračni/partnerski status žena starosti 15–49 godina, Srbija**



Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina prema bračnom/partnerskom statusu

U poređenju sa opštom populacijom, kod žena iz romskih naselja beležimo znatno veći broj žena u svim starosnim grupama koje su u vanbračnoj zajednici i znatno manji broj žena koje nisu u braku / vanbračnoj zajednici, što ukazuje na to da je bračna i partnerska tranzicija u ovoj populaciji mnogo brža. U najmlađoj starosnoj kohorti (15–25 godina) više od polovine žena u svim tipovima naselja je ili u braku ili u vanbračnoj zajednici. U dve starije kohorte broj žena koje nisu u braku / vanbračnoj zajednici je na istom nivou, što još jednom potvrđuje da je najveći broj žena već prošao kroz bračnu/partnersku tranziciju. U poređenju sa 2014. godinom ne beleže se značajne promene u udelu žena koje nisu u braku / vanbračnoj zajednici, što govori da nije bilo značajnih razlika u pogledu tranzicija.

**Grafikon 68. Bračni/partnerski status žena starosti 15–49 godina, Srbija — romska naselja**



Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina prema bračnom/partnerskom statusu

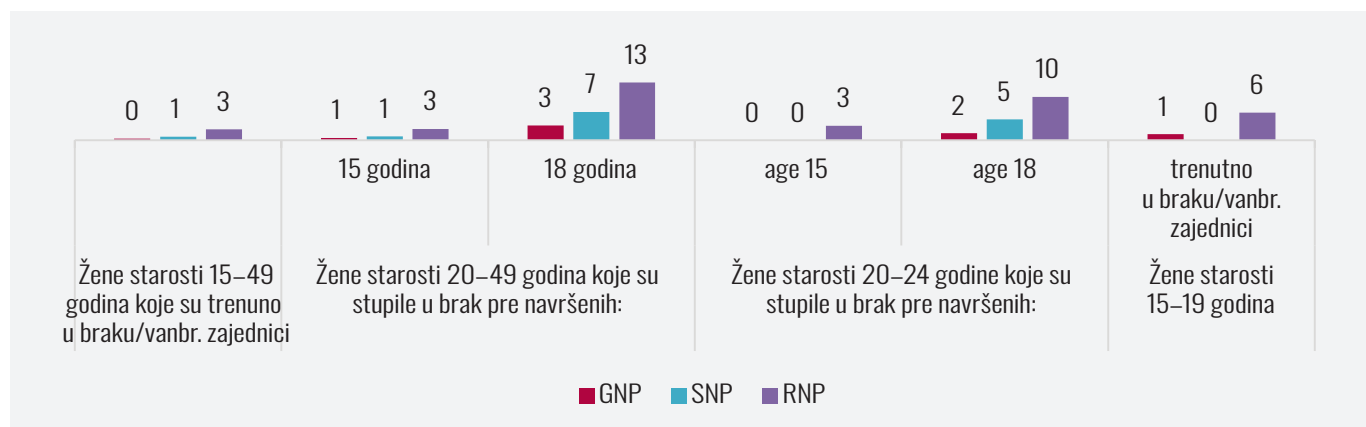
Siromaštvo, nedostatak mogućnosti za obrazovanje i rad (posebno za žensku decu) te tradicionalne norme najčešće se navode kao uzroci ranog stupanja u brak. Siromaštvo se povezuje sa nedostatkom osnovnih resursa, hrane, odeće i stambenog prostora, tako da rano stupanje u brak postaje strategija za preživljavanje kroz udaju devojčica i optimizaciju raspoloživih resursa. Uz siromaštvo porodice ide i nedostatak ili nedovoljna dostupnost obrazovne infrastrukture, pa rano isključivanje dece iz obrazovnog sistema često vodi u rano stupanje u brak. Zadržavanje devojčica u obrazovanju znatno smanjuje njihove šanse da stupe u brak i rode dete. Pored strukturnih ograničenja, i kulturološki obrasci utiču na odluku da li će dete stupiti u brak. U tradicionalnim kulturama obrazovanja dečaka ima prednost u odnosu na obrazovanje devojčica, jer se dečaci kroz obrazovanje pripremaju za instrumentalnu ulogu izdržavaoca porodice, dok se devojčice pripremaju za ulogu majke, za koju obrazovanje nije neophodno (Malhotra, 2010). Efekti ranog stupanja u brak i ranog rađanja imaju više negativnih implikacija za dete. Prvo, tu su znatno veći rizici od neželjene trudnoće, zatim neposredni zdravstveni rizici povezani sa rađanjem kod žena koje još nisu potpuno fizički zrele, poput „komplikacija u vezi sa trudnoćom, prevremenog porođaja, male telesne težine na rođenju, smrtnosti fetusa” (Santhya, 2011: 334), kao i rizici od rodno ili

generacijski zasnovanog nasilja. Samom činjenicom da je rano stupila u brak i rodila dete, žena obično prekida sve druge tranzicije i smanjuje svoje šanse na drugim poljima: u obrazovanju i na tržištu rada. Zato je izuzetno važno naći mehanizme za iskorenjivanje praksi ranog stupanja u brak i ranog rađanja.

U MICS metodologiji rano stupanje u brak se definiše pomoću sledećih pragova: 1) udeo žena (starosti 20–24 godine) koje su stupile u brak pre navršanih 15 godina; 2) udeo žena (starosti 20–49 godina) koje su stupile u brak pre navršanih 15 godina; 3) udeo žena (starosti 20–49 godina) koje su stupile u brak pre navršanih 18 godina. Kada se posmatra populacija žena starosti 20–49 godina (kao i populacija starosti 15–49 godina), udeo ranog braka, pre navršanih 15 godina, prilično je nizak. Međutim, ima znatno više žena u RNP (izraženo u svim starosnim grupama, vidi grafikon 69) koje su stupile u brak pre navršanih 15 godina u odnosu na žene iz GNP i SNP. Analize ukazuju na još veće razlike između naselja u kojima žive žene koje su stupile u brak pre navršanih 18 godina. Sa smanjenjem gustine naseljenosti povećavaju se šanse da mlada žena stupa u brak.

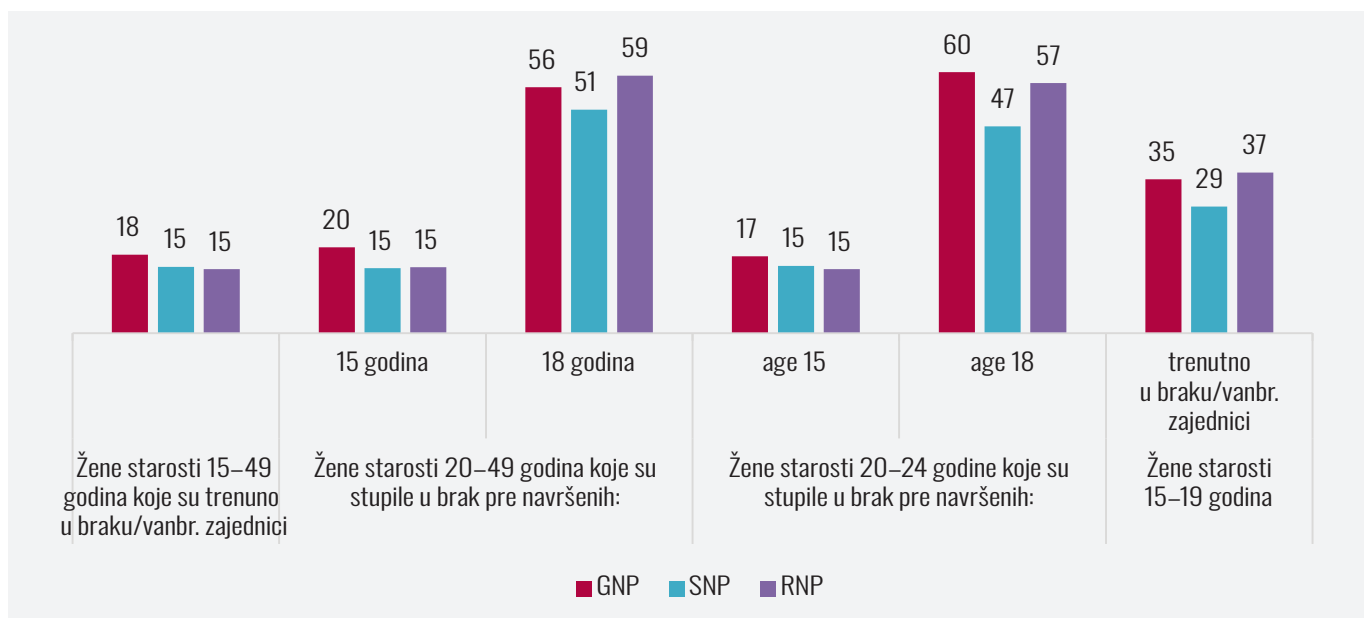
Osim toga, ako posmatramo samo mlađu kohortu žena (20–24), vidimo da se u GNP i SNP ne beleži rano stupanje u brak, dok je u RNP ono na skoro istom nivou kao u celokupnoj populaciji. To možda govori da ova praksa nestaje u mlađim generacijama u urbanim područjima, a opstaje u RNP. Situacija je slična ako posmatramo stupanje u brak pre navršanih 18 godina: i to se polako smanjuje u najmlađoj posmatranoj starosnoj grupi. Da RNP predstavljaju okruženje u kome se češće javlja rano stupanje u brak ukazuju i najnoviji podaci, koji govore da se u populaciji žena starosti 15–19 godina većina brakova dešava u RNP.

**Grafikon 69. Dečiji brak i rani brak, Srbija**



Procenat žena starosti 15–49 godina koje su prvi put stupile u brak ili vanbračnu zajednicu pre navršanih 15 godina, procenat žena starosti 20–49 i 20–24 godine koje su prvi put stupile u brak ili vanbračnu zajednicu pre navršanih 15 odnosno 18 godina i procenat žena starosti 15–19 godina koje su trenutno u braku ili vanbračnoj zajednici

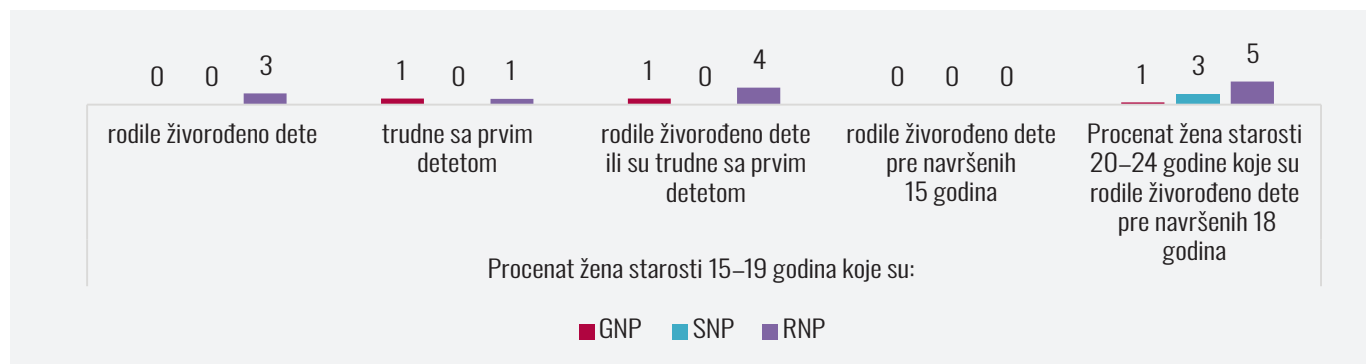
Žene koje žive u romskim naseljima znatno češće rano stupaju u brak nego žene iz opšte populacije. Svaka šesta devojčica stupa u brak pre navršanih 15 godina, a više od polovine mladih žena to učini pre navršanih 18 godina. Analize pokazuju da nema značajnih razlika po tipovima naselja, što ukazuje na opšti obrazac koji ne zavisi od prostornog konteksta. Poređenje sa 2014. godinom i poređenje različitih starosnih grupa govori nam da se ovaj obrazac ne menja mnogo tokom vremena.

**Grafikon 70. Dečiji brak i rani brak, Srbija — romska naselja**

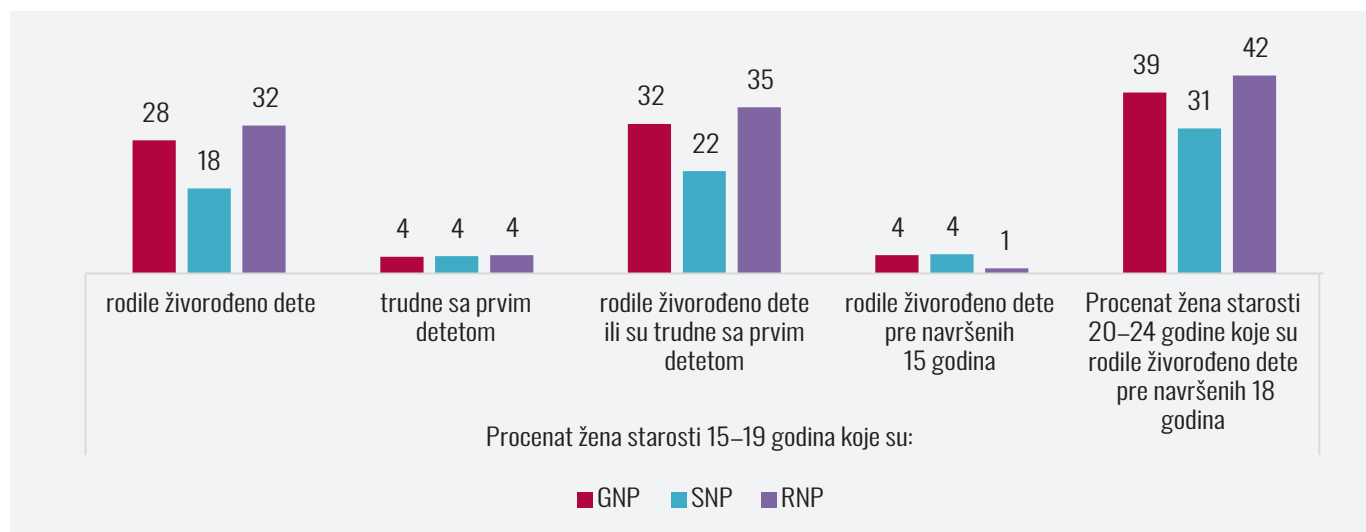
Procenat žena starosti 15–49 godina koje su prvi put stupile u brak ili vanbračnu zajednicu pre navršanih 15 godina, procenat žena starosti 20–49 i 20–24 godine koje su prvi put stupile u brak ili vanbračnu zajednicu pre navršanih 15 odnosno 18 godina i procenat žena starosti 15–19 godina koje su trenutno u braku ili vanbračnoj zajednici

## Rano rađanje

Iako u MICS istraživanju ni u jednom tipu naselja nije naveden slučaj žene koja je rodila dete pre navršanih 15 godina, svaka dvadeseta mlada žena (20–24 godine) koja živi na selu rodila je dete pre punoletstva. Analize pokazuju da mlade žene u RNP rađaju ranije nego žene u GNP i SNP. Ti podaci su u skladu sa onim što je već rečeno o ranom stupanju u brak i ukazuju na značajan rizik kome su izložene mlade žene na selu. Podaci o ženama koje žive u romskim naseljima pokazuju da je rano rađanje prisutno u značajnoj meri. Ima i devojčica koje su rodile dete pre navršanih 15 godina, a više od trećine mladih žena je rodilo prvo dete pre navršanih 18 godina. Regresiona analiza pokazuje da kontekst naselja nema presudni značaj za objašnjavanje pojave ranog rađanja, ali da su siromaštvo i obrazovanje sistemski povezani sa ovom pojavom i u opštoj populaciji žena i među ženama koje žive u romskim naseljima. Pretpostavljamo da je siromaštvo i uzrok i posledica ranog rađanja, a da nizak obrazovni nivo žena predstavlja posledicu prekida obrazovnog puta usled rođenja deteta u ranom uzrastu. Zato se mora raditi na obrazovanju devojčica, posebno u ređe naseljenim područjima.

**Grafikon 71. Rano rađanje, Srbija**


Procenat žena starosti 15–19 godina koje su rodile živorođeno dete, koje su trudne sa prvim detetom, koje su rodile živorođeno dete ili su trudne sa prvim detetom i koje su rodile živorođeno dete pre navršanih 15 godina te procenat žena starosti 20–24 godine koje su rodile živorođeno dete pre navršanih 18 godina

**Grafikon 72. Rano rađanje, Srbija — romska naselja**


Procenat žena starosti 15–19 godina koje su rodile živorođeno dete, koje su trudne sa prvim detetom, koje su rodile živorođeno dete ili su trudne sa prvim detetom i koje su rodile živorođeno dete pre navršanih 15 godina; procenat žena starosti 20–24 godine koje su rodile živorođeno dete pre navršanih 18 godina

**Tabela 17. Model regresije — povezanost ranog rađanja i socio-demografskih karakteristika žena**

Živorodeno dete pre navršanih 18 godina, Srbija	
(Tačka preseka)	–33,631***
Najsiromašnijih 60%	1,357**
RNP	–0,069
SNP (ref. RNP)]	0,058
Osnovno ili bez obrazovanja	32,464***
Srednje (ref. visoko)	29,165***

\*\*\*p < 0,001; \*\*p < 0,01; \*p < 0,05



<b>Živorodeno dete pre navršenih 18 godina, Srbija — romska naselja</b>	
(Tačka preseka)	-2,432***
Najsiromašnijih 60%	0,635*
RNP	-0,081
SNP (ref. RNP)]	-0,369
Bez obrazovanja	2,040**
Osnovno (ref. srednje ili visoko)	2,062***

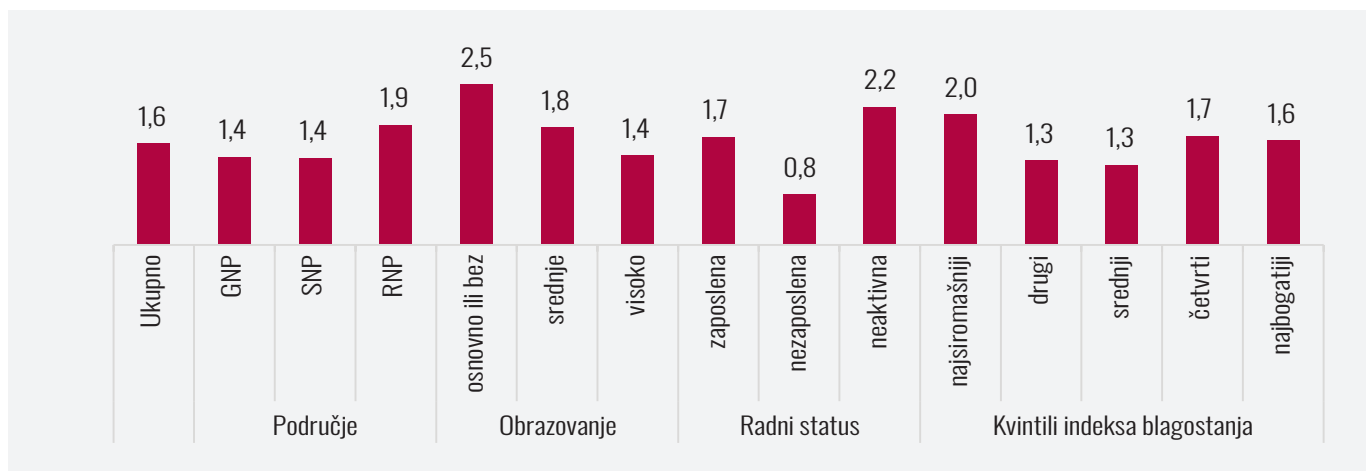
\*\*\*p < 0,001; \*\*p < 0,01; \*p < 0,05

## Fertilitet i želja da se imaju deca

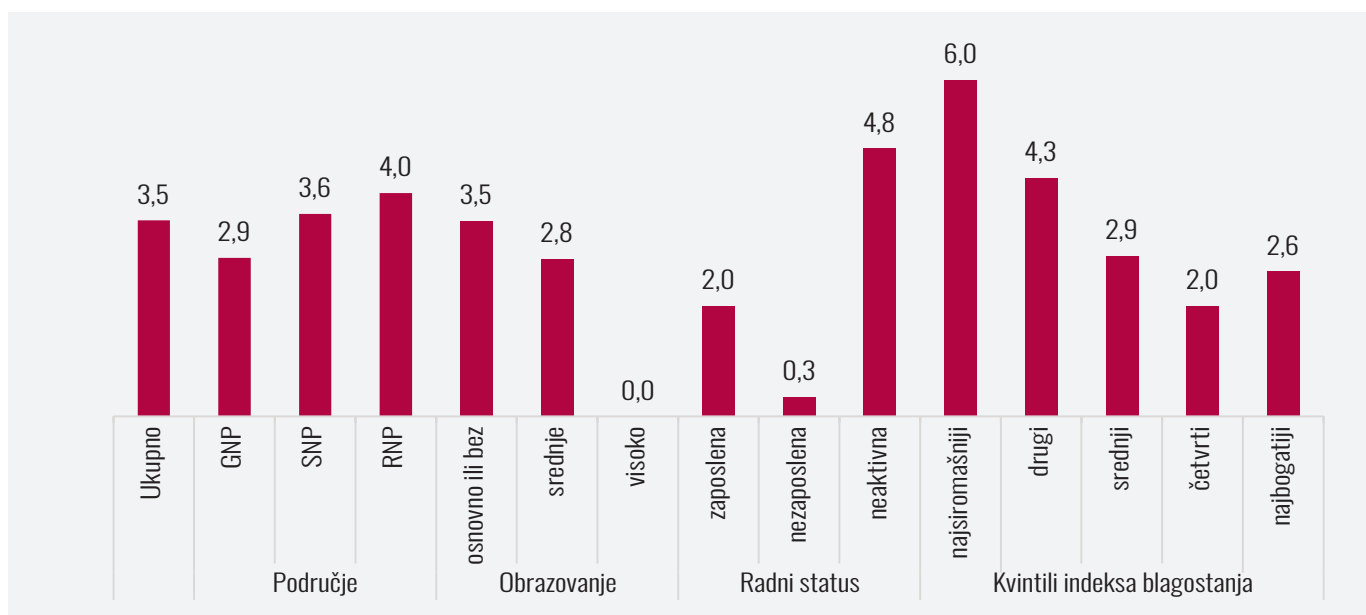
U opštoj populaciji žena stopa ukupnog fertiliteta (TFR) iznosi 1,6, sa znatnim varijacijama između različitih grupa žena. Žene u GNP i SNP imaju TFR od 1,4, dok je u RNP ta stopa viša i iznosi 1,9. Očekivani broj dece smanjuje se sa povećanjem nivoa obrazovanja žena, pa je kod žena sa osnovnim obrazovanjem ili bez njega broj dece 2,5, a kod žena sa visokim obrazovanjem 1,4. Interesantno je da žene koje su neaktivne imaju najvišu stopu ukupnog fertiliteta, ali i da je verovatno da će zaposlene žene roditi više dece nego nezaposlene. To nam govori da na odluke o imanju dece u jednom delu stanovništva utiču tradicionalni modeli usklađivanja rada i roditeljstva, a u drugom savremeni. Dok oni prvi podrazumevaju razdvajanje muške i ženske te javne i privatne sfere, gde za žene roditeljstvo znači privremenu ili trajnu isključenost sa tržišta rada, oni drugi podrazumevaju usklađivanje radne i porodične sfere kao uslov za roditeljstvo. Zato beležimo relativno visoku stopu ukupnog fertiliteta kod neaktivnih žena, jer su ispunjeni kulturološki (tradicionalni) uslovi za roditeljstvo. Kod žena koje su aktivne na tržištu rada pretpostavljamo da dominira savremeni obrazac usklađivanja sferâ: kod onih koje su zaposlene postoji veća verovatnoća da će uspeti i u poslovnoj i u privatnoj sferi, pa među njima beležimo i višu stopu ukupnog fertiliteta. Nezaposlene žene se ređe odlučuju za roditeljstvo (ili za sledeće dete) jer nisu na odgovarajući način ostvarile radnu tranziciju. Dokazi za ovaj proces se mogu naći i ako posmatramo distribuciju TFR prema indeksu blagostanja, gde uočavamo krivu u obliku slova U. Najviša stopa ukupnog fertiliteta beleži se kod najsiromašnijih, ali se odmah zatim smanjuje, da bi se povećala kod boljestojećih 40 odsto. To, ponovo, pokazuje da najverovatnije postoje dva obrasca. Prvi je tradicionalni i karakteriše najsiromašnije društvene slojeve, gde se rađa relativno veliki broj dece bez obzira na materijalne uslove. Međutim, sledeći kvintili stanovništva već imaju drugačije stavove, pa se rađa manji broj dece zbog nemogućnosti da se ispune visoka materijalna očekivanja. Povećanje TFR se javlja samo kod dobrostojećih, koji u praksi mogu da priušte ono što podrazumevaju njihove norme i očekivanja za njihovu decu i porodice.

Žene koje žive u romskim naseljima imaju znatno višu stopu ukupnog fertiliteta (3,5) nego u opštoj populaciji. Stopa ukupnog fertiliteta opada sa mestom stanovanja i najniža je u GNP. Interesantno je da u ovoj populaciji uočavamo iste obrasce razlika između različitih grupa žena prema obrazovanju, položaju na tržištu rada i indeksu blagostanja, što ukazuje na određeni obrazac kretanja TFR.

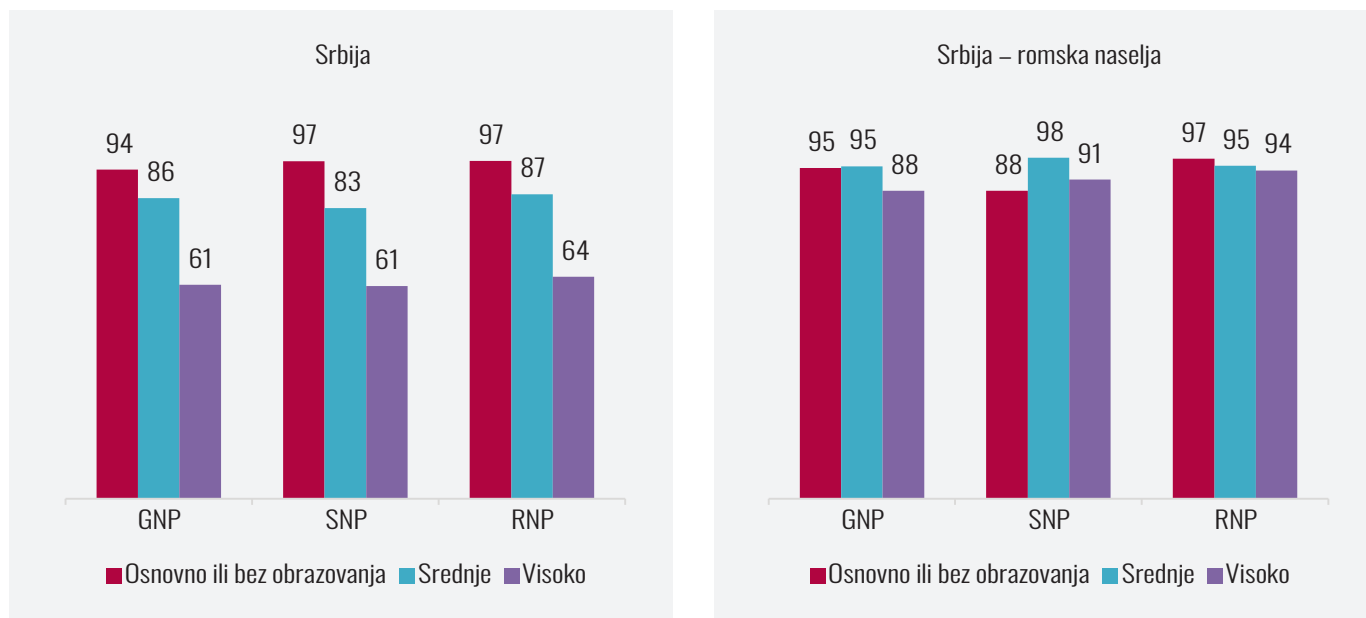
Grafikon 73. Stopa ukupnog fertiliteta, Srbija



Grafikon 74. Stopa ukupnog fertiliteta, Srbija — romska naselja

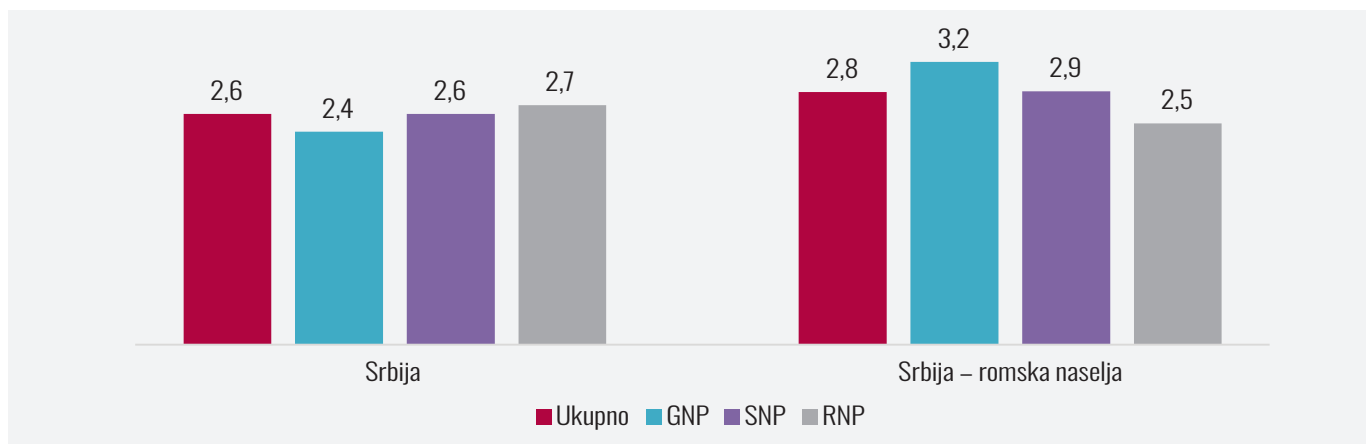


U opštoj populaciji žena starosti 25–49 godina sa povećanjem nivoa obrazovanja smanjuje se udeo žena koje su rađale. Iako se neke od razlika mogu objasniti bržom tranzicijom u roditeljstvo među ženama koje ranije završe obrazovanje, druga demografska istraživanja (Penev i Stanković, 2021; 2019) ukazuju na to da žene sa visokim obrazovanjem imaju najniže stope kumulativnog fertiliteta. Interesantno je da, kada posmatramo nivo obrazovanja i mesto stanovanja žena, nema značajnih razlika među ženama u obrascima rađanja po mestu stanovanja, već se razlike vide samo po obrazovanju. To navodi na zaključak da razlike koje postoje između tipova naselja leže u demografskoj strukturi, jer u RNP dominiraju manje obrazovane žene te da to nije nešto što je inherentno selu samo po sebi.

**Grafikon 75. Nivo obrazovanja žena koje su rađale**

Procenat žena starosti 25–49 godina koje su rodile živorođeno dete

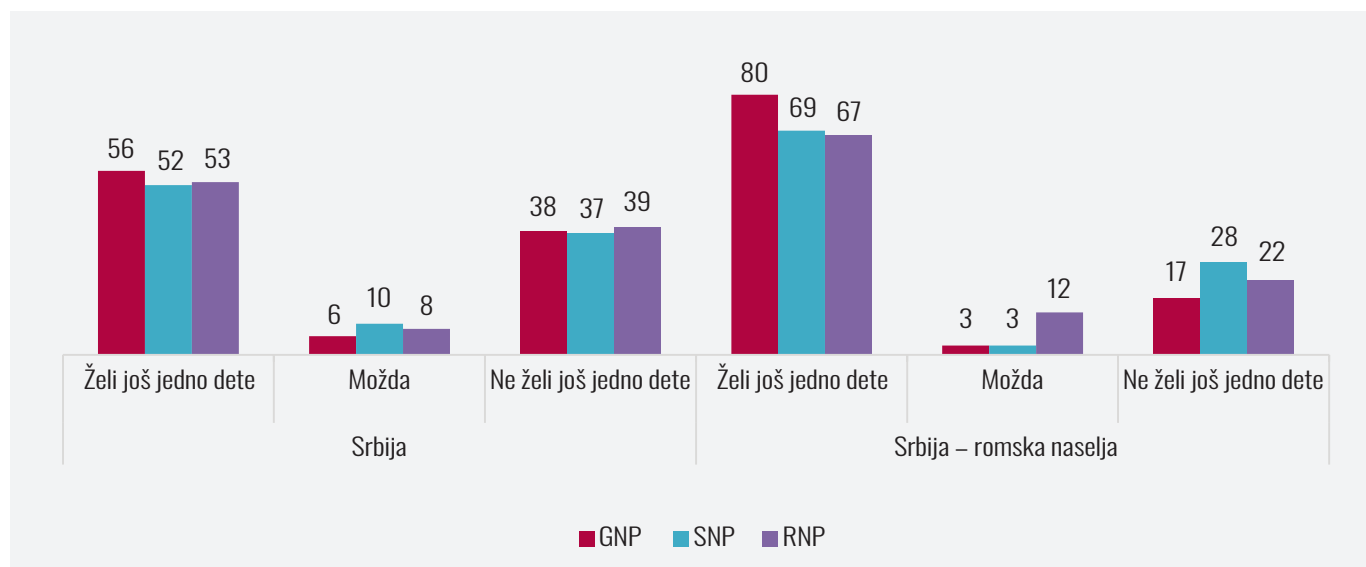
S obzirom na to da je stopa ukupnog fertiliteta viša u RNP, ali da u nivou rađanja po gustini naseljenosti mesta stanovanja nema razlika u odnosu na obrazovanje, pokušali smo da ispitamo da li postoje razlike u načinu odlučivanja o rađanju. Prvo smo analizirali idealni broj dece među ženama u različitim područjima. Iako razlike u brojevima nisu velike, statistički su značajne. Što je mesto manje, to je veći idealni broj dece u opštoj populaciji. U modelu regresije (tabele W1 i W2 u Prilogu) jedini faktor koji stoji u vezi sa idealnim brojem dece jeste područje, što znači da žene iz RNP idealnim smatraju veći broj dece nego žene iz GNP. Među ženama koje žive u romskim naseljima važi obrnuto. Što je mesto veće, to je idealni broj dece veći, a pored područja, faktori povezani sa idealnim brojem dece su siromaštvo i nisko obrazovanje.

**Grafikon 76. Idealni broj dece**

Procenat žena starosti 15–49 godina koje trenutno nisu trudne

Drugo, analizirali smo želju za decom, odnosno za još jednim detetom. Samo 5 odsto žena starosti 15–49 godina nema i ne želi decu, 4 odsto je navelo da ne mogu da imaju decu, dok ostale žene žele decu uskoro (58 odsto), ili kasnije (23 odsto), ili nisu sigurne kada (5 odsto), ili nisu sigurne da li žele decu (6 odsto). Kako većina žena želi bar jedno dete i kako je ključni problem depopulacije vezan za tranziciju ka još jednom detetu, izdvojili smo žene koje su već rađale i ispitali njihovu želju da imaju još dece. Izdvojili smo žene koje su do sada rodile samo jedno dete i žene koje su rodile jedno ili više dece. Grafikon 77 pokazuje da tek nešto više od polovine žena koje imaju jedno dete žele još jedno, u proseku svaka deseta žena je neodlučna, a dve od pet žena navode da ne žele više dece. Analiza pokazuje da nema značajnih razlika u želji ili odsustvu želje za još jednim detetom među ženama koje imaju jedno dete u odnosu na mesto stanovanja (kao ni među ženama koje žive u romskim naseljima).

**Grafikon 77. Želja žena koje već imaju jedno dete da imaju još dece**



Procenat žena starosti 15–49 godina koje već imaju jedno dete

Da bismo uvideli vezu između relevantnih karakteristika žena i (odsustva) želje za još jednim detetom, izvršili smo logističke regresije. Kao zavisne promenljive koristili smo a) želju za još jednim detetom i b) potpuno odbijanje da se ima još jedno dete, a kao nezavisne promenljive a) indeks blagostanja, b) gustinu naseljenosti, c) obrazovanje žena i d) status na tržištu rada. Analize su pokazale da kod žena u braku nema razlika u prisustvu ili odsustvu želje za drugim i svakim narednim detetom u odnosu na mesto stanovanja, kao ni u odnosu na indeks blagostanja. Sa željom za još jednim detetom sistematski su povezane dve karakteristike — obrazovanje i status na tržištu rada. Opšti trend je da sa povećanjem nivoa obrazovanja raste želja za još jednim detetom i, obratno, da se sa povećanjem nivoa obrazovanja smanjuje udeo žena koje navode da ne žele još jedno dete, i to u obe grupe — među onima koje imaju samo jedno dete i onima koje imaju jedno ili više dece. Položaj na tržištu rada povezan je sa željom za još jednim detetom na sledeći način: zaposlene žene koje imaju jedno dete ređe navode da žele još jedno dete nego žene koje su neaktivne; majke koje imaju jedno ili više dece i zaposlene su te one koje su nezaposlene manje su spremne za još jedno dete nego neaktivne žene. Obrazovanije žene bi se češće odlučivale za drugo i naredno dete, ali su efekti aktivnosti na tržištu rada nepovoljni za takvu odluku.

**Tabela 18. Logističke regresije, faktori povezani sa željom (odsustvom želje) za još jednim detetom, Srbija**

	Ima jedno dete				Ima više od jednog deteta			
	Želi		Ne želi		Želi		Ne želi	
	B	Exp(B)	B	Exp(B)	B	Exp(B)	B	Exp(B)
(Tačka preseka)	1,039**	2,826	-1,176**	0,308	-0,143	0,867	-0,066	0,936
Najsiromašnijih 60%	-0,089	0,915	-0,027	0,974	-0,237	0,789	0,176	1,193
GNP	-0,09	0,914	0,228	1,256	0,031	1,031	0,106	1,111
SNP (ref. RNP)	-0,083	0,921	0,071	1,074	0,15	1,162	-0,038	0,962
Osnovno ili bez obrazovanja	-1,019*	0,361	1,096*	2,993	-1,214***	0,297	1,205***	3,337
Srednje (ref. visoko)	-0,625**	0,535	0,755**	2,127	-0,579***	0,561	0,566***	1,762
Zaposlena	-0,617*	0,54	0,37	1,448	-0,745***	0,475	0,584**	1,793
Nezaposlena (ref. neaktivna)	-0,202	0,817	-0,262	0,77	-0,552**	0,576	0,454**	1,575

\*\*\*p &lt; 0,001; \*\*p &lt; 0,01; \*p &lt; 0,05

**Tabela 19. Logističke regresije, faktori povezani sa željom (odsustvom želje) za još jednim detetom kod žena koje žive u RNP, Srbija**

RNP	Ima jedno dete				Ima više od jednog deteta			
	Želi		Ne želi		Želi		Ne želi	
	B	Exp(B)	B	Exp(B)	B	Exp(B)	B	Exp(B)
(Tačka preseka)	1,356***	3,88	-1,533***	0,216	0,077	1,08	-0,271	0,763
Najsiromašnijih 60%	-0,315	0,73	0,415	1,515	-0,162	0,85	0,242	1,273
Osnovno ili bez obrazovanja	-1,165**	0,312	1,017*	2,764	-1,231***	0,292	1,127***	3,086
Srednje (ref. visoko)	-0,984**	0,374	0,963**	2,619	-0,828***	0,437	0,803***	2,231
Zaposlena	-0,492	0,611	0,288	1,334	-0,849***	0,428	0,573**	1,774
Nezaposlena (ref. neaktivna)	-0,131	0,877	-0,559	0,572	-1,124**	0,325	0,738**	2,091

\*\*\*p &lt; 0,001; \*\*p &lt; 0,01; \*p &lt; 0,05

U sledećem koraku odlučili smo da ispitamo povezanost socio-demografskih karakteristika majki sa željom za rađanjem u svakom tipu naselja zasebno. Dobili smo sledeće rezultate. U RNP se želja za još jednim detetom povećava sa obrazovanjem, kao i odbijanje da se rodi još jedno dete. Kod žena koje imaju jedno ili više dece stanje prati isti trend i logiku kao i u opštoj populaciji: obrazovanje utiče na rađanje još jednog deteta, a aktivnost na tržištu rada ne utiče na to. Majke koje su zaposlene ili nezaposlene u manjoj meri žele, a u većoj meri izričito ne žele još jedno dete.

U naseljima sa srednjom gustinom naseljenosti nema izraženih razlika između majki kada je reč o želji da imaju još jedno dete ili više dece. Nezaposlene žene nešto ređe ne žele još jedno dete nego neaktivne žene. Među majkama koje imaju jedno ili više dece, one sa visokim obrazovanjem žele više dece nego one koje imaju samo osnovno obrazovanje.

**Tabela 20. Logističke regresije, faktori povezani sa željom (odsustvom želje) za još jednim detetom kod žena koje žive u SNP, Srbija**

SNP	Ima jedno dete				Ima više od jednog deteta			
	Želi		Ne želi		Želi		Ne želi	
	B	Exp(B)	B	Exp(B)	B	Exp(B)	B	Exp(B)
(Tačka preseka)	0,358	1,43	-0,326	0,722	-0,358	0,699	0,078	1,082
Najsiromašnijih 60%	0,105	1,111	-0,363	0,695	0,034	1,035	-0,115	0,891
Osnovno ili bez obrazovanja	-0,213	0,808	0,414	1,512	-1,26**	0,284	1,562**	4,768
Srednje (ref. visoko)	-0,199	0,819	0,4	1,492	-0,381	0,683	0,375	1,456
Zaposlena	-0,402	0,669	0,016	1,016	-0,649	0,522	0,696	2,005
Nezaposlena (ref. neaktivna)	0,449	1,566	-1,725*	0,178	-0,103	0,902	0,195	1,215

\*\*\*p < 0,001; \*\*p < 0,01; \*p < 0,05

U GNP nema razlika u pogledu izričite želje za još jednim detetom, ali žene sa jednim detetom koje imaju osnovno i srednje obrazovanje češće navode da ne žele još jedno dete. Kod žena koje imaju više od jednog deteta, pored obrazovanja (što je pozitivno) i položaja na tržištu rada (što je negativno), u negativnoj korelaciji sa željom za još dece javlja se siromaštvo.

**Tabela 21. Logističke regresije, faktori povezani sa željom (odsustvom želje) za još jednim detetom kod žena koje žive u GNP, Srbija**

GNP	Ima jedno dete				Ima više od jednog deteta			
	Želi		Ne želi		Želi		Ne želi	
	B	Exp(B)	B	Exp(B)	B	Exp(B)	B	Exp(B)
(Tačka preseka)	1,412	4,103	-1,444	0,236	-0,224	0,799	0,052	1,053
Najsiromašnijih 60%	-0,081	0,923	-0,171	0,843	-0,582**	0,559	0,296	1,345
Osnovno ili bez obrazovanja	-1,612	0,199	2,062*	7,862	-1,848***	0,158	2,019***	7,531
Srednje (ref. visoko)	-0,562	0,57	0,76*	2,139	-0,391*	0,677	0,414**	1,514
Zaposlena	-1,12	0,326	0,869	2,383	-0,625**	0,535	0,593*	1,81
Nezaposlena (ref. neaktivna)	-0,822	0,439	0,581	1,788	-0,251	0,778	0,378	1,46

\*\*\*p < 0,001; \*\*p < 0,01; \*p < 0,05

Analize nas dovode do sledećih saznanja kada je reč o namerama u pogledu fertiliteta. Žene i u gradu i na selu jednako žele ili ne žele još dece (posle prvog), ali je rađanje sledećeg deteta češće na selu nego u urbanim područjima. Više stope fertiliteta u ruralnim područjima mogu se delimično objasniti nižom obrazovnom strukturom žena iz ruralnih područja. Žene u ruralnim područjima osećaju znatno veći pritisak patrijarhalnog okruženja, što češće dovodi do rađanja, čak i ako nije željeno. U urbanim područjima i među obrazovnijim ženama nemogućnost usklađivanja profesionalnih, porodičnih i ličnih planova dovodi do odluke da se ne rodi još jedno dete i kada je željeno. Činjenica da manje obrazovane žene — iako je verovatnije da će rađati — imaju manju želju za još jednim detetom približava ih obrazovnijim ženama i potencijalno ukazuje na to da se percepcija uslova za rađanje dece ujednačava u svim slojevima, tj. da se napušta tradicionalna patrijarhalna matrica. Zbog toga će se, srednjoročno gledano, relativno visoke stope fertiliteta u ruralnim područjima približiti stopama u gradu.

**Tabela 22. Logističke regresije, faktori povezani sa željom (odsustvom želje) za još jednim detetom, Srbija — romska naselja**

	Ima jedno dete				Ima više od jednog deteta			
	Želi		Ne želi		Želi		Ne želi	
	Exp(B)	Exp(B)	Exp(B)	Exp(B)	Exp(B)	Exp(B)	Exp(B)	
(Tačka preseka)	1,526**	4,600	-2,544***	0,079	-0,286	0,751	0,036	1,036
Najsiromašnijih 60%	-0,610	0,543	0,840*	2,317	0,177	1,194	-0,228	0,796
GNP	0,942**	2,566	-0,521	0,594	0,650***	1,916	-0,661***	0,516
SNP (ref. RNP)	0,043	1,044	0,486	1,625	0,337*	1,400	-0,311	0,733
Bez obrazovanja	-1,539	0,215	1,844*	6,320	-1,420***	0,242	1,247***	3,480
Osnovno (ref. srednje ili visoko)	-0,050	0,951	0,151	1,163	-0,914***	0,401	0,963***	2,619
Zaposlena	-1,979***	0,138	2,185***	8,893	-1,122***	0,326	0,968***	2,633
Nezaposlena (ref. neaktivna)	-0,302	0,739	0,033	1,034	-0,926***	0,396	0,947***	2,578

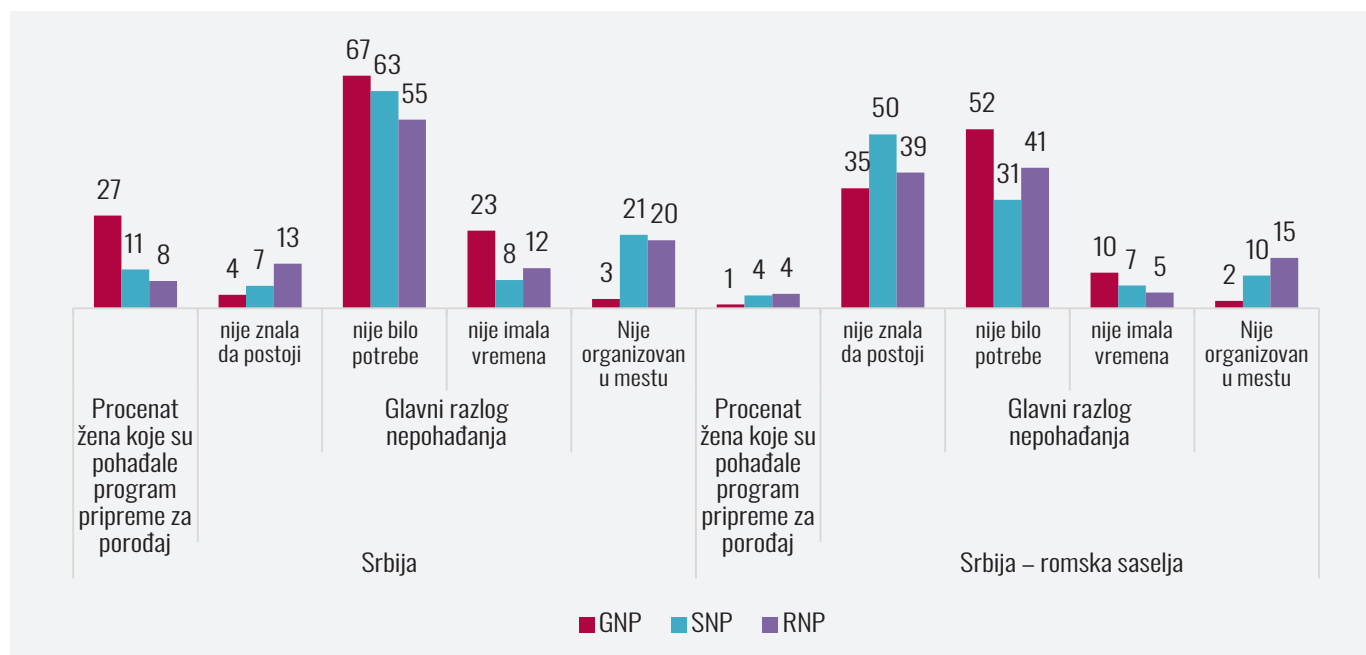
\*\*\*p < 0,001; \*\*p < 0,01; \*p < 0,05

Žene koje žive u romskim naseljima slede sličan obrazac kao opšta populacija, jer je veličina mesta značajno povezana sa željom ili odsustvom želje za detetom. Žene koje imaju samo jedno dete u GNP češće izričito žele još dece. One koje imaju jedno ili više dece češće žele još jedno dete u GNP i SNP nego u RNP, a one u GNP ređe odlučno navode da ne žele još dece nego one u RNP. Njihov položaj na tržištu rada je takođe negativno povezan sa željom za još jednim detetom. Primetno je da kod žena koje imaju više od jednog deteta sa povećanjem nivoa obrazovanja raste želja za još jednim detetom, što nam ukazuje da, u celini posmatrano, žene bez formalnog obrazovanja ili sa završenom osnovnom školom trpe veći pritisak da imaju više dece.

## Majčinstvo

### Priprema za porođaj

Adekvatno praćenje trudnoće, redovni odlasci kod lekara te priprema za porođaj i roditeljstvo predstavljaju važne prakse i imaju pozitivan zdravstveni i razvojni uticaj na trudnice i majke, kao i na fetus i dete. Konsultacije sa stručnjacima i adekvatna literatura u ovom periodu važni su za adekvatno vođenje trudnoće, kao i za razvoj deteta u ranom detinjstvu. Osim toga, iskustvo intenzivnog kontakta sa detetom posle porođaja veoma je važno i za novorođenče i za majku. Da bismo utvrdili prakse koje žene primenjuju tokom trudnoće, izdvojili smo tri indikatora: 1) udeo majki koje su pohađale program pripreme za porođaj; 2) udeo majki koje su posle porođaja boravile u istoj sobi sa detetom; 3) učestalost poseta specijalisti tokom trudnoće.

**Grafikon 78. Savetovanje tokom programa pripreme za porođaj**


Procenat žena starosti 15–49 godina koje su u prethodne dve godine rodile živorođeno dete i koje su pohađale program pripreme za porođaj tokom trudnoće

Podaci pokazuju da žene iz RNP znatno ređe pohađaju pripremne programe nego žene iz GNP. U RNP svaka osma žena nije znala da takvi programi postoje, što je znatno više u odnosu na žene iz drugih tipova naselja. Znatno više žena iz RNP i SNP nego iz GNP navodi da takvi programi ne postoje u njihovom okruženju. Interesantno je da žene na selu u manjoj meri navode da im tako nešto nije potrebno, što ukazuje na to da je jaz između potrebe za tim uslugama i njihove dostupnosti najveći u RNP. Regresiona analiza (tabela W3 u Prilogu) pokazuje da je nivo pohađanja pripremnog programa povezan sa obrazovanjem majke, jer raste sa nivoom obrazovanja i sa mestom stanovanja, pa je pohađanje pripremnog programa uobičajenije u GNP nego u RNP. Žene na selu manje pohađaju te programe zato što im nisu dostupni, a ne zbog drugačijih potreba.

Pripremne programe pohađao je mali broj žena koje žive u romskim naseljima. Znatno broj njih uopšte ne zna da takvi programi postoje, posebno u SNP. Osim toga, žene iz SNP u manjoj meri smatraju da im takvi programi nisu potrebni nego žene iz GNP. Međutim, veliki broj žena iz RNP smatra da se takvi programi ne organizuju u njihovom mestu. Zbog toga su žene u ređe naseljenim područjima više pogođene nedostupnošću programa.

### Prvi kontakt sa novorođenčecom

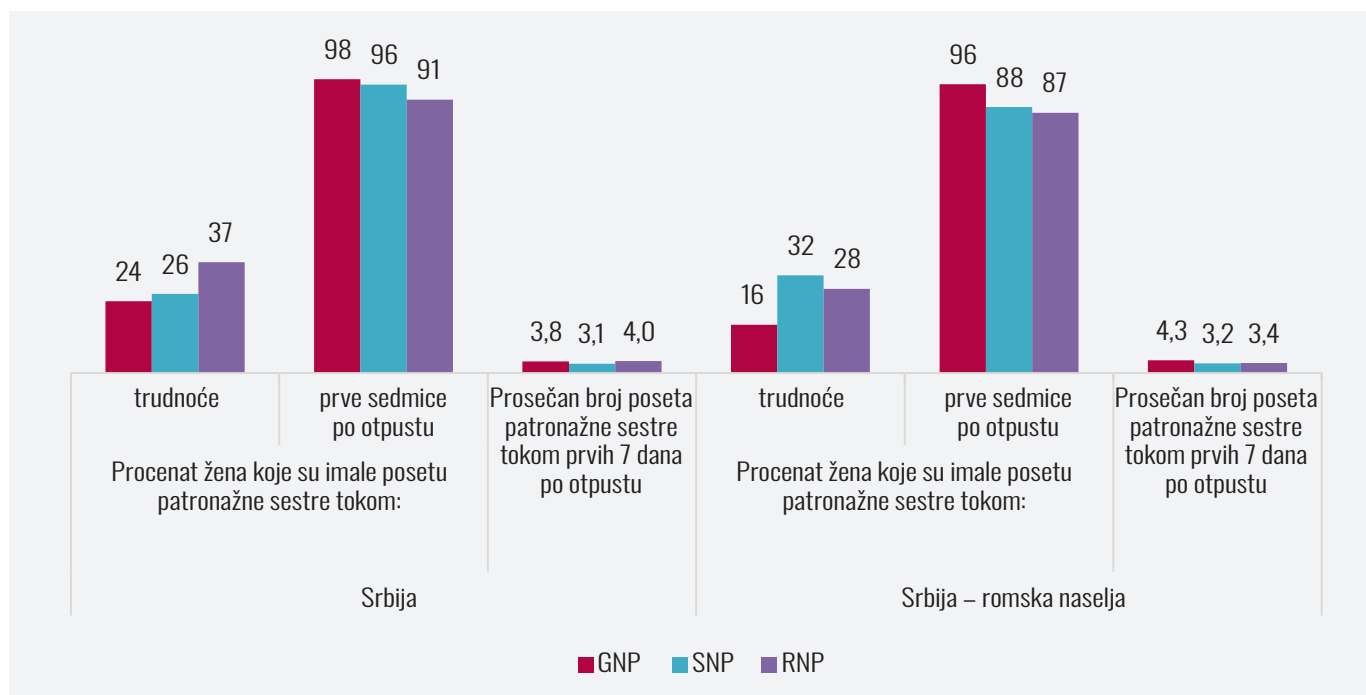
U istoj sobi sa detetom posle porođaja boravilo je znatno više žena iz SNP (72 odsto) nego žena iz RNP (56 odsto). Među onima koje nisu imale mogućnost da budu u istoj sobi sa detetom, žene iz RNP su znatno češće navodile da nije bilo uslova za to (84 odsto) nego žene iz SNP (68 odsto) i GNP (52 odsto). Programi „Bolnica — prijatelj beba” (*baby-friendly*) znatno su ređi u porodilištima kojima imaju pristup žene iz RNP. Situacija je donekle drugačija kod žena koje žive u romskim naseljima. U istoj sobi sa detetom posle porođaja boravilo je znatno više žena iz GNP (82 odsto) i RNP (75 odsto) nego žena iz SNP (59 odsto). Među onima koje nisu, 62 odsto žena iz SNP navodi da nije bilo uslova za to, u poređenju sa 36 odsto iz GNP i 53 odsto iz RNP. Rezultati ukazuju na to da su žene iz romskih naselja potencijalno diskriminisane u SNP, pošto je u opštoj populaciji situacija znatno drugačija.



## Posete patronažnih sestara

Interesantno je da su posete patronažnih sestara tokom trudnoće znatno češće u RNP nego u GNP, ali u prvoj sedmici posle porođaja posete su ređe u RNP nego u GNP. Posmatrano po broju poseta, u SNP je u proseku najmanji broj poseta patronažnih sestara, što ukazuje na relativno neujednačenu praksi patronažnih službi u različitim tipovima naselja.

**Grafikon 79. Prenatalne i postnatalne kućne posete**



Procenat žena starosti 15–49 godina koje su rodile živorođeno dete u poslednje dve godine, koje su imale kućnu posetu patronažne sestre tokom poslednje trudnoće i tokom prve sedmice po otpustu, i prosečan broj poseta posle porođaja

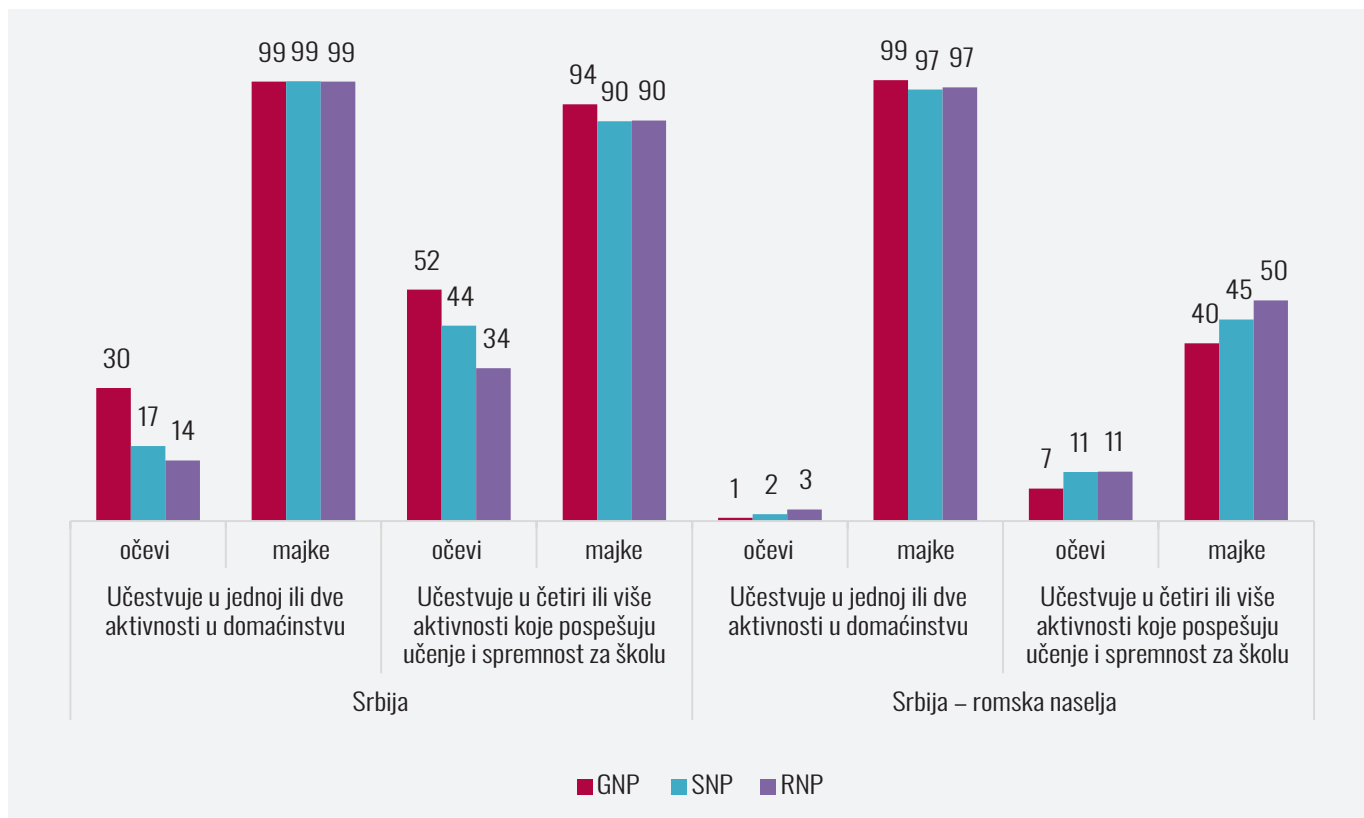
Kada je reč o ženama koje žive u romskim naseljima, vidimo da je posetu tokom trudnoće imalo nešto manje žena iz GNP nego što je slučaj sa ženama iz opšte populacije. Kada posmatramo samo žene u romskim naseljima, interesantno je da je više žena imalo posetu patronažnih sestara tokom trudnoće u SNP nego u GNP, ali da je prosečan broj poseta posle porođaja u SNP znatno manji nego u GNP, što pokazuje da je obuhvat u SNP adekvatan, ali da to potencijalno ide na račun učestalosti poseta.

## Podela odgovornosti u domaćinstvu i roditeljskih odgovornosti

U prethodnom odeljku utvrdili smo postojanje rodni razlika u stepenu uključenosti očeva u različite odgovornosti kod kuće i u vezi sa decom. Kao što se vidi na grafikonu 80, očevi su znatno manje uključeni u aktivnosti koje podstiču učenje i spremnost za školu, a još manje u odgovornosti u domaćinstvu u vezi sa decom uzrasta 1–4 godine. Podaci pokazuju da su očevi u mestima sa većom gustinom naseljenosti voljniji da se uključe i u roditeljske odgovornosti i u odgovornosti u domaćinstvu u vezi sa decom. Istovremeno, prema podacima, skoro sve majke su potpuno uključene u sve odgovornosti u vezi sa decom, a stepen uključenosti ne varira u odnosu na mesto stanovanja. Podaci potvrđuju da žene — bez obzira na resurse koje imaju, obrazovanje i mesto stanovanja — obavljaju dužnosti u domaćinstvu u značajnoj meri, dok je obrazac ravnomerne raspodele odgovornosti prisutniji u urbanim centrima i među obrazovanim

očevima. Analiza trendova govori da je učešće očeva znatno poraslo u GNP, gde je pre pet godina 37,5 odsto očeva učestvovalo u četiri ili više aktivnosti koje podstiču učenje i spremnost za školu; to pokazuje da trendovi modernizacije, pored toga što su prisutni u urbanim centrima, takođe stvaraju dodatni jaz između GNP i manje urbanizovanih područja.

**Grafikon 80. Podela odgovornosti u domaćinstvu i roditeljskih odgovornosti**

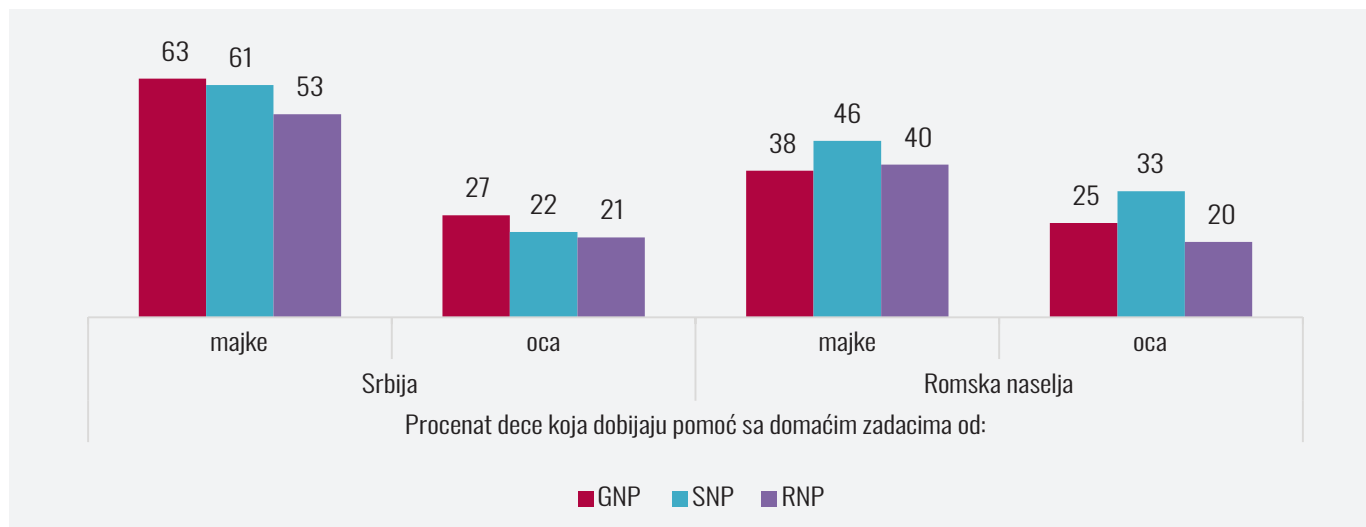


Procenat dece uzrasta 1–4 godine sa kojom su majke i očevi učestvovali u aktivnostima koje podstiču učenje i spremnost za školu tokom prethodna tri dana i učestvovanje očeva i majki u takvim aktivnostima, i procenat dece uzrasta 1–4 godine sa kojom ili za koju su majke i očevi učestvovali u jednoj ili dve aktivnosti u domaćinstvu u prethodna tri dana

Među roditeljima koji žive u romskim naseljima uočili smo da su majke u potpunosti uključene u svakodnevne aktivnosti u domaćinstvu u vezi sa decom, bez obzira na mesto stanovanja. Uključenost očeva u aktivnosti u domaćinstvu u vezi sa decom je posebno niska, jer samo poneki učestvuje u tim aktivnostima. Osim toga, očigledno je da su i majke i očevi znatno manje uključeni u aktivnosti koje podstiču učenje i spremnost za školu nego roditelji iz opšte populacije. U populaciji roditelja iz romskih naselja nema razlika u stepenu uključenosti majki i očeva u odnosu na mesto stanovanja, što pokazuje da se patrijarhalni obrazac raspodele odgovornosti reprodukuje bez obzira na područje.

Razlike u stepenu uključenosti u odgovornosti u vezi sa decom takođe su vidljive ako posmatramo uključenost majki i očeva u pomoć pri učenju. U svim tipovima naselja majke su angažovanije nego očevi. Razlike između naselja u stepenu uključenosti majki i očeva nisu značajne. U romskim naseljima roditelji, a posebno očevi, znatno su manje uključeni u školske obaveze u vezi sa decom, ali nema razlika prema veličini naselja.

**Grafikon 81. Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od majki i očeva**



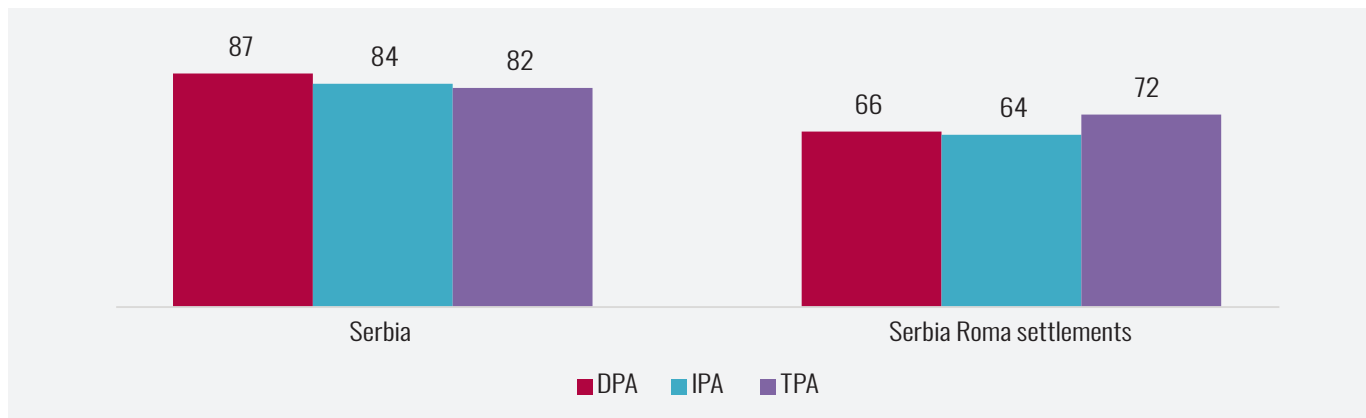
Procenat dece starosti 7–14 godina koja imaju domaće zadatke i, među decom koja imaju domaće zadatke, procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima, prema tome ko im pomaže

## Subjektivno blagostanje i stavovi

### Autonomija žena

Stepen autonomije žena smo proverili pomoću dodatnih MICS indikatora koji mere: 1) nezavisnost žene u donošenju odluka u različitim oblastima života; 2) opravdavanje nasilja koje muškarci potencijalno vrše nad ženama; 3) znanje o mehanizmima zaštite ako se dogodi rodno zasnovano nasilje; 4) stepen izloženosti nasilju u zajednici; 5) stepen izloženosti diskriminaciji u zajednici.

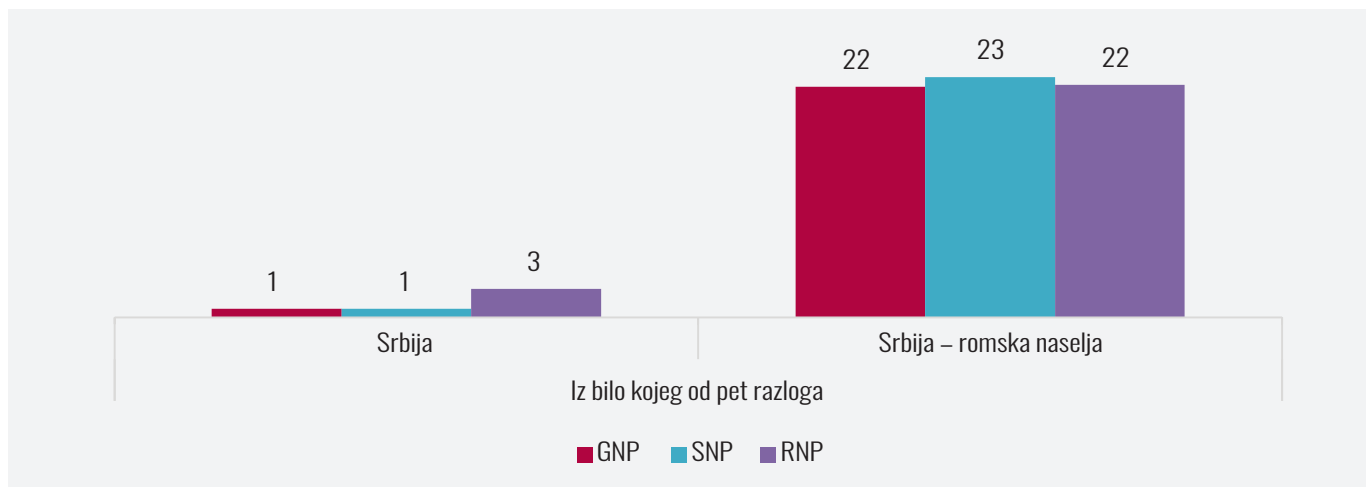
Iako više od 80 odsto žena koje su u braku ili vanbračnoj zajednici donosi sopstvene odluke o seksualnim odnosima, korišćenju kontracepcije i zaštiti reproduktivnog zdravlja na osnovu informisanosti, određeni broj žena se još uvek oslanja na stavove partnera i njih je znatno više u RNP nego u GNP. Ovaj nalaz ukazuje na to da su žene u urbanim zonama emancipovanije i nezavisnije. Žene iz romskih naselja imaju manju autonomiju u tom pogledu nego žene iz opšte populacije i nema razlika prema mestu stanovanja.

**Grafikon 82. Odlučivanje o zaštiti zdravlja na osnovu informisanosti**

Procenat žena starosti 15–49 godina koje su trenutno u braku ili vanbračnoj zajednici i koje odlučuju o seksualnim odnosima, korišćenju kontracepcije i zdravstvenoj zaštiti

### Nasilje nad ženama

U opštoj populaciji žena, žene u veoma maloj meri opravdavaju fizičko nasilje nad ženama. U GNP i SNP skoro da nema slaganja ni sa jednim od razloga zašto bi bilo opravdano da muškarac udari ženu, dok je u RNP opravdavanje neznatno prisutnije. Žene koje žive u romskim naseljima mnogo češće opravdavaju nasilje nad ženama, jer skoro svaka četvrta žena veruje da u određenim okolnostima suprug sme fizički da kazni suprugu. Ni u ovoj populaciji nema razlika po veličini naselja, ali već pomenute studije jasno prepoznaju ugroženost romskog stanovništva.

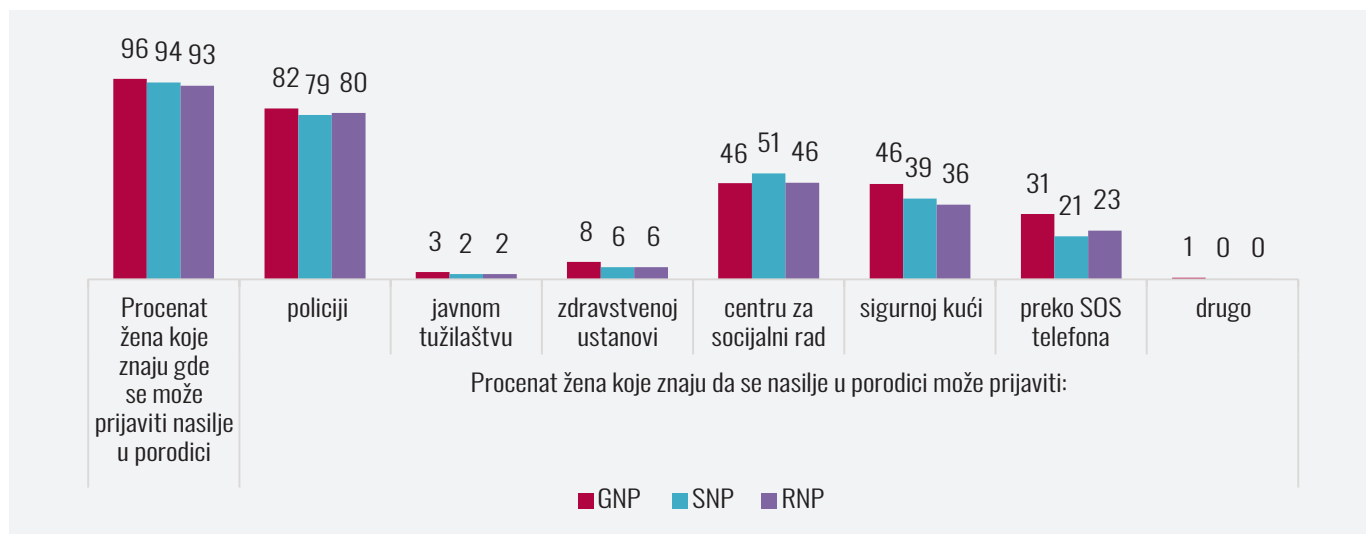
**Grafikon 83. Stavovi prema nasilju u porodici**

Procenat žena starosti 15–49 godina koje smatraju da suprug ima pravo da udari ili istuče suprugu u različitim situacijama

Većina žena u svim tipovima naselja zna da se nasilje u porodici može prijaviti, ali u RNP ima nešto malo manje žena koje to znaju nego u GNP. Većina žena zna da je policija prava adresa, a znatno manji broj njih zna za druge institucije koje mogu da pomognu u slučajevima nasilja u porodici. Poznavanje tih opcija varira među ženama u zavisnosti od mesta stanovanja, pa žene koje žive u RNP i SNP znaju ma-

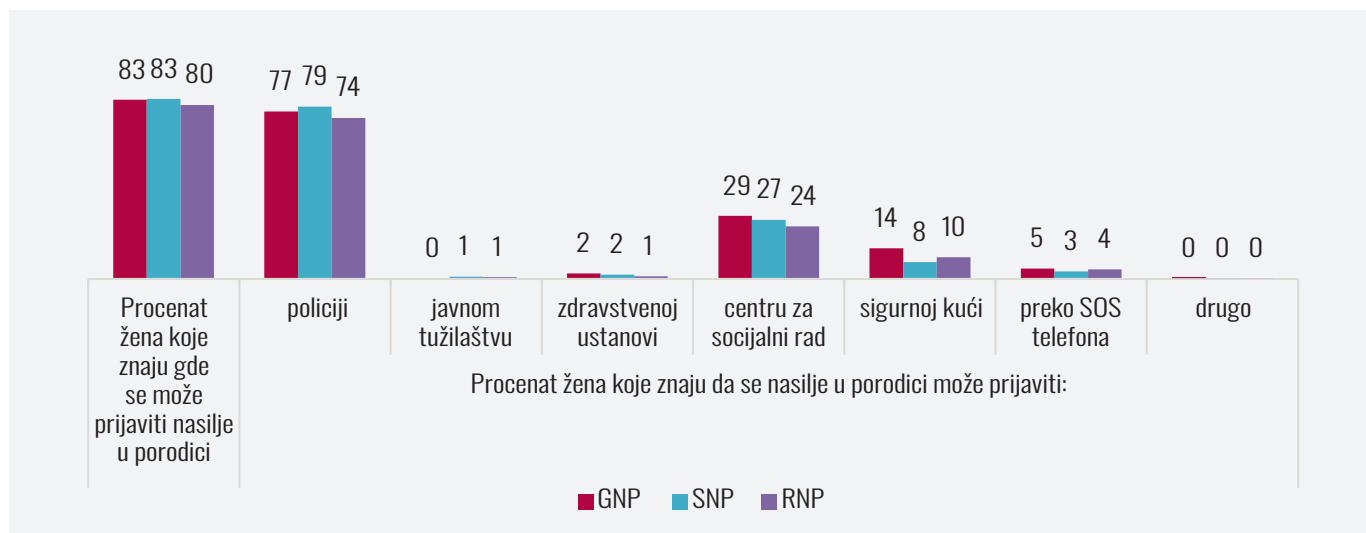
nje o sigurnim kućama i SOS linijama nego žene koje žive u GNP. Dakle, u opštoj populaciji, žene u manjim mestima manje su upoznate sa podrškom koju mogu da dobiju ako se dogodi nasilje i sa spektrom dostupnih usluga. Žene koje žive u romskim naseljima u znatno manjoj meri nego žene iz opšte populacije znaju gde mogu da prijave nasilje u porodici i manje su upoznate sa svim opcijama koje su im dostupne u slučaju nasilja. U toj populaciji nema razlika prema mestu stanovanja. Jedan od razloga što su žene u ruralnim područjima manje informisane jeste manja dostupnost kanala komunikacije, posebno interneta, i informacija o mogućnostima koje daju novi mediji.

**Grafikon 84. Informisanost o institucijama kojima se može prijaviti nasilje u porodici, Srbija**



Procenat žena starosti 15–49 godina koje znaju gde se može prijaviti nasilje u porodici

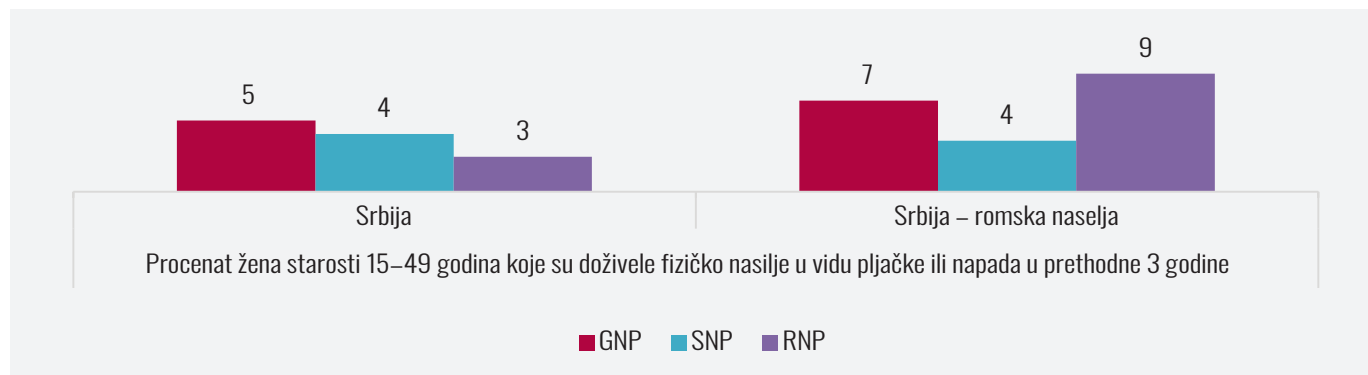
**Grafikon 85. Informisanost o institucijama kojima se može prijaviti nasilje u porodici, Srbija — romska naselja**



Procenat žena starosti 15–49 godina koje znaju gde se može prijaviti nasilje u porodici

U MICS istraživanju ispitivan je stepen sigurnosti žena u njihovom okruženju kroz posmatranje iskustava fizičkog nasilja, pljačke ili napada u prethodne tri godine. Naselja sa manjom gustinom naseljenosti su manje rizična za žene, pa su žene koje žive u RNP znatno ređe doživljavale napade nego one koje žive u GNP. Rizik je nešto veći za žene koje žive u romskim naseljima, ali ni tu nismo zabeležili statistički značajne razlike po tipu naselja.

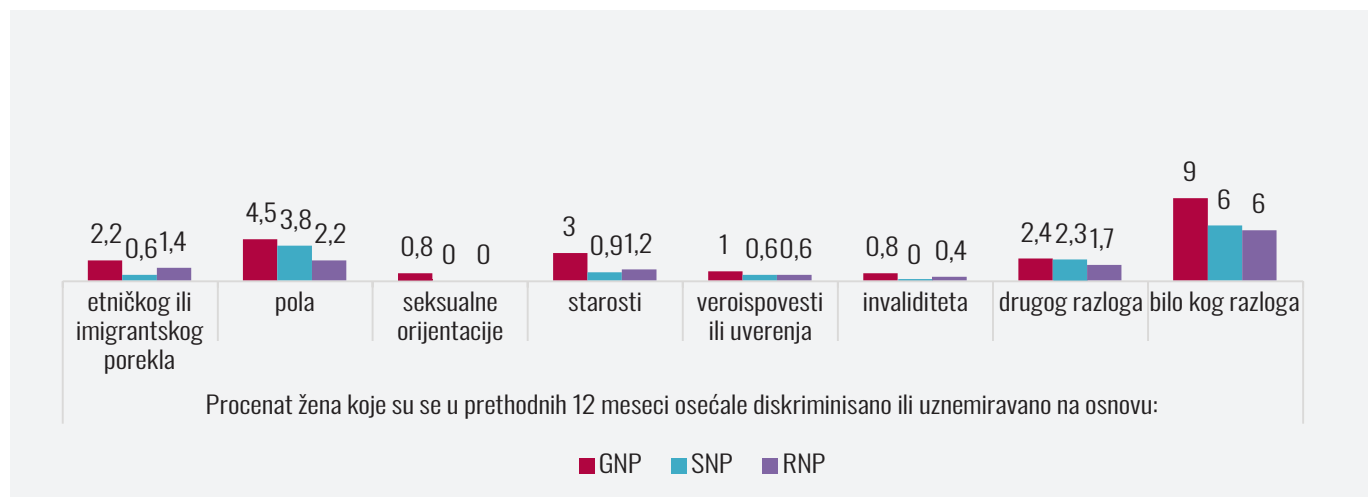
**Grafikon 86. Žrtve pljačke i napada**

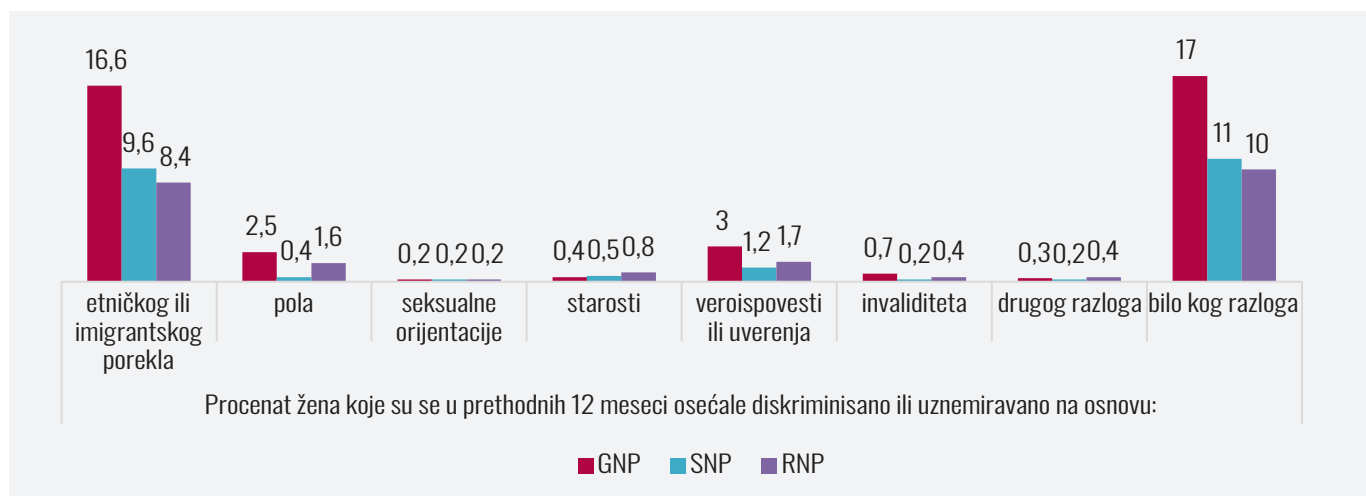


### Diskriminacija i uznemiravanje

Kumulativno, svaka deseta žena u GNP i svaka dvadeseta u RNP oseća se diskriminisano po nekom osnovu, a ova razlika je statistički značajna. Od navedenih osnova diskriminacije, vidimo da se žene u GNP u većoj meri osećaju diskriminisano po svim potencijalnim osnovima. Žene koje žive u romskim naseljima se češće osećaju diskriminisano nego žene iz opšte populacije, a žene iz GNP se češće osećaju diskriminisano nego one iz SNP i RNP. Kao najčešći osnov diskriminacije žene navode etničku pripadnost, a zatim veroispovest. Drugi osnovi diskriminacije se prepoznaju u sličnoj meri kao kod žena iz opšte populacije. Ovi podaci nam govore da su žene u urbanim centrima izložnije diskriminaciji po različitim osnovima i da urbana područja nose više rizika od isključenosti i potencijalnog nasilja.

**Grafikon 87. Diskriminacija i uznemiravanje — žene starosti 15–49 godina, Srbija**



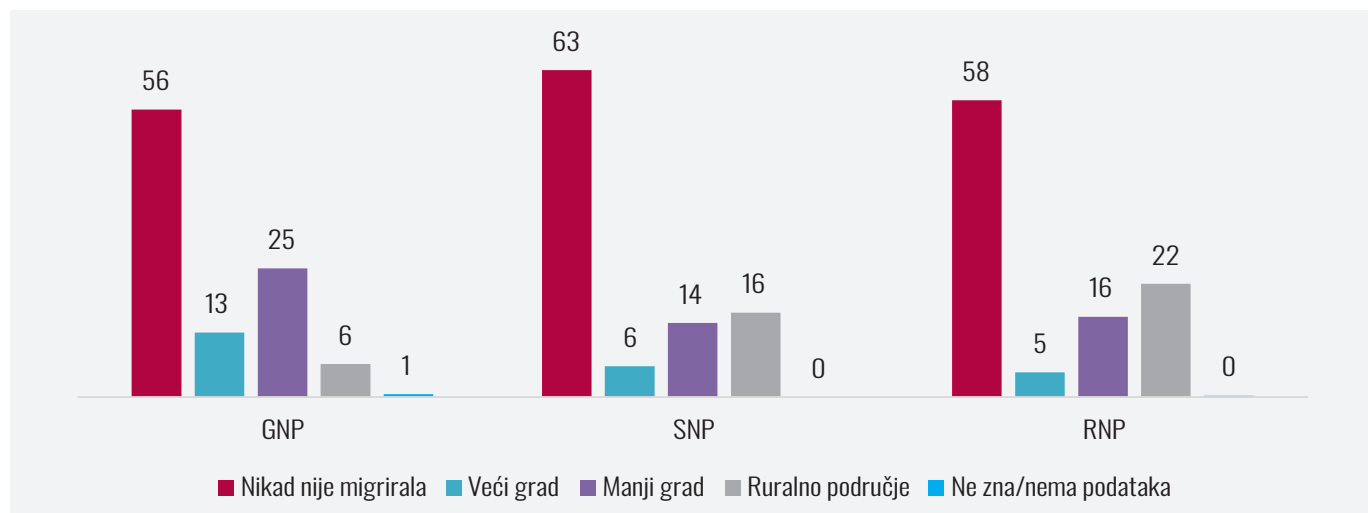
**Grafikon 88. Diskriminacija i uznemiravanja — žene starosti 15–49 godina, Srbija — romska naselja**

## Unutrašnje migracije žena

Važan aspekt problema depopulacije predstavljaju migracije stanovništva, posebno mladih ljudi (žena). Kao što na nivou društva u celini spoljne migracije dovode do smanjenja broja stanovnika, ali i do promena u demografskoj strukturi preostalog stanovništva, tako i unutrašnje migracije ostavljaju određena područja bez značajnog broja stanovnika i sa stanovništvom koje stari. Taj proces donosi izazove i u mesta iz kojih se odlazi i u mesta u koja se dolazi. Ona prva ostaju bez radne snage, dohotka i potrošnje, sa smanjenim razvojnim kapacitetima i povećanim potrebama za uslugama socijalne zaštite, dok su ona druga pod pritiskom da razvijaju novu i dodatnu infrastrukturu.

Analiza podataka iz MICS istraživanja otkriva nam deo te slike. Migratorna kretanja su analizirana iz perspektive sadašnjeg odredišta žena starosti 15–49 godina tako što je svim ženama postavljeno pitanje da li su ikada migrirale unutar zemlje i koja je bila njihova polazna tačka. Podaci nam pokazuju da žene koje sada žive u GNP i RNP češće imaju istoriju unutrašnjih migracija nego žene iz SNP. Preko polovine žena u svim tipovima naselja živi u mestu rođenja. Svaka osma žena je došla iz drugog većeg grada, četvrtina iz manjih gradova, a tek svaka dvadeseta sa sela. U SNP najveći broj žena je došao sa sela, zatim iz drugih gradova iste veličine, a najmanje njih je došlo iz većih gradova. Na selu (tj. u RNP) svaka peta žena je došla iz drugog sela, nešto manje njih je došlo iz manjih gradova, a tek svaka dvadeseta je došla iz većih gradova. Na osnovu tih podataka uočavamo „kaskadni” obrazac, gde GNP imaju najveći priliv iz manjih gradova, SNP iz sela, a RNP iz drugih sela. Osim toga, podaci pokazuju da najpokretljiviji deo populacije predstavljaju žene iz manjih gradova (tj. SNP) i da najmanji deo populacije čine žene iz GNP. Činjenica da trenutno u SNP ima više žena koje nisu migrirale nego u drugim tipovima naselja ukazuje na to da se i mesta sa srednjom gustinom naseljenosti suočavaju sa nižim prilivom i da su posebno pogođena depopulacijom (ženskog stanovništva).<sup>8</sup>

<sup>8</sup> Delimičnu potvrdu ovoga što je navedeno dobijamo ako posmatramo migracije iz perspektive mesta porekla (grafikon A1 u Prilogu). Sproveli smo analizu tako što smo za svaki tip naselja odabrali žene koje nikad nisu migrirale i dodali one koje jesu (ka drugim odredištima) iz tog tipa naselja. Tako smo dobili ukupan broj žena rođenih u većim gradovima, manjim gradovima i ruralnim područjima, što nam je omogućilo da sagledamo koliki je udeo žena koje su napustile mesto porekla i na koje su odredište otišle. Ovaj pristup je samo zamenska mera za migracije iz mesta porekla 1) zato što ne obuhvata lica koja su otišla iz zemlje i nije sasvim tačan kada je reč o broju žena u mestu porekla i 2) zato što te dve operacionalizacije tipa naselja nisu potpuno podudarne. U populaciji žena starosti 15–49 godina najintenzivnije migracije odvijaju se među ženama rođenim u manjim gradovima. Više od polovine žena iz manjih gradova odlazi iz mesta stanovanja, najčešće odredište su GNP, zatim RNP, a najmanje je uobičajeno horizontalno kretanje. Čak tri četvrtine rođenih u većim gradovima nije otišlo iz svog mesta. Najčešće odredište migracija je drugi veći grad, zatim RNP, pa tek onda SNP. Iz većih gradova u manja mesta migrirala je tek svaka deseta žena. Značajan procenat žena sa sela ostao je da živi na selu, skoro svaka četvrta je otišla u drugo naselje slične veličine, svaka deseta je migrirala u SNP, a tek svaka dvadeseta u GNP.

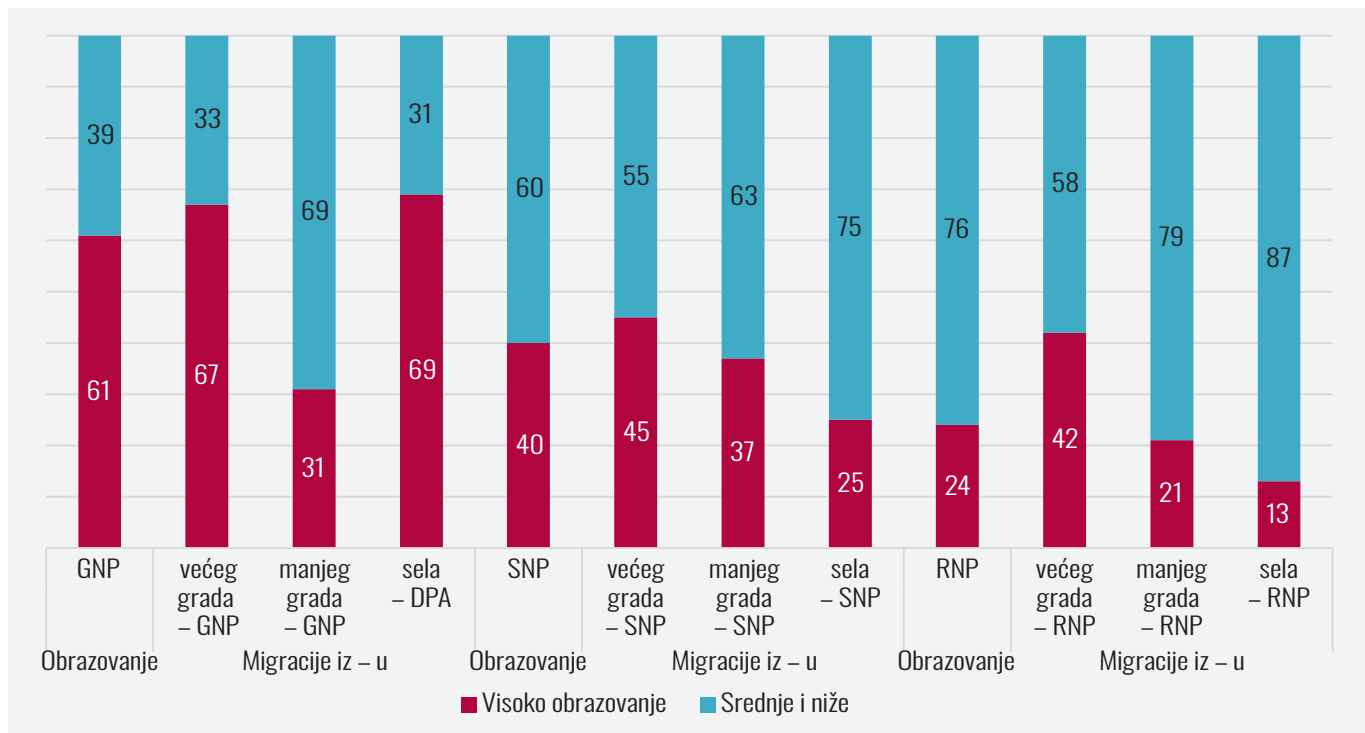
**Grafikon 89. Migracije unutar zemlje, perspektiva odredišta, žene starosti 15–49 godina**


Ako posmatramo migratorni priliv žena u odnosu na region, uočavamo sličan „kaskadni” obrazac migracija, sa malim razlikama. GNP i SNP Beogradskog regiona izdvajaju se po najnižem udelu žena koje do sada nisu migrirale i ukazuju da urbane zone glavnog grada predstavljaju najčešća odredišta. Osim toga, za Beogradski region je karakteristično i to da je u svim tipovima naselja najveći udeo migracija iz većih gradova, a relativno malo migracija iz ruralnih područja u odnosu na druge regione. Region Šumadije i Zapadne Srbije i Region Južne i Istočne Srbije imaju veći udeo lica u GNP koja nisu migrirala, a u ovom tipu naselja češće su migracije iz RNP.

**Tabela 23. Migracije unutar zemlje, perspektiva odredišta, žene starosti 15–49 godina po NUTS2 regionima**

		Poslednja migracija je bila iz:					Ukupno
		Nisu nikad migrirale	većeg grada	manjeg grada	ruralnog područja	ne zna / nema podataka	
GNP	Beogradski region	44,1	42,1	48,4	8,6	1,0	100,0
	Region Vojvodine	51,4	0,0	79,2	18,4	2,4	100,0
	Region Šumadije i Zapadne Srbije	71,1	15,3	56,4	28,0	0,3	100,0
	Region Južne i Istočne Srbije	69,2	6,2	70,4	20,7	2,7	100,0
SNP	Beogradski region	37,4	23,5	47,7	28,8	0,0	100,0
	Region Vojvodine	70,7	25,3	28,7	45,9	0,0	100,0
	Region Šumadije i Zapadne Srbije	76,5	14,9	45,1	39,9	0,0	100,0
	Region Južne i Istočne Srbije	57,4	2,1	39,5	58,4	0,0	100,0
RNP	Beogradski region	55,0	30,2	33,2	36,5	0,0	100,0
	Region Vojvodine	59,0	13,1	37,7	48,5	0,7	100,0
	Region Šumadije i Zapadne Srbije	61,8	8,9	38,5	52,1	0,5	100,0
	Region Južne i Istočne Srbije	50,1	4,2	33,9	61,2	0,6	100,0

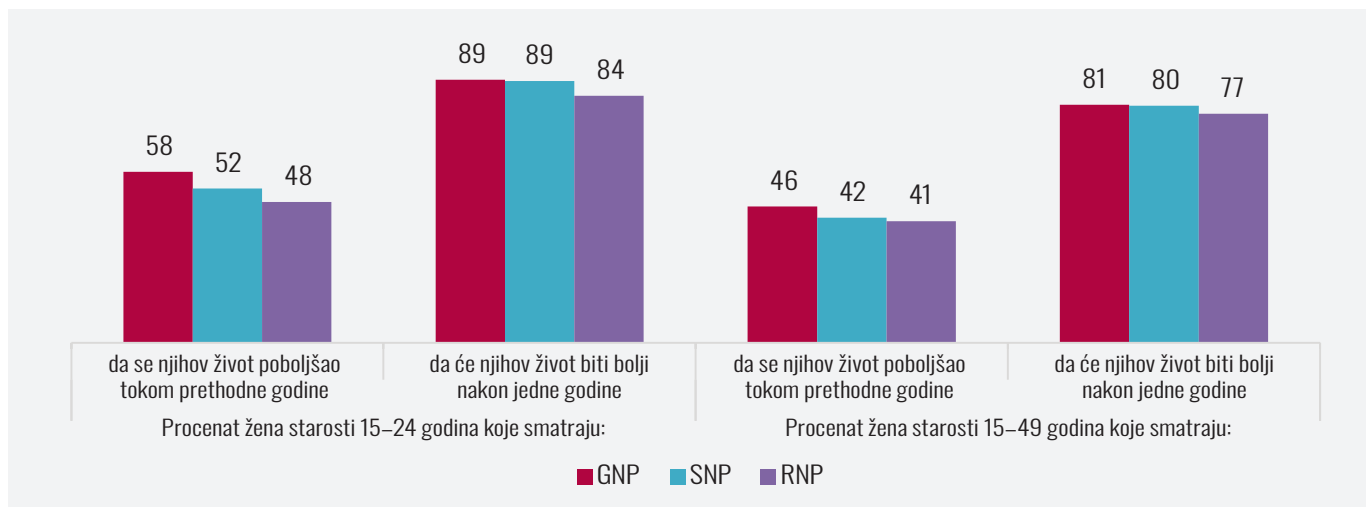
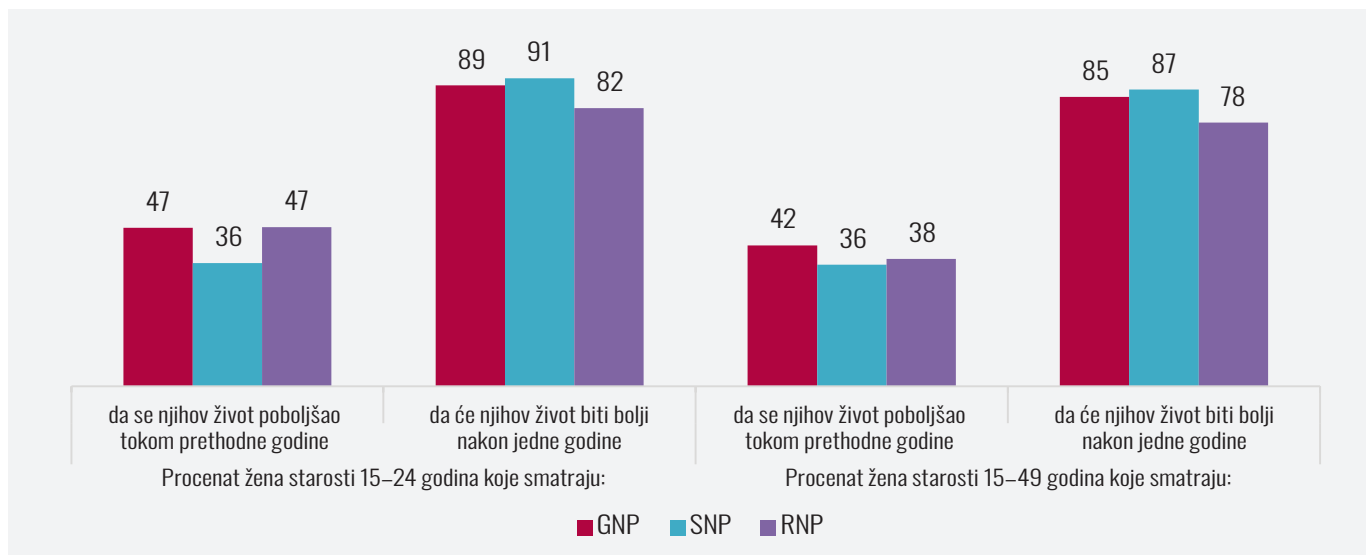


**Grafikon 90. Migracije unutar zemlje, perspektiva odredišta, žene starosti 15–49 godina po obrazovanju**

Odnos između obrazovanja i migracije pokazuje razloge za migraciju i/ili posledice migracije po demografsku strukturu stanovništva. Na grafikonu 90 prikazana je obrazovna struktura žena u tipovima odredišnih naselja i obrazovna struktura žena koje su migrirale. Žene iz gusto naseljenih urbanih područja koje se sele imaju uglavnom isto obrazovanje u gradu porekla i u gradu odredišta (GNP). Migracija žena iz manjih gradova u GNP ukazuje na nešto višu obrazovnu strukturu u odredištu, ali i na znatno bolje obrazovanje nego kod žena koje ostaju u gradovima srednje veličine (SNP). To nam govori da žene iz manjih gradova migriraju u GNP radi obrazovanja, a zatim ostaju u urbanim centrima. Žene koje dolaze iz ruralnih područja u GNP imaju znatno nižu obrazovnu strukturu od proseka u GNP, ali su istovremeno i nešto obrazovanije nego žene iz RNP. Konkretnije, određeni broj žena iz ruralnih područja migrira radi obrazovanja ili zahvaljujući obrazovanju, ali najveći broj onih koje odu u GNP ima niže kvalifikacije. Žene koje žive u SNP obrazovanije su od proseka ako su došle iz većih gradova, prosečno su obrazovane ako su iz manjih gradova, a znatno manje obrazovane ako su iz ruralnih područja. Situacija je ista kada je reč o migracijama na selo. Žene koje su došle iz većih gradova znatno su obrazovanije od proseka populacije u RNP, žene iz SNP su na nivou proseka, dok se migracija između ruralnih područja češće odvija među manje obrazovanim ženama.

## Percepcija života i budućnosti

Kako mlade žene vide svoj život i šta očekuju od budućnosti zavisi od socijalnog konteksta, ali i od sticaja ličnih okolnosti, koje mogu da budu manje ili više optimistične. Žene u RNP u manjoj meri osećaju da se njihov život poboljšao nego žene u GNP i nešto manje su uverene da će se to dogoditi naredne godine. To nam pokazuje da su žene u GNP osetile i doživele veća poboljšanja i da imaju nešto veća očekivanja da će im život naredne godine biti još bolji. Dinamika većih gradova pruža više mogućnosti za promenu života nabolje, ali i više nade nego kontekst RNP. Sa godinama žene nešto manje osećaju poboljšanje u životu i nešto su skeptičnije da će do poboljšanja doći. To je najverovatnije efekat vezan za životne faze i situacije, jer mlade žene prolaze kroz mnogo dinamičnije i izazovnije periode života nego starije žene. Žene koje žive u romskim naseljima imaju slična iskustva kao žene iz opšte populacije i sličan obrazac optimizma u svom životnom toku. Interesantno je da žene u SNP u manjoj meri osećaju da se njihov život prethodnih godina promenio nabolje, a žene u RNP su manje uverene da će se to dogoditi naredne godine.

**Grafikon 91. Percepcija boljeg života, Srbija**

**Grafikon 92. Percepcija boljeg života, Srbija — romska naselja**


# ZAKLJUČCI

Ovom studijom nastojali smo da ispitamo prostorne aspekte nejednakosti u životu dva segmenta stanovništva, dece i žena, te je studija podeljena u dva dela: 1) život dece i 2) život žena. Analiza je imala dva cilja, deskriptivni i analitički. Prvi cilj je bio da se utvrde razlike i nejednakosti između naselja različite gustine naseljenosti, kao i da se sagleda da li tokom vremena dolazi do poboljšanja, stagnacije ili pogoršanja u različitim oblastima života dece i žena. U okviru drugog cilja nastojali smo da utvrdimo faktore povezane sa utvrđenim razlikama. Poseban aspekt analize odnosio se na stalna poređenja opšte populacije i populacije koja živi u romskim naseljima. Kao što smo videli, razlike između mesta prema gustini naseljenosti predstavljaju važan kontekstualni okvir koji utiče na razvojni put dece i životni put žena na način koji je u manjoj ili većoj meri stimulativan ili ograničavajući.

## Deca

### Uslovi života dece uzrasta 0–17 godina

Uslovi u stambenim jedinicama i pristup osnovnoj infrastrukturi (sanitarnim prostorijama, vodi za piće i drugim čistim tehnologijama) znatno su lošiji u RNP nego u SNP i GNP. Kuće u naseljima sa manjom gustinom naseljenosti često su slabijeg kvaliteta, što nosi i ekonomske i zdravstvene rizike (od toga da je teže adekvatno grejati kuću do buđi koja izaziva različite bolesti). Sanitarna infrastruktura je i dalje nedovoljno razvijena, prvenstveno u RNP, a rizici koje donosi nepostojanje kanalizacionog sistema izraženiji su u ruralnim područjima, gde prevladavaju septičke jame, koje su često nebezbedne. Iako skoro sva domaćinstva koriste poboljšane izvore vode, domaćinstva u SNP i RNP koriste i nepoboljšane izvore, a kada voda za piće nije dostupna, moraju da je kupuju. Taj problem je posebno izražen u Vojvodini. SNP se izdvajaju po tome što često nemaju dovoljno vode (GNP imaju bolju infrastrukturu, a RNP imaju više dostupnih tradicionalnih izvora). U GNP i SNP domaćinstva češće imaju pristup čistijim tehnologijama za kuvanje, grejanje i osvetljenje nego u RNP. Prema svim navedenim indikatorima, deca koja žive u siromašnijim domaćinstvima u RNP imaju lošije uslove, što ukazuje na to da se rizici umnožavaju.

Deca koja žive u romskim naseljima suočavaju se sa izraženijim rizicima u tom pogledu zato što u poređenju sa opštom populacijom imaju lošije uslove života, kuće su im u lošijem stanju, manje im dostupni sanitarna infrastruktura i dovoljne količine vode za piće i znatno manje koriste čistu tehnologiju kod kuće.

Treba dodati da, iako se internet brzo širi, posedovanje internet veze i digitalne opreme (laptop i desktop računari i tableti) ima izrazitu prostornu dimenziju. U GNP broj internet veza je veći, kao i uređaja na kojima se internet koristi. Deca koja žive u romskim naseljima imaju još manje digitalne opreme i manji pristup internetu, ali nema razlika po gustini naseljenosti, što ukazuje na to da nemaju koristi ni od prednosti koje postoje u nekim kontekstima.

Blagostanje i materijalna deprivacija neravnomerno su distribuirani u odnosu na gustinu naseljenosti pa se siromaštvo smanjuje kako gustina naseljenosti raste. Trendovi ukazuju i na sve veći jaz između GNP i RNP, jer se siromaštvo u GNP postepeno smanjuje, dok u RNP ostaje na istom nivou. Deca koja žive u romskim naseljima su u nepovoljnijem položaju u odnosu na opštu urbanu populaciju (GNP i SNP), dok je ruralno siromaštvo (RNP) sistemski prisutno, bez obzira na etničku pripadnost. Analiza trendova pokazuje da se položaj te dece nije promenio u poslednjih deset godina.

Treba dodati da se obrazovna struktura roditelja prilično razlikuje i da na selu ima znatno manje dece čije majke imaju visoko obrazovanje, a više dece čije majke imaju samo osnovno obrazovanje. Te razlike su izražene i na regionalnom planu, s obzirom na to da u Beogradskom regionu (koji je GNP) postoji nesrazmerno više visokoobrazovanih majki, što znači da se, pored jaza između ruralnih i urbanih područja, uočavaju i nejednakosti između glavnog grada i ostatka Srbije. Iako promene ukazuju na postepeni rast nivoa obrazovanja majki u svim tipovima naselja, on je izraženiji u GNP, što dovodi do povećanja jaza između urbanih centara i ostalih mesta. Nejednakosti

u obrazovanju su neposredno povezane sa aktivnošću na tržištu rada, pa u RNP ima znatno više majki koje su neaktivne. Kulturološki kapital majki dece koja žive u romskim naseljima znatno je niži od proseka, ali ne uočavamo razlike po gustini naseljenosti. Situacija je slična kada je reč o položaju na tržištu rada, jer je veliki broj majki neaktivan i nezaposlen, bez obzira na mesto stanovanja. Ovi nalazi pokazuju da ta populacija nema koristi od mogućnosti koje nude urbani centri, za razliku od opšte populacije.

### Deca mlađa od 5 godina

**Imunizacija.** U opštoj populaciji obuhvat dece planom imunizacije najviši je u SNP, a najniži u GNP. Među decom koja žive u romskim naseljima uočavamo trend opadanja vakcinacije sa povećanjem gustine naseljenosti, pa najviše dece prima vakcine u RNP, a najmanje u GNP. U tom smislu čini se da su urbana područja rizičnija kada je reč o blagovremenoj ili ikakvoj imunizaciji dece.

**Ishrana.** U odnosu na veličinu mesta stanovanja nema apsolutnih razlika u tome da li se deca ikada doje. Analize ukazuju na dva potencijalna kulturološka modela: prvi je karakterističan za siromašniji deo stanovništva, koji koristi ovu praksu zbog nedostatka sredstava, dok je drugi karakterističan za urbana područja (GNP). Osim toga, u RNP deca se u prvih šest meseci i isključivo i pretežno doje u mnogo manjem procentu nego u urbanim centrima. Trendovi ukazuju na rast ove prakse u GNP i RNP. Sa prestankom dojenja povećava se verovatnoća da deca u GNP i RNP neće imati minimalnu prihvatljivu ishranu, što ukazuje na rizike od prestanka dojenja u tim područjima. Deca koja žive u romskim naseljima se doje češće i duže deca iz opšte populacije, ali ni isključivo ni pretežno, što pokazuje da je to češće praksa siromašnijih segmenata stanovništva koji dojenje koriste kao dodatni izvor ishrane. U svakom slučaju, praktične politike treba da budu posebno usmerene ka siromašnijim delovima stanovništva i majkama koje žive u ruralnim područjima i da im obezbede adekvatne savete i podršku te adekvatnu hranu za bebe.

Zbog neadekvatne ishrane kod dece se mogu javiti problemi sa telesnom visinom i težinom. Ključni problem je gojaznost u svim tipovima naselja, a SNP se izdvajaju kao područja u kojima ima više dece koja su pothranjena i koja zaostaju u težini u odnosu na visinu. Deca iz romskih naselja su češće pothranjena i zaostaju u rastu nego deca iz opšte populacije, ali nema razlika po tipovima naselja.

**Razvoj u ranom detinjstvu.** Analize pokazuju da i dalje postoje neke razlike između naselja različite gustine naseljenosti u pogledu razvoja u ranom detinjstvu, i u opštoj populaciji i u romskim naseljima. Te razlike se javljaju prvenstveno u poznavanju slova i brojeva, jer se deca u RNP u manjoj meri pravilno razvijaju, posebno deca manje obrazovanih roditelja. Kod dece koja žive u romskim naseljima poznavanje slova i brojeva je povezano sa pohađanjem predškolskog obrazovanja, što pokazuje značaj upisa u predškolske ustanove. Iako su rezultati poslednjeg ciklusa MICS istraživanja pokazali da ta veza postoji u opštoj populaciji, ona ovde nije značajna.

**Podrška pri učenju.** Deca koja žive u RNP imaju manje knjiga kod kuće ili manje stimulatивно okruženje za razvoj. Analiza trendova pokazuje da se jaz povećao jer je u urbanim područjima došlo do izvesnog rasta, a u ruralnim ne. Uključenost majki u aktivnosti koje pozitivno utiču na razvoj ne razlikuje se po mestu stanovanja, ali se uključenost očeva razlikuje. Sa rastom gustine naseljenosti očevi se više uključuju u sve aspekte interakcije sa detetom, a GNP se izdvajaju kao područja u kojima očevi češće neposredno učestvuju u brizi o deci, ali i u svakodnevnim kućnim poslovima u vezi sa decom. Istraživanja pokazuju da postoje jasne veze između razvoja dece i uključenosti oba roditelja u svakodnevnu interakciju sa njima, tako da ovaj model treba promovisati i u ruralnim područjima i među manje obrazovanim muškarcima.

Deca koja žive u romskim naseljima imaju znatno manje stimulatивно okruženje za učenje nego deca iz opšte populacije, a GNP se izdvajaju kao područja sa višestrukim rizicima po decu. U ovoj populaciji uočavamo da u urbanim područjima (GNP i SNP) ima manje knjiga i manje igraćaka napravljenih kod kuće nego u prethodnom ciklusu istraživanja, što ukazuje na negativne trendove. Veza između gustine naseljenosti i uključenosti roditelja (i majki i očeva) obrnuta je u odnosu na opštu populaciju, jer se roditelji manje uključuju ako žive u naseljima sa većom gustinom naseljenosti, pa deca iz GNP imaju najmanju podršku kod kuće.

**Obrazovanje u ranom detinjstvu.** Deca koja žive u RNP ređe pohađaju predškolsko obrazovanje, ali se jaz između ruralnih i urbanih područja istovremeno i sužava jer se u ruralnim područjima infrastruktura brzo razvija. Deca koja žive u romskim naseljima pohađaju predškolsko obrazovanje u manjoj meri, a trendovi ne ukazuju na rast učešća. Pripremni predškolski program i dalje nema pun obuhvat, iako je obavezan, a postoji opasnost da je čak došlo do izvesnog pada obuhvata i u GNP i u SNP. U populaciji dece koja žive u romskim

naseljima ima manje dece koja pohađaju PPP bez razlika po tipu naselja, dok trendovi ukazuju na to da je zbog znatnog povećanja u RNP i SNP otklonjen jaz koji je ranije postojao između urbanih i ruralnih područja.

**Disciplinovanje deteta.** Prakse disciplinovanja se ne razlikuju po mestu stanovanja, ni u opštoj populaciji ni u populaciji dece koja žive u romskim naseljima, što ukazuje na obrazac roditeljstva koji je rasprostranjen u svim tipovima naselja.

### Deca starosti 6–9 godina

**Obrazovanje.** Tokom prvog ciklusa osnovnog obrazovanja ključne razlike po mestu stanovanja ne javljaju se u formalnom, već u neformalnom obrazovanju. Roditelji su u sličnoj meri upoznati sa školskim aktivnostima u vezi sa decom i uključeni u njih, a deca imaju slične uslove za učenje (mereno MICS indikatorima). Međutim, deca koja žive u RNP imaju manje mogućnosti, pohađaju manje plaćenih sportskih aktivnosti i manje uče strane jezike nego deca iz GNP. Među decom koja žive u romskim naseljima, a koja inače imaju manje podrške nego deca iz opšte populacije, ne beležimo nikakve razlike po mestu stanovanja.

**Disciplinovanje deteta.** Ni u pogledu metoda disciplinovanja dece (u oba uzorka) ne uočavamo značajne razlike po tipu naselja, što pokazuje da su u ovom uzrastu modeli disciplinovanja slični u urbanim i ruralnim područjima.

**Dečiji rad.** Dečiji rad predstavlja ključnu razliku između naselja i verovatno jedan od faktora povezanih sa mogućnostima koje deca imaju u životu. Deca u RNP, posebno dečaci, znatno su češće uključena u ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga i češće obavljaju opasan rad. Iako podaci pokazuju da su deca koja žive u romskim naseljima manje uključena u dečiji rad, to postaje češće ako žive u RNP.

### Deca starosti 10–13 godina

**Obrazovanje.** Kada je reč o jednakosti u drugom ciklusu osnovnog obrazovanja (višim razredima osnovne škole), indeks jednakosti polova je, u proseku, u ravnoteži. Podrška roditelja za učenje je na sličnom nivou u svim tipovima naselja, ali u ovoj uzrasnoj kohorti postoje razlike u okruženju kod kuće. Deca u GNP imaju više knjiga nego deca u RNP i toj deci majke češće pomažu sa domaćim zadacima. Kao i u mladoj kohorti, postoji razlika u neformalnom obrazovanju, jer deca u GNP imaju bolje uslove za bavljenje sportom i pohađanje dodatnih časova. U populaciji dece koja žive u romskim naseljima GPI je neuravnotežen u korist dečaka: u višim razredima osnovne škole ima manje devojčica nego dečaka, a postoje i razlike po mestu stanovanja. Dečaci koji žive u GNP imaju niže stope nego u drugim tipovima naselja, što nam govori da urbani centri nose rizik po obrazovanje dečaka, ali u područjima sa manjom gustinom naseljenosti (SNP i RNP) dečaci dominiraju. Iako imaju manje knjiga, a roditelji su manje uključeni u izradu domaćih zadataka nego u opštoj populaciji, nema razlika po tipu naselja.

**Disciplinovanje deteta.** Kada je reč o metodama disciplinovanja dece u opštoj populaciji, ne uočavamo značajne razlike po tipu naselja, što ukazuje na to da su u ovom uzrastu modeli disciplinovanja slični u urbanim i ruralnim područjima. Kod dece koja žive u romskim naseljima uočavamo da ima nešto više fizičkog kažnjavanja u GNP nego u RNP, kao i da ga dečaci češće doživljavaju u GNP. U GNP majke češće nego u drugim naseljima veruju da je ponekad neophodno fizički kazniti dete.

**Dečiji rad.** U RNP ekonomske aktivnosti su izraženije, što ukazuje na to da su deca ovog uzrasta u znatnoj meri angažovana u poljoprivredi. U RNP dečiji rad obavlja svaki peti adolescent, dok je u GNP i SNP taj udeo znatno niži. I rad u opasnim uslovima je češći u RNP, što upućuje na rizike kojima su ta deca kontinuirano izložena. Deca koja žive u romskim naseljima su ređe uključena u ekonomske aktivnosti nego deca iz opšte populacije. Međutim, ona su takođe izložena dečijem radu i rade u opasnim uslovima; to je češće slučaj sa decom koja žive u RNP i sa dečacima.

## Deca starosti 14–17 godina

**Obrazovanje.** Postoje određene rodne razlike u opštoj populaciji dece, pa tako u GNP ima nešto više devojčica u srednjim školama, dok u SNP ima znatno više dečaka. Deca koja žive u RNP su češće van sistema obrazovanja, što ukazuje na to da i kod dečaka i kod devojčica postoji veća verovatnoća da će biti isključeni iz školskog sistema nego kod njihovih vršnjaka u urbanim područjima. Među decom koja žive u romskim naseljima razlike u pogledu indeksa jednakosti polova smanjile su se tokom petogodišnjeg perioda i dovele do veće ravnoteže između dečaka i devojčica u GNP i RNP, ali se i dalje beleži znatno više dečaka u SNP, a malo više u GNP. Iako ima znatno više dece van sistema obrazovanja nego u opštoj populaciji, nema razlika po mestu stanovanja.

**Dečiji rad.** Deca u RNP i SNP češće se uključuju u ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga i češće obavljaju opasan rad nego njihovi vršnjaci u GNP. Većinu tog rada obavljaju dečaci. Činjenica da se, u ovoj uzrasnoj grupi, samo GNP izdvajaju kao područja sa niskim učešćem u dečijem radu pokazuje da deca u GNP imaju manje prepreka ka obrazovanju i drugim tranzicijama nego deca iz manjih mesta i ruralnih područja, koja se ranije uključuju u štetne oblike rada. Deca koja žive u romskim naseljima, a posebno dečaci, u većoj meri su uključena u dečiji rad i rad u opasnim uslovima nego deca iz opšte populacije, ali nema razlika po mestu stanovanja. U mlađim kohortama ovi oblici rada su manje zastupljeni i dominiraju na selu, ali u ovoj uzrasnoj grupi prisutan je brzi rast i mnogi se uključuju u sferu rada pod veoma rizičnim uslovima.

## Žene

Analizi položaja žena pristupili smo kroz dva okvira: sa stanovišta celokupnog životnog toka i sa stanovišta izazova depopulacije. Prvi okvir nam je omogućio da sagledamo izazove sa kojima se žene suočavaju u odnosu na starost. Drugi nam je omogućio da sagledamo kvalitet života, kvalitet društvenih odnosa, stavove o braku, fertilitetu i namerama, kao i migracione trendove povezane sa demografskim trendovima.

**Materijalni položaj žena.** Žene koje žive u ruralnim područjima (RNP) u mnogo su nepovoljnijem materijalnom položaju nego žene iz urbanih područja (GNP). Stanje stambenih jedinica i pristup čistim tehnologijama znatno su lošiji u RNP nego u SNP i GNP. Kuće u naseljima sa manjom gustom naseljenosti često su slabijeg kvaliteta, što nosi i ekonomske i zdravstvene rizike. U GNP i SNP domaćinstva češće imaju pristup čistijim tehnologijama za kuvanje, grejanje i osvetljenje nego u RNP. Žene koje žive u siromašnijim domaćinstvima u RNP imaju lošije uslove prema svim navedenim indikatorima, što govori da su siromašne žene na selu posebno osetljiva kategorija. Loši materijalni uslovi praćeni su nižim statusom blagostanja i češćim životom u domaćinstvima koja karakteriše materijalna deprivacija. Žene koje žive u romskim naseljima suočavaju se sa izraženijim rizicima, zato što imaju lošije uslove života nego opšta populacija, kuće su im u lošijem stanju i kod kuće znatno manje koriste čiste tehnologije. Kao i u populaciji dece, uočavamo brzo širenje interneta, ali istovremeno i digitalnog jaza između tipova naselja.

Obrazovanje žena i njihov položaj na tržištu rada otkrivaju ključne razlike između ruralnih i urbanih struktura. U RNP ima znatno manje visokoobrazovanih žena, a više onih koje imaju samo osnovno obrazovanje. Pored manjih mogućnosti za zapošljavanje, ovo dovodi i do slabijih kapaciteta na selu, pa su žene na selu češće van tržišta rada. Kod žena koje žive u romskim naseljima situacija je nepovoljnija i u pogledu obrazovanja i u pogledu tržišta rada, bez velikih razlika između urbanih i ruralnih područja.

**Brak, vanbračna zajednica i rađanje.** Bračni obrasci se ne menjaju i još uvek odražavaju dominantnu porodičnu matricu u okviru koje brak dominira kao forma, a cilj braka jeste da se imaju deca. Zato su vanbračne zajednice relativno retke i njihovo broj godinama ne raste. Ključne razlike između naselja vide se u činjenici da su žene iz RNP češće u braku, dok žene iz GNP češće nisu u braku / vanbračnoj zajednici, kao i u činjenici da vanbračne zajednice u gradu predstavljaju izraz postmodernih načina života, a u ruralnim područjima izraz tradicionalnog načina da partnerska veza dobije legitimitet. Većina žena stupa u brak ili vanbračnu zajednicu oko 30. godine, ali je bračna tranzicija brža na selu nego u gradu. Kod žena koje žive u romskim naseljima beleži se brža tranzicija i ne uočavaju se razlike po tipu naselja. Rani brak i rano rađanje su u opštoj populaciji žena posledica siromaštva, kao i nedostatka mogućnosti za obrazovanje i rad za žensku decu, a posebno su prisutni u RNP. U populaciji žena koje žive u romskim naseljima rani brak i rano rađanje su znatno rasprostranjeniji, ne variraju značajno prema mestu stanovanja i mogu se prvenstveno objasniti siromaštvom i nedostatkom mogućnosti za žensku decu.

**Fertilitet i želja za rađanjem dece.** Stope fertiliteta su u ruralnim područjima znatno više nego u urbanim. Stope variraju po nivou obrazovanja žena (niže su među visokoobrazovanim ženama), statusu na tržištu rada (više su među neaktivnim ženama) i statusu blagostanja (više su među siromašnijim klasama). Razlike u stopama nataliteta između ruralnih i urbanih područja mogu se delimično objasniti razlikama u demografskoj strukturi naselja, jer RNP imaju manje visokoobrazovanih žena, više neaktivnih žena (domaćice) i više siromašnih domaćinstava. Još jedan okvir koji nudi objašnjenje jesu tradicionalni stavovi o braku i rađanju, koji su očuvaniji na selu nego u urbanim područjima. Potvrda navedenog može se naći u planiranju/želji za rađanjem drugog i svakog narednog deteta. Želja da se ima dete raste sa obrazovanjem majke i veća je ako je majka zaposlena. Mesto stanovanja nije sistematski povezano sa tom odlukom, tj. žene u istoj meri žele ili ne žele još jedno dete. Ipak, žene na selu rađaju sledeće dete, što ukazuje na dve stvari. Prvo, patrijarhalni pritisak je veći na selu, pa žene koje ne žele više dece ipak rađaju decu. Drugo, zahtevi roditeljstva u gradu i među obrazovanim ženama podrazumevaju uslove koje je teško obezbediti (usklađivanje rada i roditeljstva i ravnopravnu dinamiku partnerskog odnosa), pa se one, i pored velike želje, ređe odlučuju za još jedno dete.

Među ženama koje žive u romskim naseljima beleže se znatno više stope fertiliteta, koje su više u naseljima sa manjom gustinom stanovništva. Socio-demografske karakteristike žena su povezane sa fertilitetom na isti način kao u opštoj populaciji. Želja za još jednim detetom je veća u GNP i kod žena koje imaju srednje ili visoko obrazovanje, što ukazuje na istu pravilnost kao u opštoj populaciji.

**Majčinstvo.** Dostupnost obuke za majke i usluge institucija nisu ujednačeni u odnosu na mesto stanovanja. Kursevi koji pripremaju majke za porođaj i roditeljstvo manje su dostupni ženama iz RNP, pa ih one i ređe pohađaju. Posle porođaja, manje žena iz RNP imalo je mogućnost da budu smeštene u istoj sobi sa bebom. U RNP je nešto više žena imalo posetu patronažne sestre pre porođaja, ali je manje njih imalo posetu posle porođaja. Među ženama koje žive u romskim naseljima još manje njih je pohađalo pripreme programe, a žene u SNP i RNP ili ne znaju za njih ili smatraju da oni ne postoje u njihovom okruženju. Žene iz SNP ređe su navodile da su posle porođaja bile smeštene u istoj sobi sa bebom, a posete patronažnih sestara su veoma neujednačene u mestima različite veličine.

**Kućni poslovi.** U privatnoj sferi su i dalje prisutne izražene rodne razlike u pogledu podele kućnih poslova i roditeljskih obaveza. Skoro sve majke, bez obzira na mesto stanovanja, uključene su u aktivnosti koje kod njihove dece podstiču učenje i spremnost za školu. Razlike u stepenu uključenosti javljaju se kod očeva, gde uočavamo da očevi koji žive u GNP i koji su visokoobrazovani nešto češće učestvuju u tim aktivnostima. Situacija je slična kada je reč o uključenosti u kućne poslove u vezi sa decom — to je nešto češće slučaj sa očevima iz GNP. Trendovi ukazuju na brzo širenje ove prakse, ali prvenstveno u GNP, čime se proširuje jaz između urbanih centara i ostatka zemlje. U populaciji roditelja koji žive u romskim naseljima uočava se izražena rodna asimetrija, koja ne varira u odnosu na mesto stanovanja, što pokazuje da je patrijarhalni obrazac svuda ravnomerno zastupljen.

**Subjektivno blagostanje i stavovi.** Step en autonomije žena da na osnovu informisanosti donose odluke o seksualnim odnosima, korišćenju kontracepcije i zaštiti reproduktivnog zdravlja nešto je niži u RNP nego u GNP i SNP. Osim toga, na selu je veliki broj žena koje opravdavaju nasilje u porodici u određenim okolnostima, a manji je broj onih koje bi znale kome da ga prijave. Iako su u RNP žene potencijalno u većem riziku kod kuće, u GNP su žene manje bezbedne van kuće. Znatno veći broj njih navodi da se ne osećaju bezbedno i da su u prethodnom periodu bile diskriminisane po nekom osnovu. U poređenju sa ženama iz GNP, žene iz RNP u manjoj meri navode da se njihov život poboljšao i u manjoj meri očekuju da se poboljša. Sa godinama opada iskustvo unapređenja uslova života i optimizma u pogledu budućnosti.



**Unutrašnje migracije.** Na osnovu analize možemo da zaključimo sledeće: 1) GNP su najčešće odredište migracije iz svih tipova naselja; 2) najpoželjnije odredište je Beogradski region; 3) žene iz naselja sa srednjom gustinom naseljenosti (manji gradovi, SNP) migriraju znatno češće nego žene rođene u drugim tipovima naselja, a one koje migriraju su u značajnoj meri (više) obrazovane; osim toga, ta područja su pod najvećim pritiskom da sačuvaju svoje (žensko) stanovništvo; 4) žene iz većih gradova koje migriraju u manja mesta imaju obrazovnu strukturu koja je iznad proseka u tim tipovima naselja, što pokazuje da gradovi predstavljaju rezervoar obrazovnijih žena za tržište rada u manjim mestima; 5) migracija iz ruralnih područja podrazumeva niži obrazovni nivo žena kako se gustina naseljenosti smanjuje, pa je migracija između dva ruralna područja (iz ruralnog u RNP) najčešća među ženama koje imaju manje od visokog obrazovanja.



# LITERATURA

- Aschbrenner, Kimberly and Cornish, Disa Lubker, 'Barriers to Breastfeeding among Rural Women in the United States', *UNiversity of Research, Scholarship, and Creative Activity*, vol. 12, no. 1, article 12, 2017.
- Babović, M. i dr., *Socijalna uključenost starijih osoba (65+) u Srbiji, Crveni krst Srbije*, 2018.
- Babović, M., „Radne strategije i odnosi u domaćinstvu: Srbija 2003–2007”, u: A. Milić i S. Tomanović (ur.), *Porodice u Srbiji danas u komparativnoj perspektivi*, Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta (ISIFF), Beograd, 2009.
- Babović, M. (ur.), *Socijalno uključivanje: koncepti, stanje, politike*, SeConS, ISIFF, Beograd, 2011.
- Babović, M. i Vuković, O., *Žene na selu kao pomažući članovi poljoprivrednog domaćinstva: Položaj, uloge i socijalna prava*, UNDP, Beograd, 2008.
- Babović, M., Ginić, K. i Vuković, O., *Mapiranje porodičnog nasilja prema ženama u Centralnoj Srbiji*, SeConS, Beograd, 2010.
- Bobić, M., „Blokirana transformacija bračnosti u Srbiji — kašnjenje ili izostanak Druge demografske tranzicije?”, u: S. Tomanović (ur.): *Društvo u previranju*, Institut za sociološka istraživanja Filozofskog fakulteta, Beograd, 2006, str. 121–139.
- Elder, Jr., G.H., Kirkpatrick Johnson, M., and Crosnoe, R., 'The emergence and development of Life Course Theory', In: J.T. Mortimer & M.J. Shanahan, eds., *Handbook of the Life Course*, Kluwer Academic Publishers, New York, NY, 2002, pp. 3–23.
- Ferraro, K.F., Shippee, T.P., and Schafer, M.H., 'Cumulative inequality theory for research on aging and the life course', In: V.L. Bengtson, D. Gans, N.M. Putney, M. Silverstein, eds., *Handbook of theories of Aging*, Springer, New York, NY, 2009, pp. 413–434.
- Field, J., and Leicester, M., *Lifelong learning: Education across the Lifespan*. Routledge, London, 2000.
- George L., and Ferraro, K., 'Aging and the Social Sciences: Progress and Prospects', In: George L., Ferraro, K, eds., *Handbook of Aging and the Social Sciences*, Eighth Edition, Elsevier, Oxford, 2016.
- Irwin, L.G., Siddiqui, A., and Hertzman, C., *Early Child Development: A powerful equalizer*, World Health Organization, Geneva, 2007.
- Jakšić, B. i Bašić, G., *Romska naselja, uslovi života i mogućnosti integracije Roma u Srbiji — Rezultati socijalnog istraživanja*, Centar za istraživanje etniciteta, Beograd, 2002.
- Jakobi, T., Stanojević, D., and Marković D., *Elderly Roma between transitional and social justice*, Roma Forum of Serbia, Belgrade, 2021.
- Malhotra, A., *The Causes, Consequences and Solutions to Forced Child Marriage in the Developing World*, International Center for Research on Women, Washington, D.C., 2010.
- Mayer, K.U., 'The sociology of the life course and life span psychology: Diverging or converging pathways?', In: U.M. Staudinger and U. Lindenberger, eds., *Understanding Human Development: Lifespan psychology in exchange with other disciplines*, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht, 2002.
- Papadopoulos, Fotis and Tsakoglou, Panos, 'Chronic material deprivation and long-term poverty in Europe in the pre-crisis period,' No. 15/16, *ImPRovE Working Papers*, Herman Deleeck Centre for Social Policy, University of Antwerp, 2015.
- Penev, G. i Stanković, B., „Neradanje dece: nastavak dosadašnjih ili pojava novih tendencija?”, *Demografski pregled*, 73, 2019.
- Penev, G. i Stanković, B., „Bezdetnost fertilnih žena u Srbiji iz demografske perspektive”, *Stanovništvo*, knj. 59, br. 2, 2021, str. 1–22.
- Rašević, M., „Fertilitet ženskog stanovništva”, u: Penev G. (ur.), *Stanovništvo i domaćinstva Srbije prema popisu 2002. godine*, Republički zavod za statistiku / Institut društvenih nauka / Društvo demografa Srbije, Beograd, 2006.
- Rašević, M., „Fertilitet ženskog stanovništva”, u: V. Nikitović (ur.), *Populacija Srbije početkom 21. veka, Popis stanovništva, domaćinstava i stanova 2011. u Republici Srbiji*. Republički zavod za statistiku, Beograd, 2015, str. 74–95.
- Santhya, K.G., 'Early marriage and sexual and reproductive health vulnerabilities of young women: a synthesis of recent evidence from developing countries', *Current Opinion in Obstetrics & Gynecology*, vol. 23, no. 5, 2011, pp. 334–339, <https://doi.org/10.1097/GCO.0b013e32834a93d2>
- Savić, S. i dr., *Romkinje — biografije starih Romkinja u Vojvodini*, Futura publikacije, 2001.
- Shea, O.R., and Kiersten, J., *The DHS Wealth Index*, DHS Comparative Reports No. 6, ORC Macro, Calverton, Maryland, 2004.

Statistical Office of the Republic of Serbia, Use of Information and Communication Technologies, Statistical Office of the Republic of Serbia, Belgrade, 2021.

Statistical Office of the Republic of Serbia and UNICEF, Serbia Multiple Indicator Cluster Survey and Serbia Roma Settlements Multiple Indicator Cluster Survey, 2019, Survey Findings Report. Statistical Office of the Republic of Serbia and UNICEF, Belgrade, 2020.

Thu, H.N., et al., 'Breastfeeding practices in urban and rural Vietnam', BMC Public Health, vol. 12, 2012, p. 964, <https://doi.org/10.1186/1471-2458-12-964>

Tomanović, S., and Ignjatović, S., 'Transition of Young People in a Transitional Society: The case of Serbia', Journal of Youth Studies, vol. 9, no. 3, 2006, pp. 269–285.

UNICEF, Rural/Urban Disparities in the Situation of Children and Women, The analysis of Multiple Indicator Cluster Survey data, UNICEF, Belgrade, 2015.

# PRILOG

**Tabela A1. Pražnjenje i uklanjanje otpadnih materija iz sanitarnih prostorija u krugu domaćinstva**

Procentualna raspodela članova domaćinstava u domaćinstvima sa septičkom jamom i pokrivenim poljskim WC-om prema načinu pražnjenja i uklanjanja otpadnih materija

		Srbija			Srbija — romska naselja, 2019.		
		Bezbedno odlaganje otpadnih materija iz sanitarnih prostorija u krugu domaćinstva na licu mesta	Nebezbedno odlaganje otpadnih materija iz sanitarnih prostorija u krugu domaćinstva	Uklanjanje otpadnih materija iz sanitarnih prostorija u krugu domaćinstva radi tretmana	Bezbedno odlaganje otpadnih materija iz sanitarnih prostorija u krugu domaćinstva na licu mesta	Nebezbedno odlaganje otpadnih materija iz sanitarnih prostorija u krugu domaćinstva	Uklanjanje otpadnih materija iz sanitarnih prostorija u krugu domaćinstva radi tretmana
mlađa od 5	GNP	4	0	2	15	2	13
	SNP	7	2	12	10	7	16
	RNP	35	10	28	34	16	24
5–17 godina	GNP	3	0	5	13	2	13
	SNP	8	1	11	9	4	13
	RNP	34	14	30	32	11	29

**Tabela A2. Korišćenje poboljšanih i nepoboljšanih izvora vode**

Procentualna raspodela dece mlađe od 5 godina prema glavnom izvoru vode za piće i procenat članova domaćinstava koji koriste poboljšane izvore vode za piće, Srbija

	Glavni izvor vode za piće											Ukupno	Procenat lica koja koriste poboljšane izvore vode za piće [1]	Broj dece	Broj dece		
	Poboljšani izvori [A]						Nepoboljšani izvori [B]										
	Tekuća voda — u stambenoj dvorištu/ na placu	Tekuća voda — kod suseda	Tekuća voda — na javnoj česmi	Bušeni bunar	Pokrivjeni bunar	Zaštićen/ uređen izvor	Flaširana voda [C]	Nepoboljšani izvori	Nema podataka	Ukupno	Procenat lica koja koriste poboljšane izvore vode za piće [1]						
GNP	91	0	0	0	0	0	0	0	0	9	0	0	0	100	100	294	802
Stepen urbanizacije																	
SNP	78	0	0	0	0	1	2	1	18	0	0	0	0	100	100	143	393
RNP	64	1	0	2	3	10	3	17	0	0	0	0	0	100	100	359	772
Beogradski region	87	0	0	0	0	0	0	13	0	0	0	0	0	100	100	145	367
Region Vojvodine	85	0	0	0	0	0	0	15	0	0	0	0	0	100	100	35	62
Region Sumadije i Zapadne Srbije	97	0	0	1	0	0	1	2	0	0	0	0	0	100	100	70	213
Region Južne i Istočne Srbije	98	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	100	100	44	160
Beogradski region	83	1	0	0	0	0	0	16	0	0	0	0	0	100	100	26	74
Region Vojvodine	42	0	0	0	4	0	1	54	0	0	0	0	0	100	100	32	69
Region Sumadije i Zapadne Srbije	91	0	0	0	0	6	1	2	0	0	0	0	0	100	100	34	81
Region Južne i Istočne Srbije	90	0	0	0	0	1	3	7	0	0	0	0	0	100	100	52	169
Beogradski region	58	2	0	0	3	12	3	22	0	0	0	0	0	100	100	37	85
Region Vojvodine	61	0	0	4	1	0	2	31	0	0	0	0	0	100	100	146	296
Region Sumadije i Zapadne Srbije	73	1	0	2	2	18	1	3	0	0	0	0	0	100	100	102	180
Region Južne i Istočne Srbije	61	2	0	2	6	18	5	6	1	0	0	0	0	100	100	74	211

**Tabela A3. Korišćenje poboljšanih i nepoboljšanih izvora vode**

Procentualna raspodela dece uzrasta 5–17 godina prema glavnom izvoru vode za piće i procenat članova domaćinstava koji koriste poboljšane izvore vode za piće, Srbija

Stepen urbanizacije	GNP	Glavni izvor vode za piće										Ukupno	Procenat lica koja koriste poboljšane izvore vode za piće [1]	Broj dece	Broj dece	
		Poboljšani izvori [A]														
		Tekuća voda — u stambenoj jedinici	Tekuća voda — u dvorištu/na placu	Tekuća voda — kod suseda	Tekuća voda — na javnoj česmi	Bušeni bunar	Pokriveni bunar	Zaštićen/uređen izvor	Flasirana voda [C]	Nepoboljšani izvori	Šani izvori					
	Ukupno	93	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	100	100	784	985
	SNP	78	0	0	0	0	0	0	2	18	1	100	100	100	477	603
	RNP	67	2	0	4	2	8	1	16	0	100	100	100	100	982	1186
	Beogradski region	89	0	0	0	0	0	0	0	11	0	100	100	100	329	433
	Region Vojvodine	86	0	0	0	0	0	0	14	0	100	100	100	100	68	60
	Region Sumadije i Zapadne Srbije	97	0	0	0	0	1	0	2	0	100	100	100	100	242	301
	Region Južne i Istočne Srbije	100	0	0	0	0	0	0	0	0	100	100	100	100	145	191
	Beogradski region	82	1	0	0	0	0	0	7	10	0	100	100	100	62	94
	Region Vojvodine	53	0	0	0	4	0	0	42	1	100	99	100	162	155	
	Region Sumadije i Zapadne Srbije	97	0	0	0	0	1	0	1	0	100	100	100	109	134	
	Region Južne i Istočne Srbije	89	0	0	0	0	0	3	9	0	100	100	100	143	220	
	Beogradski region	64	0	0	4	4	17	0	11	0	100	100	100	92	110	
	Region Vojvodine	61	1	0	6	2	0	1	29	0	100	100	100	415	446	
	Region Sumadije i Zapadne Srbije	78	1	0	3	2	10	1	5	1	100	99	100	282	332	
	Region Južne i Istočne Srbije	67	4	1	2	4	16	3	4	1	100	99	100	194	298	

[1] MICS indikator WS.1 — Korišćenje poboljšanih izvora vode za piće

[A] Kategorija „kišnica” u okviru „poboljšanih izvora” nije prikazana jer nije bilo zabeleženih slučajeva.

[B] Nepoboljšani izvori uključuju nepokrivene kopane bunare, nezaštićene izvore i drugo. Nema slučajeva „površinskih voda (reka, akumulaciono jezero, jezero, bara, potok, kanal za navodnjavanje)”.

[C] Voda koja se isporučuje i voda u ambalazi se smatraju poboljšanim izvorima vode za piće na osnovu nove definicije u SDG.

Tabela A4. Korišćenje poboljšanih i nepoboljšanih izvora vode

Procentualna raspodela dece mlađe od 5 godina prema glavnom izvoru vode za piće i procentat članova domaćinstava koji koriste poboljšane izvore vode za piće, Srbija — romska naselja, 2019.

	Glavni izvor vode za piće											Procent lica koja koriste poboljšane izvore vode za piće [1]		
	Poboljšani izvori [A]													
	Tekuća voda — u stam- benoj dvorištu/ jediniči na placu	Tekuća voda — kod suseda	Tekuća voda — na javnoj česmi	Bušeni bunar	Pokriveni bunar	Zaštićen/ uređen izvor	Kamion cisterna	Flaširana voda [C]	Nepo- boljšani izvori	Ukupno	Broj dece	Broj dece		
Stepen urbaniza- cije	GNP	85	6	2	5	0	0	0	0	1	100	99	418	
	SNP	87	9	1	1	0	0	2	0	0	100	100	309	
	RNP	54	9	2	6	10	5	3	1	8	3	100	97	413
	Beograd- ski region	76	10	3	11	0	0	0	0	0	100	100	146	
	Region Vojvodine	84	8	5	0	0	3	0	0	0	100	100	49	
	Region Sumadije i Zapadne Srbije	97	3	0	0	0	0	0	0	0	100	100	30	
	Region Juzne i Istočne Srbije	93	2	1	2	0	0	0	0	2	100	99	147	
	Beograd- ski region	88	12	0	0	0	0	0	0	0	100	100	28	
	Region Vojvodine	74	0	0	5	0	0	0	21	0	100	100	18	
	Region Sumadije i Zapadne Srbije	100	0	0	0	0	0	0	0	0	100	100	3	
	Region Juzne i Istočne Srbije	88	9	1	0	0	0	1	0	0	100	100	243	
	Beograd- ski region	50	2	12	5	0	11	2	0	7	11	100	89	51
	Region Vojvodine	60	14	2	9	0	0	2	0	13	1	100	99	179
	Region Sumadije i Zapadne Srbije	48	6	1	3	7	17	2	4	5	5	100	95	58
	Region Juzne i Istočne Srbije	49	6	0	3	29	3	3	0	4	3	100	97	126

[1] MICS indikator WS.1 — Korišćenje poboljšanih izvora vode za piće

[A] Kategorija „kišnica“ u okviru „poboljšanih izvora“ nije prikazana jer nije bilo zabeleženih slučajeva

[B] Nepoboljšani izvori uključuju nepokrivene kopane bunare, nezaštićene izvore i drugo. Nema slučajeva „površinskih voda (reka, akumulaciono jezero, jezero, bara, potok, kanal za navodnjavanje)“.

[C] Voda koja se isporučuje i voda u ambalazi se smatraju poboljšanim izvorima vode za piće na osnovu nove definicije u SDG.

Tabela A5. Korišćenje poboljšanih i nepoboljšanih izvora vode

Procentualna raspodela dece uzrasta 5–17 godina prema glavnom izvoru vode za piće i procenat članova domaćinstava koji koriste poboljšane izvore vode za piće, Srbija — romska naselja, 2019.

Stepen urbanizacije	GNP	Glavni izvor vode za piće										Procenat lica koja koriste poboljšane izvore vode za piće [1]					
		Poboljšani izvori [A]															
		Tekuća voda — u stambenoj jedinici	Tekuća voda — u dvorištu/na placu	Tekuća voda — kod suseda	Tekuća voda — na javnoj česmi	Bušeni bunar	Pokriveni bunar	Zaštićen/uređen izvor	Kamion cisterna	Fliširana voda [C]	Nepoboljšani izvori [B]		Ukupno				
	Ukupno	87	9	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	100	100	736	827
	SNP	90	5	1	1	0	0	0	1	0	2	1	1	100	99	582	600
	RNP	56	9	2	6	9	4	3	1	8	2	1	2	100	98	804	747
	Beogradski region	83	8	2	7	0	0	0	0	1	0	0	0	100	100	270	318
	Region Vojvodine	81	16	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	100	100	72	80
	Region Sumadije i Zapadne Srbije	83	17	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	100	96	84
	Region Južne i Istočne Srbije	94	5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	100	99	298	345
	Beogradski region	94	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	100	48	74
	Region Vojvodine	81	0	0	10	0	0	0	0	0	10	0	0	100	100	20	21
	Region Sumadije i Zapadne Srbije	92	0	8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	100	100	10	12
	Region Južne i Istočne Srbije	90	5	1	0	0	0	0	1	0	2	1	1	100	99	505	493
	Beogradski region	68	6	7	7	0	2	0	0	0	5	5	5	100	95	97	89
	Region Vojvodine	60	12	3	8	1	0	0	3	0	12	1	1	100	99	348	284
	Region Sumadije i Zapadne Srbije	52	9	1	4	1	16	1	1	9	6	2	2	100	98	117	133
	Region Južne i Istočne Srbije	48	7	0	5	29	4	3	1	0	3	1	1	100	97	242	241

[1] MICS indikator WS.1 — Korišćenje poboljšanih izvora vode za piće

[A] Kategorija „kišnica“ u okviru „poboljšanih izvora“ nije prikazana jer nije bilo zabeleženih slučajeva.

[B] Nepoboljšani izvori uključuju nepokrivene kopane bunare, nezaštićene izvore i drugo. Nema slučajeva „površinskih voda (reka, akumulaciono jezero, jezero, bara, potok, kanal za navodnjavanje)“.

[C] Voda koja se isporučuje i voda u ambalazi se smatraju poboljšanim izvorima vode za piće na osnovu nove definicije u SDG.

**Tabela A6. Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje**

Procentualna raspodela članova domaćinstava (uzrasta 0–17 godina) u domaćinstvima

			Srbija	Srbija — romska naselja
Stepen urbanizacije	GNP	najsiromašnijih 60%	31	26
		najbogatijih 40%	77	22
	SNP	najsiromašnijih 60%	16	5
		najbogatijih 40%	78	28
	RNP	najsiromašnijih 60%	16	1
		najbogatijih 40%	32	12

**Tabela A7. Pristup internetu kod kuće — 2014.**

Procentualna raspodela dece (uzrasta 0–17 godina) prema odabranim karakteristikama stambenog prostora

	Srbija			Srbija — romska naselja		
	GNP	SNP	RNP	GNP	SNP	RNP
mlađa od 5	84	80	63	54	39	20
5–17	92	88	66	44	30	13

**Tabela A8. Obrazovanje majke — 2014.**

Procentualna raspodela dece (uzrasta 0–17 godina) u tri područja, Srbija

2014 Srbija	Obrazovanje majke					Ukupno	
	Bez obrazovanja	Osnovno	Srednje	Visoko	Ne može se utvrditi		
mlađa od 5	GNP	2	8	34	56	0	100
	SNP	1	7	59	33	0	100
	RNP	1	19	66	15	0	100
5–17	GNP	2	8	55	33	2	100
	SNP	0	11	61	23	5	100
	RNP	1	22	63	12	3	100

**Tabela A9. Obrazovanje majke — 2014.**

Procentualna raspodela dece (uzrasta 0–17 godina) u tri područja, Srbija — romska naselja

	Obrazovanje majke				Ukupno	
	Bez obrazovanja	Osnovno	Srednje ili visoko	Ne može se utvrditi		
mlađa od 5	GNP	28	64	8	0	100
	SNP	19	70	11	0	100
	RNP	23	72	6	0	100
5–17	GNP	30	62	3	5	100
	SNP	23	64	9	4	100
	RNP	25	65	4	6	100



**Tabela A10. Status blagostanja dece i radni status majke**

Procentualna raspodela dece uzrasta 0–17 godina, Srbija, 2019.

	GNP		SNP		RNP	
	najsiromašnijih 60%	najbogatijih 40%	najsiromašnijih 60%	najbogatijih 40%	najsiromašnijih 60%	najbogatijih 40%
Zaposlena	54	82	65	75	57	78
Nezaposlena	18	9	15	7	12	4
Neaktivna	27	8	19	18	30	18

**Tabela A11. Obuhvat socijalnim transferima i davanjima: deca u svim domaćinstvima**

Procenat dece mlađe od 18 godina koja žive u domaćinstvima koja su primala socijalne transfere ili davanja u prethodna 3 meseca, po vrsti transfera ili davanja, Srbija — romska naselja, 2019.

Procenat dece koja žive u domaćinstvima koja su primala određene vrste podrške u prethodna 3 meseca:										
		novčanu socijalnu pomoć — NSP	dečiji dodatak	jednokratnu socijalnu pomoć	naknadu/ dodatak za pomoć i negu drugog lica	bilo koji drugi program dodatne podrške	subvenciju (vrtić), stipendiju, školarinu ili drugu podršku u vezi sa školovanjem za bilo kog člana domaćinstva starosti 5–24 godine koji pohađa osnovnu školu ili viši nivo	Bilo koji socijalni transfer ili davanje [1]	Nijedan socijalni transfer ili davanje	Broj dece mlađe od 18 godina
Stepen urbanizacije	GNP	60	79	9	4	0	34	86	14	373
	SNP	49	79	2	2	1	30	84	16	300
	RNP	57	75	6	7	2	36	84	16	413
	GNP	55	63	9	6	0	36	78	22	2.782
	SNP	46	64	3	4	0	36	76	24	2.255
	RNP	48	58	5	6	1	36	76	24	3.207

**Tabela A12. Obuhvat socijalnim transferima i davanjima: deca u svim domaćinstvima**

Procenat dece mlađe od 18 godina koja žive u domaćinstvima koja su primala socijalne transfere ili davanja u prethodna 3 meseca, po vrsti transfera ili davanja, Srbija, 2019.

Procenat dece koja žive u domaćinstvima koja su primala određene vrste podrške u prethodna 3 meseca:										
		novčanu socijalnu pomoć — NSP	dečiji dodatak	jednokratnu socijalnu pomoć	naknadu/ dodatak za pomoć i negu drugog lica	bilo koji drugi program dodatne podrške	Subvenciju (vrtić), stipendiju, školarinu ili drugu podršku u vezi sa školovanjem za bilo kog člana domaćinstva starosti 5–24 godine koji pohađa osnovnu školu ili viši nivo	Bilo koji socijalni transfer ili davanje [1]	Nijedan socijalni transfer ili davanje	Broj dece mlađe od 18 godina
Stepen urbanizacije	GNP	1	13	0	1	1	6	19	81	294
	SNP	2	14	1	2	3	4	20	80	143
	RNP	6	23	1	3	0	8	31	69	359
	GNP	2	7	2	4	1	5	16	84	6.438
	SNP	2	7	2	2	1	8	16	84	3.542
	RNP	4	12	1	5	0	10	23	77	8.125

**Tabela A13. Praksa u ishrani odojčadi i male dece (IYCF)**

Procenat dece starosti 6–23 meseca koja su dobila odgovarajuću tečnost i čvrstu, polučvrstu ili meku hranu minimalan broj puta ili češće, tokom prethodnog dana, prema statusu dojenja, Srbija, 2019.

		Trenutno dojena deca			Deca koja trenutno nisu dojena			Sva deca		
		Procenat dece koja nisu dobila:			Procenat dece koja nisu dobila:			Procenat dece koja nisu dobila:		
		minimalnu raznolikost u ishrani	minimalnu učestalost obroka	minimalnu prihvatljivu ishranu	minimalnu raznolikost u ishrani	minimalnu učestalost obroka	minimalnu prihvatljivu ishranu	minimalnu raznolikost u ishrani	minimalnu učestalost obroka	minimalnu prihvatljivu ishranu
Srbija	GNP	6	7	11	16	2	31	13	3	26
	SNP	22	3	25	12	2	28	15	2	27
	RNP	12	9	14	16	3	26	15	5	23

**Tabela A14. Praksa u ishrani odojčadi i male dece (IYCF)**

Procenat dece starosti 6–23 meseca koja su dobila odgovarajuću tečnost i čvrstu, polučvrstu ili meku hranu minimalan broj puta ili češće, tokom prethodnog dana, prema statusu dojenja, Srbija — romska naselja, 2019.

		Trenutno dojena deca			Deca koja trenutno nisu dojena			Sva deca		
		Procenat dece koja nisu dobila:			Procenat dece koja nisu dobila:			Procenat dece koja nisu dobila:		
		minimalnu raznolikost u ishrani	minimalnu učestalost obroka	minimalnu prihvatljivu ishranu	minimalnu raznolikost u ishrani	minimalnu učestalost obroka	minimalnu prihvatljivu ishranu	minimalnu raznolikost u ishrani	minimalnu učestalost obroka	minimalnu prihvatljivu ishranu
GNP		32	11	37	64	7	72	49	9	55
	SNP	54	15	64	63	5	68	59	9	66
	RNP	38	11	41	62	4	75	51	7	59

**Tabela A15. Podrška deci za učenje u školi**

Procenat dece uzrasta 6–9 godina koja pohađaju školu i, među tom decom, procenat dece za koju je odrasli član domaćinstva primio dačku knjižicu / svedočanstvo, i informisanost odraslih o upravljanju školom i učešće u školskim aktivnostima u prethodnoj godini, Srbija, 2019.

		Procenat dece za koju je odrasli član domaćinstva primio dačku knjižicu / svedočanstvo u prethodnoj godini	Informisanost o upravljanju školom			Učešće odraslog člana domaćinstva u školskim aktivnostima u prethodnoj godini		
			Škola ima upravljački organ koji je otvoren za predstavnike roditelja (savet roditelja)	Upoznat sa odlukama saveta roditelja	Savet roditelja je razmatrao ključna vaspitno-obrazovna pitanja / izveštaje o radu	Prisustvovao školskoj svečanosti ili sportskom događaju	Sastao se sa nastavnicima da bi razmatrali napredak deteta	Prisustvovao roditeljskom sastanku
6–9	GNP	72	76	68	61	67	74	76
	SNP	59	62	58	52	59	62	67
	RNP	62	66	54	47	62	66	69

**Tabela A16. Podrška deci za učenje u školi**

Procenat dece uzrasta 6–9 godina koja pohađaju školu i, među tom decom, procenat dece za koju je odrasli član domaćinstva primio dačku knjižicu / svedočanstvo, i informisanost odraslih o upravljanju školom i učešće u školskim aktivnostima u prethodnoj godini, Srbija — romska naselja, 2019.

		Procenat dece za koju je odrasli član domaćinstva primio dačku knjižicu / svedočanstvo u prethodnoj godini	Informisanost o upravljanju školom			Učešće odraslog člana domaćinstva u školskim aktivnostima u prethodnoj godini		
			Škola ima upravljački organ koji je otvoren za predstavnike roditelja (savet roditelja)	Upoznat sa odlukama saveta roditelja	Savet roditelja je razmatrao ključna vaspitno-obrazovna pitanja / izveštaje o radu	Prisustvovao školskoj svečanosti ili sportskom događaju	Sastao se sa nastavnicima da bi razmatrali napredak deteta	Prisustvovao roditeljskom sastanku
6–9	GNP	65	52	36	34	43	61	72
	SNP	59	65	51	44	30	61	71
	RNP	65	54	41	32	50	67	70

**Tabela A17. Učešće u aktivnostima vezanim za školu**

Procenat dece starosti 6–9 godina koja pohađaju školu i koja učestvuju u aktivnostima vezanim za školu koje plaća domaćinstvo, i procenat dece koja učestvuju u besplatnim aktivnostima vezanim za školu, Srbija, 2019.

		Procenat dece koja učestvuju u aktivnostima vezanim za školu koje plaća domaćinstvo						Procenat dece koja učestvuju u besplatnim aktivnostima vezanim za školu					
		privatni časovi	produženi boravak	sport	časovi stranih jezika	časovi muzike	drugo	produženi boravak (za decu od 1. do 4. razreda)	celodnevna nastava (za decu od 1. do 4. razreda)	dopunska nastava	dodatna nastava	školske sekcije i klubovi	individualni obrazovni plan
6–9	GNP	3	5	44	13	2	3	11	3	8	15	20	0
	SNP	2	3	30	7	3	1	5	7	15	20	13	0
	RNP	4	1	21	4	2	1	9	8	13	15	15	1

**Tabela A18. Učešće u aktivnostima vezanim za školu**

Procenat dece starosti 6–9 godina koja pohađaju školu i koja učestvuju u aktivnostima vezanim za školu koje plaća domaćinstvo, i procenat dece koja učestvuju u besplatnim aktivnostima vezanim za školu, Srbija — romska naselja, 2019.

		Procenat dece koja učestvuju u aktivnostima vezanim za školu koje plaća domaćinstvo						Procenat dece koja učestvuju u besplatnim aktivnostima vezanim za školu					
		privatni časovi	produženi boravak	sport	časovi stranih jezika	časovi muzike	drugo	produženi boravak (za decu od 1. do 4. razreda)	celodnevna nastava (za decu od 1. do 4. razreda)	dopunska nastava	dodatna nastava	školske sekcije i klubovi	individualni obrazovni plan
6–9	GNP	0	0	1	0	0	0	14	6	31	4	9	1
	SNP	0	2	2	0	6	0	3	10	28	8	8	0
	RNP	0	0	1	0	0	0	5	15	28	7	15	0

**Tabela A19. Razlozi za nemogućnost pohađanja nastave vezani za školu**

Procenat dece starosti 6–9 godina koja nisu mogla da pohađaju nastavu zbog zatvaranja škola, po razlozima za nemogućnost, Srbija, 2019.

		Procenat dece koja u prethodnoj godini nisu mogla da pohađaju nastavu zbog zatvaranja škola	Procenat dece koja u prethodnoj godini nisu mogla da pohađaju nastavu iz razloga vezanog za školu:			
			elementarne nepogode	tehničko-tehnološki udesi	štrajk nastavnika	drugo
6–9	GNP	10	99	0	1	0
	SNP	12	81	0	20	0
	RNP	29	89	2	4	11

**Tabela A20. Razlozi za nemogućnost pohađanja nastave vezani za školu**

Procenat dece starosti 6–9 godina koja nisu mogla da pohađaju nastavu zbog zatvaranja škola, po razlozima za nemogućnost, Srbija — romska naselja, 2019.

		Procenat dece koja u prethodnoj godini nisu mogla da pohađaju nastavu zbog zatvaranja škola	Procenat dece koja u prethodnoj godini nisu mogla da pohađaju nastavu iz razloga vezanog za školu:			
			elementarne nepogode	tehničko-tehnološki udesi	štrajk nastavnika	drugo
6–9	GNP	17	91	13	32	0
	SNP	13	54	18	41	12
	RNP	21	80	10	27	6

**Tabela A21. Podrška deci za učenje u školi**

Procenat dece uzrasta 10–13 godina koja pohađaju školu i, među tom decom, procenat dece za koju je odrasli član domaćinstva primio dačku knjižicu / svedočanstvo, i informisanost odraslih o upravljanju školom i učešće u školskim aktivnostima u prethodnoj godini, Srbija, 2019.

		Procenat dece za koju je odrasli član domaćinstva primio dačku knjižicu / svedočanstvo u prethodnoj godini	Informisanost o upravljanju školom			Učešće odraslog člana domaćinstva u školskim aktivnostima u prethodnoj godini		
			Škola ima upravljački organ koji je otvoren za predstavnike roditelja (savet roditelja)	Upoznat sa odlukama saveta roditelja	Savet roditelja je razmatrao ključna vaspitno-obrazovna pitanja / izveštaje o radu	Prisustvovao školskoj svečanosti ili sportskom događaju	Sastao se sa nastavnicima da bi razmatrali napredak deteta	Prisustvovao roditeljskom sastanku
10–13	GNP	100	100	90	82	89	89	100
	SNP	99	99	81	78	85	94	98
	RNP	96	98	82	77	84	95	100

**Tabela A22. Podrška deci za učenje u školi**

Procenat dece uzrasta 10–13 godina koja pohađaju školu i, među tom decom, procenat dece za koju je odrasli član domaćinstva primio dačku knjižicu / svedočanstvo, i informisanost odraslih o upravljanju školom i učešće u školskim aktivnostima u prethodnoj godini, Srbija — romska naselja, 2019.

		Procenat dece za koju je odrasli član domaćinstva primio dačku knjižicu / svedočanstvo u prethodnoj godini	Informisanost o upravljanju školom			Učešće odraslog člana domaćinstva u školskim aktivnostima u prethodnoj godini		
			Škola ima upravljački organ koji je otvoren za predstavnike roditelja (savet roditelja)	Upoznat sa odlukama saveta roditelja	Savet roditelja je razmatrao ključna vaspitno-obrazovna pitanja / izveštaje o radu	Prisustvovao školskoj svečanosti ili sportskom događaju	Sastao se sa nastavnicima da bi razmatrali napredak deteta	Prisustvovao roditeljskom sastanku
10–13	GNP	97	83	69	68	49	89	99
	SNP	94	80	63	58	40	93	96
	RNP	95	76	63	60	62	83	97

**Tabela A23. Učešće u aktivnostima vezanim za školu**

Procenat dece starosti 10–13 godina koja pohađaju školu i koja učestvuju u aktivnostima vezanim za školu koje plaća domaćinstvo, i procenat dece koja učestvuju u besplatnim aktivnostima vezanim za školu, Srbija, 2019.

		Procenat dece koja učestvuju u aktivnostima vezanim za školu koje plaća domaćinstvo						Procenat dece koja učestvuju u besplatnim aktivnostima vezanim za školu					
		privatni časovi	produženi boravak	sport	časovi stranih jezika	časovi muzike	drugo	produženi boravak (za decu od 1. do 4. razreda)	celodnevna nastava (za decu od 1. do 4. razreda)	dopunska nastava	dodatna nastava	školske sekcije i klubovi	individualni obrazovni plan
10–13	GNP	23	1	61	24	4	7	1	0	19	52	56	2
	SNP	19	0	47	14	5	1	0	1	29	40	59	5
	RNP	17	0	31	18	3	4	1	1	28	31	50	2

**Tabela A24. Učešće u aktivnostima vezanim za školu**

Procenat dece starosti 10–13 godina koja pohađaju školu i koja učestvuju u aktivnostima vezanim za školu koje plaća domaćinstvo, i procenat dece koja učestvuju u besplatnim aktivnostima vezanim za školu, Srbija — romska naselja, 2019.

		Procenat dece koja učestvuju u aktivnostima vezanim za školu koje plaća domaćinstvo						Procenat dece koja učestvuju u besplatnim aktivnostima vezanim za školu					
		privatni časovi	produženi boravak	sport	časovi stranih jezika	časovi muzike	drugo	produženi boravak (za decu od 1. do 4. razreda)	celodnevna nastava (za decu od 1. do 4. razreda)	dopunska nastava	dodatna nastava	školske sekcije i klubovi	individualni obrazovni plan
10–13	GNP	3	0	4	0	3	0	4	5	37	8	34	1
	SNP	3	0	6	1	1	0	1	0	41	13	26	2
	RNP	0	0	9	0	1	0	0	0	38	11	23	1

**Tabela A25. Razlozi za nemogućnost pohađanja nastave vezani za školu**

Procenat dece starosti 10–13 godina koja nisu mogla da pohađaju nastavu zbog zatvaranja škola, po razlozima za nemogućnost, Srbija, 2019.

		Procenat dece koja u prethodnoj godini nisu mogla da pohađaju nastavu zbog zatvaranja škola	Procenat dece koja u prethodnoj godini nisu mogla da pohađaju nastavu iz razloga vezanog za školu:			
			elementarne nepogode	tehničko-tehnološki udesi	štrajk nastavnika	drugo
10–13	GNP	30	84	0	19	0
	SNP	26	84	8	29	4
	RNP	42	90	1	8	6

**Tabela A26. Razlozi za nemogućnost pohađanja nastave vezani za školu**

Procenat dece starosti 7–14 godina koja nisu mogla da pohađaju nastavu zbog zatvaranja škola, po razlozima za nemogućnost, Srbija — romska naselja, 2019.

		Procenat dece koja u prethodnoj godini nisu mogla da pohađaju nastavu zbog zatvaranja škola	Procenat dece koja u prethodnoj godini nisu mogla da pohađaju nastavu iz razloga vezanog za školu:			
			elementarne nepogode	tehničko-tehnološki udesi	štrajk nastavnika	drugo
10–13	GNP	22	75	0	27	0
	SNP	32	94	0	6	0
	RNP	26	72	5	40	0

**Tabela A27. Model regresije — povezanost socio-ekonomskog okruženja dece starosti 10–13 godina sa samo nenasilnim metodama disciplinovanja — Srbija**

Parametar	Ocena
(Tačka preseka)	–0,187
Najsiromašnijih 60%	0,440
GNP	–0,096
SNP (ref. RNP)	0,000
Osnovno ili bez obrazovanja	–0,984*
Srednje (ref. visoko)	–0,098

\*\*\*p < 0,001; \*\*p < 0,01; \*p < 0,05.

**Tabela A28. Model regresije — povezanost socio-ekonomskog okruženja dece starosti 10–13 godina sa samo nenasilnim metodama disciplinovanja — Srbija — romska naselja**

Parametar	Ocena
(Tačka preseka)	-0,499
Najsiromašnijih 60%	-0,413
GNP	-0,768*
SNP (ref. RNP)	-0,156
Bez obrazovanja	-0,017
Osnovno (ref. srednje/ visoko)	0,480

\*\*\*p < 0,001; \*\*p < 0,01; \*p < 0,05.

**Tabela W1. Model regresije — povezanost socio-ekonomskog okruženja žena sa idealnim brojem dece — Srbija**

Parametar	Ocena
(Tačka preseka)	2,632***
Najsiromašnijih 60%	0,019
GNP	-0,265**
SNP (ref. RNP)	-0,078
Osnovno ili bez obrazovanja	0,117
Srednje (ref. visoko)	0,113

\*\*\*p < 0,001; \*\*p < 0,01; \*p < 0,05.

**Tabela W2. Model regresije — povezanost socio-ekonomskih osobina žena sa idealnim brojem dece, Srbija — romska naselja**

Parametar	Ocena
(Tačka preseka)	2,074***
Najsiromašnijih 60%	0,416**
GNP	0,732**
SNP (ref. RNP)	0,420*
Bez obrazovanja	0,814***
Osnovno (ref. srednje/ visoko)	0,115

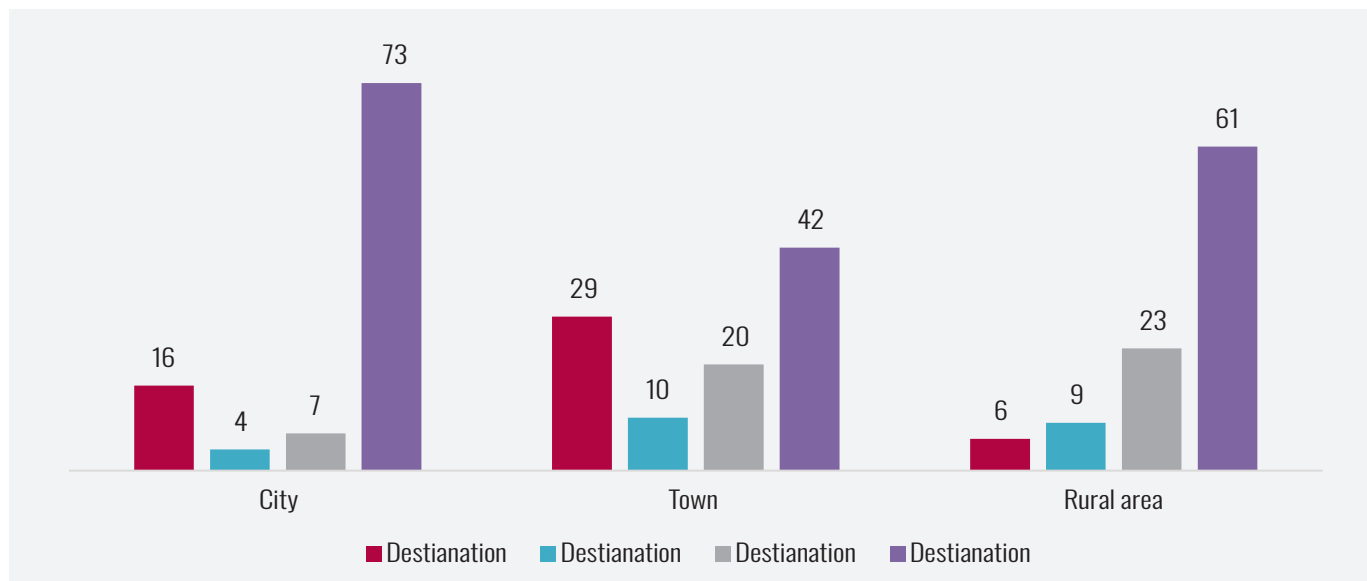
\*\*\*p < 0,001; \*\*p < 0,01; \*p < 0,05.

**Tabela W3. Model regresije — povezanost socio-ekonomskih osobina žena sa pohađanjem pripremnog programa za porođaj, Srbija**

	B	Exp(B)
(Tačka preseka)	-1,353***	0,259
Najsiromašnijih 60%	-0,657	0,519
GNP	0,75*	2,116
SNP (ref. RNP)	0,022	1,022
Osnovno ili bez obrazovanja	-2,759*	0,063
Srednje (ref. visoko)	-1,046*	0,351

\*\*\*p < 0,001; \*\*p < 0,01; \*p < 0,05.

Grafikon A1. Poreklo i odredište migracija unutar zemlje — procenata žena starosti 15–49 godina, Srbija



**Tabela SE.1. Karakteristike stambenog prostora — procenat dece uzrasta 0–17 godina — Srbija.1: Uzoračke greške**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deft*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija, 2019.

0–4 godine	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deft</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	krov koji prokiš-njava	0,113	0,023	0,201	3,530	1,879	745	0,068	0,159
SNP	krov koji prokiš-njava	0,092	0,018	0,192	1,227	1,108	359	0,057	0,127
RNP	krov koji prokiš-njava	0,158	0,023	0,147	3,322	1,823	734	0,112	0,204
GNP	vlaga	0,126	0,021	0,168	2,810	1,676	745	0,084	0,169
SNP	vlaga	0,208	0,030	0,145	1,818	1,348	359	0,147	0,268
RNP	vlaga	0,273	0,027	0,099	3,053	1,747	734	0,219	0,327
GNP	trulež	0,056	0,018	0,326	4,301	2,074	745	0,019	0,092
SNP	trulež	0,088	0,019	0,220	1,523	1,234	359	0,049	0,126
RNP	trulež	0,180	0,025	0,141	3,567	1,889	734	0,129	0,230
GNP	laptop računar	0,711	0,028	0,040	2,683	1,638	745	0,654	0,768
SNP	laptop računar	0,523	0,041	0,078	2,181	1,477	359	0,442	0,605
RNP	laptop računar	0,467	0,032	0,069	3,459	1,860	734	0,402	0,531
GNP	personalni računar	0,541	0,023	0,042	1,446	1,203	745	0,496	0,587
SNP	personalni računar	0,507	0,030	0,060	1,212	1,101	359	0,446	0,568
RNP	personalni računar	0,499	0,030	0,060	2,920	1,709	734	0,439	0,559
GNP	tablet	0,484	0,028	0,059	2,214	1,488	745	0,427	0,541
SNP	tablet	0,354	0,038	0,109	2,117	1,455	359	0,277	0,431
RNP	tablet	0,278	0,029	0,105	3,507	1,873	734	0,219	0,336
GNP	internet	0,983	0,006	0,006	1,263	1,124	745	0,972	0,994
SNP	internet	0,947	0,016	0,016	1,573	1,254	359	0,916	0,978
RNP	internet	0,919	0,014	0,015	2,135	1,461	734	0,891	0,947
5–17 godina									
GNP	krov	0,106	0,018	0,171	2,106	1,451	619	0,069	0,142
SNP	krov	0,110	0,021	0,190	1,655	1,287	389	0,069	0,152
RNP	krov	0,180	0,023	0,129	2,766	1,663	726	0,133	0,226
GNP	vlaga	0,176	0,025	0,141	2,571	1,603	619	0,127	0,226
SNP	vlaga	0,178	0,029	0,164	2,159	1,469	389	0,119	0,236
RNP	vlaga	0,285	0,022	0,078	1,836	1,355	726	0,241	0,330
GNP	trulež	0,068	0,013	0,188	1,556	1,247	619	0,042	0,093
SNP	trulež	0,105	0,025	0,236	2,430	1,559	389	0,055	0,155
RNP	trulež	0,222	0,023	0,103	2,266	1,505	726	0,176	0,267
GNP	laptop računar	0,620	0,032	0,051	2,584	1,608	619	0,557	0,684
SNP	laptop računar	0,513	0,038	0,073	2,093	1,447	389	0,438	0,588
RNP	laptop računar	0,463	0,030	0,065	2,778	1,667	726	0,402	0,523
GNP	personalni računar	0,639	0,026	0,041	1,812	1,346	619	0,587	0,692
SNP	personalni računar	0,604	0,041	0,068	2,586	1,608	389	0,523	0,686
RNP	personalni računar	0,596	0,026	0,044	2,168	1,472	726	0,544	0,649
GNP	tablet	0,455	0,027	0,060	1,818	1,348	619	0,400	0,509
SNP	tablet	0,385	0,032	0,082	1,561	1,249	389	0,322	0,448
RNP	tablet	0,357	0,024	0,068	1,904	1,380	726	0,308	0,405
GNP	internet	0,968	0,011	0,011	2,247	1,499	619	0,947	0,990
SNP	internet	0,951	0,022	0,023	3,885	1,971	389	0,907	0,995
RNP	internet	0,914	0,016	0,018	2,534	1,592	726	0,882	0,947



0–4 godine									
GNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	0,987	0,010	0,010	5,297	2,302	802	0,968	1,000
SNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	1,000	0,000	0,000	5,281	2,298	393	1,000	1,000
RNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	0,979	0,005	0,005	1,259	1,122	772	0,969	0,990
GNP	Kanalizacija	0,918	0,019	0,020	3,400	1,844	802	0,881	0,956
SNP	Kanalizacija	0,791	0,044	0,056	4,200	2,049	393	0,702	0,880
RNP	Kanalizacija	0,237	0,028	0,119	3,890	1,972	772	0,180	0,293
najsiromašnijih 60%	Kanalizacija	0,460	0,037	0,081	1,921	1,386	337	0,385	0,534
najbogatijih 40%	Kanalizacija	0,871	0,034	0,039	1,974	1,405	203	0,803	0,938
5–17 godina									
GNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	0,994	0,005	0,005	4,450	2,110	985	0,983	1,000
SNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	1,000	0,000	0,000	9,453	3,075	603	1,000	1,000
RNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	0,974	0,007	0,008	2,646	1,627	1186	0,959	0,989
GNP	Kanalizacija	0,917	0,024	0,027	7,592	2,755	985	0,868	0,966
SNP	Kanalizacija	0,800	0,040	0,049	5,773	2,403	603	0,721	0,879
RNP	Kanalizacija	0,199	0,024	0,119	4,246	2,061	1186	0,152	0,247
najsiromašnijih 60%	Kanalizacija	0,479	0,041	0,086	3,211	1,792	488	0,397	0,561
najbogatijih 40%	Kanalizacija	0,846	0,037	0,044	2,483	1,576	221	0,771	0,920
0–17 godina									
Beogradski region									
GNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	0,985	0,015	0,015	11,704	3,421	800	0,956	1,000
SNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	1,000	0,000	0,000	12,541	3,541	168	1,000	1,000
RNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	0,990	0,011	0,011	2,521	1,588	195	0,969	1,000
GNP	Kanalizacija	0,876	0,043	0,049	13,314	3,649	800	0,790	0,961
SNP	Kanalizacija	0,479	0,085	0,178	4,333	2,081	168	0,308	0,649
RNP	Kanalizacija	0,191	0,086	0,449	10,252	3,202	195	0,020	0,362
Region Vojvodine									
GNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	1,000	0,000	0,000	3,736	1,933	122	1,000	1,000
SNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	1,000	0,000	0,000	5,273	2,296	224	1,000	1,000

RNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	1,000	0,000	0,000	5,284	2,299	742	1,000	1,000
GNP	Kanalizacija	0,990	0,010	0,010	1,226	1,107	122	0,970	1,000
SNP	Kanalizacija	0,888	0,056	0,064	7,830	2,798	224	0,775	1,000
RNP	Kanalizacija	0,271	0,045	0,165	7,241	2,691	742	0,182	0,361
Region Šumadije i Zapadne Srbije									
GNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	0,997	0,003	0,003	1,295	1,138	514	0,992	1,000
SNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	1,000	0,000	0,000	14,901	3,860	215	1,000	1,000
RNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	0,953	0,017	0,017	3,512	1,874	512	0,920	0,986
GNP	Kanalizacija	0,931	0,038	0,041	10,423	3,229	514	0,855	1,000
SNP	Kanalizacija	0,787	0,105	0,133	13,806	3,716	215	0,578	0,996
RNP	Kanalizacija	0,161	0,023	0,140	2,133	1,461	512	0,116	0,206
Region Južne i Istočne Srbije									
GNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	0,995	0,004	0,004	1,257	1,121	351	0,987	1,000
SNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	1,000	0,000	0,000	9,184	3,030	389	1,000	1,000
RNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	0,947	0,017	0,018	3,101	1,761	509	0,913	0,982
GNP	Kanalizacija	0,961	0,032	0,033	10,020	3,165	351	0,897	1,000
SNP	Kanalizacija	0,861	0,052	0,060	8,355	2,891	389	0,758	0,965
RNP	Kanalizacija	0,157	0,034	0,214	4,378	2,092	509	0,090	0,224
0–4 godine									
GNP	Septička jama	0,068	0,046	0,681	4,697	2,167	160	0,000	0,160
SNP	Septička jama	0,059	0,034	0,576	3,415	1,848	169	0,000	0,127
RNP	Septička jama	0,673	0,054	0,081	3,166	1,779	211	0,564	0,782
najsiromašnijih 60%	Septička jama	0,442	0,042	0,094	2,428	1,558	337	0,358	0,525
najbogatijih 40%	Septička jama	0,129	0,034	0,261	1,974	1,405	203	0,062	0,197
5–17 godina									
GNP	Septička jama	0,024	0,024	0,991	5,128	2,264	191	0,000	0,071
SNP	Septička jama	0,149	0,054	0,364	4,861	2,205	220	0,041	0,257
RNP	Septička jama	0,666	0,045	0,068	2,625	1,620	298	0,575	0,756
najsiromašnijih 60%	Septička jama	0,399	0,038	0,095	2,838	1,685	488	0,323	0,474
najbogatijih 40%	Septička jama	0,154	0,037	0,242	2,483	1,576	221	0,080	0,229
0–4 godine									
GNP	Populacija dece koja ima vodu za piće u dovoljnoj količini	0,931	0,017	0,018	3,210	1,792	802	0,897	0,965
SNP	Populacija dece koja ima vodu za piće u dovoljnoj količini	0,912	0,024	0,026	2,439	1,562	393	0,865	0,959

RNP	Populacija dece koja ima vodu za piće u dovoljnoj količini	0,871	0,020	0,023	3,253	1,804	772	0,830	0,912
5–17 godina									
GNP	Populacija dece koja ima vodu za piće u dovoljnoj količini	0,922	0,020	0,022	5,625	2,372	985	0,881	0,963
SNP	Populacija dece koja ima vodu za piće u dovoljnoj količini	0,855	0,036	0,042	6,057	2,461	603	0,784	0,926
RNP	Populacija dece koja ima vodu za piće u dovoljnoj količini	0,928	0,013	0,014	3,049	1,746	1186	0,903	0,954
0–4 godine									
GNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,838	0,024	0,029	3,111	1,764	802	0,790	0,887
SNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,657	0,036	0,054	1,984	1,409	393	0,586	0,729
RNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,393	0,031	0,079	3,620	1,903	772	0,331	0,456
najsiromašnijih 60%	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,266	0,024	0,089	2,737	1,655	937		
najbogatijih 40%	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,930	0,010	0,010	1,429	1,196	1030	0,911	0,949
5–17 godina									
GNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,742	0,030	0,040	4,538	2,130	985	0,682	0,802
SNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,616	0,037	0,060	3,424	1,850	603	0,541	0,690

RNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,370	0,027	0,074	3,853	1,963	1186	0,316	0,424
najsiromašnijih 60%	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,254	0,019	0,075	2,867	1,693	1521	0,215	0,292
najbogatijih 40%	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,901	0,013	0,015	2,510	1,584	1253	0,875	0,928
0-17 godina									
Beogradski region									
GNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,872	0,037	0,042	9,766	3,125	800	0,798	0,946
SNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,683	0,078	0,114	4,127	2,031	168	0,527	0,838
RNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,455	0,079	0,174	5,443	2,333	195	0,297	0,613
Region Vojvodine									
GNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,948	0,049	0,052	6,399	2,530	122	0,850	1,000
SNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,827	0,047	0,057	3,836	1,958	224	0,732	0,921
RNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,549	0,040	0,072	4,511	2,124	742	0,470	0,628

Region Šumadije i Zapadne Srbije									
GNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,669	0,052	0,077	5,573	2,361	514	0,565	0,772
SNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,591	0,072	0,122	4,524	2,127	215	0,448	0,735
RNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,239	0,041	0,171	5,237	2,289	512	0,157	0,321
Region Južne i Istočne Srbije									
GNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,574	0,076	0,132	8,481	2,912	351	0,422	0,725
SNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,424	0,052	0,123	4,124	2,031	389	0,320	0,528
RNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,173	0,036	0,207	4,597	2,144	509	0,101	0,245
0–4 godine									
GNP	Najsiromašnijih 60%	0,218	0,026	0,118	2,801	1,674	802	0,167	0,269
SNP	Najsiromašnijih 60%	0,455	0,039	0,086	2,182	1,477	393	0,377	0,533
RNP	Najsiromašnijih 60%	0,726	0,026	0,036	3,002	1,733	772	0,674	0,778
5–17 godina									
GNP	Najsiromašnijih 60%	0,331	0,031	0,095	4,284	2,070	985	0,268	0,394
SNP	Najsiromašnijih 60%	0,489	0,043	0,088	4,381	2,093	603	0,403	0,575
RNP	Najsiromašnijih 60%	0,728	0,025	0,035	3,965	1,991	1186	0,677	0,779

**Tabela SE.2. Uzoračke greške: Karakteristike stambenog prostora — procenat dece uzrasta 0–17 godina**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

0–4 godine	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	krov koji prokiš-njava	0,513	0,052	0,102	3,995	1,999	399	0,408	0,618
SNP	krov koji prokiš-njava	0,548	0,030	0,055	1,041	1,020	290	0,488	0,608
RNP	krov koji prokiš-njava	0,551	0,039	0,070	2,438	1,561	360	0,473	0,628
GNP	vlaga	0,670	0,035	0,053	2,052	1,433	399	0,600	0,741
SNP	vlaga	0,699	0,036	0,051	1,730	1,315	290	0,628	0,771
RNP	vlaga	0,792	0,027	0,034	1,785	1,336	360	0,738	0,846
GNP	trulež	0,441	0,035	0,079	1,785	1,336	399	0,371	0,511
SNP	trulež	0,408	0,037	0,090	1,595	1,263	290	0,334	0,481
RNP	trulež	0,485	0,050	0,104	4,107	2,026	360	0,384	0,586
GNP	laptop računar	0,114	0,027	0,241	2,705	1,645	399	0,059	0,169
SNP	laptop računar	0,092	0,021	0,229	1,508	1,228	290	0,050	0,135
RNP	laptop računar	0,103	0,034	0,325	4,889	2,211	360	0,036	0,170
GNP	personalni računar	0,176	0,033	0,188	2,725	1,651	399	0,110	0,242
SNP	personalni računar	0,153	0,020	0,132	0,887	0,942	290	0,113	0,194
RNP	personalni računar	0,108	0,026	0,243	2,857	1,690	360	0,055	0,160
GNP	tablet	0,106	0,027	0,255	2,812	1,677	399	0,052	0,161
SNP	tablet	0,130	0,019	0,148	0,930	0,964	290	0,092	0,169
RNP	tablet	0,037	0,016	0,448	3,073	1,753	360	0,004	0,069
GNP	internet	0,742	0,035	0,047	2,340	1,530	399	0,671	0,812
SNP	internet	0,751	0,032	0,043	1,565	1,251	290	0,687	0,815
RNP	internet	0,684	0,040	0,058	2,914	1,707	360	0,605	0,763
5–17 godina									
GNP	krov	0,106	0,018	0,171	2,106	1,451	619	0,069	0,142
SNP	krov	0,110	0,021	0,190	1,655	1,287	389	0,069	0,152
RNP	krov	0,180	0,023	0,129	2,766	1,663	726	0,133	0,226
GNP	vlaga	0,176	0,025	0,141	2,571	1,603	619	0,127	0,226
SNP	vlaga	0,178	0,029	0,164	2,159	1,469	389	0,119	0,236
RNP	vlaga	0,285	0,022	0,078	1,836	1,355	726	0,241	0,330
GNP	trulež	0,068	0,013	0,188	1,556	1,247	619	0,042	0,093
SNP	trulež	0,105	0,025	0,236	2,430	1,559	389	0,055	0,155
RNP	trulež	0,222	0,023	0,103	2,266	1,505	726	0,176	0,267
GNP	laptop računar	0,620	0,032	0,051	2,584	1,608	619	0,557	0,684
SNP	laptop računar	0,513	0,038	0,073	2,093	1,447	389	0,438	0,588
RNP	laptop računar	0,463	0,030	0,065	2,778	1,667	726	0,402	0,523
GNP		0,639	0,026	0,041	1,812	1,346	619	0,587	0,692
SNP	personalni računar	0,604	0,041	0,068	2,586	1,608	389	0,523	0,686
RNP	personalni računar	0,596	0,026	0,044	2,168	1,472	726	0,544	0,649
GNP	tablet	0,455	0,027	0,060	1,818	1,348	619	0,400	0,509
SNP	tablet	0,385	0,032	0,082	1,561	1,249	389	0,322	0,448
RNP	tablet	0,357	0,024	0,068	1,904	1,380	726	0,308	0,405

GNP	internet	0,968	0,011	0,011	2,247	1,499	619	0,947	0,990
SNP	internet	0,951	0,022	0,023	3,885	1,971	389	0,907	0,995
RNP	internet	0,914	0,016	0,018	2,534	1,592	726	0,882	0,947
0–4 godine									
GNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	0,951	0,016	0,017	2,178	1,476	418	0,918	0,984
SNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	0,925	0,024	0,025	2,422	1,556	309	0,878	0,972
RNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	0,877	0,028	0,032	3,019	1,737	369	0,821	0,933
GNP	Kanalizacija	0,650	0,060	0,092	5,916	2,432	418	0,530	0,769
SNP	Kanalizacija	0,566	0,036	0,063	1,556	1,248	309	0,495	0,637
RNP	Kanalizacija	0,139	0,035	0,250	4,216	2,053	369	0,069	0,208
najsiromašnijih 60%	Kanalizacija	0,328	0,042	0,129	5,994	2,448	742	0,243	0,412
najbogatijih 40%	Kanalizacija	0,651	0,047	0,072	3,422	1,850	354	0,557	0,744
5–17 godina									
GNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	0,958	0,021	0,022	8,323	2,885	827	0,915	1,000
SNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	0,936	0,016	0,017	2,603	1,613	600	0,904	0,969
RNP	Procenat lica koja koriste poboljšane sanitarne prostorije	0,872	0,028	0,032	5,761	2,400	747	0,816	0,928
GNP	Kanalizacija	0,674	0,058	0,086	11,549	3,398	827	0,558	0,790
SNP	Kanalizacija	0,669	0,050	0,074	6,625	2,574	600	0,570	0,768
RNP	Kanalizacija	0,139	0,037	0,270	9,685	3,112	747	0,064	0,214
najsiromašnijih 60%	Kanalizacija	0,342	0,038	0,110	9,000	3,000	1420	0,267	0,417
najbogatijih 40%	Kanalizacija	0,718	0,049	0,068	8,655	2,942	754	0,620	0,815
0–4 godine									
GNP	Septička jama	0,186	0,031	0,169	2,440	1,562	418	0,123	0,249
SNP	Septička jama	0,135	0,038	0,280	3,717	1,928	309	0,059	0,211
RNP	Septička jama	0,327	0,056	0,172	6,030	2,456	369	0,215	0,440
najsiromašnijih 60%	Septička jama	0,187	0,032	0,173	5,096	2,257	742	0,122	0,252
najbogatijih 40%	Septička jama	0,307	0,044	0,143	3,226	1,796	354	0,219	0,395
5–17 godina									
GNP	Septička jama	0,161	0,032	0,202	5,885	2,426	827	0,096	0,226
SNP	Septička jama	0,141	0,057	0,403	15,955	3,994	600	0,027	0,255
RNP	Septička jama	0,326	0,051	0,155	9,578	3,095	747	0,225	0,427
najsiromašnijih 60%	Septička jama	0,208	0,031	0,147	8,170	2,858	1420	0,147	0,270
najbogatijih 40%	Septička jama	0,237	0,043	0,183	7,714	2,777	754	0,150	0,324

0–4 godine									
GNP	Procenat članova domaćinstava koji su imali vodu za piće u dovoljnoj količini	0,707	0,051	0,072	4,666	2,160	418	0,605	0,808
SNP	Procenat članova domaćinstava koji su imali vodu za piće u dovoljnoj količini	0,712	0,050	0,070	3,659	1,913	309	0,613	0,812
RNP	Procenat članova domaćinstava koji su imali vodu za piće u dovoljnoj količini	0,552	0,061	0,110	6,196	2,489	369	0,431	0,673
5–17 godina									
GNP	Procenat članova domaćinstava koji su imali vodu za piće u dovoljnoj količini	0,725	0,049	0,067	8,895	2,982	827	0,628	0,822
SNP	Procenat članova domaćinstava koji su imali vodu za piće u dovoljnoj količini	0,715	0,037	0,052	4,079	2,020	600	0,640	0,790
RNP	Procenat članova domaćinstava koji su imali vodu za piće u dovoljnoj količini	0,647	0,041	0,063	6,070	2,464	747	0,564	0,729
0–4 godine									
GNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,261	0,078	0,298	11,750	3,428	418	0,106	0,416
SNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,096	0,019	0,193	1,202	1,096	309	0,059	0,133
RNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,044	0,013	0,308	1,802	1,342	369	0,017	0,071
5–17 godina									
GNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,230	0,058	0,254	14,498	3,808	827	0,114	0,347



SNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,166	0,036	0,216	5,523	2,350	600	0,094	0,237
RNP	Korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,028	0,011	0,377	3,384	1,840	747	0,007	0,049
0–4 godine									
GNP	Najsiromašnijih 60%	0,568	0,047	0,082	3,344	1,829	418	0,475	0,662
SNP	Najsiromašnijih 60%	0,651	0,046	0,071	2,825	1,681	309	0,558	0,743
RNP	Najsiromašnijih 60%	0,793	0,037	0,047	3,504	1,872	369	0,718	0,867
5–17 godina									
GNP	Najsiromašnijih 60%	0,574	0,041	0,072	5,253	2,292	827	0,491	0,656
SNP	Najsiromašnijih 60%	0,584	0,047	0,080	5,421	2,328	600	0,490	0,678
RNP	Najsiromašnijih 60%	0,791	0,033	0,042	5,489	2,343	747	0,724	0,857

**Tabela SE.3. Obrazovanje majke i oca i radni status majke — deca uzrasta 0–17 godina, u tri područja**Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deft*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija, 2019.

0–4 godine	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deft</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	majka sa visokim obrazovanjem	0,658	0,032	0,049	3,285	1,813	802	0,594	0,722
SNP	majka sa visokim obrazovanjem	0,460	0,045	0,098	2,907	1,705	393	0,370	0,551
RNP	majka sa visokim obrazovanjem	0,263	0,029	0,110	3,854	1,963	772	0,205	0,321
Beogradski region	majka sa visokim obrazovanjem	0,640	0,041	0,064	3,688	1,921	526	0,558	0,721
Region Vojvodine	majka sa visokim obrazovanjem	0,414	0,047	0,114	4,806	2,192	427	0,319	0,508
Region Šumadije i Zapadne Srbije	majka sa visokim obrazovanjem	0,350	0,041	0,117	3,736	1,933	474	0,268	0,432
Region Južne i Istočne Srbije	majka sa visokim obrazovanjem	0,356	0,039	0,108	2,726	1,651	540	0,279	0,434
GNP	otac sa visokim obrazovanjem	0,500	0,034	0,068	3,399	1,844	802	0,431	0,568
SNP	otac sa visokim obrazovanjem	0,353	0,040	0,114	2,518	1,587	393	0,272	0,434
RNP	otac sa visokim obrazovanjem	0,192	0,020	0,105	2,302	1,517	772	0,152	0,232
Beogradski region	otac sa visokim obrazovanjem	0,494	0,040	0,080	3,222	1,795	526	0,415	0,573

Region Vojvodine	otac sa visokim obrazovanjem	0,322	0,047	0,147	5,395	2,323	427	0,227	0,416
Region Šumadije i Zapadne Srbije	otac sa visokim obrazovanjem	0,248	0,026	0,106	1,880	1,371	474	0,196	0,301
Region Južne i Istočne Srbije	otac sa visokim obrazovanjem	0,259	0,027	0,104	1,565	1,251	540	0,205	0,312
5–17 godina								0,000	0,000
GNP	majka sa visokim obrazovanjem	0,502	0,033	0,066	4,311	2,076	985	0,435	0,568
SNP	majka sa visokim obrazovanjem	0,268	0,027	0,100	2,178	1,476	603	0,214	0,322
RNP	majka sa visokim obrazovanjem	0,169	0,018	0,108	2,854	1,690	1186	0,132	0,205
Beogradski region	majka sa visokim obrazovanjem	0,530	0,040	0,076	3,893	1,973	637	0,449	0,611
Region Vojvodine	majka sa visokim obrazovanjem	0,251	0,026	0,105	2,938	1,714	661	0,199	0,304
Region Šumadije i Zapadne Srbije	majka sa visokim obrazovanjem	0,229	0,033	0,146	4,956	2,226	767	0,162	0,296
Region Južne i Istočne Srbije	majka sa visokim obrazovanjem	0,257	0,022	0,087	1,564	1,251	709	0,212	0,301
GNP	otac sa visokim obrazovanjem	0,375	0,027	0,073	3,080	1,755	985	0,320	0,429
SNP	otac sa visokim obrazovanjem	0,219	0,035	0,159	4,165	2,041	603	0,150	0,289
RNP	otac sa visokim obrazovanjem	0,119	0,014	0,121	2,385	1,544	1186	0,090	0,147
Beogradski region	otac sa visokim obrazovanjem	0,379	0,034	0,089	2,877	1,696	637	0,312	0,446
Region Vojvodine	otac sa visokim obrazovanjem	0,223	0,029	0,131	3,943	1,986	661	0,164	0,281
Region Šumadije i Zapadne Srbije	otac sa visokim obrazovanjem	0,170	0,023	0,134	2,890	1,700	767	0,125	0,216
Region Južne i Istočne Srbije	otac sa visokim obrazovanjem	0,166	0,023	0,136	2,204	1,484	709	0,121	0,212
0–4 godine								0,000	0,000
GNP	majka nezaposlena	0,093	0,012	0,131	1,276	1,130	802	0,069	0,117
SNP	majka nezaposlena	0,128	0,019	0,152	1,203	1,097	393	0,089	0,167
RNP	majka nezaposlena	0,082	0,012	0,150	1,772	1,331	772	0,057	0,106
GNP	majka zaposlena	0,754	0,029	0,038	3,227	1,796	802	0,696	0,811
SNP	majka zaposlena	0,676	0,036	0,054	2,151	1,467	393	0,603	0,749
RNP	majka zaposlena	0,549	0,024	0,043	2,023	1,422	772	0,501	0,596
GNP	majka neaktivna	0,153	0,025	0,165	3,576	1,891	802	0,103	0,204
SNP	majka neaktivna	0,196	0,033	0,170	2,479	1,574	393	0,129	0,262
RNP	majka neaktivna	0,370	0,023	0,063	2,064	1,437	772	0,323	0,416
5–17 godina									
GNP	majka nezaposlena	0,129	0,022	0,167	4,030	2,008	985	0,086	0,172
SNP	majka nezaposlena	0,105	0,022	0,212	3,114	1,765	603	0,061	0,150

RNP	majka nezaposlena	0,107	0,014	0,128	2,362	1,537	1186	0,080	0,134
GNP	majka zaposlena	0,733	0,028	0,039	4,008	2,002	985	0,676	0,790
SNP	majka zaposlena	0,711	0,034	0,048	3,329	1,824	603	0,643	0,779
RNP	majka zaposlena	0,654	0,024	0,036	3,026	1,739	1186	0,607	0,702
GNP	majka neaktivna	0,135	0,023	0,167	4,239	2,059	985	0,090	0,180
SNP	majka neaktivna	0,181	0,030	0,164	3,492	1,869	603	0,122	0,240
RNP	majka neaktivna	0,233	0,022	0,095	3,338	1,827	1186	0,189	0,278

**Tabela SE.4. Obrazovanje majke i oca i radni status majke — deca uzrasta 0–17 godina, u tri područja**

Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

0–4 godine	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	majka sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,137	0,019	0,140	1,173	1,083	418	0,099	0,176
SNP	majka sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,172	0,026	0,149	1,393	1,180	309	0,121	0,224
RNP	majka sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,211	0,032	0,152	2,578	1,606	369	0,147	0,275
Beogradski region	majka sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,149	0,031	0,205	1,666	1,291	257	0,088	0,210
Region Vojvodine	majka sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,195	0,038	0,197	2,329	1,526	209	0,118	0,272
Region Šumadije i Zapadne Srbije	majka sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,286	0,051	0,180	1,194	1,093	91	0,183	0,388
Region Južne i Istočne Srbije	majka sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,158	0,021	0,133	1,744	1,321	539	0,116	0,199
GNP	otac sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,157	0,023	0,148	1,530	1,237	418	0,111	0,204
SNP	otac sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,194	0,027	0,140	1,435	1,198	309	0,140	0,249
RNP	otac sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,182	0,031	0,172	2,736	1,654	369	0,119	0,244
Beogradski region	otac sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,099	0,029	0,290	2,099	1,449	257	0,042	0,156
Region Vojvodine	otac sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,181	0,027	0,148	1,201	1,096	209	0,127	0,235
Region Šumadije i Zapadne Srbije	otac sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,234	0,070	0,299	2,514	1,586	91	0,094	0,373
Region Južne i Istočne Srbije	otac sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,198	0,024	0,119	1,863	1,365	539	0,151	0,246
5–17 godina									
GNP	majka sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,127	0,019	0,151	2,478	1,574	827	0,089	0,165
SNP	majka sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,109	0,022	0,204	3,043	1,744	600	0,065	0,154

RNP	majka sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,095	0,016	0,166	2,385	1,544	747	0,063	0,126
Beogradski region	majka sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,125	0,033	0,265	4,258	2,064	481	0,059	0,191
Region Vojvodine	majka sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,102	0,019	0,191	1,858	1,363	385	0,063	0,141
Region Šumadije i Zapadne Srbije	majka sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,203	0,037	0,184	1,962	1,401	229	0,128	0,277
Region Južne i Istočne Srbije	majka sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,087	0,013	0,151	2,321	1,524	1079	0,061	0,113
GNP	otac sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,127	0,023	0,182	3,624	1,904	827	0,081	0,174
SNP	otac sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,165	0,031	0,186	4,055	2,014	600	0,103	0,226
RNP	otac sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,125	0,023	0,184	3,960	1,990	747	0,079	0,170
Beogradski region	otac sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,103	0,033	0,319	4,960	2,227	481	0,037	0,169
Region Vojvodine	otac sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,113	0,031	0,270	4,175	2,043	385	0,052	0,174
Region Šumadije i Zapadne Srbije	otac sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,163	0,042	0,259	2,995	1,731	229	0,079	0,248
Region Južne i Istočne Srbije	otac sa srednjim ili visokim obrazovanjem	0,154	0,020	0,129	3,211	1,792	1079	0,114	0,193
0–4 godine									
GNP	majka nezaposlena	0,100	0,019	0,187	1,461	1,209	418	0,062	0,137
SNP	majka nezaposlena	0,104	0,018	0,173	1,044	1,022	309	0,068	0,139
RNP	majka nezaposlena	0,054	0,015	0,285	1,923	1,387	369	0,023	0,084
GNP	majka zaposlena	0,134	0,030	0,221	2,830	1,682	418	0,075	0,193
SNP	majka zaposlena	0,101	0,016	0,156	0,830	0,911	309	0,069	0,132
RNP	majka zaposlena	0,134	0,014	0,108	0,751	0,867	369	0,105	0,163
GNP	majka neaktivna	0,767	0,034	0,044	2,436	1,561	418	0,699	0,835
SNP	majka neaktivna	0,796	0,026	0,032	1,223	1,106	309	0,744	0,847
RNP	majka neaktivna	0,812	0,019	0,024	1,031	1,015	369	0,773	0,851
5–17 godina									
GNP	majka nezaposlena	0,169	0,031	0,181	5,005	2,237	827	0,108	0,230
SNP	majka nezaposlena	0,164	0,019	0,116	1,564	1,250	600	0,126	0,202
RNP	majka nezaposlena	0,093	0,020	0,214	3,868	1,967	747	0,053	0,133
GNP	majka zaposlena	0,312	0,033	0,105	3,758	1,938	827	0,246	0,377
SNP	majka zaposlena	0,278	0,041	0,148	5,022	2,241	600	0,195	0,360
RNP	majka zaposlena	0,358	0,034	0,094	4,069	2,017	747	0,290	0,425
GNP	majka neaktivna	0,504	0,035	0,069	3,657	1,912	827	0,435	0,574
SNP	majka neaktivna	0,538	0,042	0,078	4,220	2,054	600	0,454	0,622
RNP	majka neaktivna	0,534	0,032	0,059	3,289	1,814	747	0,471	0,597

**Tabela SE.5. Obuhvat socijalnim transferima i davanjima — bilo koji socijalni transfer ili davanje**Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija, 2019.

0–4 godine	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Bilo koji socijalni transfer ili davanje	0,191	0,023	0,121	2,515	1,586	802	0,144	0,237
SNP	Bilo koji socijalni transfer ili davanje	0,196	0,034	0,174	2,612	1,616	393	0,128	0,265
RNP	Bilo koji socijalni transfer ili davanje	0,310	0,028	0,090	3,208	1,791	772	0,255	0,366
5–17 godina									
GNP	Bilo koji socijalni transfer ili davanje	0,158	0,012	0,076	7,994	2,827	7230	0,134	0,182
SNP	Bilo koji socijalni transfer ili davanje	0,162	0,017	0,106	8,679	2,946	4116	0,127	0,196
RNP	Bilo koji socijalni transfer ili davanje	0,228	0,013	0,058	9,178	3,030	9171	0,201	0,254

**Tabela SE.6. Obuhvat socijalnim transferima i davanjima — bilo koji socijalni transfer ili davanje**Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

0–4 godine	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Bilo koji socijalni transfer ili davanje	0,861	0,031	0,036	3,070	1,752	418	0,799	0,924
SNP	Bilo koji socijalni transfer ili davanje	0,839	0,030	0,035	1,964	1,401	309	0,780	0,898
RNP	Bilo koji socijalni transfer ili davanje	0,842	0,030	0,036	2,910	1,706	369	0,782	0,903
5–17 godina									
GNP	Bilo koji socijalni transfer ili davanje	0,783	0,029	0,038	14,259	3,776	3027	0,724	0,841
SNP	Bilo koji socijalni transfer ili davanje	0,762	0,024	0,031	7,210	2,685	2368	0,714	0,810
RNP	Bilo koji socijalni transfer ili davanje	0,761	0,032	0,042	18,227	4,269	2934	0,697	0,825

**Tabela SE.7. Uzoračke greške: Obuhvat dece uzrasta 24–35 meseci imunizacijom**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija, 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Osnovni antigeni	0,742	0,037	0,050	1,056	1,028	166	0,667	0,817
SNP	Osnovni antigeni	0,877	0,023	0,026	0,351	0,592	83	0,832	0,922
RNP	Osnovni antigeni	0,834	0,027	0,032	1,024	1,012	163	0,780	0,888
GNP	Svi antigeni: izuzev PCV	0,549	0,043	0,078	1,072	1,036	166	0,463	0,635
SNP	Svi antigeni: izuzev PCV	0,750	0,036	0,048	0,504	0,710	83	0,678	0,821
RNP	Svi antigeni: izuzev PCV	0,705	0,031	0,043	0,871	0,933	163	0,644	0,767
GNP	Svi antigeni: izuzev PCV i revakcinacije	0,709	0,040	0,056	1,104	1,051	166	0,629	0,788
SNP	Svi antigeni: izuzev PCV i revakcinacije	0,869	0,024	0,028	0,374	0,611	83	0,821	0,917
RNP	Svi antigeni: izuzev PCV i revakcinacije	0,831	0,027	0,033	1,006	1,003	163	0,777	0,885

**Tabela SE.8. Uzoračke greške: Obuhvat dece uzrasta 24–35 meseci imunizacijom**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija, 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Osnovni antigeni	0,531	0,051	0,096	0,816	0,903	87	0,428	0,633
SNP	Osnovni antigeni	0,681	0,068	0,100	1,246	1,116	63	0,545	0,817
RNP	Osnovni antigeni	0,762	0,069	0,091	2,427	1,558	79	0,623	0,901
GNP	Svi antigeni: izuzev PCV	0,405	0,051	0,126	0,839	0,916	87	0,303	0,506
SNP	Svi antigeni: izuzev PCV	0,444	0,065	0,147	1,010	1,005	63	0,313	0,574
RNP	Svi antigeni: izuzev PCV	0,497	0,043	0,087	0,688	0,829	79	0,410	0,584
GNP	Svi antigeni: izuzev PCV i revakcinacije	0,522	0,051	0,098	0,811	0,901	87	0,420	0,624
SNP	Svi antigeni: izuzev PCV i revakcinacije	0,636	0,069	0,108	1,187	1,090	63	0,499	0,773
RNP	Svi antigeni: izuzev PCV i revakcinacije	0,722	0,071	0,098	2,284	1,511	79	0,580	0,863

**Tabela SE.9. Uzoračke greške: Prakse ishrane odojčadi, u tri područja — deca uzrasta 0–5 meseci**Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija, 2019.

0–5 meseci	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	isključivo dojenje	(0,360)	(0,049)	(0,137)	(0,422)	(0,649)	42	(0,262)	(0,459)
SNP	isključivo dojenje	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	14	(*)	(*)
RNP	isključivo dojenje	(0,145)	(0,052)	(0,358)	(0,818)	(0,904)	38	(0,041)	(0,248)
GNP	pretežno dojenje	(0,624)	(0,041)	(0,066)	(0,289)	(0,538)	42	(0,542)	(0,706)
SNP	pretežno dojenje	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	14	(*)	(*)
RNP	pretežno dojenje	(0,392)	(0,054)	(0,138)	(0,466)	(0,683)	38	(0,283)	(0,500)

**Tabela SE.10. Uzoračke greške: Prakse ishrane odojčadi, u tri područja — deca uzrasta 0–5 meseci**Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

0–5 meseci	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	isključivo dojenje	(0,027)	(0,018)	(0,665)	(0,406)	(0,637)	38	(0,000)	(0,062)
SNP	isključivo dojenje	(0,125)	(0,079)	(0,633)	(1,687)	(1,299)	31	(0,000)	(0,282)
RNP	isključivo dojenje	(0,097)	(0,057)	(0,586)	(1,830)	(1,353)	45	(0,000)	(0,210)
GNP	pretežno dojenje	(0,455)	(0,059)	(0,130)	(0,475)	(0,689)	38	(0,337)	(0,573)
SNP	pretežno dojenje	(0,282)	(0,068)	(0,241)	(0,673)	(0,821)	31	(0,146)	(0,418)
RNP	pretežno dojenje	(0,442)	(0,076)	(0,172)	(1,163)	(1,078)	45	(0,290)	(0,594)

**Tabela SE.11. Uzoračke greške: Praksa u ishrani odojčadi i male dece Procenat dece starosti 6–23 meseca koja su dobila odgovarajuću tečnost i čvrstu, polučvrstu ili meku hranu minimalan broj puta ili češće, tokom prethodnog dana**Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija, 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Minimalna raznolikost u ishrani	(0,938)	(0,016)	(0,017)	(0,210)	(0,458)	53	(0,906)	(0,970)
SNP	Minimalna raznolikost u ishrani	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	25	(*)	(*)
RNP	Minimalna raznolikost u ishrani	(0,877)	(0,037)	(0,042)	(0,799)	(0,894)	57	(0,804)	(0,951)
GNP	Minimalna učestalost obroka	(0,929)	(0,010)	(0,011)	(0,071)	(0,266)	53	(0,909)	(0,948)
SNP	Minimalna učestalost obroka	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	25	(*)	(*)
RNP	Minimalna učestalost obroka	(0,913)	(0,035)	(0,038)	(0,976)	(0,988)	57	(0,843)	(0,983)
GNP	Minimalno prihvatljiva ishrana	(0,889)	(0,016)	(0,018)	(0,121)	(0,347)	53	(0,858)	(0,921)
SNP	Minimalno prihvatljiva ishrana	(*)	(*)	(*)	(*)	(*)	25	(*)	(*)
RNP	Minimalno prihvatljiva ishrana	(0,858)	(0,037)	(0,043)	(0,705)	(0,840)	57	(0,784)	(0,931)

**Tabela SE.12. Uzoračke greške: Praksa u ishrani odojčadi i male dece Procenat dece starosti 6–23 meseca koja su dobila odgovarajuću tečnost i čvrstu, polučvrstu ili meku hranu minimalan broj puta ili češće, tokom prethodnog dana**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deft*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deft</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Minimalna raznolikost u ishrani	0,513	0,059	0,115	1,384	1,176	109	0,395	0,630
SNP	Minimalna raznolikost u ishrani	0,408	0,058	0,143	1,051	1,025	76	0,291	0,524
RNP	Minimalna raznolikost u ishrani	0,492	0,049	0,099	1,074	1,036	103	0,395	0,590
GNP	Minimalna učestalost obroka	0,912	0,023	0,025	0,639	0,800	109	0,867	0,957
SNP	Minimalna učestalost obroka	0,913	0,031	0,034	0,890	0,943	76	0,852	0,975
RNP	Minimalna učestalost obroka	0,930	0,023	0,025	0,902	0,950	103	0,884	0,975
GNP	Minimalno prihvatljiva ishrana	0,448	0,061	0,136	1,500	1,225	109	0,326	0,570
SNP	Minimalno prihvatljiva ishrana	0,338	0,058	0,171	1,108	1,053	76	0,223	0,453
RNP	Minimalno prihvatljiva ishrana	0,409	0,044	0,107	0,893	0,945	103	0,321	0,497

**Tabela SE.13. Uzoračke greške: Stanje uhranjenosti dece Procenat dece mlađe od pet godina, prema stanju uhranjenosti, na osnovu tri antropometrijska pokazatelja: telesna težina za dati uzrast, telesna visina za dati uzrast i telesna težina za datu visinu**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deft*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deft</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Pothranjenost – 2 SD	0,004	0,003	0,701	0,706	0,840	445	0,000	0,009
SNP	Pothranjenost – 2 SD	0,038	0,024	0,641	3,561	1,887	251	0,000	0,087
RNP	Pothranjenost – 2 SD	0,005	0,002	0,462	0,751	0,867	572	0,000	0,010
GNP	Zaostajanje u rastu – 2 SD	0,060	0,014	0,241	1,369	1,170	421	0,031	0,089
SNP	Zaostajanje u rastu – 2 SD	0,065	0,029	0,441	2,669	1,634	229	0,008	0,122
RNP	Zaostajanje u rastu – 2 SD	0,047	0,008	0,172	0,911	0,955	540	0,031	0,064
GNP	Zaostajanje u težini u odnosu na visinu – 2 SD	0,026	0,005	0,196	0,373	0,611	419	0,016	0,036
SNP	Zaostajanje u težini u odnosu na visinu – 2 SD	0,064	0,028	0,437	2,586	1,608	228	0,008	0,121
RNP	Zaostajanje u težini u odnosu na visinu – 2 SD	0,014	0,007	0,515	2,322	1,524	531	0,000	0,029
GNP	Gojaznost + 2 SD	0,125	0,020	0,161	1,370	1,170	419	0,085	0,166
SNP	Gojaznost + 2 SD	0,100	0,028	0,276	1,668	1,292	228	0,045	0,155
RNP	Gojaznost + 2 SD	0,103	0,015	0,149	1,555	1,247	531	0,072	0,134



**Tabela SE.14. Uzoračke greške: Stanje uhranjenosti dece Procenat dece mlađe od pet godina, prema stanju uhranjenosti, na osnovu tri antropometrijska pokazatelja: telesna težina za dati uzrast, telesna visina za dati uzrast i telesna težina za datu visinu**Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva donja granica $r - 2se$	Granice pouzdanosti	
								gornja granica $r + 2se$	
GNP	Poثرanjenost – 2 SD	0,055	0,009	0,169	0,565	0,751	373	0,036	0,073
SNP	Poثرanjenost – 2 SD	0,094	0,019	0,203	1,155	1,075	276	0,056	0,132
RNP	Poثرanjenost – 2 SD	0,054	0,014	0,264	1,483	1,218	335	0,026	0,083
GNP	Zaostajanje u rastu – 2 SD	0,142	0,025	0,173	1,604	1,267	355	0,093	0,191
SNP	Zaostajanje u rastu – 2 SD	0,187	0,027	0,143	1,230	1,109	268	0,134	0,240
RNP	Zaostajanje u rastu – 2 SD	0,180	0,034	0,191	2,686	1,639	302	0,111	0,248
GNP	Zaostajanje u težini u odnosu na visinu – 2 SD	0,027	0,008	0,310	0,860	0,927	352	0,010	0,044
SNP	Zaostajanje u težini u odnosu na visinu – 2 SD	0,034	0,012	0,344	1,092	1,045	266	0,011	0,058
RNP	Zaostajanje u težini u odnosu na visinu – 2 SD	0,024	0,009	0,354	1,047	1,023	303	0,007	0,041
GNP	Gojaznost + 2 SD	0,065	0,016	0,240	1,300	1,140	352	0,034	0,096
SNP	Gojaznost + 2 SD	0,078	0,023	0,295	1,931	1,389	266	0,032	0,125
RNP	Gojaznost + 2 SD	0,065	0,018	0,285	1,887	1,374	303	0,028	0,102

**Tabela SE.15. Uzoračke greške: Procenat dece starosti 36–59 meseci koja se pravilno razvijaju u domenima poznavanja slova i brojeva, fizičkog razvoja, socio-emocionalnog razvoja i učenja; vrednosti indeksa ranog razvoja deteta**Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	poznavanje slova i brojeva	0,395	0,031	0,079	1,140	1,068	298	0,333	0,457
SNP	poznavanje slova i brojeva	0,403	0,046	0,115	1,324	1,151	158	0,310	0,495
RNP	poznavanje slova i brojeva	0,289	0,028	0,098	1,279	1,131	306	0,233	0,346
GNP	pohadanje obrazovanja u ranom detinjstvu i pravilan razvoj u domenu poznavanja slova i brojeva	0,408	0,047	0,115	1,884	1,373	227	0,314	0,501
SNP	pohadanje obrazovanja u ranom detinjstvu i pravilan razvoj u domenu poznavanja slova i brojeva	0,438	0,048	0,109	1,070	1,034	112	0,342	0,533

RNP	pohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu i pravilan razvoj u domenu poznavanja slova i brojeva	0,367	0,040	0,110	1,081	1,040	140	0,286	0,447
GNP	nepohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu i pravilan razvoj u domenu poznavanja slova i brojeva	0,362	0,023	0,063	0,174	0,417	71	0,317	0,408
SNP	nepohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu i pravilan razvoj u domenu poznavanja slova i brojeva	0,294	0,033	0,113	0,183	0,428	46	0,228	0,361
RNP	nepohađanje obrazovanja u ranom detinjstvu i pravilan razvoj u domenu poznavanja slova i brojeva	0,224	0,028	0,125	0,773	0,879	166	0,168	0,280
GNP	fizički razvoj	1,000	0,000	0,000	2,509	1,584	298	1,000	1,000
SNP	fizički razvoj	0,994	0,001	0,001	0,011	0,103	158	0,992	0,995
RNP	fizički razvoj	0,998	0,000	0,000	0,002	0,045	306	0,998	0,998
GNP	socio-emocionalni razvoj	0,980	0,012	0,012	1,876	1,370	298	0,957	1,000
SNP	socio-emocionalni razvoj	0,980	0,009	0,009	0,612	0,782	158	0,962	0,998
RNP	socio-emocionalni razvoj	0,955	0,011	0,012	0,988	0,994	306	0,932	0,978
GNP	učenje	1,000	0,000	0,000	2,509	1,584	298	1,000	1,000
SNP	učenje	1,000	0,000	0,000	1,695	1,302	158	1,000	1,000
RNP	učenje	1,000	0,000	0,000	1,151	1,073	306	1,000	1,000
GNP	vrednost indeksa ranog razvoja deteta	0,984	0,011	0,012	2,403	1,550	298	0,962	1,000
SNP	vrednost indeksa ranog razvoja deteta	0,973	0,009	0,009	0,486	0,697	158	0,955	0,992
RNP	vrednost indeksa ranog razvoja deteta	0,960	0,011	0,012	1,046	1,023	306	0,938	0,982

**Tabela SE.16. Uzoračke greške: Procenat dece starosti 36–59 meseci koja se pravilno razvijaju u domenima poznavanja slova i brojeva, fizičkog razvoja, socio-emocionalnog razvoja i učenja; vrednosti indeksa ranog razvoja deteta**

Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deft*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deft</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	poznavanje slova i brojeva	0,169	0,046	0,269	2,206	1,485	165	0,078	0,260
SNP	poznavanje slova i brojeva	0,123	0,027	0,223	0,834	0,913	120	0,068	0,178
RNP	poznavanje slova i brojeva	0,090	0,026	0,289	1,230	1,109	133	0,038	0,142
GNP	fizički razvoj	0,995	0,005	0,005	0,811	0,901	165	0,984	1,000

SNP	fizički razvoj	1,000	0,000	0,000	3,694	1,922	120	1,000	1,000
RNP	fizički razvoj	0,993	0,007	0,007	0,964	0,982	133	0,980	1,000
GNP	socio-emocionalni razvoj	0,899	0,021	0,023	0,725	0,852	165	0,857	0,941
SNP	socio-emocionalni razvoj	0,865	0,029	0,034	0,880	0,938	120	0,806	0,924
RNP	socio-emocionalni razvoj	0,886	0,027	0,031	1,105	1,051	133	0,831	0,941
GNP	učenje	0,998	0,002	0,002	0,348	0,590	165	0,993	1,000
SNP	učenje	1,000	0,000	0,000	3,694	1,922	120	1,000	1,000
RNP	učenje	0,981	0,011	0,012	1,002	1,001	133	0,958	1,000
GNP	vrednost indeksa ranog razvoja deteta	0,905	0,019	0,021	0,653	0,808	165	0,866	0,943
SNP	vrednost indeksa ranog razvoja deteta	0,887	0,027	0,031	0,897	0,947	120	0,832	0,942
RNP	vrednost indeksa ranog razvoja deteta	0,885	0,027	0,031	1,068	1,034	133	0,830	0,939

**Tabela SE.17. Uzoračke greške: Procenat dece uzrasta 36–59 meseci koja pohađaju obrazovanje u ranom detinjstvu**

Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Procenat dece starosti 36–59 meseci koja pohađaju obrazovanje u ranom detinjstvu	0,708	0,033	0,046	1,468	1,212	298	0,642	0,773
SNP	Procenat dece starosti 36–59 meseci koja pohađaju obrazovanje u ranom detinjstvu	0,756	0,042	0,056	1,423	1,193	158	0,672	0,840
RNP	Procenat dece starosti 36–59 meseci koja pohađaju obrazovanje u ranom detinjstvu	0,450	0,038	0,084	1,906	1,380	306	0,374	0,526

**Tabela SE.18. Uzoračke greške: Procenat dece uzrasta 36–59 meseci koja pohađaju obrazovanje u ranom detinjstvu**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Procenat dece starosti 36–59 meseci koja pohađaju obrazovanje u ranom detinjstvu	0,110	0,023	0,206	0,778	0,882	165	0,065	0,155
SNP	Procenat dece starosti 36–59 meseci koja pohađaju obrazovanje u ranom detinjstvu	0,037	0,017	0,454	0,956	0,978	120	0,003	0,071
RNP	Procenat dece starosti 36–59 meseci koja pohađaju obrazovanje u ranom detinjstvu	0,069	0,019	0,270	0,795	0,892	133	0,032	0,106

**Tabela SE.19. Uzoračke greške: Procenat dece uzrasta 36–59 meseci koja pohađaju obrazovanje u ranom detinjstvu**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Procenat dece koja pohađaju ili su pohađala PPP	0,920	0,029	0,031	1,017	1,008	98	0,862	0,977
SNP	Procenat dece koja pohađaju ili su pohađala PPP	0,983	0,006	0,006	0,099	0,315	69	0,972	0,994
RNP	Procenat dece koja pohađaju ili su pohađala PPP	0,918	0,007	0,007	0,078	0,280	114	0,904	0,931
GNP	javne prostorije	0,857	0,036	0,042	0,859	0,927	91	0,786	0,928
SNP	javne prostorije	0,960	0,020	0,021	0,590	0,768	67	0,919	1,000
RNP	javne prostorije	0,849	0,018	0,021	0,312	0,559	105	0,813	0,885
GNP	privatna ustanova	0,082	0,034	0,413	1,264	1,124	91	0,014	0,150
SNP	privatna ustanova	0,006	0,007	1,020	0,366	0,605	67	0,000	0,020
RNP	privatna ustanova	0,000	0,000	.	.	.	105	0,000	0,000

**Tabela SE.20. Uzoračke greške: Procenat dece uzrasta 36–59 meseci koja pohađaju obrazovanje u ranom detinjstvu**Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Procenat dece koja pohađaju ili su pohađala PPP	0,765	0,030	0,040	0,378	0,615	78	0,704	0,826
SNP	Procenat dece koja pohađaju ili su pohađala PPP	0,746	0,036	0,048	0,419	0,647	62	0,675	0,818
RNP	Procenat dece koja pohađaju ili su pohađala PPP	0,793	0,041	0,051	0,653	0,808	62	0,712	0,874
GNP	javne prostorije	0,960	0,027	0,028	1,044	1,022	58	0,906	1,000
SNP	javne prostorije	(0,894)	(0,037)	(0,042)	(0,674)	(0,821)	47	(0,820)	(0,969)
RNP	javne prostorije	(0,984)	(0,015)	(0,015)	(0,745)	(0,863)	47	(0,954)	(1,000)
GNP	privatna ustanova	0,020	0,019	0,979	1,062	1,031	58	0,000	0,058
SNP	privatna ustanova	(0,000)	(0,000)	.	.	.	47	(0,000)	(0,000)
RNP	privatna ustanova	(0,000)	(0,000)	.	.	.	47	(0,000)	(0,000)

**Tabela SE.21. Uzoračke greške: Procenat dece sa kojom su odrasli članovi domaćinstva učestvovali u aktivnostima koje stimulišu učenje i spremnost za školu u prethodna tri dana i učestvovanje u takvim aktivnostima**Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

1–2 godine	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Procenat dece sa kojom je otac učestvovao u četiri ili više aktivnosti	0,594	0,031	0,052	1,179	1,086	334	0,532	0,655
SNP	Procenat dece sa kojom je otac učestvovao u četiri ili više aktivnosti	0,487	0,052	0,106	1,357	1,165	144	0,383	0,591
RNP	Procenat dece sa kojom je otac učestvovao u četiri ili više aktivnosti	0,385	0,037	0,095	2,077	1,441	318	0,312	0,458
GNP	Otac je čitao knjige	0,620	0,031	0,050	1,206	1,098	334	0,559	0,682
SNP	Otac je čitao knjige	0,464	0,047	0,101	1,117	1,057	144	0,370	0,558
RNP	Otac je čitao knjige	0,336	0,037	0,110	2,252	1,501	318	0,262	0,410
GNP	Otac je pričao priče	0,568	0,034	0,059	1,396	1,181	334	0,501	0,636
SNP	Otac je pričao priče	0,487	0,051	0,105	1,322	1,150	144	0,384	0,589
RNP	Otac je pričao priče	0,400	0,043	0,107	2,791	1,670	318	0,315	0,485
GNP	Otac je pevao pesmice	0,543	0,036	0,067	1,588	1,260	334	0,471	0,616

SNP	Otac je pevao pesmice	0,425	0,059	0,138	1,771	1,331	144	0,308	0,542
RNP	Otac je pevao pesmice	0,367	0,029	0,080	1,366	1,169	318	0,308	0,425
GNP	Otac ga je vodio napolje	0,796	0,028	0,035	1,425	1,194	334	0,740	0,851
SNP	Otac ga je vodio napolje	0,818	0,035	0,043	1,067	1,033	144	0,747	0,889
RNP	Otac ga je vodio napolje	0,666	0,037	0,055	2,224	1,491	318	0,592	0,739
GNP	Otac se igrao	0,794	0,026	0,033	1,256	1,121	334	0,742	0,847
SNP	Otac se igrao	0,810	0,038	0,047	1,201	1,096	144	0,733	0,886
RNP	Otac se igrao	0,679	0,027	0,039	1,209	1,100	318	0,626	0,733
GNP	Otac je imenovao, brojao ili crtao stvari	0,491	0,034	0,070	1,425	1,194	334	0,422	0,560
SNP	Otac je imenovao, brojao ili crtao stvari	0,371	0,055	0,147	1,618	1,272	144	0,261	0,480
RNP	Otac je imenovao, brojao ili crtao stvari	0,250	0,033	0,133	2,178	1,476	318	0,183	0,317
GNP	Procenat dece sa kojom je majka učestvovala u četiri ili više aktivnosti	0,946	0,012	0,012	0,817	0,904	334	0,923	0,970
SNP	Procenat dece sa kojom je majka učestvovala u četiri ili više aktivnosti	0,926	0,028	0,030	1,443	1,201	144	0,870	0,982
RNP	Procenat dece sa kojom je majka učestvovala u četiri ili više aktivnosti	0,913	0,018	0,020	1,583	1,258	318	0,876	0,950
3–4 godine									
GNP	Procenat dece sa kojom je otac učestvovao u četiri ili više aktivnosti	0,442	0,044	0,100	2,238	1,496	298	0,354	0,530
SNP	Procenat dece sa kojom je otac učestvovao u četiri ili više aktivnosti	0,398	0,044	0,112	1,219	1,104	158	0,309	0,487
RNP	Procenat dece sa kojom je otac učestvovao u četiri ili više aktivnosti	0,299	0,026	0,087	1,059	1,029	306	0,247	0,351
GNP	Otac je čitao knjige	0,447	0,046	0,103	2,423	1,557	298	0,355	0,539
SNP	Otac je čitao knjige	0,412	0,043	0,105	1,142	1,069	158	0,326	0,499
RNP	Otac je čitao knjige	0,298	0,028	0,094	1,233	1,111	306	0,242	0,353
GNP	Otac je pričao priče	0,427	0,042	0,097	2,007	1,417	298	0,344	0,510
SNP	Otac je pričao priče	0,371	0,044	0,119	1,230	1,109	158	0,283	0,459
RNP	Otac je pričao priče	0,348	0,032	0,091	1,460	1,208	306	0,285	0,412

GNP	Otac je pevao pesmice	0,383	0,043	0,111	2,180	1,476	298	0,298	0,468
SNP	Otac je pevao pesmice	0,326	0,038	0,116	0,960	0,980	158	0,250	0,401
RNP	Otac je pevao pesmice	0,269	0,028	0,104	1,299	1,140	306	0,213	0,324
GNP	Otac ga je vodio napolje	0,702	0,060	0,085	4,799	2,191	298	0,583	0,821
SNP	Otac ga je vodio napolje	0,707	0,046	0,065	1,509	1,228	158	0,615	0,799
RNP	Otac ga je vodio napolje	0,626	0,030	0,048	1,283	1,133	306	0,566	0,686
GNP	Otac se igrao	0,677	0,054	0,079	3,749	1,936	298	0,569	0,784
SNP	Otac se igrao	0,692	0,048	0,069	1,576	1,255	158	0,597	0,787
RNP	Otac se igrao	0,616	0,032	0,051	1,387	1,178	306	0,553	0,679
GNP	Otac je imenovao, brojao ili crtao stvari	0,362	0,039	0,108	1,860	1,364	298	0,284	0,439
SNP	Otac je imenovao, brojao ili crtao stvari	0,374	0,041	0,110	1,070	1,035	158	0,292	0,457
RNP	Otac je imenovao, brojao ili crtao stvari	0,268	0,022	0,083	0,833	0,913	306	0,223	0,313
GNP	Procenat dece sa kojom je majka učestvovala u četiri ili više aktivnosti	0,923	0,020	0,021	1,525	1,235	298	0,884	0,962
SNP	Procenat dece sa kojom je majka učestvovala u četiri ili više aktivnosti	0,873	0,025	0,029	0,833	0,912	158	0,823	0,923
RNP	Procenat dece sa kojom je majka učestvovala u četiri ili više aktivnosti	0,884	0,021	0,024	1,471	1,213	306	0,842	0,927
1-4 godine									
GNP	Otac je pripremao hranu za dete ili sa detetom	0,225	0,031	0,136	3,165	1,779	632	0,164	0,287
SNP	Otac je pripremao hranu za dete ili sa detetom	0,134	0,032	0,238	2,404	1,551	302	0,070	0,198
RNP	Otac je pripremao hranu za dete ili sa detetom	0,115	0,013	0,112	1,144	1,069	624	0,090	0,141
GNP	Otac je čistio sobu za dete ili sa detetom	0,216	0,025	0,117	2,221	1,490	632	0,165	0,267
SNP	Otac je čistio sobu za dete ili sa detetom	0,113	0,033	0,295	3,064	1,750	302	0,046	0,180
RNP	Otac je čistio sobu za dete ili sa detetom	0,056	0,011	0,194	1,546	1,244	624	0,034	0,077
GNP	Otac je učestvovao u jednoj ili dve aktivnosti u domaćinstvu	0,298	0,030	0,102	2,588	1,609	632	0,237	0,359

SNP	Otac je učestvo- vao u jednoj ili dve aktivnosti u domaćinstvu	0,168	0,034	0,200	2,224	1,491	302	0,100	0,235
RNP	Otac je učestvo- vao u jednoj ili dve aktivnosti u domaćinstvu	0,136	0,015	0,110	1,322	1,150	624	0,107	0,166
GNP	Majka je pri- premala hranu za dete ili sa detetom	0,971	0,007	0,007	1,091	1,044	632	0,956	0,985
SNP	Majka je pri- premala hranu za dete ili sa detetom	0,962	0,012	0,012	1,067	1,033	302	0,938	0,986
RNP	Majka je pri- premala hranu za dete ili sa detetom	0,969	0,007	0,008	1,244	1,115	624	0,955	0,984
GNP	Majka je čistila sobu za dete ili sa detetom	0,960	0,010	0,010	1,384	1,176	632	0,941	0,979
SNP	Majka je čistila sobu za dete ili sa detetom	0,960	0,016	0,017	1,852	1,361	302	0,928	0,992
RNP	Majka je čistila sobu za dete ili sa detetom	0,971	0,006	0,006	0,902	0,950	624	0,959	0,983
GNP	Majka je uče- stvovala u jednoj ili dve aktivnosti u domaćinstvu	0,986	0,005	0,005	0,942	0,970	632	0,976	0,995
SNP	Majka je uče- stvovala u jednoj ili dve aktivnosti u domaćinstvu	0,987	0,007	0,007	0,962	0,981	302	0,974	1,000
RNP	Majka je uče- stvovala u jednoj ili dve aktivnosti u domaćinstvu	0,986	0,004	0,004	0,893	0,945	624	0,978	0,995

**Tabela SE.22. Uzoračke greške: Procenat dece sa kojom su odrasli članovi domaćinstva učestvovali u aktivnostima koje stimulišu učenje i spremnost za školu u prethodna tri dana i učestvovanje u takvim aktivnostima**

Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija 2019.

1–2 godine	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Procenat dece sa kojom je otac učestvovalao u četiri ili više aktivnosti	0,039	0,015	0,392	0,928	0,963	164	0,008	0,070
SNP	Procenat dece sa kojom je otac učestvovalao u četiri ili više aktivnosti	0,122	0,034	0,277	1,154	1,074	115	0,054	0,189
RNP	Procenat dece sa kojom je otac učestvovalao u četiri ili više aktivnosti	0,116	0,032	0,275	1,607	1,268	141	0,052	0,180
GNP	Otac je čitao knjige	0,036	0,015	0,414	0,961	0,980	164	0,006	0,067



SNP	Otac je čitao knjige	0,061	0,023	0,376	0,995	0,997	115	0,015	0,107
RNP	Otac je čitao knjige	0,088	0,033	0,374	2,194	1,481	141	0,022	0,155
GNP	Otac je pričao priče	0,062	0,019	0,302	0,891	0,944	164	0,024	0,099
SNP	Otac je pričao priče	0,141	0,036	0,252	1,134	1,065	115	0,070	0,213
RNP	Otac je pričao priče	0,221	0,030	0,133	0,820	0,905	141	0,162	0,280
GNP	Otac je pevao pesmice	0,128	0,031	0,245	1,305	1,142	164	0,065	0,190
SNP	Otac je pevao pesmice	0,143	0,045	0,312	1,761	1,327	115	0,054	0,232
RNP	Otac je pevao pesmice	0,199	0,032	0,160	1,030	1,015	141	0,135	0,263
GNP	Otac ga je vodio napolje	0,511	0,038	0,075	0,880	0,938	164	0,434	0,588
SNP	Otac ga je vodio napolje	0,722	0,029	0,040	0,452	0,672	115	0,664	0,780
RNP	Otac ga je vodio napolje	0,545	0,053	0,097	1,842	1,357	141	0,439	0,651
GNP	Otac se igrao	0,581	0,049	0,085	1,471	1,213	164	0,482	0,679
SNP	Otac se igrao	0,674	0,035	0,052	0,604	0,777	115	0,604	0,744
RNP	Otac se igrao	0,649	0,032	0,050	0,746	0,864	141	0,584	0,713
GNP	Otac je imenovao, brojao ili crtao stvari	0,019	0,010	0,539	0,847	0,920	164	0,000	0,040
SNP	Otac je imenovao, brojao ili crtao stvari	0,069	0,015	0,222	0,397	0,630	115	0,038	0,099
RNP	Otac je imenovao, brojao ili crtao stvari	0,135	0,029	0,212	1,131	1,064	141	0,078	0,192
GNP	Procenat dece sa kojom je majka učestvovala u četiri ili više aktivnosti	0,406	0,046	0,113	1,296	1,138	164	0,314	0,498
SNP	Procenat dece sa kojom je majka učestvovala u četiri ili više aktivnosti	0,483	0,047	0,098	0,974	0,987	115	0,389	0,578
RNP	Procenat dece sa kojom je majka učestvovala u četiri ili više aktivnosti	0,525	0,057	0,108	2,077	1,441	141	0,412	0,638
3-4 godine									
GNP	Procenat dece sa kojom je otac učestvovao u četiri ili više aktivnosti	0,107	0,019	0,177	0,559	0,748	165	0,069	0,145
SNP	Procenat dece sa kojom je otac učestvovao u četiri ili više aktivnosti	0,100	0,018	0,177	0,416	0,645	120	0,064	0,135
RNP	Procenat dece sa kojom je otac učestvovao u četiri ili više aktivnosti	0,105	0,031	0,300	1,565	1,251	133	0,042	0,168

GNP	Otac je čitao knjige	0,068	0,013	0,194	0,410	0,641	165	0,042	0,095
SNP	Otac je čitao knjige	0,045	0,014	0,299	0,506	0,711	120	0,018	0,072
RNP	Otac je čitao knjige	0,087	0,019	0,218	0,669	0,818	133	0,049	0,125
GNP	Otac je pričao priče	0,196	0,030	0,154	0,861	0,928	165	0,136	0,256
SNP	Otac je pričao priče	0,162	0,030	0,184	0,779	0,882	120	0,102	0,221
RNP	Otac je pričao priče	0,166	0,027	0,161	0,763	0,873	133	0,112	0,219
GNP	Otac je pevao pesmice	0,114	0,018	0,156	0,466	0,683	165	0,078	0,149
SNP	Otac je pevao pesmice	0,066	0,011	0,161	0,218	0,467	120	0,045	0,087
RNP	Otac je pevao pesmice	0,126	0,026	0,210	0,940	0,970	133	0,073	0,178
GNP	Otac ga je vodio napolje	0,640	0,033	0,051	0,699	0,836	165	0,575	0,706
SNP	Otac ga je vodio napolje	0,710	0,038	0,054	0,839	0,916	120	0,634	0,786
RNP	Otac ga je vodio napolje	0,582	0,037	0,064	0,854	0,924	133	0,507	0,657
GNP	Otac se igrao	0,471	0,052	0,110	1,626	1,275	165	0,367	0,576
SNP	Otac se igrao	0,692	0,037	0,053	0,755	0,869	120	0,618	0,765
RNP	Otac se igrao	0,587	0,042	0,072	1,101	1,049	133	0,503	0,672
GNP	Otac je imenovao, brojao ili crtao stvari	0,093	0,019	0,203	0,629	0,793	165	0,055	0,131
SNP	Otac je imenovao, brojao ili crtao stvari	0,193	0,029	0,153	0,667	0,816	120	0,134	0,252
RNP	Otac je imenovao, brojao ili crtao stvari	0,108	0,028	0,263	1,233	1,110	133	0,051	0,164
GNP	Procenat dece sa kojom je majka učestvovala u četiri ili više aktivnosti	0,391	0,038	0,098	0,914	0,956	165	0,315	0,468
SNP	Procenat dece sa kojom je majka učestvovala u četiri ili više aktivnosti	0,424	0,040	0,093	0,766	0,875	120	0,345	0,503
RNP	Procenat dece sa kojom je majka učestvovala u četiri ili više aktivnosti	0,462	0,049	0,105	1,414	1,189	133	0,365	0,559
1–4 godine									
GNP	Otac je pripremao hranu za dete ili sa detetom	0,007	0,004	0,572	0,652	0,807	329	0,000	0,014
SNP	Otac je pripremao hranu za dete ili sa detetom	0,011	0,009	0,750	1,489	1,220	235	0,000	0,029
RNP	Otac je pripremao hranu za dete ili sa detetom	0,026	0,013	0,516	2,183	1,477	274	0,000	0,052

GNP	Otac je čistio sobu za dete ili sa detetom	0,002	0,002	1,020	0,716	0,846	329	0,000	0,007
SNP	Otac je čistio sobu za dete ili sa detetom	0,007	0,005	0,659	0,710	0,843	235	0,000	0,016
RNP	Otac je čistio sobu za dete ili sa detetom	0,006	0,005	0,808	1,152	1,073	274	0,000	0,015
GNP	Otac je učestvovao u jednoj ili dve aktivnosti u domaćinstvu	0,007	0,004	0,572	0,652	0,807	329	0,000	0,014
SNP	Otac je učestvovao u jednoj ili dve aktivnosti u domaćinstvu	0,015	0,009	0,616	1,283	1,133	235	0,000	0,033
RNP	Otac je učestvovao u jednoj ili dve aktivnosti u domaćinstvu	0,026	0,013	0,516	2,183	1,477	274	0,000	0,052
GNP	Majka je pripremala hranu za dete ili sa detetom	0,981	0,009	0,009	1,186	1,089	329	0,964	0,998
SNP	Majka je pripremala hranu za dete ili sa detetom	0,954	0,017	0,018	1,472	1,213	235	0,920	0,988
RNP	Majka je pripremala hranu za dete ili sa detetom	0,973	0,008	0,008	0,793	0,891	274	0,956	0,989
GNP	Majka je čistila sobu za dete ili sa detetom	0,989	0,006	0,006	0,972	0,986	329	0,977	1,000
SNP	Majka je čistila sobu za dete ili sa detetom	0,964	0,013	0,014	1,145	1,070	235	0,938	0,991
RNP	Majka je čistila sobu za dete ili sa detetom	0,966	0,011	0,011	1,064	1,031	274	0,945	0,987
GNP	Majka je učestvovala u jednoj ili dve aktivnosti u domaćinstvu	0,989	0,006	0,006	0,972	0,986	329	0,977	1,000
SNP	Majka je učestvovala u jednoj ili dve aktivnosti u domaćinstvu	0,968	0,012	0,013	1,092	1,045	235	0,944	0,992
RNP	Majka je učestvovala u jednoj ili dve aktivnosti u domaćinstvu	0,973	0,008	0,008	0,793	0,891	274	0,956	0,989

**Tabela SE.23. Uzoračke greške: Procenat dece mlađe od 5 godina prema broju dečijih knjiga prisutnih u domaćinstvu i prema vrsti i broju igračaka kojima se dete igra**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	3 ili više dečijih knjiga	0,851	0,021	0,025	2,464	1,570	745	0,808	0,893
SNP	3 ili više dečijih knjiga	0,821	0,032	0,039	2,274	1,508	359	0,757	0,885
RNP	3 ili više dečijih knjiga	0,708	0,023	0,033	2,120	1,456	734	0,662	0,754
GNP	10 ili više dečijih knjiga	0,669	0,024	0,036	1,770	1,330	745	0,621	0,717
SNP	10 ili više dečijih knjiga	0,534	0,034	0,064	1,549	1,245	359	0,466	0,603
RNP	10 ili više dečijih knjiga	0,451	0,022	0,049	1,629	1,276	734	0,407	0,495
GNP	Igračke napravljene kod kuće	0,267	0,023	0,087	1,872	1,368	745	0,220	0,313
SNP	Igračke napravljene kod kuće	0,241	0,027	0,112	1,300	1,140	359	0,187	0,295
GNP	Igračke iz prodavnice / fabrički proizvedene igračke	0,969	0,010	0,010	2,177	1,475	745	0,950	0,989
SNP	Igračke iz prodavnice / fabrički proizvedene igračke	0,972	0,015	0,015	2,554	1,598	359	0,942	1,000
RNP	Igračke iz prodavnice / fabrički proizvedene igračke	0,959	0,010	0,010	2,003	1,415	734	0,939	0,979
GNP	Predmeti iz domaćinstva / predmeti pronađeni napolju	0,818	0,022	0,027	2,168	1,473	745	0,775	0,862
SNP	Predmeti iz domaćinstva / predmeti pronađeni napolju	0,816	0,027	0,033	1,569	1,253	359	0,762	0,869
RNP	Predmeti iz domaćinstva / predmeti pronađeni napolju	0,799	0,021	0,026	2,280	1,510	734	0,757	0,841
GNP	Dve ili više vrsta igračaka	0,832	0,021	0,025	2,144	1,464	745	0,791	0,874
SNP	Dve ili više vrsta igračaka	0,859	0,028	0,033	2,150	1,466	359	0,802	0,915
RNP	Dve ili više vrsta igračaka	0,809	0,021	0,026	2,367	1,538	734	0,767	0,851

**Tabela SE.24. Uzoračke greške: Procenat dece mlađe od 5 godina prema broju dečijih knjiga prisutnih u domaćinstvu i prema vrsti i broju igračaka kojima se dete igra**Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	3 ili više dečijih knjiga	0,066	0,013	0,206	1,076	1,037	399	0,039	0,093
SNP	3 ili više dečijih knjiga	0,056	0,017	0,307	1,567	1,252	290	0,022	0,090
RNP	3 ili više dečijih knjiga	0,111	0,023	0,204	2,102	1,450	360	0,066	0,156
GNP	10 ili više dečijih knjiga	0,013	0,006	0,474	1,081	1,040	399	0,001	0,026
SNP	10 ili više dečijih knjiga	0,005	0,005	0,952	1,272	1,128	290	0,000	0,014
RNP	10 ili više dečijih knjiga	0,042	0,018	0,441	3,428	1,851	360	0,005	0,079
GNP	Igračke napravljene kod kuće	0,064	0,018	0,287	2,023	1,422	399	0,027	0,100
SNP	Igračke napravljene kod kuće	0,082	0,016	0,199	1,003	1,002	290	0,049	0,115
RNP	Igračke napravljene kod kuće	0,122	0,020	0,160	1,433	1,197	360	0,083	0,161
GNP	Igračke iz prodavnice / fabrički proizvedene igračke	0,894	0,018	0,021	1,302	1,141	399	0,857	0,931
SNP	Igračke iz prodavnice / fabrički proizvedene igračke	0,862	0,043	0,049	4,288	2,071	290	0,776	0,947
RNP	Igračke iz prodavnice / fabrički proizvedene igračke	0,867	0,019	0,022	1,234	1,111	360	0,829	0,904
GNP	Predmeti iz domaćinstva / predmeti pronađeni napolju	0,673	0,023	0,034	0,847	0,920	399	0,628	0,719
SNP	Predmeti iz domaćinstva / predmeti pronađeni napolju	0,713	0,032	0,044	1,391	1,179	290	0,649	0,776
RNP	Predmeti iz domaćinstva / predmeti pronađeni napolju	0,663	0,021	0,031	0,760	0,872	360	0,622	0,704
GNP	Dve ili više vrsta igračaka	0,654	0,024	0,037	0,945	0,972	399	0,605	0,702
SNP	Dve ili više vrsta igračaka	0,697	0,037	0,053	1,856	1,362	290	0,622	0,771
RNP	Dve ili više vrsta igračaka	0,650	0,022	0,034	0,852	0,923	360	0,606	0,694

**Tabela SE.25. Uzoračke greške: Disciplinovanje deteta — Procenat dece prema metodi disciplinovanja kojoj su deca bila izložena tokom prethodnog meseca**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deft*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija 2019.

1–4 godine	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deft</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	psihološko kažnjavanje	0,403	0,035	0,086	2,919	1,708	632	0,333	0,472
SNP	psihološko kažnjavanje	0,298	0,038	0,128	1,905	1,380	302	0,222	0,374
RNP	psihološko kažnjavanje	0,372	0,026	0,070	2,025	1,423	624	0,319	0,424
GNP	bilo kakvo	0,242	0,027	0,114	2,409	1,552	632	0,187	0,297
SNP	bilo kakvo	0,247	0,032	0,130	1,528	1,236	302	0,182	0,311
RNP	bilo kakvo	0,232	0,019	0,082	1,424	1,193	624	0,194	0,270
GNP	teško	0,004	0,004	0,982	2,043	1,429	632	0,000	0,011
SNP	teško	0,000	0,000	.	.	.	302	0,000	0,000
RNP	teško	0,001	0,001	1,006	0,787	0,887	624	0,000	0,003
GNP	bilo koji metod nasilnog disciplinovanja	0,455	0,034	0,074	2,666	1,633	632	0,388	0,523
SNP	bilo koji metod nasilnog disciplinovanja	0,397	0,038	0,096	1,668	1,291	302	0,321	0,473
RNP	bilo koji metod nasilnog disciplinovanja	0,434	0,027	0,062	2,076	1,441	624	0,380	0,488
6–9 godina									
GNP	psihološko kažnjavanje	0,362	0,045	0,123	1,988	1,410	235	0,273	0,452
SNP	psihološko kažnjavanje	0,486	0,045	0,093	1,080	1,039	139	0,396	0,577
RNP	psihološko kažnjavanje	0,427	0,045	0,104	2,055	1,433	243	0,338	0,516
GNP	bilo kakvo	0,195	0,039	0,201	2,242	1,497	235	0,117	0,273
SNP	bilo kakvo	0,205	0,054	0,264	2,368	1,539	139	0,097	0,313
RNP	bilo kakvo	0,219	0,035	0,161	1,835	1,355	243	0,149	0,290
GNP	teško	0,001	0,000	0,090	0,002	0,045	235	0,001	0,001
SNP	teško	0,000	0,000	.	.	.	139	0,000	0,000
RNP	teško	0,000	0,000	.	.	.	243	0,000	0,000
GNP	bilo koji metod nasilnog disciplinovanja	0,412	0,044	0,108	1,862	1,365	235	0,323	0,500
SNP	bilo koji metod nasilnog disciplinovanja	0,538	0,045	0,083	1,071	1,035	139	0,449	0,628
RNP	bilo koji metod nasilnog disciplinovanja	0,490	0,044	0,089	1,924	1,387	243	0,403	0,577
10–13 godina									
GNP	psihološko kažnjavanje	0,444	0,040	0,091	1,172	1,083	161	0,363	0,525
SNP	psihološko kažnjavanje	0,425	0,053	0,125	1,202	1,096	116	0,319	0,531
RNP	psihološko kažnjavanje	0,421	0,044	0,105	1,403	1,185	180	0,333	0,510
GNP	bilo kakvo	0,110	0,031	0,279	1,704	1,305	161	0,049	0,172
SNP	bilo kakvo	0,110	0,018	0,167	0,360	0,600	116	0,074	0,147
RNP	bilo kakvo	0,121	0,026	0,211	1,071	1,035	180	0,070	0,172
GNP	teško	0,024	0,016	0,650	1,833	1,354	161	0,000	0,055
SNP	teško	0,000	0,000	.	.	.	116	0,000	0,000

RNP	teško	0,024	0,017	0,710	2,203	1,484	180	0,000	0,059
GNP	bilo koji metod nasilnog disciplinovanja	0,458	0,040	0,088	1,150	1,072	161	0,377	0,538
SNP	bilo koji metod nasilnog disciplinovanja	0,425	0,053	0,125	1,202	1,096	116	0,319	0,531
RNP	bilo koji metod nasilnog disciplinovanja	0,438	0,044	0,101	1,394	1,180	180	0,350	0,527
GNP	Procenat majki/staratelja koji smatraju da dete treba fizički kažnjavati	0,086	0,014	0,159	1,954	1,398	853	0,059	0,113
SNP	Procenat majki/staratelja koji smatraju da dete treba fizički kažnjavati	0,098	0,014	0,145	1,008	1,004	457	0,070	0,127
RNP	Procenat majki/staratelja koji smatraju da dete treba fizički kažnjavati	0,109	0,011	0,102	1,104	1,051	820	0,087	0,131

**Tabela SE.26. Uzoračke greške: Disciplinovanje deteta — Procenat dece prema metodi disciplinovanja kojoj su deca bila izložena tokom prethodnog meseca**Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deft*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

1–4 godine	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deft</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	psihološko kažnjavanje	0,607	0,038	0,062	1,776	1,333	329	0,532	0,683
SNP	psihološko kažnjavanje	0,569	0,028	0,050	0,752	0,867	235	0,512	0,626
RNP	psihološko kažnjavanje	0,520	0,034	0,065	1,433	1,197	274	0,452	0,587
GNP	bilo kakvo	0,482	0,033	0,069	1,317	1,147	329	0,416	0,549
SNP	bilo kakvo	0,500	0,055	0,110	2,778	1,667	235	0,389	0,610
RNP	bilo kakvo	0,393	0,029	0,074	1,092	1,045	274	0,335	0,451
GNP	teško	0,019	0,011	0,591	1,994	1,412	329	0,000	0,041
SNP	teško	0,015	0,008	0,535	0,966	0,983	235	0,000	0,030
RNP	teško	0,006	0,004	0,686	0,878	0,937	274	0,000	0,014
GNP	bilo koji metod nasilnog disciplinovanja	0,688	0,035	0,051	1,697	1,303	329	0,619	0,758
SNP	bilo koji metod nasilnog disciplinovanja	0,646	0,047	0,072	2,174	1,474	235	0,553	0,739
RNP	bilo koji metod nasilnog disciplinovanja	0,612	0,036	0,058	1,666	1,291	274	0,541	0,683
6–9 godina									
GNP	psihološko kažnjavanje	0,731	0,044	0,060	1,021	1,010	112	0,643	0,818
SNP	psihološko kažnjavanje	0,752	0,048	0,063	1,106	1,052	92	0,657	0,847
RNP	psihološko kažnjavanje	0,584	0,055	0,094	1,536	1,239	117	0,474	0,693
GNP	bilo kakvo	0,484	0,063	0,131	1,675	1,294	112	0,357	0,610

SNP	bilo kakvo	0,505	0,063	0,124	1,420	1,192	92	0,380	0,630
RNP	bilo kakvo	0,413	0,036	0,087	0,657	0,811	117	0,342	0,485
GNP	teško	0,030	0,011	0,368	0,435	0,660	112	0,008	0,052
SNP	teško	0,007	0,007	1,002	0,636	0,797	92	0,000	0,021
RNP	teško	0,025	0,013	0,506	0,807	0,898	117	0,000	0,050
GNP	bilo koji metod nasilnog disciplinovanja	0,743	0,041	0,055	0,924	0,961	112	0,661	0,825
SNP	bilo koji metod nasilnog disciplinovanja	0,792	0,060	0,076	1,969	1,403	92	0,672	0,911
RNP	bilo koji metod nasilnog disciplinovanja	0,663	0,042	0,063	0,979	0,990	117	0,579	0,746
10–13 godina									
GNP	psihološko kažnjavanje	0,704	0,062	0,087	1,603	1,266	93	0,581	0,827
SNP	psihološko kažnjavanje	0,596	0,063	0,105	1,109	1,053	67	0,470	0,722
RNP	psihološko kažnjavanje	0,651	0,064	0,098	1,686	1,298	90	0,523	0,779
GNP	bilo kakvo	0,346	0,050	0,144	0,971	0,985	93	0,246	0,446
SNP	bilo kakvo	0,250	0,048	0,193	0,841	0,917	67	0,154	0,347
RNP	bilo kakvo	0,176	0,042	0,239	1,142	1,069	90	0,092	0,261
GNP	teško	0,057	0,028	0,501	1,334	1,155	93	0,000	0,114
SNP	teško	0,000	0,000	.	.	.	67	0,000	0,000
RNP	teško	0,000	0,000	.	.	.	90	0,000	0,000
GNP	bilo koji metod nasilnog disciplinovanja	0,732	0,051	0,069	1,161	1,078	93	0,630	0,834
SNP	bilo koji metod nasilnog disciplinovanja	0,604	0,060	0,100	1,023	1,012	67	0,483	0,724
RNP	bilo koji metod nasilnog disciplinovanja	0,657	0,065	0,099	1,758	1,326	90	0,527	0,787
GNP	Procenat majki/staratelja koji smatraju da dete treba fizički kažnjavati	0,121	0,017	0,139	0,305	0,552	126	0,088	0,155
SNP	Procenat majki/staratelja koji smatraju da dete treba fizički kažnjavati	0,080	0,038	0,473	1,735	1,317	93	0,004	0,155
RNP	Procenat majki/staratelja koji smatraju da dete treba fizički kažnjavati	0,055	0,023	0,422	1,512	1,230	131	0,009	0,102



**Tabela SE.27. Uzoračke greške: Uzrast za prvi ciklus osnovnog obrazovanja — pohađanje**Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija 2019.

6–9 godina	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Neto stopa pohađanja (prilagodena)	0,993	0,006	0,006	2,041	1,429	357	0,980	1,000
SNP	Neto stopa pohađanja (prilagodena)	0,907	0,074	0,081	12,476	3,532	197	0,760	1,000
RNP	Neto stopa pohađanja (prilagodena)	0,986	0,009	0,009	2,304	1,518	367	0,968	1,000
GNP	Deca van sistema obrazovanja	0,007	0,006	0,901	2,041	1,429	357	0,000	0,020
SNP	Deca van sistema obrazovanja	0,012	0,012	0,996	2,270	1,507	197	0,000	0,035
RNP	Deca van sistema obrazovanja	0,001	0,001	0,995	0,491	0,701	367	0,000	0,004
GNP	Procenat dece koja u prethodnoj godini nisu mogla da pohađaju nastavu zbog zatvaranja škola	0,097	0,023	0,238	1,386	1,177	234	0,051	0,143
SNP	Procenat dece koja u prethodnoj godini nisu mogla da pohađaju nastavu zbog zatvaranja škola	0,117	0,026	0,223	0,848	0,921	138	0,065	0,169
RNP	Procenat dece koja u prethodnoj godini nisu mogla da pohađaju nastavu zbog zatvaranja škola	0,285	0,041	0,144	2,107	1,452	240	0,203	0,367

**Tabela SE.28. Uzoračke greške: Uzrast za prvi ciklus osnovnog obrazovanja — pohađanje**Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

6–9 godina	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Neto stopa pohađanja (prilagodena)	0,922	0,017	0,018	1,029	1,015	279	0,888	0,956
SNP	Neto stopa pohađanja (prilagodena)	0,932	0,020	0,021	1,178	1,085	193	0,893	0,972
RNP	Neto stopa pohađanja (prilagodena)	0,937	0,021	0,022	1,938	1,392	241	0,896	0,979
GNP	Deca van sistema obrazovanja	0,071	0,017	0,236	1,107	1,052	279	0,038	0,105
SNP	Deca van sistema obrazovanja	0,064	0,020	0,308	1,214	1,102	193	0,024	0,103
RNP	Deca van sistema obrazovanja	0,055	0,018	0,322	1,606	1,267	241	0,020	0,091

GNP	Procenat dece koja u prethodnoj godini nisu mogla da pohađaju nastavu zbog zatvaranja škola	0,173	0,026	0,151	0,430	0,656	94	0,121	0,226
SNP	Procenat dece koja u prethodnoj godini nisu mogla da pohađaju nastavu zbog zatvaranja škola	0,126	0,043	0,338	1,376	1,173	84	0,041	0,212
RNP	Procenat dece koja u prethodnoj godini nisu mogla da pohađaju nastavu zbog zatvaranja škola	0,213	0,035	0,163	0,813	0,902	110	0,144	0,282

**Tabela SE.29. Uzoračke greške: Procenat dece 6–9 godina prema broju dečijih knjiga prisutnih u domaćinstvu i prema vrsti i broju igračaka kojima se dete igra**  
Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Procenat dece koja kod kuće imaju 3 ili više knjiga za čitanje	0,703	0,042	0,060	1,973	1,405	235	0,619	0,788
SNP	Procenat dece koja kod kuće imaju 3 ili više knjiga za čitanje	0,594	0,044	0,075	1,078	1,038	139	0,506	0,683
RNP	Procenat dece koja kod kuće imaju 3 ili više knjiga za čitanje	0,602	0,044	0,073	2,034	1,426	243	0,514	0,690
GNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima	0,884	0,032	0,036	1,675	1,294	160	0,821	0,948
SNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima	0,932	0,024	0,025	0,716	0,846	93	0,885	0,979
RNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima	0,866	0,034	0,039	1,679	1,296	169	0,798	0,933
GNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od majke	0,838	0,034	0,040	1,409	1,187	160	0,771	0,906
SNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od majke	0,896	0,033	0,037	0,970	0,985	93	0,829	0,962

RNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od oca	0,738	0,040	0,054	1,376	1,173	169	0,659	0,817
GNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od majke	0,391	0,047	0,121	1,598	1,264	160	0,296	0,486
SNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od majke	0,402	0,063	0,156	1,344	1,159	93	0,277	0,528
RNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od majke	0,263	0,036	0,137	1,136	1,066	169	0,191	0,334

**Tabela SE.30. Uzoračke greške: Procenat dece 6–9 godina prema broju dečijih knjiga prisutnih u domaćinstvu i prema vrsti i broju igračaka kojima se dete igra**Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Procenat dece koja kod kuće imaju 3 ili više knjiga za čitanje	0,120	0,036	0,304	1,318	1,148	112	0,047	0,193
SNP	Procenat dece koja kod kuće imaju 3 ili više knjiga za čitanje	0,104	0,054	0,520	2,839	1,685	92	0,000	0,212
RNP	Procenat dece koja kod kuće imaju 3 ili više knjiga za čitanje	0,148	0,027	0,186	0,743	0,862	117	0,093	0,203
GNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima	0,852	0,035	0,041	0,613	0,783	68	0,783	0,921
SNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima	0,927	0,039	0,042	1,264	1,124	55	0,849	1,000
RNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima	0,802	0,039	0,049	0,768	0,876	77	0,724	0,881
GNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od majke	0,550	0,041	0,074	0,429	0,655	68	0,469	0,631

SNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od majke	0,645	0,047	0,073	0,543	0,737	55	0,550	0,740
RNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od oca	0,652	0,067	0,103	1,568	1,252	77	0,518	0,787
GNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od majke	0,388	0,050	0,129	0,679	0,824	68	0,288	0,488
SNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od majke	0,423	0,101	0,238	2,315	1,522	55	0,222	0,625
RNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od majke	0,290	0,068	0,235	1,770	1,330	77	0,154	0,426

**Tabela SE.31. Uzoračke greške: Uzrast za drugi ciklus osnovnog obrazovanja — pohađanje: 10–13 godina**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Procenat dece koja u prethodnoj godini nisu mogla da pohađaju nastavu zbog zatvaranja škola	0,304	0,044	0,145	1,611	1,269	161	0,216	0,392
SNP	Procenat dece koja u prethodnoj godini nisu mogla da pohađaju nastavu zbog zatvaranja škola	0,257	0,058	0,226	1,853	1,361	116	0,141	0,374
RNP	Procenat dece koja u prethodnoj godini nisu mogla da pohađaju nastavu zbog zatvaranja škola	0,420	0,045	0,106	1,432	1,197	180	0,331	0,509

**Tabela SE.32. Uzoračke greške: Uzrast za drugi ciklus osnovnog obrazovanja — pohađanje: 10–13 godina**Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Procenat dece koja u prethodnoj godini nisu mogla da pohađaju nastavu zbog zatvaranja škola	0,218	0,033	0,150	0,497	0,705	83	0,153	0,284
SNP	Procenat dece koja u prethodnoj godini nisu mogla da pohađaju nastavu zbog zatvaranja škola	0,315	0,077	0,245	1,537	1,240	57	0,161	0,469
RNP	Procenat dece koja u prethodnoj godini nisu mogla da pohađaju nastavu zbog zatvaranja škola	0,257	0,056	0,218	1,516	1,231	88	0,145	0,369

**Tabela SE.33. Uzoračke greške: Dečiji rad: 6–9 godina**Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija 2019.

Sva deca	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,059	0,021	0,362	1,899	1,378	235	0,016	0,102
SNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,142	0,040	0,285	1,779	1,334	139	0,061	0,223
RNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,284	0,036	0,128	1,649	1,284	243	0,212	0,357
GNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,000	0,000	.	.	.	235	0,000	0,000
SNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,001	0,000	0,114	0,002	0,048	139	0,001	0,002
RNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,022	0,017	0,739	3,171	1,781	243	0,000	0,055
GNP	Ukupno opasan rad	0,004	0,004	1,013	1,017	1,008	235	0,000	0,013
SNP	Ukupno opasan rad	0,002	0,001	0,482	0,076	0,276	139	0,000	0,005
RNP	Ukupno opasan rad	0,022	0,017	0,739	3,171	1,781	243	0,000	0,055
muško									
GNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,062	0,030	0,485	1,879	1,371	119	0,002	0,123

SNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,151	0,028	0,187	0,436	0,660	76	0,094	0,207
RNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,319	0,038	0,120	0,902	0,950	130	0,242	0,395
GNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,000	0,000	.	.	.	119	0,000	0,000
SNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,002	0,000	0,090	0,001	0,037	76	0,002	0,003
RNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,004	0,004	1,012	0,612	0,782	130	0,000	0,013
GNP	Ukupno opasan rad	0,008	0,008	1,029	1,029	1,015	119	0,000	0,025
SNP	Ukupno opasan rad	0,005	0,002	0,471	0,071	0,267	76	0,000	0,009
RNP	Ukupno opasan rad	0,004	0,004	1,012	0,612	0,782	130	0,000	0,013
žensko									
GNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,056	0,024	0,425	1,170	1,082	116	0,008	0,103
SNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,132	0,053	0,403	1,530	1,237	63	0,025	0,238
RNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,244	0,050	0,207	1,641	1,281	113	0,143	0,345
GNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,000	0,000	.	.	.	116	0,000	0,000
SNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,000	0,000	.	.	.	63	0,000	0,000
RNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,044	0,035	0,814	3,595	1,896	113	0,000	0,115
GNP	Ukupno opasan rad	0,000	0,000	.	.	.	116	0,000	0,000
SNP	Ukupno opasan rad	0,000	0,000	.	.	.	63	0,000	0,000
RNP	Ukupno opasan rad	0,044	0,035	0,814	3,595	1,896	113	0,000	0,115

**Tabela SE.34. Uzoračke greške: Dečiji rad: 6–9 godina**

Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

Sva deca	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,089	0,033	0,373	1,425	1,194	112	0,023	0,155
SNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,014	0,014	0,996	1,309	1,144	92	0,000	0,043
RNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,087	0,039	0,454	2,442	1,563	117	0,008	0,166

GNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,000	0,000	.	.	.	112	0,000	0,000
SNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,000	0,000	.	.	.	92	0,000	0,000
RNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,000	0,000	.	.	.	117	0,000	0,000
GNP	Ukupno opasan rad	0,014	0,013	0,960	1,362	1,167	112	0,000	0,041
SNP	Ukupno opasan rad	0,000	0,000	.	.	.	92	0,000	0,000
RNP	Ukupno opasan rad	0,000	0,000	.	.	.	117	0,000	0,000
muško									
GNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,129	0,060	0,463	1,817	1,348	61	0,010	0,248
SNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,024	0,022	0,946	1,181	1,087	54	0,000	0,068
RNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	(0,123)	(0,043)	(0,353)	(0,899)	(0,948)	49	(0,036)	(0,210)
GNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,000	0,000	.	.	.	61	0,000	0,000
SNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,000	0,000	.	.	.	54	0,000	0,000
RNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	(0,000)	(0,000)	.	.	.	49	(0,000)	(0,000)
GNP	Ukupno opasan rad	0,025	0,024	0,956	1,351	1,163	61	0,000	0,073
SNP	Ukupno opasan rad	0,000	0,000	.	.	.	54	0,000	0,000
RNP	Ukupno opasan rad	(0,000)	(0,000)	.	.	.	49	(0,000)	(0,000)
žensko									
GNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,040	0,004	0,106	0,022	0,148	51	0,031	0,048
SNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	(0,000)	(0,000)	.	.	.	38	(0,000)	(0,000)
RNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,061	0,030	0,493	1,152	1,073	68	0,001	0,121
GNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,000	0,000	.	.	.	51	0,000	0,000
SNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	(0,000)	(0,000)	.	.	.	38	(0,000)	(0,000)
RNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,000	0,000	.	.	.	68	0,000	0,000
GNP	Ukupno opasan rad	0,000	0,000	.	.	.	51	0,000	0,000
SNP	Ukupno opasan rad	(0,000)	(0,000)	.	.	.	38	(0,000)	(0,000)
RNP	Ukupno opasan rad	0,000	0,000	.	.	.	68	0,000	0,000

**Tabela SE.35. Uzoračke greške: Dečiji rad: 10–13 godina**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija 2019.

Sva deca	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,070	0,025	0,350	1,635	1,279	161	0,021	0,119
SNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,058	0,025	0,421	1,150	1,072	116	0,009	0,108
RNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,172	0,028	0,163	0,963	0,981	180	0,116	0,228
GNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,008	0,008	1,004	1,464	1,210	161	0,000	0,025
SNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,000	0,000	.	.	.	116	0,000	0,000
RNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,029	0,012	0,415	0,901	0,949	180	0,005	0,053
GNP	Ukupno opasan rad	0,010	0,008	0,861	1,277	1,130	161	0,000	0,026
SNP	Ukupno opasan rad	0,000	0,000	.	.	.	116	0,000	0,000
RNP	Ukupno opasan rad	0,030	0,012	0,404	0,874	0,935	180	0,006	0,054
muško									
GNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,100	0,036	0,362	1,365	1,168	91	0,028	0,172
SNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,067	0,039	0,584	1,373	1,172	58	0,000	0,146
RNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,266	0,046	0,171	0,946	0,973	91	0,175	0,358
GNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,015	0,015	1,000	1,407	1,186	91	0,000	0,044
SNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,000	0,000	.	.	.	58	0,000	0,000
RNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,041	0,022	0,545	1,121	1,059	91	0,000	0,085
GNP	Ukupno opasan rad	0,018	0,015	0,855	1,225	1,107	91	0,000	0,047
SNP	Ukupno opasan rad	0,000	0,000	.	.	.	58	0,000	0,000
RNP	Ukupno opasan rad	0,042	0,022	0,527	1,085	1,042	91		
žensko									
GNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,034	0,028	0,827	1,945	1,395	70	0,000	0,089
SNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,047	0,005	0,115	0,032	0,178	58	0,037	0,058



RNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,066	0,012	0,180	0,197	0,444	89	0,042	0,090
GNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,000	0,000	.	.	.	70	0,000	0,000
SNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,000	0,000	.	.	.	58	0,000	0,000
RNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,016	0,001	0,090	0,011	0,106	89	0,013	0,019
GNP	Ukupno opasan rad	0,000	0,000	.	.	.	70	0,000	0,000
SNP	Ukupno opasan rad	0,000	0,000	.	.	.	58	0,000	0,000
RNP	Ukupno opasan rad	0,016	0,001	0,090	0,011	0,106	89	0,013	0,019

**Tabela SE.36. Uzoračke greške: Dečiji rad: 10–13 godina**

Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

Sva deca	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,024	0,018	0,760	1,245	1,116	93	0,000	0,060
SNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,003	0,003	1,026	0,197	0,444	67	0,000	0,008
RNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,062	0,026	0,421	1,083	1,041	90	0,010	0,113
GNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,000	0,000	.	.	.	93	0,000	0,000
SNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,000	0,000	.	.	.	67	0,000	0,000
RNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,026	0,020	0,748	1,403	1,184	90	0,000	0,065
GNP	Ukupno opasan rad	0,002	0,002	0,989	0,153	0,391	93	0,000	0,005
SNP	Ukupno opasan rad	0,000	0,000	.	.	.	67	0,000	0,000
RNP	Ukupno opasan rad	0,033	0,021	0,660	1,369	1,170	90	0,000	0,076
muško									
GNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	(0,046)	(0,037)	(0,790)	(1,366)	(1,169)	46	(0,000)	(0,119)
SNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	(0,006)	(0,006)	(1,049)	(0,205)	(0,453)	38	(0,000)	(0,018)
RNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,097	0,024	0,252	0,399	0,632	53	0,048	0,145
GNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	(0,000)	(0,000)	.	.	.	46	(0,000)	(0,000)
SNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	(0,000)	(0,000)	.	.	.	38	(0,000)	(0,000)

RNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,041	0,021	0,507	0,649	0,806	53	0,000	0,083
GNP	Ukupno opasan rad	(0,003)	(0,003)	(0,974)	(0,147)	(0,384)	46	(0,000)	(0,010)
SNP	Ukupno opasan rad	(0,000)	(0,000)	.	.	.	38	(0,000)	(0,000)
RNP	Ukupno opasan rad	0,041	0,021	0,507	0,649	0,806	53	0,000	0,083
žensko									
GNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	(0,000)	(0,000)	.	.	.	47	(0,000)	(0,000)
SNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	(0,000)	(0,000)	.	.	.	29	(0,000)	(0,000)
RNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	(0,000)	(0,000)	.	.	.	37	(0,000)	(0,000)
GNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	(0,000)	(0,000)	.	.	.	47	(0,000)	(0,000)
SNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	(0,000)	(0,000)	.	.	.	29	(0,000)	(0,000)
RNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	(0,000)	(0,000)	.	.	.	37	(0,000)	(0,000)
GNP	Ukupno opasan rad	(0,000)	(0,000)	.	.	.	47	(0,000)	(0,000)
SNP	Ukupno opasan rad	(0,000)	(0,000)	.	.	.	29	(0,000)	(0,000)
RNP	Ukupno opasan rad	(0,018)	(0,019)	(1,097)	(0,737)	(0,859)	37	(0,000)	(0,057)

**Tabela SE.37. Uzoračke greške: Uzrast za drugi ciklus osnovnog obrazovanja — pohađanje: 10–13 godina**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deft*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija 2019.

Sva deca	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deft</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Deca van sistema obrazovanja	0,001	0,001	0,986	0,375	0,612	270		
SNP	Deca van sistema obrazovanja	0,004	0,004	0,982	0,781	0,884	183	0,000	0,013
RNP	Deca van sistema obrazovanja	0,001	0,001	0,996	0,335	0,579	350	0,000	0,003
muško									
GNP	Deca van sistema obrazovanja	0,000	0,000	.	.	.	152	0,000	0,000
SNP	Deca van sistema obrazovanja	0,000	0,000	.	.	.	87	0,000	0,000
RNP	Deca van sistema obrazovanja	0,000	0,000	.	.	.	186	0,000	0,000
žensko									
GNP	Deca van sistema obrazovanja	0,003	0,003	0,988	0,402	0,634	118	0,000	0,010
SNP	Deca van sistema obrazovanja	0,009	0,009	0,983	0,837	0,915	96	0,000	0,026
RNP	Deca van sistema obrazovanja	0,002	0,000	0,054	0,001	0,032	164	0,002	0,002

**Tabela SE.38. Uzoračke greške: Uzrast za drugi ciklus osnovnog obrazovanja — pohađanje: 10–13 godina**Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

Sva deca	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Deca van sistema obrazovanja	0,101	0,027	0,269	1,708	1,307	236	0,046	0,155
SNP	Deca van sistema obrazovanja	0,137	0,037	0,269	1,900	1,379	166	0,063	0,210
RNP	Deca van sistema obrazovanja	0,037	0,017	0,469	2,120	1,456	227	0,002	0,072
muško									
GNP	Deca van sistema obrazovanja	0,109	0,038	0,347	1,453	1,205	114	0,033	0,184
SNP	Deca van sistema obrazovanja	0,103	0,027	0,265	0,638	0,799	80	0,049	0,158
RNP	Deca van sistema obrazovanja	0,035	0,021	0,599	1,663	1,290	112	0,000	0,077
žensko									
GNP	Deca van sistema obrazovanja	0,093	0,026	0,283	0,926	0,962	122	0,040	0,146
SNP	Deca van sistema obrazovanja	0,167	0,050	0,298	1,552	1,246	86	0,067	0,267
RNP	Deca van sistema obrazovanja	0,039	0,018	0,472	1,109	1,053	115	0,002	0,076

**Tabela SE.39. Uzoračke greške: Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima: 10–13 godina**Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija 2019.

Sva deca	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Procenat dece koja kod kuće imaju 3 ili više knjiga za čitanje	0,924	0,023	0,025	1,311	1,145	161	0,878	0,970
SNP	Procenat dece koja kod kuće imaju 3 ili više knjiga za čitanje	0,843	0,041	0,049	1,333	1,155	116	0,761	0,925
RNP	Procenat dece koja kod kuće imaju 3 ili više knjiga za čitanje	0,800	0,036	0,045	1,430	1,196	180	0,727	0,872
GNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima	0,622	0,033	0,052	0,794	0,891	160	0,557	0,687
SNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima	0,569	0,053	0,093	1,176	1,084	115	0,462	0,675
RNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima	0,552	0,042	0,076	1,261	1,123	180	0,467	0,636
GNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od majke	0,551	0,036	0,064	0,900	0,949	160	0,480	0,622

SNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od majke	0,501	0,052	0,103	1,098	1,048	115	0,397	0,604
RNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od majke	0,432	0,041	0,096	1,226	1,107	180	0,349	0,515
GNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od oca	0,220	0,022	0,099	0,486	0,697	160	0,177	0,264
SNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od oca	0,184	0,030	0,163	0,611	0,781	115	0,124	0,244
RNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od oca	0,181	0,023	0,128	0,635	0,797	180	0,135	0,228

**Tabela SE.40. Uzoračke greške: Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima: 10–13 godina**

Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deft*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

Sva deca	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deft</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Procenat dece koja kod kuće imaju 3 ili više knjiga za čitanje	0,156	0,047	0,300	1,459	1,208	93	0,062	0,249
SNP	Procenat dece koja kod kuće imaju 3 ili više knjiga za čitanje	0,082	0,046	0,555	1,861	1,364	67	0,000	0,174
RNP	Procenat dece koja kod kuće imaju 3 ili više knjiga za čitanje	0,121	0,038	0,313	1,264	1,124	90	0,045	0,197
GNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima	0,580	0,063	0,109	1,274	1,129	82	0,454	0,706
SNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima	0,499	0,088	0,176	1,703	1,305	56	0,323	0,675
RNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima	0,426	0,076	0,179	2,195	1,481	88	0,273	0,579
GNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od majke	0,331	0,050	0,152	0,894	0,945	82	0,230	0,432

SNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od majke	0,367	0,078	0,213	1,454	1,206	56	0,210	0,524
RNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od majke	0,273	0,049	0,181	1,127	1,062	88	0,174	0,372
GNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od oca	0,185	0,050	0,270	1,286	1,134	82	0,085	0,284
SNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od oca	0,286	0,076	0,265	1,546	1,243	56	0,135	0,437
RNP	Procenat dece koja dobijaju pomoć u vezi sa domaćim zadacima od oca	0,155	0,034	0,218	0,802	0,896	88	0,088	0,223

**Tabela SE.41. Uzoračke greške: Uzrast za srednje obrazovanje — pohađanje: 14–18 godina**Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija 2019.

Sva deca	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Deca van sistema obrazovanja	0,008	0,000	0,062	0,006	0,079	202	0,007	0,009
SNP	Deca van sistema obrazovanja	0,025	0,009	0,372	0,411	0,641	114	0,006	0,043
RNP	Deca van sistema obrazovanja	0,063	0,017	0,269	1,507	1,228	318	0,029	0,097
muško									
GNP	Deca van sistema obrazovanja	0,015	0,001	0,068	0,007	0,086	106	0,013	0,017
SNP	Deca van sistema obrazovanja	0,027	0,015	0,531	0,563	0,750	70	0,000	0,057
RNP	Deca van sistema obrazovanja	0,055	0,018	0,330	0,983	0,992	158	0,019	0,091
žensko									
GNP	Deca van sistema obrazovanja	0,000	0,000	.	.	.	96	0,000	0,000
SNP	Deca van sistema obrazovanja	(0,020)	(0,002)	(0,080)	(0,006)	(0,078)	44	(0,017)	(0,024)
RNP	Deca van sistema obrazovanja	0,072	0,024	0,327	1,283	1,132	160	0,025	0,120

**Tabela SE.42. Uzoračke greške: Uzrast za srednje obrazovanje — pohađanje: 14–18 godina**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

Sva deca	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Deca van sistema obrazovanja	0,530	0,051	0,097	1,992	1,411	210	0,427	0,633
SNP	Deca van sistema obrazovanja	0,648	0,050	0,077	1,782	1,335	164	0,548	0,748
RNP	Deca van sistema obrazovanja	0,549	0,047	0,086	2,071	1,439	205	0,455	0,644
muško									
GNP	Deca van sistema obrazovanja	0,540	0,066	0,122	1,660	1,288	108	0,408	0,672
SNP	Deca van sistema obrazovanja	0,577	0,085	0,147	2,424	1,557	85	0,407	0,747
RNP	Deca van sistema obrazovanja	0,500	0,069	0,139	2,283	1,511	103	0,361	0,639
žensko									
GNP	Deca van sistema obrazovanja	0,519	0,050	0,097	0,937	0,968	102	0,418	0,620
SNP	Deca van sistema obrazovanja	0,721	0,047	0,066	0,887	0,942	79	0,627	0,816
RNP	Deca van sistema obrazovanja	0,602	0,059	0,097	1,585	1,259	102	0,485	0,719

**Tabela SE.43. Uzoračke greške: Procenat dece starosti 14–17 godina prema uključenosti u ekonomske aktivnosti ili kućne poslove tokom prethodne sedmice i procenat uključenih u dečiji rad tokom prethodne sedmice**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija, 2019.

Sva deca	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,000	0,000	.	.	.	127	0,000	0,000
SNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,022	0,021	0,967	1,743	1,320	80	0,000	0,064
RNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,018	0,009	0,520	1,095	1,046	220	0,000	0,037
GNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,004	0,004	1,000	0,539	0,734	127	0,000	0,013
SNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,033	0,021	0,640	1,150	1,072	80	0,000	0,075
RNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,048	0,014	0,292	0,938	0,968	220	0,020	0,076
GNP	Ukupno opasan rad	0,011	0,004	0,413	0,226	0,476	127	0,002	0,019
SNP	Ukupno opasan rad	0,071	0,021	0,301	0,579	0,761	80	0,028	0,114
RNP	Ukupno opasan rad	0,073	0,017	0,233	0,929	0,964	220	0,039	0,107
muško									
GNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,000	0,000	.	.	.	66	0,000	0,000

SNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,000	0,000	.	.	.	46	0,000	0,000
RNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,024	0,009	0,363	0,362	0,602	112	0,007	0,041
GNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,008	0,008	0,995	0,519	0,721	66	0,000	0,024
SNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	(0,019)	(0,002)	(0,101)	(0,009)	(0,095)	46	(0,015)	(0,023)
RNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,069	0,016	0,238	0,471	0,686	112	0,036	0,101
GNP	Ukupno opasan rad	0,019	0,008	0,406	0,214	0,463	66	0,004	0,035
SNP	Ukupno opasan rad	(0,088)	(0,016)	(0,176)	(0,134)	(0,366)	46	(0,057)	(0,119)
RNP	Ukupno opasan rad	0,109	0,024	0,219	0,661	0,813	112	0,061	0,157
žensko									
GNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,000	0,000	.	.	.	61	0,000	0,000
SNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	(0,050)	(0,047)	(0,946)	(1,770)	(1,331)	34	(0,000)	(0,144)
RNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,012	0,001	0,048	0,003	0,054	108	0,011	0,013
GNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,000	0,000	.	.	.	61	0,000	0,000
SNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	(0,050)	(0,047)	(0,946)	(1,770)	(1,331)	34	(0,000)	(0,144)
RNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,024	0,001	0,048	0,006	0,078	108	0,022	0,027
GNP	Ukupno opasan rad	0,000	0,000	.	.	.	61	0,000	0,000
SNP	Ukupno opasan rad	(0,050)	(0,047)	(0,946)	(1,770)	(1,331)	34	(0,000)	(0,144)
RNP	Ukupno opasan rad	0,032	0,007	0,235	0,191	0,437	108	0,017	0,047

**Tabela SE.44. Uzoračke greške: Procenat dece starosti 14–17 godina prema uključenosti u ekonomske aktivnosti ili kućne poslove tokom prethodne sedmice i procenat uključenih u dečiji rad tokom prethodne sedmice**

Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

Sva deca	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,034	0,015	0,453	0,761	0,873	106	0,003	0,065
SNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,031	0,025	0,797	1,574	1,255	81	0,000	0,081
RNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,063	0,045	0,713	4,081	2,020	115	0,000	0,153

GNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,073	0,027	0,372	1,144	1,070	106	0,019	0,128
SNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,063	0,036	0,574	1,690	1,300	81	0,000	0,135
RNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,119	0,054	0,455	3,333	1,826	115	0,011	0,227
GNP	Ukupno opasan rad	0,115	0,036	0,313	1,343	1,159	106	0,043	0,188
SNP	Ukupno opasan rad	0,126	0,050	0,396	1,740	1,319	81	0,026	0,227
RNP	Ukupno opasan rad	0,195	0,093	0,476	6,536	2,557	115	0,010	0,380
muško									
GNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,042	0,017	0,407	0,402	0,634	55	0,008	0,077
SNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	(0,013)	(0,013)	(1,004)	(0,456)	(0,675)	43	(0,000)	(0,038)
RNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,110	0,074	0,673	3,720	1,929	60	0,000	0,257
GNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,094	0,028	0,294	0,492	0,702	55	0,039	0,149
SNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	(0,079)	(0,056)	(0,709)	(1,518)	(1,232)	43	(0,000)	(0,191)
RNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,168	0,073	0,433	2,520	1,587	60	0,022	0,313
GNP	Ukupno opasan rad	0,172	0,048	0,278	0,880	0,938	55	0,076	0,267
SNP	Ukupno opasan rad	(0,214)	(0,091)	(0,426)	(1,737)	(1,318)	43	(0,032)	(0,396)
RNP	Ukupno opasan rad	0,277	0,136	0,492	6,164	2,483	60	0,005	0,549
žensko									
GNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,024	0,005	0,191	0,045	0,212	51	0,015	0,034
SNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	(0,048)	(0,048)	(1,000)	(2,091)	(1,446)	38	(0,000)	(0,144)
RNP	ekonomske aktivnosti iznad uzrasno specifičnog praga	0,000	0,000	.	.	.	55	0,000	0,000
GNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,049	0,024	0,492	0,615	0,784	51	0,001	0,097
SNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	(0,048)	(0,048)	(1,000)	(2,091)	(1,446)	38	(0,000)	(0,144)
RNP	izlaganje prašini, dimu ili gasu	0,053	0,027	0,506	0,743	0,862	55	0,000	0,106
GNP	Ukupno opasan rad	0,049	0,024	0,492	0,615	0,784	51	0,001	0,097
SNP	Ukupno opasan rad	(0,048)	(0,048)	(1,000)	(2,091)	(1,446)	38	(0,000)	(0,144)
RNP	Ukupno opasan rad	0,084	0,037	0,440	0,923	0,961	55	0,010	0,158



**Tabela SE.45. Uzoračke greške: Karakteristike stambenog prostora — procenat žena starosti 15–49 godina**Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija 2019.

15–49	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	krov koji prokiš-njava	0,089	0,013	0,143	2,783	1,668	1399	0,063	0,114
SNP	krov koji prokiš-njava	0,107	0,019	0,179	3,080	1,755	780	0,069	0,146
RNP	krov koji prokiš-njava	0,143	0,012	0,085	1,862	1,365	1561	0,119	0,167
GNP	vlaga	0,136	0,016	0,115	2,897	1,702	1399	0,104	0,167
SNP	vlaga	0,166	0,020	0,119	2,267	1,506	780	0,126	0,205
RNP	vlaga	0,252	0,016	0,065	2,201	1,484	1561	0,219	0,285
GNP	trulež	0,058	0,010	0,181	2,791	1,671	1399	0,037	0,079
SNP	trulež	0,092	0,018	0,191	2,959	1,720	780	0,057	0,127
RNP	trulež	0,169	0,015	0,087	2,384	1,544	1561	0,140	0,199
GNP	laptop računar	0,706	0,023	0,032	3,481	1,866	1399	0,661	0,752
SNP	laptop računar	0,549	0,029	0,052	2,681	1,637	780	0,491	0,606
RNP	laptop računar	0,509	0,020	0,040	2,545	1,595	1561	0,469	0,550
GNP	personalni računar	0,576	0,019	0,033	2,061	1,436	1399	0,538	0,615
SNP	personalni računar	0,585	0,026	0,045	2,250	1,500	780	0,533	0,637
RNP	personalni računar	0,610	0,021	0,035	2,934	1,713	1561	0,567	0,652
GNP	tablet	0,389	0,018	0,047	1,984	1,409	1399	0,352	0,426
SNP	tablet	0,319	0,022	0,068	1,741	1,319	780	0,276	0,363
RNP	tablet	0,299	0,016	0,052	1,791	1,338	1561	0,268	0,331
GNP	internet	0,976	0,006	0,006	2,201	1,483	1399	0,964	0,988
SNP	internet	0,962	0,010	0,011	2,252	1,501	780	0,941	0,982
RNP	internet	0,933	0,009	0,009	1,836	1,355	1561	0,916	0,951
GNP	čista goriva i tehnologije	0,963	0,009	0,009	3,406	1,846	1600	0,945	0,980
SNP	čista goriva i tehnologije	0,924	0,016	0,017	3,268	1,808	868	0,892	0,956
RNP	čista goriva i tehnologije	0,716	0,019	0,027	3,210	1,792	1751	0,677	0,755
GNP	čvrsta goriva i tehnologije za kuvanje	0,034	0,007	0,217	2,644	1,626	1600	0,019	0,048
SNP	čvrsta goriva i tehnologije za kuvanje	0,076	0,016	0,212	3,268	1,808	868	0,044	0,108
RNP	čvrsta goriva i tehnologije za kuvanje	0,283	0,019	0,069	3,226	1,796	1751	0,244	0,322
GNP	centralno grejanje	0,638	0,026	0,041	4,692	2,166	1600	0,586	0,690
SNP	centralno grejanje	0,507	0,045	0,089	7,212	2,685	868	0,416	0,597
RNP	centralno grejanje	0,360	0,020	0,056	3,088	1,757	1751	0,320	0,401
GNP	električni uređaj za grejanje	0,145	0,017	0,118	3,773	1,943	1600	0,111	0,179
SNP	električni uređaj za grejanje	0,063	0,016	0,261	4,055	2,014	868	0,030	0,096
RNP	električni uređaj za grejanje	0,019	0,005	0,264	2,388	1,545	1751	0,009	0,030
GNP	sa dimnjakom	0,036	0,009	0,239	3,467	1,862	1600	0,019	0,054

SNP	sa dimnjakom	0,153	0,029	0,186	5,531	2,352	868	0,096	0,210
RNP	sa dimnjakom	0,183	0,015	0,085	2,774	1,665	1751	0,152	0,214
GNP	bez dimnjaka	0,014	0,005	0,329	2,530	1,591	1600	0,005	0,024
SNP	bez dimnjaka	0,009	0,003	0,366	1,025	1,013	868	0,002	0,015
RNP	bez dimnjaka	0,002	0,001	0,476	0,813	0,902	1751	0,000	0,004
GNP	korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,799	0,024	0,030	5,799	2,408	1600	0,751	0,847
SNP	korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,614	0,042	0,068	6,489	2,547	868	0,531	0,698
RNP	korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje	0,375	0,021	0,055	3,149	1,774	1751	0,334	0,416
GNP	Najsiromašnijih 60%	0,218	0,026	0,118	2,801	1,674	802	0,167	0,269
SNP	Najsiromašnijih 60%	0,455	0,039	0,086	2,182	1,477	393	0,377	0,533
RNP	Najsiromašnijih 60%	0,726	0,026	0,036	3,002	1,733	772	0,674	0,778

**Tabela SE.46. Uzoračke greške: Karakteristike stambenog prostora — procenat žena starosti 15–49 godina**

Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deft*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

15–49	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deft</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	krov koji prokiš-njava	0,478	0,040	0,083	3,818	1,954	641	0,399	0,558
SNP	krov koji prokiš-njava	0,542	0,035	0,065	2,461	1,569	516	0,471	0,612
RNP	krov koji prokiš-njava	0,534	0,025	0,046	1,705	1,306	633	0,484	0,583
GNP	vlaga	0,651	0,031	0,048	2,533	1,592	641	0,589	0,713
SNP	vlaga	0,699	0,032	0,046	2,354	1,534	516	0,635	0,762
RNP	vlaga	0,757	0,032	0,042	3,936	1,984	633	0,693	0,822
GNP	trulež	0,403	0,031	0,078	2,444	1,563	641	0,340	0,466
SNP	trulež	0,392	0,043	0,111	3,869	1,967	516	0,305	0,479
RNP	trulež	0,465	0,031	0,066	2,642	1,626	633	0,403	0,526
GNP	laptop računar	0,163	0,023	0,141	2,322	1,524	641	0,117	0,209
SNP	laptop računar	0,115	0,025	0,214	2,920	1,709	516	0,066	0,164
RNP	laptop računar	0,105	0,026	0,247	5,021	2,241	633	0,053	0,157
GNP	personalni računar	0,226	0,035	0,154	4,175	2,043	641	0,156	0,296
SNP	personalni računar	0,194	0,029	0,149	2,616	1,617	516	0,136	0,252
RNP	personalni računar	0,151	0,030	0,197	4,821	2,196	633	0,092	0,210
GNP	tablet	0,127	0,018	0,140	1,723	1,313	641	0,092	0,163

SNP	tablet	0,127	0,019	0,152	1,639	1,280	516	0,088	0,166
RNP	tablet	0,069	0,019	0,277	4,000	2,000	633	0,031	0,108
GNP	internet	0,803	0,025	0,032	2,443	1,563	641	0,752	0,853
SNP	internet	0,791	0,031	0,039	2,860	1,691	516	0,729	0,853
RNP	internet	0,727	0,030	0,041	3,120	1,766	633	0,667	0,786
GNP	čista goriva i tehnologije	0,618	0,037	0,059	3,786	1,946	706	0,544	0,691
SNP	čista goriva i tehnologije	0,414	0,037	0,090	2,913	1,707	544	0,340	0,488
RNP	čista goriva i tehnologije	0,275	0,033	0,118	3,888	1,972	662	0,210	0,340
GNP	čvrsta goriva i tehnologije za kuvanje	0,373	0,036	0,097	3,697	1,923	706	0,301	0,445
SNP	čvrsta goriva i tehnologije za kuvanje	0,579	0,040	0,069	3,349	1,830	544	0,500	0,659
RNP	čvrsta goriva i tehnologije za kuvanje	0,718	0,031	0,043	3,419	1,849	662	0,657	0,780
GNP	centralno grejanje	0,107	0,062	0,579	26,547	5,152	706	0,000	0,230
SNP	centralno grejanje	0,150	0,020	0,133	1,608	1,268	544	0,110	0,190
RNP	centralno grejanje	0,031	0,013	0,418	4,091	2,023	662	0,005	0,057
GNP	električni uređaj za grejanje [D]	0,083	0,020	0,244	3,600	1,897	706	0,043	0,124
SNP	električni uređaj za grejanje [D]	0,009	0,005	0,523	1,278	1,131	544	0,000	0,018
RNP	električni uređaj za grejanje [D]	0,005	0,004	0,720	1,863	1,365	662	0,000	0,012
GNP	sa dimnjakom	0,017	0,006	0,340	1,357	1,165	706	0,006	0,029
SNP	sa dimnjakom	0,014	0,006	0,393	1,136	1,066	544	0,003	0,025
RNP	sa dimnjakom	0,027	0,012	0,459	4,275	2,068	662	0,002	0,052
GNP	bez dimnjaka	0,026	0,011	0,435	3,313	1,820	706	0,003	0,048
SNP	bez dimnjaka	0,005	0,004	0,687	1,282	1,132	544	0,000	0,012
RNP	bez dimnjaka	0,001	0,001	0,993	0,847	0,920	662	0,000	0,003
GNP	korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje [A]	0,214	0,060	0,282	14,336	3,786	706	0,093	0,334
SNP	korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje [A]	0,147	0,017	0,115	1,162	1,078	544	0,113	0,180
RNP	korišćenje čistih goriva i tehnologija kao primarnog izvora energije za kuvanje, grejanje i osvetljenje [A]	0,038	0,013	0,330	3,148	1,774	662	0,013	0,063
GNP	Najsiromašnijih 60%	0,448	0,040	0,089	4,279	2,069	706	0,368	0,528
SNP	Najsiromašnijih 60%	0,508	0,050	0,098	5,097	2,258	544	0,409	0,608
RNP	Najsiromašnijih 60%	0,739	0,035	0,048	4,767	2,183	662	0,668	0,810

**Tabela SE.47. Uzoračke greške: Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina prema bračnom/partnerskom statusu**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deft*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija, 2019.

15–24 godine	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deft</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	procenat žena koje su u braku	0,023	0,007	0,305	0,537	0,733	209	0,009	0,038
SNP	procenat žena koje su u braku	0,111	0,021	0,191	0,633	0,796	132	0,068	0,153
RNP	procenat žena koje su u braku	0,121	0,013	0,111	0,520	0,721	345	0,094	0,148
GNP	procenat žena koje su u vanbračnoj zajednici	0,067	0,019	0,279	1,349	1,161	209	0,030	0,105
SNP	procenat žena koje su u vanbračnoj zajednici	0,011	0,002	0,191	0,054	0,233	132	0,007	0,015
RNP	procenat žena koje su u vanbračnoj zajednici	0,060	0,013	0,210	0,856	0,925	345	0,035	0,085
GNP	procenat žena koje nisu u braku / vanbračnoj zajednici	0,909	0,020	0,022	1,188	1,090	209	0,869	0,950
SNP	procenat žena koje nisu u braku / vanbračnoj zajednici	0,879	0,021	0,024	0,602	0,776	132	0,836	0,922
RNP	procenat žena koje nisu u braku / vanbračnoj zajednici	0,819	0,018	0,023	0,706	0,840	345	0,782	0,856
25–35 godina									
GNP	procenat žena koje su u braku	0,499	0,029	0,058	2,070	1,439	588	0,442	0,557
SNP	procenat žena koje su u braku	0,598	0,038	0,063	1,784	1,336	302	0,522	0,674
RNP	procenat žena koje su u braku	0,634	0,028	0,044	1,810	1,346	581	0,579	0,689
GNP	procenat žena koje su u vanbračnoj zajednici	0,121	0,021	0,174	2,584	1,607	588	0,079	0,163
SNP	procenat žena koje su u vanbračnoj zajednici	0,069	0,015	0,217	1,036	1,018	302	0,039	0,099
RNP	procenat žena koje su u vanbračnoj zajednici	0,102	0,013	0,127	1,006	1,003	581	0,076	0,128
GNP	procenat žena koje nisu u braku / vanbračnoj zajednici	0,380	0,028	0,072	1,994	1,412	588	0,325	0,435
SNP	procenat žena koje nisu u braku / vanbračnoj zajednici	0,333	0,038	0,113	1,908	1,381	302	0,258	0,408
RNP	procenat žena koje nisu u braku / vanbračnoj zajednici	0,263	0,027	0,101	2,001	1,414	581	0,210	0,316

36–49 godina									
GNP	procenat žena koje su u braku	0,702	0,028	0,040	2,218	1,489	602	0,645	0,759
SNP	procenat žena koje su u braku	0,656	0,044	0,067	3,044	1,745	346	0,569	0,744
RNP	procenat žena koje su u braku	0,789	0,022	0,028	1,955	1,398	635	0,744	0,833
GNP	procenat žena koje su u vanbračnoj zajednici	0,062	0,013	0,206	1,620	1,273	602	0,037	0,088
SNP	procenat žena koje su u vanbračnoj zajednici	0,047	0,012	0,248	1,078	1,038	346	0,024	0,071
RNP	procenat žena koje su u vanbračnoj zajednici	0,057	0,011	0,190	1,409	1,187	635	0,035	0,078
GNP	procenat žena koje nisu u braku / vanbračnoj zajednici	0,236	0,023	0,098	1,710	1,307	602	0,189	0,282
SNP	procenat žena koje nisu u braku / vanbračnoj zajednici	0,296	0,044	0,150	3,364	1,834	346	0,207	0,385
RNP	procenat žena koje nisu u braku / vanbračnoj zajednici	0,154	0,020	0,128	1,919	1,385	635	0,115	0,193

**Tabela SE.48. Uzoračke greške: Procentualna raspodela žena starosti 15–49 godina prema bračnom/partnerskom statusu**

Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

15–24 godine	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	procenat žena koje su u braku	0,132	0,030	0,228	1,978	1,406	260	0,072	0,192
SNP	procenat žena koje su u braku	0,181	0,042	0,234	1,943	1,394	166	0,096	0,265
RNP	procenat žena koje su u braku	0,162	0,028	0,170	1,370	1,170	230	0,107	0,217
GNP	procenat žena koje su u vanbračnoj zajednici	0,415	0,037	0,090	1,442	1,201	260	0,340	0,490
SNP	procenat žena koje su u vanbračnoj zajednici	0,326	0,034	0,106	0,871	0,933	166	0,257	0,395
RNP	procenat žena koje su u vanbračnoj zajednici	0,395	0,044	0,111	1,964	1,401	230	0,308	0,483
GNP	procenat žena koje nisu u braku / vanbračnoj zajednici	0,453	0,026	0,058	0,690	0,831	260	0,401	0,506
SNP	procenat žena koje nisu u braku / vanbračnoj zajednici	0,494	0,048	0,096	1,460	1,208	166	0,398	0,589

RNP	procenat žena koje nisu u braku / vanbračnoj zajednici	0,443	0,038	0,087	1,466	1,211	230	0,366	0,520
25–35 godina									
GNP	procenat žena koje su u braku	0,334	0,035	0,104	0,903	0,950	175	0,265	0,404
SNP	procenat žena koje su u braku	0,413	0,040	0,097	1,017	1,008	168	0,333	0,493
RNP	procenat žena koje su u braku	0,406	0,041	0,101	1,526	1,235	200	0,324	0,487
GNP	procenat žena koje su u vanbračnoj zajednici	0,436	0,032	0,073	0,685	0,828	175	0,372	0,499
SNP	procenat žena koje su u vanbračnoj zajednici	0,504	0,036	0,072	0,807	0,899	168	0,432	0,577
RNP	procenat žena koje su u vanbračnoj zajednici	0,432	0,041	0,096	1,537	1,240	200	0,349	0,514
GNP	procenat žena koje nisu u braku / vanbračnoj zajednici	0,230	0,033	0,143	1,018	1,009	175	0,164	0,296
SNP	procenat žena koje nisu u braku / vanbračnoj zajednici	0,083	0,023	0,278	1,075	1,037	168	0,037	0,129
RNP	procenat žena koje nisu u braku / vanbračnoj zajednici	0,159	0,038	0,242	2,439	1,562	200	0,082	0,235
36–49 godina									
GNP	procenat žena koje su u braku	0,449	0,037	0,082	1,090	1,044	206	0,375	0,522
SNP	procenat žena koje su u braku	0,643	0,041	0,065	1,244	1,115	182	0,560	0,725
RNP	procenat žena koje su u braku	0,489	0,027	0,055	0,657	0,811	203	0,435	0,543
GNP	procenat žena koje su u vanbračnoj zajednici	0,369	0,030	0,081	0,775	0,880	206	0,309	0,429
SNP	procenat žena koje su u vanbračnoj zajednici	0,225	0,037	0,165	1,316	1,147	182	0,151	0,300
RNP	procenat žena koje su u vanbračnoj zajednici	0,353	0,037	0,104	1,319	1,149	203	0,279	0,426
GNP	procenat žena koje nisu u braku / vanbračnoj zajednici	0,183	0,035	0,190	1,621	1,273	206	0,113	0,252
SNP	procenat žena koje nisu u braku / vanbračnoj zajednici	0,132	0,029	0,220	1,230	1,109	182	0,074	0,190
RNP	procenat žena koje nisu u braku / vanbračnoj zajednici	0,158	0,029	0,185	1,434	1,198	203	0,100	0,217

**Tabela SE.49. Uzoračke greške: Udeo žena koje su trenutno u procesu obrazovanja**Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija 2019.

15–18 godina	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Pohađala školu u tekućoj školskoj godini	0,940	0,022	0,023	0,573	0,757	65	0,896	0,984
SNP	Pohađala školu u tekućoj školskoj godini	(0,870)	(0,022)	(0,025)	(0,155)	(0,394)	36	(0,826)	(0,914)
RNP	Pohađala školu u tekućoj školskoj godini	0,887	0,029	0,033	1,080	1,039	128	0,828	0,946
19–24 godine									
GNP	Pohađala školu u tekućoj školskoj godini	0,677	0,032	0,047	0,789	0,888	144	0,614	0,741
SNP	Pohađala školu u tekućoj školskoj godini	0,488	0,054	0,111	1,205	1,098	95	0,380	0,596
RNP	Pohađala školu u tekućoj školskoj godini	0,389	0,032	0,083	0,777	0,881	215	0,324	0,453

**Tabela SE.50. Uzoračke greške: Udeo žena koje su trenutno u procesu obrazovanja**Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

15–18 godina	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Pohađala školu u tekućoj školskoj godini	0,390	0,018	0,047	0,117	0,342	88	0,354	0,427
SNP	Pohađala školu u tekućoj školskoj godini	0,271	0,061	0,226	1,199	1,095	64	0,148	0,393
RNP	Pohađala školu u tekućoj školskoj godini	0,350	0,052	0,149	1,160	1,077	91	0,246	0,455
19–24 godine									
GNP	Pohađala školu u tekućoj školskoj godini	0,000	0,000	.	.	.	152	0,000	0,000
SNP	Pohađala školu u tekućoj školskoj godini	0,054	0,017	0,307	0,487	0,698	94	0,021	0,088
RNP	Pohađala školu u tekućoj školskoj godini	0,018	0,011	0,599	0,940	0,969	133	0,000	0,040

**Tabela SE.51. Uzoračke greške: Dečiji brak, rano stupanje u brak i rano rađanje**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deft*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija 2019.

15–49 godina	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deft</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršanih 15 godina — žene starosti 15–49 godina	0,004	0,003	0,676	2,699	1,643	1399	0,000	0,010
SNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršanih 15 godina — žene starosti 15–49 godina	0,008	0,004	0,466	1,443	1,201	780	0,001	0,016
RNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršanih 15 godina — žene starosti 15–49 godina	0,025	0,005	0,203	1,601	1,265	1561	0,015	0,035
GNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršanih 15 godina — žene starosti 20–49 godina	0,005	0,003	0,676	2,775	1,666	1313	0,000	0,011
SNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršanih 15 godina — žene starosti 20–49 godina	0,009	0,004	0,469	1,497	1,223	738	0,001	0,017
RNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršanih 15 godina — žene starosti 20–49 godina	0,026	0,005	0,202	1,442	1,201	1393	0,015	0,036
GNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršanih 18 godina — žene starosti 20–49 godina	0,034	0,006	0,178	1,460	1,208	1313	0,022	0,046
SNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršanih 18 godina — žene starosti 20–49 godina	0,065	0,012	0,188	1,862	1,364	738	0,040	0,089
RNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršanih 18 godina — žene starosti 20–49 godina	0,132	0,010	0,075	1,147	1,071	1393	0,113	0,152
GNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršanih 15 godina — žene starosti 20–24 godine	0,000	0,000	.	.	.	123	0,000	0,000



SNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršanih 15 godina — žene starosti 20–24 godine	0,000	0,000	.	.	.	90	0,000	0,000
RNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršanih 15 godina — žene starosti 20–24 godine	0,033	0,015	0,448	0,976	0,988	177	0,003	0,062
GNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršanih 18 godina — žene starosti 20–24 godine	0,016	0,004	0,263	0,168	0,410	123	0,008	0,025
SNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršanih 18 godina — žene starosti 20–24 godine	0,048	0,010	0,213	0,225	0,475	90	0,028	0,068
RNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršanih 18 godina — žene starosti 20–24 godine	0,099	0,020	0,204	0,658	0,811	177	0,059	0,140
GNP	Procenat žena koje su trenutno u braku/ vanbračnoj zajednici — žene starosti 15–19 godina	0,014	0,001	0,078	0,008	0,091	86	0,012	0,016
SNP	Procenat žena koje su trenutno u braku/ vanbračnoj zajednici — žene starosti 15–19 godina	(0,000)	(0,000)	.	.	.	42	(0,000)	(0,000)
RNP	Procenat žena koje su trenutno u braku/ vanbračnoj zajednici — žene starosti 15–19 godina	0,063	0,018	0,285	0,863	0,929	168	0,027	0,099
GNP	Procenat žena starosti 15–19 godina koje su rodile živorođeno dete	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	86	0,000	0,000
SNP	Procenat žena starosti 15–19 godina koje su rodile živorođeno dete	(0,000)	(0,000)	(0,000)	(0,000)	(0,000)	42	(0,000)	(0,000)
RNP	Procenat žena starosti 15–19 godina koje su rodile živorođeno dete	0,026	0,010	0,401	0,671	0,819	168	0,005	0,046

GNP	Procenat žena starosti 15–19 godina koje su trudne sa prvim detetom	0,014	0,001	0,078	0,008	0,091	86	0,012	0,016
SNP	Procenat žena starosti 15–19 godina koje su trudne sa prvim detetom	(0,000)	(0,000)	(0,000)	(0,000)	(0,000)	42	(0,000)	(0,000)
RNP	Procenat žena starosti 15–19 godina koje su trudne sa prvim detetom	0,013	0,009	0,707	1,047	1,023	168	0,000	0,032
GNP	Procenat žena starosti 15–19 godina koje su rodile živorođeno dete ili su trudne sa prvim detetom	0,014	0,001	0,078	0,008	0,091	86	0,012	0,016
SNP	Procenat žena starosti 15–19 godina koje su rodile živorođeno dete ili su trudne sa prvim detetom	(0,000)	(0,000)	(0,000)	(0,000)	(0,000)	42	(0,000)	(0,000)
RNP	Procenat žena starosti 15–19 godina koje su rodile živorođeno dete ili su trudne sa prvim detetom	0,039	0,015	0,378	0,909	0,953	168	0,009	0,068
GNP	Procenat žena starosti 20–24 godine koje su rodile živorođeno dete pre navršene 18 godina	0,005	0,003	0,554	0,246	0,496	123	0,000	0,011
SNP	Procenat žena starosti 20–24 godine koje su rodile živorođeno dete pre navršene 18 godina	0,025	0,009	0,359	0,322	0,568	90	0,007	0,042
RNP	Procenat žena starosti 20–24 godine koje su rodile živorođeno dete pre navršene 18 godina	0,053	0,018	0,341	0,939	0,969	177	0,017	0,090
GNP	Ikada rodile dete — osnovno obrazovanje	(0,942)	(0,006)	(0,006)	(0,029)	(0,171)	50	(0,931)	(0,954)
SNP	Ikada rodile dete — osnovno obrazovanje	(0,966)	(0,004)	(0,004)	(0,022)	(0,148)	47	(0,958)	(0,974)
RNP	Ikada rodile dete — osnovno obrazovanje	0,967	0,010	0,010	0,614	0,784	187	0,947	0,988
GNP	Ikada rodile dete — srednje obrazovanje	0,860	0,022	0,025	1,559	1,249	397	0,816	0,903

SNP	Ikada rodile dete — srednje obrazovanje	0,832	0,028	0,034	2,097	1,448	347	0,775	0,889
RNP	Ikada rodile dete — srednje obrazovanje	0,871	0,018	0,021	2,153	1,467	739	0,835	0,908
GNP	Ikada rodile dete — visoko obrazovanje	0,612	0,026	0,043	2,165	1,471	743	0,560	0,665
SNP	Ikada rodile dete — visoko obrazovanje	0,609	0,034	0,056	1,232	1,110	254	0,540	0,678
RNP	Ikada rodile dete — visoko obrazovanje	0,635	0,033	0,052	1,338	1,157	290	0,569	0,701
GNP	Procenat žena koje su pohađale program pripreme za porodaj	0,268	0,050	0,187	3,379	1,838	288	0,168	0,367
SNP	Procenat žena koje su pohađale program pripreme za porodaj	0,112	0,035	0,311	1,266	1,125	114	0,042	0,181
RNP	Procenat žena koje su pohađale program pripreme za porodaj	0,079	0,019	0,240	1,437	1,199	258	0,041	0,117
GNP	Glavni razlog nepohađanja — nema potrebe	0,673	0,044	0,066	1,798	1,341	229	0,584	0,761
SNP	Glavni razlog nepohađanja — nema potrebe	0,628	0,057	0,091	1,323	1,150	102	0,514	0,742
RNP	Glavni razlog nepohađanja — nema potrebe	0,546	0,037	0,068	1,521	1,233	241	0,472	0,620
GNP	Glavni razlog nepohađanja — nije znala da postoji	0,039	0,010	0,254	0,530	0,728	229	0,019	0,059
SNP	Glavni razlog nepohađanja — nije znala da postoji	0,065	0,015	0,226	0,337	0,581	102	0,036	0,094
RNP	Glavni razlog nepohađanja — nije znala da postoji	0,129	0,029	0,222	2,005	1,416	241	0,072	0,187

**Tabela SE.52. Uzoračke greške: Dečiji brak, rano stupanje u brak i rano rađanje**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

15–49 godina	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršenih 15 godina — žene starosti 15–49 godina	0,178	0,018	0,101	1,371	1,171	641	0,142	0,215
SNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršenih 15 godina — žene starosti 15–49 godina	0,150	0,022	0,147	1,841	1,357	516	0,106	0,195
RNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršenih 15 godina — žene starosti 15–49 godina	0,145	0,014	0,098	1,118	1,058	633	0,116	0,173
GNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršenih 15 godina — žene starosti 20–49 godina	0,195	0,021	0,109	1,460	1,208	520	0,152	0,237
SNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršenih 15 godina — žene starosti 20–49 godina	0,147	0,021	0,142	1,396	1,181	434	0,106	0,189
RNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršenih 15 godina — žene starosti 20–49 godina	0,149	0,016	0,105	1,087	1,043	513	0,118	0,181
GNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršenih 18 godina — žene starosti 20–49 godina	0,562	0,032	0,056	2,055	1,434	520	0,498	0,625
SNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršenih 18 godina — žene starosti 20–49 godina	0,510	0,030	0,059	1,461	1,209	434	0,450	0,570
RNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršenih 18 godina — žene starosti 20–49 godina	0,588	0,036	0,062	3,065	1,751	513	0,515	0,661
GNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršenih 15 godina — žene starosti 20–24 godine	0,174	0,022	0,125	0,457	0,676	139	0,131	0,218

SNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršenih 15 godina — žene starosti 20–24 godine	0,152	0,028	0,185	0,496	0,704	84	0,095	0,208
RNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršenih 15 godina — žene starosti 20–24 godine	0,145	0,029	0,200	0,771	0,878	110	0,087	0,203
GNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršenih 18 godina — žene starosti 20–24 godine	0,596	0,047	0,079	1,284	1,133	139	0,502	0,691
SNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršenih 18 godina — žene starosti 20–24 godine	0,472	0,060	0,128	1,181	1,087	84	0,352	0,593
RNP	Procenat žena koje su stupile u brak pre navršenih 18 godina — žene starosti 20–24 godine	0,571	0,059	0,103	1,609	1,268	110	0,453	0,689
GNP	Procenat žena koje su trenutno u braku/vanbračnoj zajednici — žene starosti 15–19 godina	0,351	0,031	0,089	0,477	0,690	121	0,289	0,413
SNP	Procenat žena koje su trenutno u braku/vanbračnoj zajednici — žene starosti 15–19 godina	0,288	0,064	0,223	1,607	1,268	82	0,160	0,416
RNP	Procenat žena koje su trenutno u braku/vanbračnoj zajednici — žene starosti 15–19 godina	0,366	0,042	0,115	0,996	0,998	120	0,281	0,450
GNP	Procenat žena starosti 15–19 godina koje su rodile živorođeno dete	0,284	0,036	0,127	0,719	0,848	121	0,212	0,357
SNP	Procenat žena starosti 15–19 godina koje su rodile živorođeno dete	0,181	0,042	0,233	0,959	0,980	82	0,097	0,265
RNP	Procenat žena starosti 15–19 godina koje su rodile živorođeno dete	0,315	0,045	0,142	1,199	1,095	120	0,226	0,404

GNP	Procenat žena starosti 15–19 godina koje su trudne sa prvim detetom	0,035	0,018	0,512	1,048	1,024	121	0,000	0,070
SNP	Procenat žena starosti 15–19 godina koje su trudne sa prvim detetom	0,037	0,026	0,703	1,521	1,233	82	0,000	0,089
RNP	Procenat žena starosti 15–19 godina koje su trudne sa prvim detetom	0,039	0,021	0,530	1,485	1,218	120	0,000	0,080
GNP	Procenat žena starosti 15–19 godine koje su rodile živorođeno dete pre navršene 15 godina	0,319	0,030	0,093	0,453	0,673	121	0,260	0,378
SNP	Procenat žena starosti 15–19 godine koje su rodile živorođeno dete pre navršene 15 godina	0,218	0,042	0,191	0,817	0,904	82	0,135	0,302
RNP	Procenat žena starosti 15–19 godine koje su rodile živorođeno dete pre navršene 15 godina	0,354	0,044	0,125	1,116	1,056	120	0,265	0,442
GNP	Procenat žena starosti 15–19 godina koje su rodile živorođeno dete ili su trudne sa prvim detetom	0,039	0,023	0,581	1,538	1,240	121	0,000	0,085
SNP	Procenat žena starosti 15–19 godina koje su rodile živorođeno dete ili su trudne sa prvim detetom	0,041	0,021	0,516	0,908	0,953	82	0,000	0,083
RNP	Procenat žena starosti 15–19 godina koje su rodile živorođeno dete ili su trudne sa prvim detetom	0,011	0,007	0,690	0,662	0,813	120	0,000	0,025
GNP	Procenat žena starosti 20–24 godine koje su rodile živorođeno dete pre navršene 18 godina	0,386	0,034	0,088	0,667	0,817	139	0,318	0,454
SNP	Procenat žena starosti 20–24 godine koje su rodile živorođeno dete pre navršene 18 godina	0,309	0,028	0,090	0,294	0,542	84	0,253	0,365

RNP	Procenat žena starosti 20–24 godine koje su rodile živorođeno dete pre navršene 18 godina	0,422	0,062	0,146	1,776	1,333	110	0,298	0,545
GNP	Ikada rodile dete — bez obrazovanja	0,946	0,012	0,012	0,213	0,462	84	0,923	0,969
SNP	Ikada rodile dete — bez obrazovanja	0,917	0,035	0,038	1,249	1,118	78	0,847	0,988
RNP	Ikada rodile dete — bez obrazovanja	(0,973)	(0,027)	(0,028)	(1,163)	(1,079)	38	(0,919)	(1,000)
GNP	Ikada rodile dete — osnovno obrazovanje	0,951	0,017	0,018	1,453	1,205	249	0,918	0,985
SNP	Ikada rodile dete — osnovno obrazovanje	0,976	0,014	0,014	1,615	1,271	226	0,949	1,000
RNP	Ikada rodile dete — osnovno obrazovanje	0,953	0,010	0,011	0,847	0,920	318	0,932	0,974
GNP	Ikada rodile dete — srednje ili visoko	(0,881)	(0,041)	(0,047)	(0,782)	(0,884)	48	(0,798)	(0,964)
SNP	Ikada rodile dete — srednje ili visoko	(0,913)	(0,036)	(0,040)	(0,632)	(0,795)	46	(0,840)	(0,986)
RNP	Ikada rodile dete — srednje ili visoko	(0,939)	(0,034)	(0,037)	(1,119)	(1,058)	47	(0,871)	(1,000)
GNP	Procenat žena koje su pohađale program pripreme za porodaj	0,011	0,009	0,763	0,847	0,920	138	0,000	0,028
SNP	Procenat žena koje su pohađale program pripreme za porodaj	0,037	0,024	0,639	1,560	1,249	103	0,000	0,084
RNP	Procenat žena koje su pohađale program pripreme za porodaj	0,042	0,016	0,377	0,962	0,981	142	0,010	0,073
GNP	Glavni razlog nepohadanja — nema potrebe	0,518	0,035	0,068	0,630	0,794	136	0,447	0,589
SNP	Glavni razlog nepohadanja — nema potrebe	0,314	0,057	0,183	1,462	1,209	99	0,199	0,429
RNP	Glavni razlog nepohadanja — nema potrebe	0,406	0,055	0,134	1,823	1,350	135	0,297	0,515
GNP	Glavni razlog nepohadanja — nije znala da postoji	0,347	0,028	0,082	0,450	0,671	136	0,290	0,404
SNP	Glavni razlog nepohadanja — nije znala da postoji	0,503	0,048	0,095	0,878	0,937	99	0,407	0,599
RNP	Glavni razlog nepohadanja — nije znala da postoji	0,393	0,060	0,154	2,267	1,506	135	0,272	0,514

**Tabela SE.53. Uzoračke greške: Prenatalne i postnatalne kućne posete tokom... (žene starosti 15–49 godina)**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deft*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deft</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	trudnoće	0,239	0,042	0,174	2,538	1,593	288	0,155	0,322
SNP	trudnoće	0,263	0,042	0,161	0,963	0,981	114	0,178	0,348
RNP	trudnoće	0,368	0,033	0,090	1,371	1,171	258	0,302	0,435
GNP	prve sedmice po otpustu	0,976	0,012	0,012	1,541	1,241	288	0,953	0,999
SNP	prve sedmice po otpustu	0,958	0,029	0,030	2,149	1,466	114	0,900	1,000
RNP	prve sedmice po otpustu	0,908	0,020	0,022	1,398	1,183	258	0,867	0,948

**Tabela SE.54. Uzoračke greške: Prenatalne i postnatalne kućne posete tokom... (žene starosti 15–49 godina)**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deft*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deft</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	trudnoće	0,161	0,050	0,311	2,376	1,542	138	0,061	0,262
SNP	trudnoće	0,324	0,041	0,128	0,779	0,883	103	0,241	0,407
RNP	trudnoće	0,280	0,045	0,162	1,579	1,256	142	0,189	0,370
GNP	prve sedmice po otpustu	0,960	0,015	0,016	0,752	0,867	138	0,929	0,990
SNP	prve sedmice po otpustu	0,884	0,033	0,037	1,051	1,025	103	0,818	0,950
RNP	prve sedmice po otpustu	0,865	0,037	0,043	1,847	1,359	142	0,791	0,940

**Tabela SE.55. Uzoračke greške: Odlučivanje o zaštiti zdravlja na osnovu informisanosti i informisanost o institucijama kojima se može prijaviti nasilje u porodici — žene starosti 15–49 godina**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deft*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deft</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Procenat žena koje, na osnovu informisanosti, odlučuju o seksualnim odnosima, korišćenju kontracepcije i zaštiti reproduktivnog zdravlja	0,873	0,013	0,015	1,515	1,231	987	0,847	0,900
SNP	Procenat žena koje, na osnovu informisanosti, odlučuju o seksualnim odnosima, korišćenju kontracepcije i zaštiti reproduktivnog zdravlja	0,835	0,021	0,026	1,768	1,330	550	0,792	0,878
RNP	Procenat žena koje, na osnovu informisanosti, odlučuju o seksualnim odnosima, korišćenju kontracepcije i zaštiti reproduktivnog zdravlja	0,819	0,014	0,017	1,574	1,255	1135	0,791	0,848



GNP	Procenat žena koje znaju gde se može prijaviti nasilje u porodici	0,960	0,007	0,007	1,666	1,291	1399	0,947	0,974
SNP	Procenat žena koje znaju gde se može prijaviti nasilje u porodici	0,943	0,012	0,013	2,228	1,493	780	0,919	0,968
RNP	Procenat žena koje znaju gde se može prijaviti nasilje u porodici	0,928	0,008	0,008	1,317	1,148	1561	0,913	0,943
GNP	Procenat žena koje znaju da se nasilje u porodici može prijaviti: sigurnoj kući	0,457	0,019	0,041	1,988	1,410	1399	0,420	0,494
SNP	Procenat žena koje znaju da se nasilje u porodici može prijaviti: sigurnoj kući	0,386	0,019	0,048	1,163	1,078	780	0,349	0,423
RNP	Procenat žena koje znaju da se nasilje u porodici može prijaviti: sigurnoj kući	0,358	0,017	0,046	1,816	1,348	1561	0,325	0,391
GNP	Procenat žena koje znaju da se nasilje u porodici može prijaviti: preko SOS telefona	0,312	0,017	0,054	1,909	1,382	1399	0,278	0,346
SNP	Procenat žena koje znaju da se nasilje u porodici može prijaviti: preko SOS telefona	0,206	0,019	0,092	1,741	1,319	780	0,168	0,244
RNP	Procenat žena koje znaju da se nasilje u porodici može prijaviti: preko SOS telefona	0,232	0,015	0,066	1,990	1,410	1561	0,202	0,263

**Tabela SE.56. Uzoračke greške: Odlučivanje o zaštiti zdravlja na osnovu informisanosti i informisanost o institucijama kojima se može prijaviti nasilje u porodici — žene starosti 15–49 godina**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deft*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deft</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	Procenat žena koje, na osnovu informisanosti, odlučuju o seksualnim odnosima, korišćenju kontracepcije i zaštiti reproduktivnog zdravlja	0,656	0,022	0,033	0,899	0,948	451	0,612	0,699
SNP	Procenat žena koje, na osnovu informisanosti, odlučuju o seksualnim odnosima, korišćenju kontracepcije i zaštiti reproduktivnog zdravlja	0,644	0,024	0,037	0,901	0,949	393	0,597	0,691
RNP	Procenat žena koje, na osnovu informisanosti, odlučuju o seksualnim odnosima, korišćenju kontracepcije i zaštiti reproduktivnog zdravlja	0,720	0,026	0,037	1,761	1,327	469	0,667	0,772
GNP	Procenat žena koje znaju gde se može prijaviti nasilje u porodici	0,826	0,027	0,032	3,022	1,738	641	0,773	0,879
SNP	Procenat žena koje znaju gde se može prijaviti nasilje u porodici	0,830	0,014	0,017	0,713	0,844	516	0,801	0,859
RNP	Procenat žena koje znaju gde se može prijaviti nasilje u porodici	0,803	0,021	0,026	1,961	1,400	633	0,760	0,845
GNP	Procenat žena koje znaju da se nasilje u porodici može prijaviti: sigurnoj kući	0,138	0,022	0,162	2,582	1,607	641	0,093	0,183
SNP	Procenat žena koje znaju da se nasilje u porodici može prijaviti: sigurnoj kući	0,075	0,014	0,182	1,295	1,138	516	0,048	0,102
RNP	Procenat žena koje znaju da se nasilje u porodici može prijaviti: sigurnoj kući	0,097	0,014	0,142	1,490	1,220	633	0,070	0,125
GNP	Procenat žena koje znaju da se nasilje u porodici može prijaviti: preko SOS telefona	0,045	0,010	0,214	1,327	1,152	641	0,026	0,064

SNP	Procenat žena koje znaju da se nasilje u porodici može prijaviti: preko SOS telefona	0,031	0,008	0,245	0,935	0,967	516	0,016	0,047
RNP	Procenat žena koje znaju da se nasilje u porodici može prijaviti: preko SOS telefona	0,040	0,010	0,250	1,808	1,345	633	0,020	0,061

**Tabela SE.57. Procenat žena starosti 15–49 godina koje su bile žrtve pljačke, napada, i bilo pljačke bilo napada u prethodne 3 godine, u prethodnoj godini, i više puta u prethodnoj godini**

Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deft*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deft</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	u prethodne 3 godine	0,025	0,005	0,191	1,342	1,158	1399	0,016	0,035
SNP	u prethodne 3 godine	0,027	0,007	0,264	1,534	1,239	780	0,013	0,041
RNP	u prethodne 3 godine	0,012	0,003	0,258	1,275	1,129	1561	0,006	0,019
GNP	u prethodne 3 godine	0,032	0,007	0,234	2,563	1,601	1399	0,017	0,047
SNP	u prethodne 3 godine	0,020	0,007	0,334	1,825	1,351	780	0,007	0,034
RNP	u prethodne 3 godine	0,015	0,003	0,200	0,941	0,970	1561	0,009	0,021
GNP	u prethodne 3 godine	0,053	0,009	0,172	2,367	1,538	1399	0,035	0,072
SNP	u prethodne 3 godine	0,043	0,010	0,232	1,942	1,394	780	0,023	0,063
RNP	u prethodne 3 godine	0,026	0,004	0,134	0,738	0,859	1561	0,019	0,033

**Tabela SE.58. Procenat žena starosti 15–49 godina koje su bile žrtve pljačke, napada i bilo pljačke bilo napada u prethodne 3 godine, u prethodnoj godini, i više puta u prethodnoj godini**

Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deft*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

	MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deft</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti	
								donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$
GNP	u prethodne 3 godine	0,038	0,008	0,206	1,026	1,013	641	0,022	0,053
SNP	u prethodne 3 godine	0,018	0,006	0,354	1,086	1,042	516	0,005	0,030
RNP	u prethodne 3 godine	0,034	0,010	0,281	1,907	1,381	633	0,015	0,053
GNP	u prethodne 3 godine	0,040	0,008	0,208	1,115	1,056	641	0,023	0,057
SNP	u prethodne 3 godine	0,029	0,009	0,318	1,462	1,209	516	0,011	0,048
RNP	u prethodne 3 godine	0,064	0,015	0,230	2,504	1,582	633	0,035	0,094
GNP	u prethodne 3 godine	0,068	0,011	0,160	1,163	1,078	641	0,046	0,090
SNP	u prethodne 3 godine	0,038	0,010	0,276	1,440	1,200	516	0,017	0,058
RNP	u prethodne 3 godine	0,088	0,018	0,200	2,668	1,633	633	0,053	0,123

**Tabela SE.59. Procenat žena starosti 15–49 godina koje su se u prethodnih 12 meseci osećale diskriminisano ili uznemiravano i onih koje se nisu osećale diskriminisano ili uznemiravano**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija 2019.

MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti		
							donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$	
GNP	bilo kog razloga	0,090	0,011	0,127	2,258	1,503	1399	0,067	0,112
SNP	bilo kog razloga	0,060	0,010	0,175	1,556	1,247	780	0,039	0,081
RNP	bilo kog razloga	0,055	0,006	0,117	1,209	1,100	1561	0,042	0,068

**Tabela SE.60. Procenat žena starosti 15–49 godina koje su se u prethodnih 12 meseci osećale diskriminisano ili uznemiravano i onih koje se nisu osećale diskriminisano ili uznemiravano**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti		
							donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$	
GNP	bilo koji razlog	0,174	0,020	0,113	1,649	1,284	641	0,135	0,214
SNP	bilo koji razlog	0,104	0,017	0,167	1,548	1,244	516	0,069	0,138
RNP	bilo koji razlog	0,095	0,016	0,168	2,058	1,435	633	0,063	0,128

**Tabela SE.61. Uzoračke greške: Percepcija boljeg života**

 Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija 2019.

MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti		
							donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$	
Percepcija boljeg života kod žena starosti 15–24 godine									
GNP	da se njihov život poboljšao tokom prethodne godine	0,578	0,031	0,054	0,962	0,981	209	0,515	0,640
SNP	da se njihov život poboljšao tokom prethodne godine	0,522	0,050	0,095	1,375	1,173	132	0,423	0,621
RNP	da se njihov život poboljšao tokom prethodne godine	0,476	0,031	0,066	1,209	1,099	345	0,413	0,539
GNP	da će njihov život biti bolji nakon jedne godine	0,889	0,017	0,019	0,716	0,846	209	0,854	0,923
SNP	da će njihov život biti bolji nakon jedne godine	0,885	0,035	0,040	1,703	1,305	132	0,814	0,955
RNP	da će njihov život biti bolji nakon jedne godine	0,835	0,021	0,026	1,022	1,011	345	0,792	0,878
Percepcija boljeg života kod žena starosti 15–49 godina									
GNP	da se njihov život poboljšao tokom prethodne godine	0,461	0,020	0,042	2,181	1,477	1399	0,422	0,500
SNP	da se njihov život poboljšao tokom prethodne godine	0,423	0,022	0,053	1,635	1,279	780	0,378	0,468

RNP	da se njihov život poboljšao tokom prethodne godine	0,411	0,017	0,041	1,811	1,346	1561	0,377	0,445
GNP	da će njihov život biti bolji nakon jedne godine	0,805	0,015	0,018	1,911	1,382	1399	0,776	0,835
SNP	da će njihov život biti bolji nakon jedne godine	0,801	0,017	0,021	1,450	1,204	780	0,767	0,835
RNP	da će njihov život biti bolji nakon jedne godine	0,774	0,015	0,019	1,894	1,376	1561	0,744	0,803

**Tabela SE.62. Uzoračke greške: Percepcija boljeg života**

Standardne greške, koeficijenti varijacije, efekti dizajna (*deff*), kvadratni koren efekata dizajna (*deff*) i intervali pouzdanosti za odabrane SDG i MICS indikatore, Srbija — romska naselja, 2019.

MICS indikator	Vrednost ( <i>r</i> )	Standardna greška ( <i>se</i> )	Koeficijent varijacije ( <i>se/r</i> )	Efekat dizajna ( <i>deff</i> )	Kvadratni koren efekta dizajna ( <i>deff</i> )	Neponderisani broj slučajeva	Granice pouzdanosti		
							donja granica $r - 2se$	gornja granica $r + 2se$	
Percepcija boljeg života kod žena starosti 15–24 godine									
GNP	da se njihov život poboljšao tokom prethodne godine	0,467	0,030	0,065	0,923	0,961	260	0,406	0,527
SNP	da se njihov život poboljšao tokom prethodne godine	0,363	0,037	0,102	0,947	0,973	166	0,289	0,436
RNP	da se njihov život poboljšao tokom prethodne godine	0,469	0,040	0,086	1,587	1,260	230	0,388	0,549
GNP	da će njihov život biti bolji nakon jedne godine	0,886	0,015	0,017	0,566	0,753	260	0,856	0,916
SNP	da će njihov život biti bolji nakon jedne godine	0,907	0,021	0,023	0,820	0,906	166	0,866	0,948
RNP	da će njihov život biti bolji nakon jedne godine	0,819	0,026	0,032	1,109	1,053	230	0,767	0,870

Percepcija boljeg života kod žena starosti 15–49 godina									
GNP	da se njihov život poboljšao tokom prethodne godine	0,415	0,023	0,055	1,330	1,153	641	0,369	0,461
SNP	da se njihov život poboljšao tokom prethodne godine	0,358	0,019	0,052	0,730	0,854	516	0,321	0,395
RNP	da se njihov život poboljšao tokom prethodne godine	0,375	0,030	0,079	2,570	1,603	633	0,316	0,434
GNP	da će njihov život biti bolji nakon jedne godine	0,852	0,013	0,016	0,879	0,938	641	0,826	0,879
SNP	da će njihov život biti bolji nakon jedne godine	0,874	0,021	0,024	1,933	1,390	516	0,832	0,916
RNP	da će njihov život biti bolji nakon jedne godine	0,777	0,019	0,024	1,374	1,172	633	0,739	0,814



---

**RAZLIKE IZMEĐU RURALNIH  
I URBANIH PODRUČJA  
U POLOŽAJU ZENA I DECE  
U SRBIJI**